

4. TÜRKİYE MUHASEBE FORUMU

“Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma”

I. Muhasebe Etik Kongresi

I. Haksız Rekabet Kongresi

10-11 Nisan 2009

MERSİN

TÜRMOB YAYINLARI - 367

Dizgi - Düzenleme

TÜRMOB
Basın - Yayın Servisi

Baskı

Fersa Matbaacılık Paz.San.Tic.Ltd.Şti.
Ostim 36. Sk. No:5/C-D Yenimahalle/ANKARA
Tel: (0.312) 386 17 00 (pbx)

İÇİNDEKİLER

AÇILIŞ VE PROTOKAL KONUŞMALARI	3
SUNUŞ BİLDİRİSİ	22
I. MUHASEBE ETİK KONGRESİ	
(AÇILIŞ KONUŞMASI)	31
SUNUŞ BİLDİRİSİ	33
MUHASEBE ETİK OTURUMU	41
DEĞERLENDİRME	73
I. HAKSIZ REKABET KONGRESİ	
(AÇILIŞ KONUŞMASI)	81
SUNUŞ BİLDİRİSİ	85
HAKSIZ REKABET OTURUMU	89
DEĞERLENDİRME	126
MUHASEBE - DENETİMDE UZMANLAŞMA	135
ALAN UZMANLIĞI	173
SEKTÖREL UZMANLAŞMA	205
KAPANIŞ	255

ÖNSÖZ

Geleneksel hale getirdiğimiz çalışmalarımızdan birini de Muhasebe Forumları oluşturuyor. Türkiye Muhasebe Forumlarını düzenlemeyi düşündüğümüzde yola çıkış amacımız; mesleğin yarınlarına ışık tutacak görüş ve önerileri meslektaşlarımızla belirlemeye çalışmaktı. Her üç forum da, bu amacımızı gerçekleştirmede büyük katkı sundu.

İlkini 20-21 Nisan 2006 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz Muhasebe Formunda "Muhasebe Mesleğinin Bugünü ve Geleceği"ni tartıştık. Bu forumda yapılan sunular ve meslektaşlarımızın yaptığı katkılar, bu çalışmanın mesleki politika ve hedeflerin belirlenmesinde büyük katkı koyacağını ortaya çıkardı.

Türkiye Muhasebe Forumu'nun, ikincisini 30-31 Mart 2007 tarihlerinde Ankara'da gerçekleştirdik. İkinci Muhasebe Forumumuzda meslektaşlarımızdan büyük ilgi gördü.

"Muhasebe Mesleğinin Gelişiminde Yeni Ufuklar" ana temasında gerçekleştirdiğimiz İkinci Türkiye Muhasebe Forumunda;

Muhasebe ve Bilgi Teknolojileri,

Muhasebe Mesleğinde İş Geliştirme ve Zenginleştirme,

KOBİ Muhasebe Standartları,

Muhasebe Eğitim Standardı,

Kalite Güvence Standardı,

Ana başlıkları geniş sunum ve daha sonra katılımcıların yaptığı katkı ve öneriler ile tartışıldı.

Mesleğin Yeniden Yapılanması Sürecinde Mali Müşavirin Çevresi ile İlişkilerini ele aldığımız Üçüncü Türkiye Muhasebe Forumunu 4-5 Nisan 2008 tarihinde İzmir'de gerçekleştirdik.

Üçüncü Forumumuzda; Mesleğin Yeniden Yapılanması Sürecinde Mali Müşavirin Çevresi ile İlişkileri ana teması altında,

Mali Müşavir-Stajyer İlişkisi,

Mali Müşavir-Toplum İlişkisi,

Mali Müşavir-Mali Müşavir İlişkisi,

Mali Müşavir-Müşteri İlişkisi,

Mali Müşavir-Devlet İlişkisi,

Alt başlıkları sunum ve katkılarla tartışıldı.

Dördüncü Muhasebe Formunu 10-11 Nisan 2009 tarihinde Mersin’de gerçekleştirdik.

Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma ana teması altında;

Muhasebe - Denetimde Uzmanlaşma,

Sektörel Uzmanlaşma

konuları üç ayrı oturumda ele alındı.

Ayrıca Dördüncü Türkiye Muhasebe Forumu’nda bir ilki daha gerçekleştirdi. Forum kapsamında I. Muhasebe Etik Kongresi ve I. Haksız Rekabet Kongresi yaptık.

Yurdun dört bir yanından gelen meslektaşlarımız, meslek örgütümüzün ne kadar dinamik bir yapıya sahip olduğunu bir kez daha gösterdi.

Türkiye Muhasebe Forumları, mesleğimiz için çok etkili ve sonuç çıkaran toplantılar haline geldi. TÜRMOB yönetimi olarak bu çalışmalarını çok önemsiyoruz.

Organizasyonumuza katılanlardan olumlu eleştiriler aldık. Muhasebe Forumu'muzdaki konuşmacılara, protokole, Mersin odamıza, diğer odalarımıza, meslektaşlarımıza, katılımcılarımıza ve organizasyon firmamıza teşekkür ediyorum.

Diğer üç forumlarda da olduğu gibi Dördüncü Türkiye Muhasebe Forumu'nda yapılan sunumları, görüş, öneri ve tartışmaları sizlere bu kitapla sunuyoruz. Bu kitap aynı zamanda, toplantıda yapılan çalışmalarını yarınlara aktarma işlevini de yerine getirecektir. Kitabın, meslektaşlarımıza, akademisyenlere ve araştırmacılara faydalı olmasını diliyorum.

Yücel AKDEMİR
TÜRMOB Genel Sekreteri

**AÇILIŞ VE PROTOKOL
KONUŞMALARI**

Dursun GÖKTAŞ
Mersin SMMM Oda Başkanı

- Değerli Oda Başkanlarım, değerli meslektaşlarım, sayın hocalarım ve üstatlarım, Türkiye 4. Muhasebe Forumu için Mersin'e hoş geldiniz!

Türkiye 4. Muhasebe Forumu'nun Mersin'de yapılmasına karar veren TÜRMOB'un önceki Yönetim Kurulu Başkanı ve üyelerine ve alınan bu kararı uygulayan şimdiki TÜRMOB Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Masum Türker ile Yönetim Kurulu üyelerimize ayrı ayrı teşekkürlerimizi ve şükranlarımızı sunuyorum.

İki gün sürecek 4. Muhasebe Forumu'nda iki kongre ve "Meslekte Uzmanlaşma" konusunda üç ayrı oturumundan oluşan dolu dolu Muhasebe Forumunu yaşayacağız. Meslektaşlarımız tarafından artarak rağbet gören 4. Muhasebe Forumu'nun mesleğimize, meslektaşlarımızla, ülkemize yararlar getirmesi dileklerimizi şahsım ve Mersinli meslektaşlarımız adına güzide haziruna arz ederim.

"I. Muhasebe Etik Kongresi" ile "I. Haksız Rekabet Kongresi" mesleğimizin geleceği açısından çok iyi değerlendirilip, mesleğimiz adına yararlı fikirlerin üretileceğine inancımız tamdır. Bu iki kongrenin Mersin'de başlatılıyor olması bizleri onurlandırmaktadır. Mesleğimizin gelişmesinde olmazsa olmaz koşullardan "meslekte uzmanlaşmanın" 4. Muhasebe Forumu'nun konusu olması meslektaşlarımızın ortaklıklar şeklinde yeniden hizmet verme anlayışını geliştirebilmesi açısından isabetle seçilmiş, mesleğimize yeni açılımlar getireceği aşikardır.

Biraz da müsaade ederseniz meslektaşımızın sorunlarını kısaca dile getirmek istiyorum; meslektaşlarımız, büyük iş yükü altında sabırla, tahammül gücünü zorlayarak işlerini yapma gayreti içindedirler. Bazı büyüklerimiz meslektaşlarımız için "sizler bizim vatandaşla aramızda köprüsünüz" diye yorumlamaktadırlar. Bizler ülkemizi seviyoruz, sevmezsek bu kadar olumsuzluklara rağmen köprü görevini nasıl yaparız! Köprüden yararlanmak istiyorsanız köprüye iyi bakınız, köprünün sesine kulak veriniz! 5138 Sayılı Kanun ile "işçi çalıştırma" ile yapılan bildirim kirliliği ortadan kaldırılacak uygulamanın Ağustos 2009 ayından itibaren başlayacak olması mesleğimizin önündeki en-

gellerden, yoğunluktan bir bölümünün yok olması sevindirici bir gelişmedir. Beyan kirliliğinin vergi mevzuatı kapsamında da azaltılması çabalarının olduğunu biliyoruz, bir an önce sonuçlanmasını sabırla bekliyoruz. Bu beklentilerin en başında, BA-BS Formlarının aylık verilmesi uygulamasına son verilmesidir. Yine, Vergi Usul Kanunu mükerrer 355. maddesi kısıcında meslektaşlarımızın kurtarılması, rahatlatılması vazgeçilmez talebimiz olduğunu belirtmek isterim. Mükellef Hakları Bildirgesinde diyor ki “vergi ile ilgili yükümlülüklerinizin yerine getirilmesinde sizlere her türlü kolaylığı sağlayacağız” denilmektedir, Mükellef Hakları Bildirgesinin vergi idaremize daha etkin uygulanmasını düşünüyoruz. Muhasebe işlemdeki katma değer vergisinin yüzde 18’den yüzde 8’e indirilmesi için talebimiz hala devam ediyor. Yine, müşterilerimizle yaptığımız sözleşmeler, damga vergi kapsamında, bunun da muaf tutulmasını talep ediyoruz. Çünkü şirket kuruluşları, senetler gibi birçok uygulamalar tebliğ ile damga vergisinden muaf tutulmuştur.

“Değişmeyen tek şey gelişimdir” felsefesiyle gelişen ve değişen dünyada insanların sadece geçmişte öğrendikleri bilgilerle yaşamlarını sürdürmeleri yeterli olmayacaktır. Bu nedenle, eğitim artık yaşam boyu öğrenmek olarak algılanmalıdır. Tüm dünyada eğitim açısından ele alınan temel eğitim, yaşam boyu öğrenmedir. Bu bağlamda eğitim çalışmalarımız sürekli devam edecektir.

Oda hizmet binamızın inşaatı bitmek üzeredir. 22 Mart 2007 tarihinde Sayın Valimizin de bulunduğu bir törenle temelini atmıştık, 2 yıllık süre içerisinde bitmiş durumda, bunun mobilya ve tefrişat işleri de en kısa zamanda tamamlanıp 13 Haziran 2009 tarihinde “Muhasebe Mesleği Yasası’nın yayımlandığı günde”, 20. yılında bu binamızın açılmasını düşünüyoruz, Genel Başkanımız ve diğer büyüklerimiz bunu uygun görürlerse o tarihte hep birlikte açmayı ve sizleri de tekrar Mersin’e davet ediyorum. Emeği geçen, katkı sunan, başta Genel Başkanımız Masum Türker ve Yönetim Kurulu üyelerine, önceki dönem Genel Başkanımız ve Yönetim Kurulu üyelerine şükranlarımızı sunuyoruz. Üyelerimizin aidatlarının ödenmesi, TÜRMOB’umuzun desteği ile bu binamızı Mersinimize yakışır binamızı gerçekleştirdik, bitirdik, bunun da açılışını inşallah hep birlikte yapacağız.

Türkiye 4. Muhasebe Forumu’nun başarılı bir şekilde geçmesini, konuklarımızın Mersin’de gönlünce eğlenmelerini, Mersin ekonomisine bu krizde katkılarında dolayı teşekkür etmeyi ve Forum sonrası da Mersin’den olumlu düşüncelerle, umutları tazelenerek ayrılması dileğiyle 4. Muhasebe Forumu’na katılanları saygı ve sevgiyle selamlıyorum, her şey gönlünüzce olsun.

Dr. Masum TÜRKER
TÜRMOB Genel Başkanı

- Çok değerli Milletvekilim, örgütümüzün gelişmesine büyük katkısı olan Onursal Genel Başkanımız, Sayın Valim, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanım, Değerli Gelir İdaresi Başkanım, çok değerli belediye başkanları, Gelir İdaresi'nin, BDDK'nın ve diğer kurumların değerli temsilcileri, değerli meslektaşlarım, basınımızın değerli temsilcileri, Türkiye'de dört tarafta var olduğunu Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana ortaya koymuş olan ama 20 yıl önce yasal bir dayanağa sahip olan muhasebe mesleğinin değerli mensupları, bugün Mersin'de birlikte bir araya gelmiş

bulunuyoruz. Ben, Türkiye'de stajyerinden serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir ve denetim faaliyetinde bulunan bütün meslektaşlarım adına hepinizi sevgiyle, saygıyla selamlıyor, hoş geldiniz diyorum!

Türkiye, eskiden sorunlarını çözmek için bir araya geldiğimizde ister siyasi alanda ister sosyal ve ekonomik alanda neler yapabileceğimizi konuşup iyi ya da kötü bir çözüme ulaşabiliyorduk. Ama bugün, özellikle gelişimini daha tamamlayamamış Türkiye benzeri ülkeler artık böylesi bir arenada küresel dünyada olup bitenin belirli bir ölçüde sonuçlarını da beklemek ya da oradaki alınmış olan kararları irdelemek zorundalar. Muhasebe mesleği, biraz evvel değerli Mersin Oda Başkanımızın anlattığı yerel sorunların yanı sıra artık küresel sorunların da etkisi altındadır. Bu nedenle bugün burada toplanmış olan kongremiz, Türkiye'nin, dünyanın sorunlarından uzak kalamayacak bir noktadadır. Küresel kriz bugün dünyayı etkilemiş, ülkemizi de ciddi bir şekilde etkilemektedir. Başka arenalarda sözde moral yaratabilmek için krizin etkisi olmadığını söyleyebiliriz ama biz muhasebeciler bunu söyleyemeyiz, çünkü hesaplar bizim elimizden geçiyor, biz ne olup bittiğini en iyi bilenlerdeniz. Bugün muhasebe meslek mensuplarının müşterisi konumundaki ve belli bir ölçüde vergi mükellefi olan, BDDK ya da SPK'nın muhatabı olan işadamlarımız günü nasıl tamamlayacaklarının endişesi içerisinde oldukları, tahsilatlarını yapamıyorlar, satışları her geçen gün düşüyor. Müşterilerimizin bu olgusu, aslında bizim meslek mensuplarını da ciddi bir şekilde etkiliyor ve belli bir ölçüde dünyadaki kriz yanı sıra dünyada mevcut olan muhasebe kri-

zi, Türkiye’de de bu sefer için ekonomik yönüyle birlikte bütünleşmiş oluyor. Bu nedenle eğer bir iyileştirmeye başlanacaksa, bir adım atılacaksa bunu bugün dünyanın her yerinde öneriyorlar, devlet adamlarının, şehir yöneticilerinin, belediye başkanlarının, valilerin belirli zaman aralıklarıyla o yörenin belirli bir ölçüde meslek örgütlerinin ya da ileri gelen muhasebecilerin görüşlerini almalarını tavsiye ediyorlar.

Bunlardan en tipik olanı, Sarkozy’nin son çıkış yaptığı ve dünyada ses getiren, Avrupa Birliği’ni de belli bir ölçüde hareketlendiren meşhur raporun Fransa’da Muhasebe Örgütü Başkanı’nın öncülüğünde muhasebecilerden ve belli kesimlerden oluşan bir gruba hazırlanmış olmasıdır. Aynı şeyi biz ülkemizde hem Hükümet yetkililerine, iktidardaki ve muhalefetteki siyasi parti yöneticilerine ve şehir yöneticilerine tavsiye ediyoruz. Özellikle, bir ölçüde var olan yolsuzluğun giderilmesi, diğer taraftan da siyasi çekişmeler dolayısıyla yolsuzluk olmasa bile atılan iftiralarından kurtuluşun yolu “muhasebe meslek mensuplarının” denetim boyutundaki faaliyetlerinden yararlanmak ve daha hiç kimse suçlamadan kendisini, kendisine bağlı olan şirketleri belediyelerin ve kamu kurumlarının meslektaşlarımıza denetletmesidir. Bugün yaptığımız bir çalışmada 1989’dan bu yana kendisini denetlettiren belediye yöneticilerinin ne kendileri, ne şirketleri hakkında sonuçta atılan iftiraların asılsızlığı daha başlangıçta ortaya çıkmıştır. Ülkemiz özellikle, şeffaflaşmak, arınmak ve yolsuzları yok etmek bakımından böylesi bir uygulamaya muhtaçtır. Ama bir gerçek var ki, özellikle altını çizmek istiyorum; gerek 2007 yılında yapılan G7 Toplantısında gerek geçen dönemde Washington’da yapılan G20’lerle, son Londra’da yapılan G20 Toplantılarında Sayın Başbakanımızın ve bazı bakanlarımızın katıldığı bu toplantılarda birinci madde, çözülmesi gereken madde; muhasebe mesleği ile ilgili olup, özellikle “finansal raporlamada” bu konuda önlem alınması ve bazı değerlendirme ölçütlerinin kanunlara yansıtılması yönündedir. Bu noktadan hareketle ben Türkiye’de bir kalkınma sağlanacaksa özellikle, 1994 yılında Parlamento’nun, irade olarak muhasebe meslek mensuplarına tanıdığı “ön denetim müessesesinin” Maliye Bakanlığımızca yeni bir yasal düzenlemeye gerek kalmaksızın, Mükerrer 227 maddenin yürürlüğe konulmasıdır. Mükerrer 227 madde için, Anayasa Mahkemesi’ne gidilmiş, Anayasa Mahkemesi tarafından da meslek mensuplarının ön denetim yetkilerinin anayasal bir hak olarak düzgün bir düzenleme olduğunu kararlaştırdığı bu uygulama devreye sokulduğu zaman, hem kayıt dışı ekonomi belli bir ölçüde indirilmiş olacaktır, hem de belirli konularda yöneticilerimizin, devleti yönetenlerin önündeki ışık aydınlanacaktır.

Bizim sorunlarımız üç noktada toplanır; birinci sorunumuz, belirli düzenlemelerle ve farklı zamanlarda çıkarılmış kararlarla aslında başka şekilde çözümlenecek meselelerin arkadaşlar üzerinde yüklenmesidir. Muhasebe camiası, bu sorunlarına el uzatan, bu sorunları dinleyip çözüm üretene daima minnettar kalmakta ve bu konudaki görüşlerini dile getirmektedir. Nitekim bunlardan bir tanesi, biraz evvel Değerli Başkanımızın söylediği, sosyal güvenlik ve çalışma mevzuatındaki sekiz ayrı beyannamenin 01 Ağustos'tan sonra tek beyanname ile bildirilir olmasına ilişkin yasal düzenlemedir. Bu yasal düzenlemenin Parlamento'da geçmesi konusunda büyük emek ve yardımda bulunan, bu konuda bizi dinleyip uğraş veren, hem Çalışma Bakanı'na, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı'na, Sosyal Güvenlik yetkililerine bizim camiamız, 78 Oda ve TÜRMOB olarak gazete yoluyla şükranını, teşekkürlerini sunmuştur. Çünkü biz, bize uzatılan bir eli bu konuda asla boşlukta bırakmayız ve bize kulak verenlere her zaman yanında yer almaktayız. Nitekim biraz önce gördük, Değerli Valimizi, Sayın Onursal Başkanımız “ne oluyoruz, acaba geçmişte başkanlık mı yapmış?” dedi, çünkü gelen muhtelif şehirlerdeki arkadaşlarımız kendisini büyük sevgiyle karşıladılar. Nedeni, valilik yaptığı her ilde bizim meslek örgütüne kulak vermesi ve bugün hem kendileri hem de Büyükşehir Belediye Başkanı ve diğer Belediye Başkanı değerli dostlarımızın biraz sonra resmi bir törenleri olduğu halde, bize geldikten sonra, vakit ayırarak gitmelerinden belli oluyor! Onun için Sayın Valim, sizin şahsınızda devlet adına “muhasebe meslek mensuplarına” sahip çıkanlara, Sayın Belediye Başkanımızın şahsında işbirliği yapanlarla, bizden bu konuda danışma hizmeti yapanlara camiamız hep sevgi gösterir, nereye giderlerse, burada yaşadığımız gibi el üstünde tutar!

Bu konuda bizim ikinci sorunumuza geçmeden evvel, birinci sorunda da; vergi idaresi ile ilişkili olarak bazı belgelerin yine, bir ek külfet getirmesi nedeniyle, bunu arkadaşlar kendi aralarında “telefon esprisi” ile “yeni bir angarya mı çıktı, ne yapacağız, kuyruk mu arttı” derler, bu konuda da daha belki de ilk resmi toplantısına katılan, bizi kırmayan Değerli Gelir İdaresi Başkanımızın kulak vereceğini ve özellikle, 1994'ten bu yana uygulanmayan Mükerrer 227'nin meslek mensuplarının denetim yetkisini harekete geçirerek devreye sokma halinde hem meslek mensuplarımızın önemli bir sorunu giderilmiş olur, hem de Türkiye'nin derdi olan vergi kayıplarının ve kaçaklarının düşürülmesinde önemli bir etkisi olur.

Değerli konuklar, değerli meslektaşlarım, ikinci sorunlarımız, biraz evvel söylendi, bunu dünya da söylüyor; muhasebe mesleği krizdedir! İki nedenle

krizdedir; birisi, düzenleyici ve bu konuda emredici düzenlemelerin muhasebe meslek mensupları dışında başka kesimlerle birlikte bir araya getirilmesidir. Zaten şikayetçi olduğumuz ve külfet, yük getiren birçok düzenleme meslek mensuplarıyla birlikte kararlaştırılmadığı için bugün karşımıza çıkmaktadır. Ama bu krizin son günlerde en büyük ve bütün arkadaşlarımızın uykularını kaçıracak tarafı BA-BS beyanlarıyla ilgilidir. Bu konuda ciddi bir eğitim gerçekleşmediği, BA ve BS'lerin denetimde nasıl kullanılacakları açıklanmadığı ve bu konuda en önemlisi, iş adamlarımızın bile bu konuda bilgilendirilmediği noktada ve ilk defa beyanları da ciddi, yüksek derecede vergi cezalarıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu konuda müşterek bir çözüm hem işadamlarımızı hem de işadamlarımız adına düşünen, onların dertlerini yükümlenen değerli meslektaşlarımızı rahatlatacaktır. Sanıyorum burada bulunan ve bugün sayısı 1000'i geçen, salon içinde olan ve dışında olan bütün meslektaşlarımızın en büyük beklentisi BA-BS'nin ilk uygulamasında ortaya çıkan bazı eksikliklerin giderilmesinde karşılıklı olarak toleranslı davranmasıdır. Bu konuda ben, yaptığımız görüşmede değerli Gelir İdaresi Başkanı'nın; "birlikte çözüm bulacağız, birlikte en iyiye gideceğiz" çabasına dayalı konuşmasından cesaret alarak inşallah sizin için ve değerli ekibiniz için bize bir gazete ilanı vermeyi nasip edersiniz!

Değerli konuklar, değerli meslektaşlarım, krizin ikinci yönü, ekonomiktir! Bizim meslektaşlarımız ciddi bir şekilde tahsilatlarını yapamamakta, bu konuda ve çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalmakta, her geçen gün müşteri kaybına uğramaktadır. Bu konuda "haksız rekabet" ile ilgili konuyu bugün burada tartışacağız, etik ile ilgili kendimizi sorgulayıp kendi kendimizle yüzleşeceğiz. Ama asıl önemlisi; dışarıdan gelen etkilerin ortadan kaldırılması yönünde ciddi yaklaşımlardır. Şimdi bu konuda, özellikle sözlerime son verdiğim noktada bu sorunların çözümünü, bakın hiç dile getirmiyorum çünkü biraz sonra değerli arkadaşlarımız konuşacak.

Ben, en önemli sorununun altını çiziyorum, küresel arenada biz oyuncu olmak için yola çıktık, ülkemizde yönetimin yanında olacağız, işadamlarımızın yanında olacağız ama dünya bilsin ki, Türkiye'de muhasebe mesleğini ifa eden bu arkadaşlarımız, 20 yıldır yasal ve Cumhuriyet'in kuruluşundan beri bir yasal dayanak olmadan çile çekerek buraya gelmiştir. Biz, ilerleyen dakikalarda bu konuları birlikte daha çok konuşacağız çünkü hem Sayın Valim, hem Sayın Belediye Başkanım birazdan konuşmalarını yapıp bizden ayrılacaklar.

Ben bizi burada yalnız bırakmayan Sayın Milletvekilime, Onursal Genel Başkanımıza, her zaman birlikte olan Sayın Mustafa Özyürek'e, Valime, Belediye Başkanlarına ve Gelir İdaresi Yönetimiyle BDDK ve TMSK Yöneticilerine teşekkür ediyor, Türkiye Formu'nun önce Türkiye için sonra Muhasebe Mesleği için güzel gelecekte güzel öneriler ve sorunlara çözüm bulması dileğiyle hepinizi saygıyla, sevgiyle, şahsım ve Türkiye'deki tüm muhasebeciler adına selamlıyorum, hepinize tekrar hoş geldiniz diyorum!

Hüseyin AKSOY
Mersin Valisi

- Sayın Milletvekilim, Sayın Büyükşehir Belediye Başkanım, Gelir İdaresi'nin çok değerli, TÜRMOB'un değerli Başkanı, değerli Oda Başkanları, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden Mersin'e gelen çok değerli konuklar, öncelikle Türkiye Muhasebe Forumu'na ev sahipliği yapmaktan duyduğum memnuniyeti ifade ediyor, hepinize hoş geldiniz diyor, sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum!

Mersin, Türkiye'nin en önemli illerinden birisi, 321 kilometre kıyı uzunluğu bulunan, Serbest Bölgesi ve Limanı ile ticaretin gelişmesinde önemli bir yer tutan, aynı zamanda tarımsal ürün varlığı ile Türkiye'de önemli bir alana sahip olan, Türkiye'nin nüfus itibarıyla baktığımızda da sekizinci ili konumunda olan bir ildir. Özellikle Mersin, önümüzdeki yıllarda hangi sektörlerde neler yapması gerektiği hususunu bir il düzeyindeki inovasyon projesiyle ortaya koymuş ve bu noktada hedeflerini belirlemiş olan bir il. Özellikle, üç sektör öne çıkmıştır, bunlar; tarım ve tarım dayalı sanayi, lojistik ve turizmdir. Önümüzdeki süreçte bu üç sektörü daha iyi bir noktaya taşıma gayreti içerisinde olacağız.

Özellikle Mersin'de genel vergi gelirleri itibarıyla baktığımızda Türkiye'de ilk altı sırasında yer alan bir il ama geçtiğimiz yıla baktığımızda, Türkiye'de vergi sıralaması içerisinde beşinci konuma gelmiş bir il. Bu, Mersin'deki ticaretin, Mersin'deki hareketliliğin Mersin'deki gelişmişliğin bir ifadesi olarak da karşımıza çıkmakta.

Özellikle, sizin iştiğal alanınız, “muhasabe sistemi” oldukça önemli ve ben de bir vali olarak sizlerin yapmış olduğı bu çalışmalarını çok önemsiyorum. Devletin üstlenmiş olduğı kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde toplayacağı vergilerin dayanağıını oluşturacak olan çalışmaların ilk aşamada sizler gerçekleştiriyorsunuz. Bir anlamda devletin yapacağı çalışmalarda sizlerin ortaya koyduğı çalışma ve performans oldukça önemli ve anlamlı. Bu bakımdan sizlerin bu çalışmalarını ve gayretleri devletin üstlenmiş olduğı görevlerin yerine getirilmesinde de ona katkı verecek önemli bir çalışma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hepinizin bildiğı gibi bugün 10 Nisan, Polis Teşkilatı'nın kuruluşunun 164. Yılı ve saat 10.00 itibariyle de törenlerimiz başlayacak, o bakımdan ben öncelik istedim ve hemen de aranızdan ayrılmak durumunda kalacağım. Bu boyutu ile sizlerden özür diliyorum.

Bu Forum'un hayırlı olmasını diliyorum, bunun düzenlenmesinde emeğı geçen, katkı sağlayan bütün kişi ve kuruluşlara teşekkür ediyorum. Sizleri Mersin'de görmekten duyduğum memnuniyeti ifade ediyor, hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

İhsan Uğur DELİKANLI **BDDK Daire Başkanı**

- Sayın Valim, Sayın Belediye Başkanım, Belediye Başkanlarım, Sayın Vekilim, Sayın Gelir İdaresi Başkanım, Sayın TÜRMOB Başkanım, Oda Başkanlarım, ve hocalarım, değerli katılımcılar, öncelikle konuşmama başlamadan önce programda bugün sizlerle birlikte olacağı duyurusu yapılan Başkanımız Tefik Bilgin Bey'in sizlerle bulunamadığı için özürlerini iletme, İstanbul'da katılacağı toplantıdan dolayı da katılamamasından dolayı sizlerle özellikle, bulunmaktan hazzını biliyorsunuz, bundan mahrum kaldığı için de tekrar tekrar özürlerini iletme istiyorum.

Malumunuz, küreselleşme, yerel şirketlerin uluslararası ölçekte faaliyet göstermesinin ya da çok uluslu şirketlerin oluşmasının önünü açmıştır. Dolayısıyla

la finansal raporların kullanılabilmesini teminin uluslararası ve ortak bir muhasebe dilinin geliştirilmesi ve kullanılması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu çerçevede Kurumumuzca Türk Bankacılık Sektöründe uygulanan muhasebe düzenlemelerinin uluslararası muhasebe standartlarıyla uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında 2002 yılında 17 adet tebliği yürürlüğe konulmuştur. 5411 sayılı Bankacılık Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra da Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu'nun varlığı ki, bu varlığın bir sonucu olarak yayınlanmış olan Türkiye Muhasebe Standartlarının bulunması dikkate alınarak Kurumumuzca bankalar açısından Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının uygulanması zorunlu hale getirilmiştir. Buna ilaveten, 2006 yılı başından itibaren “denetim-gözetim” sorumluluğu kurumumuza devir edilen “factoring, finansal kiralama ve tüketici finansman şirketleri” için de yine Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartlarının uygulanması zorunlu tutulmuştur.

Finansal raporların ulusal ya da uluslararası standartlar dikkate alınarak güvenilir ve sağlıklı bilgi sunacak, karşılaştırmaya imkan sağlayacak ve denetime tabi tutulabilir halde hazırlanması, hesap verilebilirlik, şeffaflık ilkesinin gözetilmesi, kamunun zamanında aydınlatılması Kurumumuz açısından önemli, üzerinde durulan ve desteklenen bir konudur. Bu nedenle bu faaliyetleri yerine getirecek kişilerin gerekli mesleki bilgi, beceri ve deneyime sahip olmaları kadar etik konulara duyarlılıklarının da üst düzeyde olması bizim çok önem arz etmektedir. Etik duyarlılığın önemli bir gereği muhasebe meslek mensuplarının tarafsız bir şekilde olay ve işlemlere yaklaşabilmesidir. Zira bu kişiler tarafından yapılan muhasebe kayıtları sonucunda düzenlenen finansal raporlar, sadece işletmeler açısından değil üçüncü taraflar için de büyük önem taşımaktadır. Şöyle ki, ilgili işletmeye yatırım yapma, kredi kullandırma, mevduat yatırma ya da işletmeden kredi kullanma gibi kararlar verme de önemli rolleri bulunan finansal raporların doğru, güvenilir, anlaşılabilir, tutarlı ve karşılaştırılabilir verilerden olmasını beklemekteyiz. Haliyle bu verileri hazırlayan kişilerin yaptıkları muhasebe işlemlerinde genel kabul görmüş muhasebe ilke ve standartlarını, ulusal ve uluslararası uygulamalar ile ilgili diğer mevzuatın yanı sıra doğru, dürüst, bağımsız, ahlak ilkelerine bağlı hareket etmeleri çok büyük önem arz etmektedir. Aksi halde güvenilir olmayan ve dolayısıyla ihtiyaç duyulan ilgileri içermekten uzak finansal raporların sunulması durumu ortaya çıkacaktır. Bunun da ötesinde finansal raporlar kullanıcılarının ihtiyaç duyabilecekleri bilgiler için en ayrıntılı durumları dahi dikkate alarak ortak kurallar geliştirme çabasının bir yansıması olan “finansal raporlama standartlarının” uygulaması da anlamsız hale gelecektir. Zira söz konu-

su standartlara uygun olduğu iddia edilen ancak içeriden öğrenilenlerin kontrolünün de bulunan bir “finansal raporlar seti” ortaya çıkacaktır. Nitekim özellikle, ülkemiz bankacılık sektöründe yaşadığımız acı tecrübeler, maalesef böyle bir durumun ne kadar maliyetli sonuçlara sebebiyet vereceğini göstermiş ve muhasebe ile uğraşan kişilerin etik algı ve duyarlılıklarının üst düzeyde olmasının önemini bize teyit etmiştir. Mesleki etik, algı ve duyarlılıkta belli bir düzeyin sağlanmasının haksız rekabet unsurlarının ortadan kalkmasını da sağlayacağı da gözden kaçırılmamalıdır. Çünkü haksız rekabette nihai olarak mesleki etik, algı ve duyarlılığın yeterince yerleşmemesinden beslenen bir durum olarak tezahür etmektedir.

Bu nedenlerle Kurum olarak mesleki etik ve haksız rekabet konularını değerlendirmek üzere düzenlenen bu Forum’un önemli bir misyona sahip olacağını düşünüyoruz. Bu nedenle de Forum’u düzenleyenler, başta TÜRMOB Başkanı Masum Türker Bey olmak üzere TÜRMOB Yönetimine teşekkürlerimizi sunuyor, Forum’un başarı içerisinde geçmesini temenni ediyor ve değerli Konuşmacılara da şimdiden teşekkürlerimizi iletme istiyorum. Hepinize saygılar sunarım.

Macit ÖZCAN
Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı

- Evet, öncelikle Mersin Büyükşehir Belediyesi’nin gerçekleştirdiği Kongre Merkezinde sizin gibi Türkiye’de önemli bir topluluğu burada misafir etmekten, sizlere ev sahipliği yapmaktan dolayı çok mutlu olduğumu ifade ediyorum, hoş geldiniz.

Kongre Merkezi ve Fuar Merkezi Yenişehir Belediyemizin yaptığı Fuar Merkeziyle Kongre Merkezi Mersin’in kongre turizmine hizmet verecek çok önemli yatırımları oldu. Gördüğünüz gibi, Mersin, Türkiye’de önemli bir şehir, biraz önce Sayın Valim de söyledi, vergi sıralamasında beşinci şehirdir. İstikbal kuvvetli olan, 321 kilometre sahil şeridi olan, 20 dakikalık bir yolculukla Toros Dağları’na, yayla turizmine çıkıyorsunuz, 15–20 dakikalık bir yolculukla istediğiniz yerden denize girebiliyorsunuz. Çok gü-

zel bir şehir, istikbali olan bir şehir ve yapılacak olan yatırımlarla en kısa zaman içerisinde İstanbul, Ankara, İzmir gibi Büyükşehirlerin arkasından gelebilecek önemli bir şehir. Onun için Mersin’de bu tip toplantıların yapılması, fuar çalışmalarının yapılması Mersin’e bir ivme kazandıracaktır.

Sayın Genel Başkan Yardımcımız, Saymanımız, Eski Başkanımız Sayın Mustafa Özyürek’in burada olması da bu Toplantıya ayrı bir anlam kazandırdı. Öncelikle bu Forum’un burada yapılmasından duyduğum memnuniyeti bir kez daha anlatmış oldum.

Değerli arkadaşlar, ben sizin branşınızla ilgili bir konuşma yapacak durumda değilim ama ben bir yerel yönetici olarak üçüncü dönemdir Belediye Başkanı seçiliyorum, Mersin’e güzel hizmetler yaptık, çok meselesini çözdük. Avrupa Yatırım Bankası’ndan temin ettiğimiz 60 milyon Euro’luk dış kredi ile şu anda yüzde 95 seviyesinde gerçekleştirdiğimiz atık su arıtma tesisi inşaatı son noktaya geldi. Bu tesis bittiği zaman artık Mersin’in her tarafından denize girebilme şansını bulacağız. Ayrıca 1/100.000’lik ve 1/25.000’lik planlar da yaptığımız çalışmalarla Mersin’in Yenişehir Bölgesinin üst tarafında yani kuzey bölümümüzde imar planında 250.000 kişilik yeni bir şehir planladık. Bu şehri planlarken enine, boyuna büyük caddeler açtık, 35 metrelik caddeler açtık ama altyapısı yapılmış ve altyapı sorunu olmayan yeni bir şehir kuruyoruz. 5–10 sene içerisinde tekrar Mersin’e geldiğinizde göreceksiniz ki, Mersin’de pırıl pırıl yolları, altyapısı yapılmış yepyeni bir şehirle karşılaşacaksınız, bunun temellerini attık. Biraz önce Sayın Valimiz de söyledi; yaptığımız bütün toplantılarda Mersin’de üç tane ana sektör öne çıkmış durumda; birincisi, lojistik merkez durumu, ikincisi, tarım ve tarıma dayalı ekonomi, üçüncü olarak da turizm. Turizmde maalesef, istediğimiz noktaya gelemedik, özellikle Mersin’den başlayıp Silifke’ye kadar uzanan yazlık evlerin, yanlış yapılan betonlaşmaların Mersin’e verdiği tahribatlar var, turizm kenti olamadık ama Seyhan-Kazanlı dediğimiz bölgede binlerce dönümlük kumsal alanları Kültür ve Turizm Bakanlığı yatırımcılara arsa tahsisi yaptı, 10.000 yataklı tatil köyleri yapılacak. Zannederseniz Danıştay’da bir dava devam ediyordu, o dava bitti, yakında inşaatlara başlanacak, 10.000 yataklı tatil köyleri yapılmasıyla Mersin, turizm konusunda bir ivme kazanacaktır. Aynı zamanda da Belediyemizin yaptığı atık su arıtma tesisi turizmi teşvik edecek önemli yatırımlardan biridir. “Su” problemimiz yok Mersin’de. Berdan Barajından Mersin’e kadar ikinci bir isale hattı çekildi, 30 kilometrelik ve tam 20 sene yetecek kadar suyumuz mevcuttur. Hani Ankara’da, İstanbul’da su problemi olduğu ga-

zetelerde hep beyan ediliyor ama Mersin’de su problemi yok, bu sorunu çözmüş durumdayız.

Evet, değerli arkadaşlar, Mersin Mali Müşavirler Odası ile şimdiye kadar, 10 senedir Belediye Başkanım, üçüncü döneme girdim, çok güzel bir dayanışma içerisinde olduk, ben aynı zamanda Kent Konseyi Başkanım, Sayın Dursun Bey de Konsey Üyesi, her konuda birbirimize destek verdik, Mersin’i beraber yönetmeye gayret sarf ettik. Biraz öncede Sayın Valimizin söylediği gibi “vergileri iyi toplayamazsak biz bu hizmetleri yapamayız!”. Sizin ve Vergi İdaresinin topladığı vergilerden büyükşehirlere, belediyelere gelen paylarla biz hizmet yapıyoruz. Sizin moraliniz bozuk olduğu zaman bize kadar geliyor, bize yansıyor, onu açık bir şekilde söylüyorum, vergiler iyi toplanmadığı zaman gelirlerimiz az geliyor, biz de hizmeti az yapıyoruz. Dolayısıyla her şey birbirine bağlı, bir çember halinde dönüyor. Onun için sizin moralinizin çok iyi olması lazım. Bu iki gün yapılacak olan bu toplantıda inşallah önemli kararlar alırsınız, önemli kararların altına imzalar atarsınız, devletin karnadı da burada, sizin kanat da burada, ortak bir nokta bulduğunuz zaman hepimiz mutlu olacağız, memnun olacağız.

Hepinize sevgilerimi sunuyorum, saygılarımı sunuyorum, Polis Haftası nedeniyle benim de Vali Bey ile beraber olmam gerekiyor. Hoşça kalın, tekrar görüşmek üzere, sağ olun!

Mehmet KİLCİ **Gelir İdaresi Başkanı**

- Sayın Vekilim, Sayın TÜRMOB Başkanım, Meslek Odalarının Sayın Temsilcileri, değerli basın mensupları, hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Aslında bir konuşma metni hazırladım ancak önce birkaç tane konuya ifade etmek istiyorum; birincisi, Sayın TÜRMOB Başkanı’nın ifade ettiği iki konu vardı. Onu ben teyit amacıyla tekrar söylüyorum; inşallah bundan sonraki çalışmalarınızda kesinlikle tek taraflı bir çalışma olmayacak yani meslek ile ilgili bir karar alacaksak, oturacağız ortak bir şekilde karar alacağız.

Ancak bu, tamamen sizin söylediklerinizi yapacağız anlamına da gelmiyor.

İkinci husus, özellikle bu BA-BS Formlarına da bunun örneğini vereceğiz, şöyle vereceğiz açıkçası; Türkiye’de biliyorsunuz, kayıt dışı ekonomi ile mücadele en önemli vazife haline geldi, gerek siyasi irade gerek bürokratik yapı içerisinde kayıt dışıyla mücadele noktasında atılımlar yapma gayreti içerisindeyiz. Aslında BA-BS Formlarının da mantığı, kayıt dışı ile mücadele anlamında yapılan faaliyetlerin bir parçası. Size BA-BS Formlarını kaldıracağız demiyorum ancak BA-BS Formlarının uygulanmasıyla ilgili sonuçları TÜR-MOB ile bir araya gelip değerlendireceğiz. Değerlendirdiğimizde eğer bu BA-BS Formlarını istemekte bir gerek kalmadığını düşünürsek yani kayıt dışı ekonomi anlamında tespitlerimiz BA-BS Formlarına yönelik yapmış olduğumuz tespitlerimiz anlamsız çıkarsa kaldırırız. Ama şu ana kadar yapmış olduğumuz çalışmalarda çok önemli sonuçlar da aldık bu anlamda fakat yine BA-BS Forumlarını o açıdan değerlendireceğiz. Yani sonuçlara bakacağız, sonuçlar eğer bu Formlar alınmasına artık gerek yoktur deniyorsa almayacağız ama tahminimce böyle bir şey olmayacak yani.

Cezalarla ilgili zaten yeni, torba kanununda bir düzenleme var, o konuda da içiniz rahat olsun.

“Muhasebe Mesleğinde Uzmanlaşma” ana başlığı altında düzenlenen 4. Muhasebe Forum’unun ülkemize ve milletimize hayırlı olması dilekleriyle sözlerime başlamak istiyorum. 2 gün sürecek bu Forum’da oldukça değerli görüşlerin ortaya çıkacağına olan inancımı belirterek ortaya çıkacak görüşlerin ileride yapacağımız çalışmalarda bize yol gösterici olacağını ifade etmek istiyorum.

Forum’un iki alt başlığı olan “Muhasebe Etiği” ve “Haksız Rekabet” konularını ise muhasebecilik mesleğinin geleceği açısından eş değer öneme sahip konular olduğunu kanaatindeyim. Bu nedenle bu konuları Forum’un gündemleri olarak belirleyen Düzenleme Kurulu’na da ayrı tebrik etmek istiyorum.

Değerli katılımcılar, bilindiği üzere finansal tabloların amacı çeşitli kullanıcıların ekonomik kararlar verirken işletmenin finansal durumunu, performansını ve finansal durumundaki değişiklikler hakkında bilgi almalarını sağlamaktır. Dolayısıyla bu tablolarda ortak bir dil kullanılması daha gerçekçi, daha geçerli ve karşılaştırılabilir olması büyük önem arz etmektedir. Ekonomik hayatın gelişmesiyle birlikte güvenilir ve doğru bilgi iletme ihtiyacı daha da zaru-

ri hale gelmiştir. Meslek mensupları tarafından hazırlanan ve denetlenen bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği büyük önem arz etmektedir. Diğer taraftan finansal bilgilerin güvenilir olmaması aynı zamanda finansal piyasaların gelişmesine de engel teşkil etmektedir. Denetimin işletmeden bağımsız ve tarafsız kişiler tarafından denetim standartlarına ve ilkelerine uygun olarak yapılması gereklidir. Ancak bu şekilde yapılacak denetim sonucunda elde edilen bilgiler güvenilir olarak kabul edilebilecektir.

Ülkemizde yabancı sermayenin özendirilmesiyle çok uluslu şirketlerin daha fazla yatırım yapmaya başlamaları, uluslararası ticaretin ve rekabetin gelişmesi, ülke içi firmalarının uluslararası finansman olanaklarına başvurmaları gibi etkenler Türkiye’de uluslararası muhasebe ve denetim standartlarına ne derece önem vermemiz gerektiğini ortaya koymaktadır.

Kısacası bugün yaşanan küreselleşme muhasebe mesleğinin de küreselleşmesini, küresel standartlara sahip olunmasını ve küresel etik değerlerin hayata geçirilmesini gerekli kılmaktadır.

Bu anlamda hayatın her alanında olduğu gibi “muhasebe” alanında ve “vergi” alanında da “etik” önemli bir değer olarak karşımıza çıkmaktadır. Son yıllarda tüm dünyada gündeme gelen “vergide ve muhasebede etik” kavramı, tamamen ekonomik çıkarların maksimize edilmesi anlayışının ardına sığınarak getirilmekte olan ahlaki boyutu yeniden insanoğlunun gündemine getirmektedir.

Vergi ödeyenler açısından vergi ahlaki, mükellefin hesaplarının gerçekçi ve doğru bir şekilde raporlamak durumunda olan muhasebe meslek mensupları açısından ise muhasebe etiği özelinde durulması gereken oldukça önemli kavramlardır. Muhasebe meslek mensuplarının kamuoyuna olan sorumluluğunu yerine getirmesi adına yüksek düzeyde mesleki sorumluluk duygusu içerisinde faaliyetlerini yürütmeleri gerekmektedir. Son yıllarda uluslararası finansal piyasalarda tek bir finansal raporlama dilinin kullanılması yönünde atılan adımların hız kazandığı görülmektedir. Yakın zamanda yürürlüğe girmesi öngörülen Yeni Türk Ticaret Kanunu ile halka açık olsun olmasın ülkedeki tüm işletmelere muhasebe ve finansal raporlama konularında, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standartlarına uyumlu Türkiye Muhasebe Standartlarına uymaları zorunluluğu getirilecektir. Bu Standartların uygulanmasının yaygınlaşmasıyla birlikte ülkemizde şirketlerin sunduğu tablolar daha gerçekçi, daha geçerli ve karşılaştırılabilir olacaktır.

Sayın katılımcılar, konuşmamın bu bölümünde kayıt dışı ekonomi ile mücadele konusuna değinmek istiyorum; hepinizin de bildiği üzere kayıt dışı ekonomi ile mücadele sadece Maliye Bakanlığı'nın, Gelir İdaresi Başkanlığı'nın ya da Sosyal Güvenlik Kurumu'nun sorumluluğunda olan bir konu değildir. Bu konu, toplumun tüm kesimlerinin, devletin tüm kuruluşlarının, vergi mükelleflerinin, meslek örgütlerinin ve meslek mensuplarının ortaklaşa mücadelesiyle üstesinden gelinebilecek önemli bir konudur. Mükellefin işlemlerinin kayıtlı ekonomi içerisinde gerçekleşmesini sağlamak, bunları doğru bir şekilde raporlamak, mükellefleri yasalardan doğan hakları ve yükümlülükleri bağlamında aydınlatmak, bu suretle vergi yasalarına uyumlarını sağlamak konusunda meslek mensuplarının oldukça önemli bir rolü vardır. Diğer taraftan beyana dayalı vergi sistemlerinde hem meslek mensupları açısından hem de kamu açısından denetimin önemi büyüktür. Ancak ekonomik hayatın gittikçe gelişmesiyle birlikte denetimde de uzmanlaşmaya gitmek kaçınılmaz hale gelmektedir. İdare olarak son yıllarda denetimde “uzmanlaşma” adına önemli adımlar attık. Veri ambarında toplanan bilgilerin analiz edilmesiyle birlikte riskli mükellefleri tespit ediyoruz. Böylelikle, aynı sektörde faaliyet gösteren en riskli mükellefler aynı konu üzerinden denetime tabi tutulmaktadır. Bu uygulama mükellefler arasında oluşabilecek haksız rekabeti de en aza indirmektedir.

Türkiye artık tüm kesimleriyle bir karar noktasına gelmiştir; kayıt dışında mı yaşayacağız ya da kayıtlı bir şekilde ülke kalkınmasına katkı da mı bulunacağız? Bu sorunun cevabını da hepimiz samimiyetle vermek ve neticesinde de ona göre davranmak zorundayız. Elbette ki, vereceğimiz bu cevap hızlı bir gelişme sürecindeki ülkemizin kalkınma hızını daha da artıracak ve yarınlarımızın sahibi çocuklarımıza hak ettikleri bir ülke bırakmamızı sağlayacaktır.

Tüm bu duygular içerisinde 4. Muhasebe Forum'un başarılı geçmesini diler, ülkemize ve milletimize hayırlı olması temennisiyle hepinize saygılarımı sunarım.

Mustafa ÖZYÜREK

TÜRMOB Onursal Başkanı – İstanbul Milletvekili

- TÜRMOB'un Saygıdeğer Başkanı, Gelir İdaresinin Sayın Başkanı, Değerli Belediye başkanlarımız, örgütümüzün emekçileri, Oda başkanlarımız, Oda yönetiminde görev alan arkadaşlarımız, TÜRMOB Yönetiminde görev alan arkadaşlarımız ve sevgili meslektaşlarımız, hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum ve sizlerle birlikte olmaktan büyük mutluluk duyuyorum.

Güzel konuşmalar dinledik, Sayın Türker her zaman olduğu gibi çok etkili bir şekilde mesleğin temel sorunlarını saydı. Gelir İdaresi Başkanımız

bu sorunların ne kadarını çözüp ne kadarını çözmekte zorlukla karşılaşacaklarını anlattı. Geriye bana pek fazla bir şey kalmadı. Burada tabii, bir meslek mensubu, içinizden birisi olarak bulunuyorum ama birde siyasi konumum var. O nedenle bir, iki şey söylemek istiyorum; değerli arkadaşlarımız, Türkiye, 2008 Eylül'ünden itibaren küresel krizin de etkisiyle ekonomide önemli sorunlar yaşıyor. Bu sorunları en iyi siz biliyorsunuz çünkü ekonomik kriz önce sizi vuruyor, sizi etkiliyor. 2001 krizini birlikte yaşamıştık, o zaman da aramızda sürekli konuştuk, krize düşen, güç durumda kalan firmanızı terk edemiyorsunuz, onun bütün işlerini, hizmetlerini yapmaya devam ediyorsunuz fakat ücreti tahsilde büyük sorun yaşıyorsunuz. Tahsil edemediğiniz o ücretin birde KDV'sini ödüyorsunuz. Bu sıkıntı, bu dönemde de aynen yaşanıyor, hepinizin bunun altında ezilmekte olduğunuzu biliyoruz. 2001 krizini Türkiye çok daha kolay atlattı, çabuk atlattı çünkü o zaman kriz daha çok Türkiye düzeyindeydi, uluslararası düzeyde başka ülkelerde o ölçüde bir kriz yoktu, ihracatı canlandırmak suretiyle bu kriz kolay aşılmıştı. Ama şimdi, bizim ihracat yaptığımız, ilişkide olduğumuz diğer ülkelerde de kriz olduğu için bu kez krizi atlattık da büyük zorluk çekeceğimiz anlaşılıyor. İşte çeşitli teoriler ortaya atılıyor, "U tipi kriz" midir yani önce inip sonra hemen çıkacak? Yoksa "L tipi kriz" midir, aşağı inip yatay bir şekilde devam edecek? Öyle anlaşılıyor ki, daha çok L tipi bir kriz ile karşı karşıyayız yani uzunca süre devam edecek olan bir kriz ile karşı karşıyayız.

Tabii, bu krizin bir küresel boyutu var; bu küresel boyutu çözmek bizim elimizde değil, Türkiye'nin elinde değil ama Türkiye'de yapılabilecekleri yap-

mak krizin daha etkili olmasını sağlamak bizim elimizde. Ne yazık ki, bugüne kadar bu noktada ciddi bir siyasi irade ortaya konulamamıştır. Önce krizi algılamada önemli sorun yaşanmış, bu kriz bizi “teğet geçer” denilmiştir, oysa görülmüştür ki, bu kriz teğet geçmiyor “delip geçiyor”! Çok ciddi şekilde etkiliyor. Uluslararası pek çok gösterge sayılabilir, diğer ülkelerden daha da fazla bu krizi biz yaşıyoruz.

Değerli arkadaşlarım, bu krize karşı anlamlı, kapsamlı ve birbiriyle uyumlu bir önlemler paketi açıklanmasına ihtiyaç olduğunu biz muhalefet partisi olarak sürekli gündeme getirdik. Ama Hükümet nedense, böyle bir kapsamlı paket yerine bölük pürçük bazı önlemler almayı tercih etti. Sayın Başbakan “53 önlem aldıklarımızı” söylüyor ama bu önlemler nedir, acaba ne kadar etkili olmuştur diye geriye baktığımızda en çok etkili olan önlem, Özel Tüketim Vergisi’nde ve Katma Değer Vergisinde yapılan indirimlerdir. Biz, Cumhuriyet Halk Partisi olarak bu önlemlerin alınmasını, ÖTV ve KDV indirimi yapılmak suretiyle piyasanın canlandırılmasını daha Eylül 2008 tarihinde söylemiştik ve sürekli onları tekrarladık. Ve sonunda Hükümetin de bu yola gelmesinden memnun olduk ama bu kapsamlı bir paket içinde uygulanmaya konulmamacı etkisi sınırlı kalıyor.

Bu vesileyle mesela, mobilya sektöründe KDV’nin yüzde18’den yüzde8’e indirilmesi çok olumlu bir harekettir ama bunu geçici 3 aylık bir düzenleme olarak düşünmemeliyiz, bunu sürekli kılmalıyız. Çünkü mobilya sektörü kayıt dışılığa çok müsait olan bir sektördür, yüzde 18 gibi çok yüksek vergi aldığınız zaman kayıt dışı çalışıyorsunuz, yüzde 8’i de elde edemiyorsunuz. Şimdi hatırlayacaksınız, 1999 depreminden sonra “olağanüstü vergiler” konulmuştu, bir defaya mahsus olduğu söylenmişti ama o vergiler, Özel İletişim Vergisi filan gibi kalıcı oldu. Bu kez de umarım ve dilerim ki, kriz nedeniyle olağanüstü olarak indirilmiş olan vergiler kalıcı olsun! Yani Katma Değer Vergisi yüzde 18 değil, yüzde 8 olsun, Özel Tüketim Vergileri de daha makul hallere çekilsin. Çünkü Özel Tüketim Vergisi gibi Katma Değer Vergisi gibi vasıtalı vergi oranları çok yüksek olduğu zaman kayıt dışılık daha çok teşvik görüyor. Tabii, kayıt dışılığın pek çok nedeni var, mücadelesinde farklı farklı yöntemler var ama vergi oranlarının yüksekliği de kayıt dışılığı teşvik eden olaylardan biridir.

Değerli arkadaşlarım, çeşitli kamuoyu yoklamaları yapılıyor, seçim öncesi çok yapıldı, ondan bahsedecek değilim ama “Türkiye’nin temel sorunu nedir?” diye yapılan bütün kamuoyu yoklamalarında birinci sorun olarak “işsiz-

lik” çıkmaktadır. İşsizlik zaten Türkiye’nin kronik bir sorundu fakat yaşadığımız krizde işsizlik, daha çok, daha yoğun hissedilen bir sorun olmuştur. Çeşitli açıklamalar yapılıyor, bunlara göre Ekim 2008’den Şubat sonuna kadar 500.000 kayıtlı işçi işsiz kalmıştır. Şimdi öyleyse ne yapmak lazım? İşsizliğe karşı çok kapsamlı bir önlemler paketini sunmak gerekiyor. Bunların başında da bize göre; ücretler üzerindeki sosyal güvenlik primlerini ve ücretler üzerindeki stopajı aşağıya çekmek gerekir. 10 puana yakın bir indirim yapılması gerektiğini biz söylüyoruz. Çünkü OECD ülkelerinde vergi ve sosyal güvenlik primleri yükü yüzde 26–27 civarındadır. Oysa bizde, geçenlerde yaptığımız bir indirimden, 5 puanlık sosyal güvenlik primi indiriminden sonra yüzde 37-38’dir. Bütün dünyada olduğu gibi bizde de ücretler üzerindeki vergi yüklerini ve sosyal güvenlik yüklerini aşağı çekmek suretiyle daha makul bir yük ile istihdamı teşvik etmemiz gerekir.

Tabii, alınacak pek çok önlem var; bir Forum’un açış kongresinde bunlara çok ayrıntılı bir şekilde girmek istemiyorum. Türkiye, bir önemli yerel seçimden geçti, bir genel seçim havasında yürütüldü, önümüzde 2 sene sonra bir genel seçim var. Artık seçimler bittiğine göre Obama da gittiğine göre yapılacak şey, yapılması gereken şey ekonomik önlemleri öne çıkarmaktır. Öncelikle, 2009 yılı bütçesini revize etmek gerekiyor çünkü 2009 yılı bütçesi yüzde 4 büyüme esasına göre yapılmıştır, orada dolar kuru 1.400 TL olarak hesaplanmıştır. O hedefler, o parametreler bu kriz ortamında geçersiz olmuştur. Öyleyse önce gerçekçi bir bütçe yaparak işe koyulmalıyız. Arkasından piyasayı canlandırarak, ekonomiyi harekete geçirecek hangi önlemleri alacaksak onlara uygun bir bütçeyi hazırlamak gerekiyor. Vergi indirimleri bunlardan biridir ama tek başına yetmez. Vergi indirimi ile otomobil satışını teşvik ediyorsunuz, mobilya satışını teşvik ediyorsunuz ama esnafın durumu ne olacak, işçinin durumu, memurun, emeklinin durumu ne olacak konusuna bir cevap bulamıyorsunuz. Amerika’da da uygulanan, herkese bir ödeme çeki dağıtmak, 500, zaman zaman bizde de dile getirildi, eski parayla söylüyorum 500 milyon liralık, 1 milyar liralık bir çek dağıtılabılır veya bunun en kolay yolu; 2009 yılı bütçesi görüşülürken de biz önermiştik; memura, emekliye birer maaş ikramiye vermektir. Bunu sadece o kesimlerin mağduriyetini giderme anlamında söylemiyorum, piyasadaki durgunluğu, resesyonu gidermek için bu öneriyi yapıyorum. Çünkü böylece, memurun, emeklinin cebine giren para anında piyasaya çıkacağı için ciddi bir hareket sağlar, bu esnafın, çiftçinin sorununu bir ölçüde çözer.

Değerli arkadaşlarım, biraz sonra başlayacak Forum'da çok önemli konuları, sorunları görüşeceksiniz. Ben bu dördüncüsü yapılan Muhasebe Forum'unun ikincisine katılıyorum, daha öncekilere katılma fırsatını bulamamıştım ama TÜRMOB, her geçen gün hem meslek mensuplarını daha çok birlikte tartışmaya sevk etmek açısından hem de kamuoyuna muhasebe camiasının temel sorunlara nasıl baktığını göstermek açısından bu Forumlar düzenleniyor. İstanbul Odamızın, Ankara Odamızın, İzmir Odamızın yaptığı diğer sempozyumların yanında bu Forum'larda mesleğin sorunlarını tartışmak da çok özel bir ortam sağlıyor.

Ben bu güzel Forum'u düzenleyen TÜRMOB'a, başta Genel Başkan Sayın Masum Türker'e, Yönetim Kurulundaki arkadaşlarımıza, ev sahipliği yapan Sayın Dursun Göktaş Başkanlığındaki Mersin SMMM Odasına teşekkür ediyorum ve eski bir ev sahibi, geçen dönem ben Mersin Milletvekiliydim, bu dönem İstanbul Milletvekiliyim, eski bir ev sahibi olarak da, "iyi ki, Mersin'e geldiniz, bu güzel Forum'u Mersin'de düzenlediniz, hava çok güzel, her şey mükemmel", bütün konuşmacılara ben başarılar diliyorum ama konuşmalarını kısa kessinler ki, herkes şu Mersin'in güzelliğini de yaşasın diyorum. Hepinize saygılar sunuyorum, sevgiler sunuyorum, sağ olun.

SUNUŞ BİLDİRİSİ / Ekonomik Kriz ve Muhasebe Mesleği

Nail SANLI
TÜRMON Genel Başkan Yardımcısı

- Sayın Genel Başkanım, Sayın Onursal Genel Başkanım, Gelir İdaresi'nin Değerli Başkan ve temsilcileri, kurum ve kuruluşlarımızın değerli temsilcileri, değerli hocalarım, değerli Oda başkanları, değerli üyeler, hepinizi saygı ve sevgi ile selamlıyorum.

Değerli meslektaşlarımız, değerli konuklarımız, 4. Muhasebe Forum'u gerçekleştiriyoruz. Muhasebe Forumları bizim en üst Kurulumuz olan Genel Kurullardan sonra en çok önemseydiğimiz mesleki toplantılarımızdan birisidir. 4 yıl önce yo-

la çıktığımızda Genel Kurullarda yeterince tartışamadığımız, konuşamadığımız mesleki konuları belli bir program dahilinde meslek mensuplarımızın bütün şehirlerimizden katılımıyla enine, boyuna iki gün süre ile tartışabileceğimiz bir toplantı düşündük ve bu Forumlara karar verdik. Ve çıkış noktamızda TÜRMOB Yönetimi olarak bu Forum'un Türkiye'yi dolaşmasını noktasındaydı. Birincisini İstanbul'da, ikincisini Ankara'da, üçüncüsünü de geçen sene İzmir'de başarı ile gerçekleştirdik. Bir dördüncüsünde hep birlikte beraberiz Mersin'de. Bundan sonraki senelerde nerede yapılacağı noktasında henüz bir kararımız yok TÜRMOB Yönetimi olarak ama gelecek talepler de değerlendirilerekten yine, sizlerin rahat edebileceği şartlar, konular, şehrin turistik ve salon kapasiteleri göz önünde bulundularaktan bu Forumları yapmaya devam edeceğiz.

Benim de bu Forum'un içerisindeki bugünkü konum; "Ekonomik Kriz Ve Muhasebe Mesleği". Bu ekonomik krizi üç boyutta ele almak istiyorum izninizle. Birincisi; dünya ekonomisi ve küresel ekonomi diye tanımladığımız ve krizin küresel boyutu. İkinci etapta, Türkiye boyutu, üçüncü etapta küresel ekonominin ve küresel krizin muhasebe mesleğimizi hangi şekilde ve nelerde etkilediği noktasındadır. Küresel kriz, mali piyasalarda 2007 yılının Temmuz ayında belirginlik göstermiş ve şiddetlenmiştir. Reel sektörü etkisi altına alan bu ekonomik kriz, 1930 yıllardan bu yana görülmemiş bir biçim-

de hatta gelişmiş ülkelerde bile küçülmeye neden olabilecek bir şekilde günümüze gelmiştir. Bu krizin geçmişte yaşanan diğer krizlerden en büyük farkı; yüksek hacimli, karmaşık finansal türevler ürünlerini kapsamasıdır. Ekonomide oluşan köpüğün, diğer bir adıyla “kötü köpük ekonomisinin” artık sonuna gelmiş durumdadır. Türkiye, aslında buna benzer bir konuyu 1980’li yıllarda “Banker Kastelli” olarak tanımladığımız olaylarla yaşadı. O dönemde hepimizin hatırlayacağı gibi bu banker kuruluşlarının, finans kuruluşlarının artık öyle bir an geldi ki, kendi finansmanını imkansız bir hale getirmesi sonucu, bankerlik müessesesinin batmasına neden olmuştu.

Küresel ekonomide finans piyasalarının iç içe geçmesi krizi küresel bir düzeye getirmiştir. Bu kriz, hiçbir ekonomiyi teğet geçmeyeceği gibi hiçbir bireyi de teğet geçmeyecektir. Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa ve gelişmekte olan ülkelerde çok sayıda banka ve finans kurumunun iflas etmesiyle finansal koşullar giderek ağırlamış, gelişmekte olan ülkelerde artmakta olan uluslararası sermaye hemen hemen kurumuş, menkul ve gayrimenkul varlıkların piyasa değerlerinde devasa kayıplar meydana getirmiştir. Giderek etki alanını genişleten küresel mali kriz, 2008 yılının Eylül ayında Amerika Birleşik Devletleri’nin önde gelen yatırım bankalarından Lehman Brothers’in iflas başvurusunda bulunmasıyla birlikte yeni bir evreye girmiştir. Bankacılık sistemine olan güvenin sarsılmasıyla birlikte yatırımcıların daha güvenli yatırım araçlarına yönelmeleri, bankalarca sahip olunan menkul ve gayrimenkul kıymetlerinde meydana gelen büyük kayıplar ve başta, Amerika Birleşik Devletleri olmak üzere İngiltere, İsviçre, Fransa, Rusya ve bazı Avrupa ülkelerinde birçok bankayı iflas durumuyla karşı karşıya getirmiş ve bu ülkelerde hükümetler bankacılık sistemini işler durumda koruyabilmek için 100 milyarlarca dolar tutarında kaynak aktarmak ve hatta bazı bankaları millileştirmek zorunda kalmışlardır. Bu durum birçok bankanın, sigorta ve yatırım kuruluşunun iflas etmesine veya ancak devlet desteği ile ayakta kalmasına neden olmuştur. Ayakta kalmayı başaran finans kuruluşları ise reel sektöre kredi kullandırma noktasında isteksiz davranmaya başlamışlardır.

Amerika Birleşik Devletleri Hazine Bakanlığı bankaların bu isteksiz davranmasından sonra finansal krizin yol açtığı likidite sıkışıklığı reel ekonomide olumsuz yönde etkiler yaratmış ve düşen varlık fiyatlarının yarattığı negatif servet etkisi ve azalan tüketici güven duygusu Amerika Birleşik Devletleri’nden başlayarak tüm dünyada tüketim ve yatırım talebinde önemli daralmalara yol açmıştır. Bu durum azalan üretim düzeyine bağlı olarak gelir düzeyini düşürürken işsizlik noktasında da ciddi tırmanışlar göstermiştir.

Likidite sıkışıklığı ve artan risk algılamaları sonucu gelişmekte olan ülkelerde hızlı bir sermaye çıkışı gözlemlenmiş, düşen dış talep ve ülkelerin ihracat hacimleri ve üretim düzeylerinde ciddi bir biçimde olumsuz yönde etkilenmiştir. Dünya ticaret hacminin 2009 yılında sadece 0,5 oranında büyüme göstereceği bekleniyor. Gelişmiş ülkelerde ticaret hacminin II. Dünya Savaşını izleyen dönemden bu yana iyice daralma göstereceği ve daralma sergileyeceği ve yüzde 2 oranda küçüleceği yönünde tahminler yürütülmektedir. Bu şekilde küresel ekonomik büyüme hızının 2007 yılında gerçekleşen yüzde 5 oranından 2008 yılında yüzde 3,4'e, 2009 yılında da satın alma gücü paritesine göre yüzde 0,5 gerileyeceği tahminlerinde bulunmaktadır. Dünya Ticaret Örgütü de küresel ölçekte yaşanan resesyona etkisiyle 2009 yılında dünya ticaret hacminde yüzde 9 oranından bir daralma yaşanacağını belirtiyor.

Dünyadaki bu boyutta olan ekonomik krizin Türkiye boyutuna baktığımız zaman küresel dünyanın bir parçası olan Türkiye, küresel krizin de mutlaka bir parçası olacaktır ve bir parçasıdır. Bu krizden etkilenmemek gibi bir şey söz konusu değildir. Bunu zaten yaşayarak hepimiz de gözlemlemekteyiz. Bu krizin ne kadar zarar vereceği ve bu krizden ne kadar etkileneceğimiz ve ne kadar tahribat vereceğinin yanı sıra bunu en aza indirecek politika ve tedbirlerin ve bunlarla ilgili önerilerin hayata geçmesi de büyük önem taşımaktadır.

Ülkemizde tasarruf eğilimi düşüktür, kamu kesimi uzun yıllar boyunca önemli boyutlarda tasarruf açığı vermiş ve bu durum finansman kaynaklarının kamu kesimince kullanılmasını zorunlu kılarak reel faiz hadlerinin yüksek düzeyde seyretmesine ve özel kesimin yatırım arzu ve olanaklarının azalmasına neden olmuştur. 2001 yılı ekonomik krizini izleyen dönemde Türk lirasının değer kazanma süreci ithal mallar için satın alma gücü artışı sağlayarak özel kesimin tüketim eğilimini de kamçılamıştır. Yatırım mallarının görece olarak daha ucuz hale gelmesi, diğer taraftan küresel likidite bolluğunun olanaklı hale getirdiği düşük faiz hadlerinin yatırım harcamalarını da canlandırmıştır. Bu durum Türkiye'nin cari işlemler hesabı açığının 2007 yılı itibarıyla gayrisafi yıllık hasılanın yüzde 5,7'sine, 2008 yılında ise yüzde 5,6 olarak gerçekleşmesine neden olmuştur.

Bankacılık dışı özel kesimin uzun vadeli dış borcu 2002 yılı sonunda 29,1 milyar dolar düzeyinden, 2008 yılı sonu itibarıyla 39,5 milyar dolara yükselmiştir. Özel sektörün kısa vadeli dış borcu, Ocak ayı sonu itibarıyla 2,2 milyar dolar, bankacılık kesiminin kısa vadeli borcu ise aynı dönem itibarıyla 8,1 milyar dolar olmuştur. Esas itibarıyla, dış borçlanmaya dayalı ve uzun dö-

nemde sürdürülebilirliği olmayan büyüme süreci 2007 yılı 2. çeyreğinden itibaren belirgin bir yavaşlama süreci içerisine girmiş, 2008 yılı son çeyreğinde de ekonomi 27 dönemdir süre gelen büyüme döneminin ardından kesin bir küçülme sergilemiştir.

Krizin en derin etkilediği kesimlerden birisi de yine, emeği ile geçinenler gelmektedir. 2007 yılı Aralık dönemi itibariyle yüzde 10,1 olan işsizlik haddi, 2008 yılı Aralık ayı dönemi itibariyle yüzde 12,3'e yükselmiştir. 2007 ve 2008 yılları Aralık ayı itibariyle işsiz sayısında 645.000 gibi dramatik bir artışla sonuca ulaşmıştır.

Kriz, "kamu maliyesini" de etkisi altına almış, seçimlerle de birleşince 2009 yılı bütçesindeki hedefleri 2 ayda gerçekleştirerek marjını ve tutarlarını tamamlamıştır, gerçekleştirmiştir. 2007 yılında azalma eğilimine giren merkezi yönetim toplam borç stoku, 2008 yılında yeniden önemli bir tırmanma göstererek 2009 Şubat ayı sonu itibariyle 403,5 milyar lira düzeyine çıkmıştır.

Küresel ekonomik kriz, 2008 yılı 3.çeyreğinden itibaren etkisini ülkemiz dış ticareti üzerinde de belirgin bir şekilde göstermeye başlamış ve giderek derinleşmiştir. 2009 yılı ilk 2 aylık döneminde ithalat ve ihracat hacimlerinde çarpıcı daralmalar yaşanmıştır. Bu dönemde ihracat tutarları geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 25,4 oranında bir azalma göstermiş, aynı dönemin ihracat-ithalat oranında da yüzde 45,4 oranında bir azalma meydana gelmiştir.

Tüm ekonomik göstergeler Türkiye'nin küresel krizden derin bir şekilde etkileneceğini göstermektedir. O zaman bu krizin yarattığı tahribattan en az bir şekilde etkilenmek ve zararlarını yok etmek veya asgariye indirmek amacıyla şu önerilerde bulunmak istiyoruz;

Kamu çalışanı ve emekli ücretlerine seyyanen zam yapılmalıdır, bu durum tüketimi arttırarak piyasadaki durgunluğu bir ölçüde giderecektir.

KDV, ÖTV indirimleri yaygınlaştırılarak süreleri mutlaka uzatılmalıdır.

Stratejik sektörler belirlenerek bu alanlarda yapılacak yatırımlar teşvik edilmeli, gerekirse uzun süreli vergi muafiyetleri tanınmalıdır.

Türkiye ekonomisinin istihdam yaratıcı büyümesini sağlamak için uygulama adımları atılmalıdır.

Ekonomik öncü gücünün reel sektör olması gerektiği fikrinden hareketle KO-Bİ'lerin gelişiminin önündeki engeller mutlaka kaldırılmalıdır.

Banka mevduatlarının tamamının güvence altına alınması gerekmektedir.

Uluslararası anlaşmaların sınırları zorlanarak yerli ekonomiyi korumak için her türlü çaba mutlaka gösterilmelidir.

Krizin Türkiye ekonomisi üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin giderilmesinde kullanılmak üzere hükümet tarafından kaynakları önceden belirlenmiş bir şekilde ve acil olarak özel bir kamu fonu oluşturulmalı ve bu fon batmak üzere veya zor durumda olan şirketlere ve finans kuruluşlarına mutlaka kullandırılmalıdır ve bu kullandırılan fon, arkasından “yerinde mi kullanıldı” diye mutlaka denetlenmelidir.

Küresel krizin dünya ve Türkiye boyutlarını ve etkilerini sizlerle özet bir şekilde paylaşmaya çalıştım değerli arkadaşlar. Yakın bir süre sonra bunun çok daha kapsamlısını, çok daha etraflısını TÜRMOB'un bu küresel ve Türkiye krizine bakışını ve çözüm önerilerini içinde bulunduracağı bir raporu sizlerle ve kamuoyuyla paylaşacağız.

Ancak ekonomik krizin, küresel krizin mesleğimiz üzerindeki etkilerine de göz atacak olursak; görüyoruz ki, özellikle G20 Toplantısı sonuç bildirgesinde de ortaya çıktığı gibi bu kriz, muhasebe ve denetim mesleğinin önemini biraz daha arttırmıştır. Standartlar yeniden gözden geçirilmek zorunda ve denetimin de etkinliği daha da artmak durumunda kalmıştır.

Küresel ekonomik krizin muhasebe denetim mesleği üzerinde olan etki ve yansımalarını üç başlıkta inceleyebiliriz; bunlardan birincisi, muhasebe ve denetim mesleğine güvenilirliği konusu. Hepinizin hatırlayacağı üzere daha önce Enron ve WorldCom olaylarıyla gündeme gelen ve daha sonra Arthur Andersen gibi Türkiye'nin, dünyanın affedersiniz, “dört büyükleri, beş büyükleri” diye zamanında sayılan en büyük denetim firmalarından birisi olan Arthur Andersen Firmasının iflası ve Sarbanes Oxley Yasası'nın da çıkarılmasıyla sonuçlanan zincirleri hep beraber yaşadık ve halen de hafızalarımızdadır. Kamuoyu denetim firmalarının üzerilerine aldıkları denetim fonksiyonunu yeterince yerine getirmedikleri konusunda güven duygusunu yitirmiş ve kamuoyunun denetim firmalarının müşterilerini kaybetmemek çabasıyla müşterilerini korumuş ve onların hoşnut olmayacakları konuları da kamuoyuyla paylaşmadıklarını ve kamuoyundan kaçırdıkları noktasında bir izlenim doğmuştu.

Enron WorldCom Firmalarının iflası bu şekilde yatırımcıların büyük zarara uğramalarına neden olmuştu. Özellikle Sarbanes Oxley yasası çıktıktan sonra da halka açık şirketler muhasebesi gözetim kurulu oluşturulmuş ve şirketlerin kurul oluşumlarına yeni standartlar getirilmişti.

İkinci boyutta mesleğimizi etkileyen en önemli unsurlardan bir tanesi de; gerçeğe uygun değer standardı üzerinde yapılan yoğun ve yeni tartışmalardır. Bilindiği gibi bankaların sahip oldukları menkul kıymetlerin önemli bir bölümünü finansal tablolarda gerçeğe uygun ve cari kıymetler üzerinden değerlendirilememekteydi. Bu yaklaşım kredi piyasasının sıkıştığı ortamlarda banka ve sigorta şirketleri varlıklarının değerlerine, karlılıklarını ve sermaye yapılarını eritecek şekilde düşük gösterme mecburiyetinde bırakıyordu. Bu durum kriz ortamında yangına körükle gidecek şekilde nitelendirilmekteydi.

“Gerçeğe uygun değer” muhasebe kuralının bazı kesimlerce yoğun ve büyük eleştirilere maruz kalması sonucu Avrupa Birliği, maliye bakanlarının Avrupa Komisyonu’nda bu alanlarda bir değişikliğe gidilmesi yolundaki talepleri üzerine bu standartları yapan Uluslararası Denetim Kurulu ile bunu destekleyen Amerika Birleşik Devletleri Finansal Muhasebe Kurulu süratle konuya eğilmiş ve bunun kayıp ve noksanlarını giderecek güncelleme bildirimleri yayınlamışlardır. Bunu müteakip olarak da Avrupa Birliği Komisyonu da 15 Ekim 2008 tarihinde aldığı bir kararla bazı bankaların gerçeğe uygun değer kuralı konusunda ileri sürdükleri eleştirileri hafifletecek şekilde bir kararı oybirliği ile almış durumdadırlar.

Türkiye’de, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu da bu değişiklikleri mevzuatımıza kazandırmış ve uygulamaya sokmuştur. Bu değişiklikle bankalara çok önemli değer kaybına maruz kalmış varlıkların değerlendirilmesi alanında daha geniş bir takdir hakkı tanınmaktadır.

Üçüncü boyuttaki mesleğimizin üzerindeki ekonomik mali krizin, küresel krizin etkisi; müşteri kitlesinin iflasları ve müşteri kaybı noktasında oluşmuştur. Özellikle, tahsilat sıkıntısı bu dönemde çok had safhaya varmıştır. Sizler de olayın içerisindeyiz, müşterilerin zor durumda kalması, sermayelerini, varlıklarını kaybetmesi sonucu zor dönemler yaşamışlar. Müşteri kaybıyla beraber ayakta duran müşterilerimizin de tahsilatları önemli ölçüde azalmıştır. Hazır Mali İdaremizin yetkilileri de buradayken bir şeyi sizlerin adına, en azından vurgulamak istiyorum; bu ekonomik kriz dönemleri içerisinde meslek mensuplarımızın mutad olan işlerinin yanı sıra en azından o işleri ikiye,

üç katlayacak ek işler çıkmaktadır. Çünkü normal düzenini kaybeden firmalar, normal işleyen firmalar bile bu kriz dönemi içerisinde zor durumda olduklarından normal işlevleri kayboluyor ve çok düzenli firmalar bile sarpa sarabiliyor. Bunlara örnek olarak işçi-işveren ilişkilerini gösterebiliriz. Örnek olarak çok düzenli sigorta primlerini, vergi borçlarını ödeyen mükellefin ödeme sıkıntısına düştüğü için bunları ödeyemez durumda olduğundan takipler arka arkaya geldiğinden, bunlarla ilgili sorunları yaşayabiliriz. Evrak düzeninde ve evrak akışında mali müşavirlerin, muhasebesiyle ve yeminli mali müşavirlerle olan ilişkisi, müşterisiyle olan ilişkisi, hepsi bozulduğundan bunlar en sonunda hatta dış ticaret ilişkileri, gümrük beyannameleri, bunlarla ilgili bilgi ve belgeler en sonunda kaydı yapan meslek mensubumuzun masasında önüne çıkmakta ve temizlik meslek mensubumuza kalmaktadır. Onun için bu dönemlerde en büyük müşterimiz olan ve birlikte yol yürüdüğümüz, birbirimizin ayrılmaz parçası olduğumuz mali idaremizin bizlerin bu durumu da göz önünde bulundurarak, en azından benden önceki konuşmacıların dile getirdiği BA ve BS Formlarındaki sıkıntılarımızı ivedilikle çözmeleri noktasında kendilerinden özel isteklerimiz, özel istihramlarımız ve ricalarımız vardır. Diğer konularımızı da bunun arkasından hep birlikte kendileriyle konuşarak çözme noktasında gayretlerimiz devam edecektir.

Ben bu Forum'a katılan sizlere teşekkür ediyorum, bildiri sunacak olan, katkı verecek olan, yorum yapacak olan, soru soracak olan, eleştirecek olan tüm katılımcılara teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum.

I. MUHASEBE ETİK KONGRESİ

Dr. Masum TÜRKER
TÜRMOB Genel Başkanı

- Değerli Milletvekilimiz, Sayın Gelir İdaresi Başkanım, değerli konuklar, değerli meslektaşlarım, bugün Türkiye Forum'u içinde iki ayrı Kongre ele alacağız. Birinci Kongremiz "Etik Kongresi". Etik Kongresi, meslek ahlakının görüşüleceği kongre. Meslek ahlakı, meslek etiğinin bir diğer adı, meslek deontolojisidir, yani mesleğe giriş koşullarından başlayarak mesleki faaliyet çerçevesinde uyulacak kurallar ve bu kuralların uzun vadede cezalandırılmaya neden olan, disipline neden olan olgularının ele alındığı bir yapıdır. Bizim bu konuda şu anda uluslararası uygulamaya paralel bir konumuz söz konusu.

Geçtiğimiz yıl Genel Kurul'da yapılan bir düzenlemeyle Türkiye Meslek Etiği Yönetmeliğimiz yayınlanmıştır. Meslek Etiği Yönetmeliğimiz şu anda dünya muhasebe mesleğine yön veren IFAC'ın Etik Kurulu tarafından yayınlanmış Muhasebe Etik Standartlarına yüzde 95 oranında uyumludur, yüzde 5 civarındaki fark, bu Yönetmeliğin ele alındığı tarihteki sürenin yetersizliği ve Türkiye'ye uyum konusunda belli bir çalışmayı gerektirmesi. Bir diğer neden de Türkiye'nin koşullarıdır.

Meslek etiği ve haksız rekabet ki, öğleden sonra da "Haksız Rekabet Kongresini" ele alacağız, birbirini tamamlayan, birbiriyle birlikte ahenk içinde giden ve sonucu bizim Disiplin Kurulumuzla, Odadaki Disiplin Kurullarıyla birlikte müşterek çalışma noktasında olan bir Kurulumuz.

Etik ile ilgili bizim şu anda dünyada karşılaştığımız sorunların temelinde artık bir "iş etiği" ve özellikle "küresel bir iş etiğinden" söz edilmektedir. Bu küresel iş etiğinde hem ulusal bazda hem uluslararası bazda uyumlu bir faaliyet için her meslek mensubunun kendine yön vermesi gerekiyor. Muhasebe meslek etiğinin önemli özelliği mesleğin yerine getirilmesinde karşı karşıya kaldığımız ve etik dışı davranışları olan müşteri kitlemizle ilişkilerimizde ortaya çıkmaktadır. Bu konuda bu meslek etiğinin verdiği güç ile bizim müşteri kitlesini de etik iş anlayışına çekebilmemiz için tüm dünyada olduğu gibi mesleğimizin de yerine getirilmesinde belli otoritelere ihtiyaç vardır. Bu otoritelerin başında örneğin, finansal raporlama ve danışmanlık bazında, daha çok büroda out-sourcing yaparak yani şimdi yaptığımız defter tutma, finansal

raporlama işleri veya bağımlı çalışılırken bir şirketin muhasebe müdürü sıfatıyla kayıt dışı uygulamaları besleyen bir faturayı, bir belgeyi reddedebilmek için meslek mensuplarımıza belli bir otoritenin tanınması gerekir. Bu otoritenin tanınmasının da dünyada olduğu gibi tek yolu “denetim gücünün, denetim yetkisinin” meslek mensuplarımıza tanınmasıdır.

Bu nedenle sabah Açılış Konuşmasında belirttiğim Mükerrer 227’deki denetim yetkisi harekete geçirildiğinde muhasebe ve finansal raporlamayla uğraşan arkadaşlarımız yaptıkları çalışmaların bir denetim sürecinden geçeceği için daha resmi bildirimler yapılmadan gerek buradaki belgeler reddedilebilir gerekse uygunluk sağlanabilir. Bu konuda mesleğimizin gelişmesinde, birbirimizle ilişkilerde muhasebe etiğinin çok önemli olduğunu düşünüyoruz ve etik faaliyetlerinin de üç noktada ele alınabilecek bir konumda olduğunu biliyoruz. Birincisi; meslek mensupları arasındaki ilişkileri düzenleyen etik, ikincisi; meslek ve devlet kurumları arasında, kamuoyu arasındaki ilişkileri düzenleyen etik, üçüncüsü ise bu konuda müşterilerimizle aramızdaki ilişkileri düzenleyen etik kuralların ve etik kurallara uyumun önemi artmaktadır.

Bu konuda TÜRMOB bünyesinde çalışan Etik Kurulu’nun Başkanlığını Yönetim Kurulu Üyemiz değerli arkadaşımız Sayın Rıfat Nalbantoğlu yürütüyor. Bugün burada özellikle gelecekte Türkiye’ye özgün bir etik yapı oluşabilmesi için tartışmada bulunacak arkadaşlar bu Etik Kurul’un üyeleridir, yorumcular ise mesleğe farklı açıdan denetim, serbest muhasebeci mali müşavirlik ve yeminli mali müşavirlik açısından bakacaklardır.

Ben bu Kongre’nin ikincisini gerçekleştirmeye ışık tutacak ciddi bir çerçeve yaratacağına inanıyorum ve bugüne kadar Etik Kurulu olarak çalışmalarda bulunan değerli arkadaşım, çalışma arkadaşım Sayın Rıfat Nalbantoğlu’nu ve onunla birlikte çalışan değerli Kurul Üyelerini yaptıkları çalışmalardan dolayı kendilerini teşekkürle kutlayarak ve kendilerinden büyük beklenti içinde olduğumuzu belirtiyor Etik Kongresi’nin geleceğe ışık tutacak mesleğimizi yüceltecek ciddi bir yolun alınmasına katkıda bulunacağı düşüncesiyle sizleri şahsım ve TÜRMOB Yönetim Kurulu adına, bu konuda beklentisi olan bütün meslek mensupları adına içtenlikle selamlıyor, hepinize Etik Kurul’a katkı vermenizi ve Kongre sonrası görüşlerinizi bildirmenizi beklediğimizi belirtiyorum. Tekrar hayırlı olsun diyorum.

SUNUŞ BİLDİRİSİ

Rıfat T. NALBANTOĞLU
TÜRMOB Etik Kurulu Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, Odalarımızın çok değerli yöneticileri, değerli TÜRMOB yöneticileri, değerli katılımcılar, hepinizi TÜRMOB Etik Kurulu adına saygıyla, sevgiyle selamlıyorum, hoş geldiniz. Kongremizin, bu Kongre'den elde etmeyi umduğumuz verimlilikte geçmesini diliyorum.

Biraz sonra Etik Kurulumuzun çok değerli üyeleri, “muhasabede etik kavramını” farklı yönleriyle konuşacaklar, tartışacaklar, çok değerli yorumlarımız da kendi bakış açılarıyla konuyu değerlendirecekler, sizler de mutlaka bu konudaki görüşlerinizi ve önerilerinizi arkadaşlarımızla paylaşa-

caksınız. Ben müsaade ederseniz bu konuşmamda konunun bir diğer boyutunu yani belki biraz felsefi boyutunu, belki bira teorik boyutunu sizlerle paylaşmak, işin teknik boyutuyla ilgili konuşmayı, tartışmayı değerli arkadaşlarıma bırakmak istiyorum.

Burada etik üzerine yapılacak bir konuşmanın sadece meslek etiğiyle sınırlandırılmasının konunun önemine ilişkin yapılacak açıklamaların da sınırlandırılması anlamına geleceğini düşünüyorum. Bu nedenle tarihinin her döneminde uzun tartışmalar yaşanan etik konusunda genel toplum etiğinden ve bunun ayrılmaz bir parçası olan meslek etiğine, oradan da “muhasabe etiği kavramına” geçmek istiyorum. Her şeyden önce hepimizin içinde yaşadığı toplumun ayrılmaz birer parçası olduğumuz gerçeğinden hareketle ve toplumun ancak insanlar arasındaki karşılıklı hoşgörünün uzlaşma, dayanışma gibi ahlaki değerler etrafında şekillendiği gerçeğinden hareketle ahlaki değerlerin var olmadan bir toplumun oluşamayacağı ve varlığını sürdüremeyeceğinin altını çizmek istiyorum. Toplumda yer alan ahlak kuralları zaman içinde toplumu oluşturan bireyler tarafından yalnızca bilinmekle kalmayıp uygulamaya da koyuluyor ve diğer bir ifadeyle bu kurallar içselleştiriliyor. Böylece ahlak kuralları değişen sosyo-ekonomik koşullara göre etkisini kaybedseler bile ahlak kuralları hep gözden geçirilebiliyor ve yenilenebiliyor. Diğer bir taraftan ay-

nı zaman diliminde farklı toplumlarda farklı ahlak kuralları öne çıkabiliyor. Toplumlar dönüşüm aşamasına girdiklerinde, ahlak kurallarının kompozisyonları da farklılık gösterebiliyor. Toplumlarla birlikte ahlak kuralları da değişime uğrayabiliyor.

Kuşkusuz değerli arkadaşlarım, ahlak konusunun hem felsefi hem de toplumsal bir yönü vardır. Bu nedenle günümüzde ahlak meselesi pozitif temelli bir felsefe ile açıklanmaya çalışılıyor. Buna göre felsefi yönü olan ahlak konusu akılcılıkla ve bilim ışığında ele alınıyor, bu yaklaşımın diğer bir önemli vurgusu da toplumdaki “ahlak sağlığının” bilimsel yollarla belirlenmesi ve yine akıl ve bilim ışığında iyileştirilmesinin gereğini ortaya koyuyor. Ahlak sağlığı, toplumu oluşturan birimlerin uyumlu çalışmasıyla ancak olanaklı kılınabilir. Toplumu oluşturan her birimin ahlak kurallarına en üst düzeyde uyumuna ilişkin beklenti tabii ki, bir idealdir. Toplumun ahlaki bakımdan sağlıklı olabilmesini sağlamak için ise mutlaka, güçlü bir otorite ihtiyacı vardır. Aksi halde toplum, ahlaki bir çöküntüye ve bir kaos ortamına girer. Toplumdaki ahlaki çöküntüyü önleyecek ve ahlak sağlığını gözetecek otoritenin ne olacağı toplumsal yaşamın kurgusuyla çok yakından ilgilidir değerli arkadaşlarım. Örneğin, ahlaki otorite toplumun yapısına göre ya “tanrıdır ya da toplumun ta kendisidir” Geleneksel toplumlarda din, her şeyin düzenleyicisidir ve dolayısıyla ahlakın kaynağı da tanrıdır. Modern toplumlarda ise din, her şeyin düzenleyicisi değildir. Laik devlet ve toplum yapısı biryandan bireyleri devlet karşısında daha güçlü kılarırken diğer yandan toplumun ahlak sağlığını düzenleme otoritesi olarak da toplumun kendisi tanımlanmaktadır.

Geleneksel toplumlarda kolektif bilincin hakim olduğu ve bu kolektif bilinç vesilesiyle de bireylerin hepsinin birbirine benzediği bir gerçekliktir. Bireysel bilinç, neredeyse kolektif bilinçli de yok sayılacak kadar azalmıştır. Böyle toplumlarda ahlak kurallarına uyulmaması, dine aykırı davranmak ve devlete karşı gelmek anlamına da gelir. Kolektif bilinç, ahlak kurallarına uymayanları tanrı adına baskıcı uygulamalarla bastırır, herkese ayrı inanç ve uygulamalar dayatılır. Dinin ve devletin temeli işleri kolektif bilinci korumak amacıyla toplumun genelinde gelenek, görenek ve inançlara uyum sağlamayı gerektirir. Bunun bir uzantısı olarak din eğitimi de ahlaki eğitimi de kapsar hatta ahlak eğitimi tamamen bir dini eğitim görüntüsü haline gelir.

Günümüzün modern toplumlarında ise kolektif bilinç yerini “toplumsal iş bölümü olgusuna” bırakmıştır. Bu yeni olgu, laik yapısıyla dinin toplumsal yaşamdaki yerini farklılaştırır, devlet-birey ilişkilerini yeniden düzenler ve bi-

reyi güçlendirir. Bireylerin kişisel niteliklerinin gelişmesinin yolunu açar, bireylerin kişisel niteliklerini ön plana çıkartır. Kolektif bilinç, yavaş yavaş oluşur ve değişir, aynı zamanda yerel özellikler taşır ve toplumlar arasında yayılamaz, evrensel ahlak kurallarının oluşmasına olanak sağlayamaz.

Modern toplum, açık toplumlardır ve toplumlar arası ilişkiler arttıkça kolektif bilinç giderek toplumdan soyutlanmaya başlar. Kolektif bilincin modern toplumdaki etkisinin azalması sonucu modern toplumun en belirgin özelliği olan iş bölümü hem bir toplum yapısının hem de bir ahlak yapısının temeli olarak ortaya çıkar. Toplumsal iş bölümü, her biri kendi alanında uzmanlaşan bireyleri birbirinden farklı kılar ve bireylere toplumda farklı işlevler, farklı yükümlülükler yükler. İş bölümü ve uzmanlaşmanın artması toplumdaki bireyleri giderek birbirlerine daha bağımlı hale getirir. Dolayısıyla iş bölümü ve uzmanlaşmanın insanları toplumdan koparmak yerine onları birbirine daha bağımlı bir hale getirmesi beklenmektedir. Bireylerin giderek birbirine daha bağımlı hale gelmesiyle iş bölümü de toplumsal ahlakın ayrılmaz bir parçası haline dönüşür.

Bu defa ‐ahlak‐ kaynağını tanrıdan değil, toplumdan alır ve bu haliyle de eşit derecede kutsaldır. Toplumda iş bölümü sonunda kendilerine düşen görevleri yerine getirmeyenler aslında bir ahlaki problemle karşı karşıya kalmak durumundadırlar.

Diğer yandan toplumsal iş bölümü ve uzmanlaşma, kapitalist bir ekonomi bakış açısıyla yalnızca verimliliğin artırılması şeklinde de yorumlanabilir. İş bölümü ve uzmanlaşmanın verimliliği artırma yanını öne çıkartarak toplumsal dayanışmayı artırma yanının ihmal edilmesi de ne yazık ki, toplumlardaki ahlaki çöküntünün bir diğer unsuru olarak karşımıza çıkar.

Bir başka deyişle sevgili arkadaşlarım, ekonomi ile ahlak ayrıştırması bireyleri kendi arzularının peşinde koşmaya yöneltir ve toplumda mutsuz, tahminsiz, açgözlü bireyler yaratarak suç oranlarında da artışa sebep olur. Ne yazık ki bugün, başta gelişmiş ülkelerde yaşanan ekonomik krizlerde açgözlülük, tatminsizlik, kendine, topluma ve içinde yaşadığı dünyaya yabancılaşma ve ahlaki çöküntü içinde olma arasında çok sıkı ilişkiler çok net bir şekilde görülmektedir. Bugün artık iş bölümü ve uzmanlaşmayı öne çıkartan bireysel hak ve özgürlüklere önem veren, akıl ve bilimi esas alan yaşam tarzını bir kenara bırakmamız söz konusu değildir. Bunun yerine insanlık artık ekonomi ve ahlaki ayrıştırmak yerine ikisini birlikte değerlendiren, iş bölümü ve uzmanlaşmayı salt verimlilik artıran değil aynı zamanda toplumda insanlar arasında-

ki dayanışmayı da destekleyen ve böylece, toplumsal ahlakın yerleşmesi ve gelişmesi adına çaba harcayan yeni bir bakış açısına da geçilmesinin gerekliliğini ortaya koymuştur.

Günümüz toplumu, eskiye dönen kaynağını dinden ve tanrıdan alan ve bireyi neredeyse yok sayan sıkı devlet müdahalesiyle ahlak kuralları yerleştirme döneminden ve lehiyetinden çoktan vazgeçmiştir. Toplumun geneli de ahlaki kontrol eden tek mekanizma, geleneksel mekanizmalar da ortadan kalktığına göre ahlak kontrolünün etkin olarak işleyebilmesi ancak küçük toplumlar içinde olanaklı hale gelmektedir. Küçük topluluklarda bireylerin birbirini tanıması ve sıkı ilişki kurması söz konusudur ve dolayısıyla küçük toplumlarda bireyler birbirlerini ahlaki açıdan sürekli kontrol altında tutabilirler. Ancak modern toplumlarda birey, ömrü boyunca aynı küçük topluluk içinde hayatını devam ettiremez, hayata bakışı, zevkleri, ilgi alanları sürekli değişime uğrar ve bu durumda küçük toplulukların ahlaki otorite olma özellikleri de gitgide zayıflar.

Peki, iş bölümü ve uzmanlaşmaya dayalı toplum yapısında ahlak kuralları hangi yollarla, hangi mekanizmalarla yerleşecektir? Modern toplumun buna verdiği cevap; toplumun genel ahlakının, düzeninin meslek ahlakının canlandırılması yoluyla kurulabileceğine ilişkin görüştür. Bu görüş, büyük ölçüde kabul de görmektedir. Bireyler, bir meslek edindiklerinde normal şartlarda hayatlarının çok büyük bir bölümü ilgili mesleğin mensubu olarak geçmektedir. Dolayısıyla mesleklere ayrılmış bir toplumda “meslek ahlakının” öne çıkartılması anlamlıdır. Bugünde bizim meslek ahlakını öne çıkartmamız ve kendi mesleğimiz için etik kurallara sahip olmamız yeni ortaya çıkan mesleklerin de ilk iş olarak kendi etik kurallarını ortaya koyacak çalışmalarını yapıyor olması da mutlaka, günümüzde meslek kavramının tanımına ilişkin etik kuralların, meslekte etiğin önemini ayrıca vurgulamıştır.

Değerli arkadaşlarım, günümüzde değişik meslek gruplarının kendileri için oluşturduğu etik kurallar incelendiğinde o meslekler özellikle teknik detaylar dışında hemen hepsinin birbirine çok benzemesine hiç şaşırılmamamız gerekir. Yani bizim etik kurallarımızla bizim mesleğimizden çok aykırı bir meslek grubunun etik kurallarının birbirine çok benziyor olması bizi şaşırtmamalıdır. Yani mesela, muhasebecilerle bilgisayar yazılımcılarının ve mühendislerin etik kuralları neredeyse aynı kalemde çıkmış gibidir. Zira hepsi aynı toplumsal projenin, diğer bir ifadeyle meslek ahlakının geliştirilmesi yoluyla toplum ahlakının yüceltilmesinin bir ürünüdür. Ülkemiz tarihinde meslek birlikteliği-

nin ve dolayısıyla meslek ahlakının en güzel örneklerine “lonca sisteminde” rastlamaktayız. Ancak eski günlerde meslek mensupları ahlaki kontrol bakımından hem loncaların hem devlet, din, aile gibi geleneksel mekanizmalarla da çerçevelenmişlerdi. Üstelik o günlerde ticaret ve sanayi çevresi ilişkileri de ne bugünkü kadar karmaşık ne de bugünkü kadar kuralsız bir şekilde işliyordu. Modern dünyada ise mesleklerin, bireylerin yaşam içindeki rolü ve önemi göz önüne alındığında meslek örgütleri ahlaki yaşamı sürdürmenin merkezinde yer almak zorundadırlar. Modern toplumda meslek örgütlerinin önemli olmasının nedeni; onların ekonomik özellikleri değil, üyeleri ve toplum üzerindeki ahlaki anlamda görecekları işlerdir.

Bir meslek örgütü olarak TÜRMOB da kuruluşundan bu yana Yasanın ve toplumun kendisinden beklenen görevleri başarı ile yürütmektedir. Her şeyden önce mesleğimizin Kuruluş Yasası ile üzerimizde meslek etiği anlamında sorumluluklar yüklenmiştir. Örneğin, meslek yasamızda yer alan “yasak haller ve istisnalar” başlığı altındaki meslek ve meslek onuru ile bağdaşmayan haller, ticareti faaliyette bulunamama, reklam yasağı, en alt ücretin altında iş kabul edememe gibi kurallar ve Çalışma ve Usul Esasları Yönetmeliğinde “genel mesleki standartlar” başlığı altında belirlenen meslek unvanı, mesleki eğitim ve bilgi, dürüstlük, güvenilirlik, tarafsızlık, sır saklama, sosyal sorumluluk, işletme ve yöneticilere karşı sorumluluk, meslektaşlara karşı sorumluluk, bağımsızlık ve haksız rekabet gibi konular ta Meslek Yasamızın kuruluşundan, çıkışından itibaren yani 20 yıl öncesinden beri hep gündemimizdedir.

18 Ekim 2001 tarihli “mecburi meslek kararında”, hep birlikte aldığımız mecburi meslek kararında, bir yandan ruhsatlı meslek mensuplarının yeterlilik, güvenilirlik, tarafsızlık, bağımsız karar alabilme, kendi kendilerini denetlemelerine ve dürüstlüğe atıf yapılırken diğer yandan da mesleki uzmanlık, defter tutma, finansal tablolar hazırlama, muhasebe ilkelerine ve standartlarına uyma, dürüstlük, güvenilirlik, tarafsızlık, mesleki özen ve titizlik, tasdik işleminde ve denetimde bağımsızlık, sır saklama, denetim standartları ve muhasebe ilkelerine uyum, öngörü yasağı, haksız rekabet yasağı, dürüst olmayan davranışta bulunmama, reklam ve teşvik yasağı, diğer meslek mensuplarının aleyhinde konuşmama yasağı ve denetimde kamu sorumluluğu gibi kavramlar bizim mesleki uygulamalarımız içinde de yer almıştır.

Ve son olarak da değerli arkadaşlarım, hepimizin bildiği gibi mesleğin uluslararası standartlarda icra edilebilmesi çerçevesinde TÜRMOB Etik İlkeler Yönetmeliğini 19.10.2007 tarihli Resmi Gazetede yayınlamış ve yürürlüğe gir-

miştir. Yönetmeliğin amacı, tüm üyeleri en üst düzeyde mesleki bilgiye sahip, sosyal sorumluluk bilinci olan, etik değerlere bağlı, rekabet anlayışı daha iyi hizmet, daha kaliteli hizmet sunumu içinde oluşmuş, güvenilir ve saygın bir meslek mensupları kitlesi oluşturmak hedefine ulaşmak için muhasebe meslek mensuplarının mesleki ilişkilerde uymaları gereken asgari etik ilkeleri belirlemiştir. Meslek Yasamıza göre bir meslek unvanına sahip olan, bağımsız ya da bağımlı olarak çalışan tüm meslek mensupları ile bunların oluşturduğu şirketlerin faaliyetleri de bu Yönetmelik kapsamı altındadır.

Söz konusu Yönetmelik etik ilkeleri üç farklı bölümde ele almıştır. Birinci bölümde; tüm meslek mensuplarının uyması gereken temel etik ilkeleri ve bu ilkelerin uygulanması için kavramsal çerçeveyi, ikinci ve üçüncü bölümlerde; kavramsal çerçevenin belirli özel durumlarda nasıl uygulanacağını ortaya koymuştur. Tüm meslek mensuplarının uyacakları temel etik ilkeleri de dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, gizlilik, mesleki davranış gibi kavramlar altında toplamıştır. Bu Yönetmeliğe göre meslek mensupları temel etik ilkelerin uygulaması sırasında ortaya çıkabilecek uyumsuzlıklardan kaynaklanan çatışmaları temel etik ilkeleri esas alarak çözüme kavuşturmalıdır. Bir etik çatışma sorunu çözemez ise meslek mensubu bağlı olduğu meslek odasından mesleki öneriler alabilir, ilgili tüm seçenekleri değerlendirdikten sonra etik çatışma hala çözümlenemiyorsa meslek mensubu çatışmayı yaratan konu ile ilgisini sürdürmeyi de reddedebilir. Hiçbir etik kural listesi meslek mensubunun mesleği icra ederken karşılaşılabileceği içsel ve çevresel etik problemlerin tamamını tanımlayarak çözüm üretme iddiasında olamaz. Öte yandan etik kuralların yazılı hale getirilmesi meslektaşların etik problemleri çözmede tek başına yardımcı olamaz. Elimizdeki Etik Yönetmeliği ancak bir rehber niteliğindedir. Hiçbir etik yönetmeliği tek başına meslek mensuplarının etik kurallara saygılı hale gelmesini, meslek mensuplarının Yönetmelikte tarif edilen etik kuralları uygulamasını sağlayamaz. Etik meselesi, sözleşimin başında da sizlerle paylaştığım gibi insanın “içsel” bir meselesidir ve bireyler bu kuralları içselleştirmezse uygulamada başarılı olma şansımız maalesef, yoktur.

Değerli arkadaşlarım, bir şeyin altını çizerek sürdürmek istiyorum; davranış birimlerinin en temel kurallarından bir tanesi, tekrarlanan davranışların yerleşeceği gerçeğidir. Dolayısıyla etik kurallara uyma davranışımızın meslektaşlarımız tarafından tekrarlanması etik kurallara bir meslek örgütü olarak uyma eğilimimizi günden güne mutlaka arttıracaktır.

Hepimizin bildiği gibi mesleğimiz, bir fırsat eşitliği çerçevesinde mesleğe yeni katılacaklarla ilgili düzenlemeleri de kendisi yapmaktadır. Mesleğin gelecek nesillere yine, meslek tarafından şekillendirilmesi ve gelecek nesillere yatırım yapması da bu yatırımın yalnızca sınavlar hazırlayıp onları seçmek ve staj zamanlarında onlara bilgi ve beceri aktarmakla sınırlı kalmadığı, öğretilebilir bir kavram olan etiğin de yeni mesleğe katılacak olan stajyerlerimize, aday meslek mensuplarına tanıtılması noktasında çalışmalar yürütülmektedir. Aynı çalışmalar üniversitelerimizde de mesleğe uzun vadede ilgi duyabilecek, bu mesleği seçebilecek insanlara yani muhasebe, finans, ekonomi alanlarında da etik bir ders olarak hep okutulmalı ve mutlaka, bunun da geliştirilmesi, bunun da yaygınlaştırılması gerekmektedir.

Değerli arkadaşlarım, biraz önce de altını çizdiğim ve sizlerle paylaştığım gibi meslek örgütü meslek ahlak kurallarının uyulması konusundaki en doğal otoritedir. Buna bağlı olarak TÜRMOB, mesleki kural ve düzenlemelere uyumsuzluklar çerçevesinde yürütülen disiplin kovuşturmaları, etik kültür oluşturma çalışmalarına doğal bir çalışma biçimi ve TÜRMOB'un doğal bir çalışma yöntemi olarak bakmaktadır. Etik Yönetmeliğimiz çerçevesinde oluşan iki Kurul Etik Yönetmeliğinden kaynaklanan görevleri yürütmenin yanı sıra 5176 sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu'nun kurulması ve bazı kanunlarda değişiklik yapılması hakkındaki Kanundan kaynaklanan görevleri de yerine getirmektedir. Etik Kurul, "etik eğitim stratejisini" de hazırlamış ve 5176 sayılı Kanunun uygulamasına ilişkin olarak Odalarımızda oluşan Etik Komisyonlarına "etik kültürün oluşumuna" katkı sağlamaya başlamıştır.

Değerli arkadaşlarım, bugün I. Muhasebe Etik Kongresi'ni yaparken ama bir gerçeğin altını mutlaka çizmek zorundayız; bugün Muhasebe Etik Kongresi başlığı ile ortaya konulan bu Etkinlikte "mesleğimizde etik" konusunun mekanik olarak bir kurallar bütünüdür tartışılması alanına sıkıştırılmasının Etik Kurul olarak biz, doğru olduğunu düşünmüyoruz. Mesleklerin etik kurallarının toplumsal ve bir aşama sonra da evrensel etik kurallarına ulaşmada bir araç olduğu gerçeğini asla göz ardı etmemeliyiz. Yaşamakta olduğumuz ekonomik koşullar, ekonomik kriz, kriz koşullarının muhasebe mesleği için en belirgin yarattığı problemler, krizden en çok etkilenen kesimin meslektaşlarımızın olması, diliyoruz ki, bizim burada tartışmaya çalıştığımız etik ile ilgili sorunları, etikten kaynaklanan sorunları daha fazla arttırmaz. Etik kültürü oluşturulması anlamında Odalarımızın Yönetim Kurullarına, Disiplin Kurullarına, Eğitim Komisyonlarına çok önemli görevler yüklendiği açıktır. Son dönemde değişikliğe uğrayan ya da son dönemde yayınlanan yönetmeliklerimi-

zin yorumlanması meslek mensuplarımıza anlatılması ve iyi uygulanması Odalarımızın çalışması ve bu konuları gündemine almasıyla mümkün olacaktır.

Bu defa dördüncüsünü yaptığımız Muhasebe Forum'uyla Mersin'deyiz değerli arkadaşlarım. I. Türkiye Etik Kongresi'ni bu Forum'un çerçevesi içinde gerçekleştiriyoruz ve Etik Kongresi'ne Türkiye'nin her köşesinden siz değerli arkadaşlarım tanıklık ediyorsunuz, şahitlik ediyorsunuz. Bir şeyin altını çizmek istiyorum; siz değerli meslektaşlarım, her an varsınız, her yerde varsınız ve yaşamımızı çok büyük ölçüde etkilemektesiniz. Bu üç temel özellik, bizi meslektaşların dayanışmasını ve meslektaşlarımızın diğer topluluklardan ayrılmasını sağlayan en temel özelliklerdir. Meslek Örgütümüzün etik kuralları konusundaki hassasiyetimizi bilmenizi kendimizi yalnız hissetmememiz gerektiğini de ifade etmek istiyorum.

Bu Kongre'den elde etmeyi umduğumuz verime yaklaşır bir biçimde geçmesini diliyorum, beni dinlediğiniz için hepinize sevgiler, saygılar sunuyorum, sağ olun değerli arkadaşlarım!

MUHASEBE ETİK OTURUMU

Nuri DEĞER
Oturum Başkanı
TÜRMOB Disiplin Kurulu Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, TÜRMOB'un Yönetim, Disiplin ve Denetim Kurulları Sayın Başkan ve Üyeleri, Odalarımızın Sayın Başkanları ve aziz meslektaşlarım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Etik kavramı bildiğiniz gibi Latineden dilimize geçmiş bir kavram, ahlak, ahlak bilim, ahlaki düşünceleri, felsefiyi araştıran bir ilim. Etik tarihi, bir hayli eskidir, insanların toplum içinde yaşamaya başlamasıyla ortaya çıkmıştır. Daha Milattan önce Aristo'nun bir etik okulunun varlığını biliyoruz. Bizim her ne kadar Türk hukuk sistemimize 5176 sayılı Kanunla 2004 yılında geçtiyse

de aslında etik kurallar bir hayli eski, ahlak kavramı içerisinde yasalarımızda yer almaktadır.

Değerli meslektaşlarım, “etik” bizim için çok önemli bir konudur, gerçekten bunu inanarak söylüyorum, zira bizler bir yandan mükelleflerin her türlü vergi, muhasebe ve mali problemlerini çözmeye çalışırken, onları üstlenirken bir yandan da kamuya ait serbest reel sisteminin bir gereği olan “denetim yetkisini” kullanıyoruz. Hiçbir meslek, bizim mesleğimiz kadar çalışmaları, yaşıntısı mercek altında değildir, denetim altında değildir, biz de bu bilinçle hareket ediyoruz.

Bildiğiniz gibi TÜRMOB Genel Başkanlığının bünyesinde yer alan Etik Kurulu, mesleğin etik ilkelerini araştıran bir Kurul, uluslararası çalışmaları yakından izleyen bir Kurul. Ancak bu Kurul'un etik kuralların ihlalinin denetim ve soruşturma görevi bulunmamaktadır. Bu görev tamamen biz, Disiplin Kurulu adına verilmiştir, biz Disiplin Kurulları TÜRMOB'un bize emanet ettiği bu ilkeleri en iyi şekilde uygulayacağımızı, uygulamakta olduğumuzu ifade etmek isterim. Her ne kadar Disiplin Yönetmeliğimizde “etik, etik kurallar” diye bir kavram yer almıyorsa da ama etik kurallar değişik müeyyideler altın-

da yer almış ve en azından Yönetmeliğimizin 6. maddesinin “q” bendinde bu yönetmelik ihlalinin kınama cezasıyla cezalandırılacağı belirtilmiştir. Meslek mensuplarımızın bu kuralları bize uygulamak zorunda bırakamayacağını inancıma belirtir, saygılarımı sunuyorum.

Murad KAYACAN
TÜRMOB Etik Kurulu Üyesi

- Kıymetli Hazirunu selamlıyorum. Öncelikle Sayın Odamızın bize burada bulunma şansı vermesinden dolayı kendilerini saygıyla selamlıyorum. Sayın Başkanım, Kıymetli Oda Başkanları ve meslek mensuplarımızı, umarım toplantılardan aldığı katkı gün sonunda yüksek olur.

Ben sunuşumun gelmesini bekliyordum, geldi. Malum, kısa zamanda olabildiğince toplu halde birkaç konunun altını çizmek istiyorum. Sayın Nalbantoğlu'nun çok iyi açıkladığı üzere aslında günümüz ciddi bir krizin damgasını vurduğu ve hepimizin, meslek mensupları olarak gerek bağımlı gerek bağımsız ve bunu hissettiği günlerle iç içe ve bu yaşanan günlerde Sayın Nalbantoğlu dediler ki “modern çağlarda artık devletin baskısı ya da dini baskılarla değil, bireylerin topluma karşı sorumluluk algısıyla beraber, topluma karşı sorumluluğun gereği olarak davranmaları aslında etiğin altında yatıyor”. Tabii ki, birey verimli olmak zorunda, tabii ki görevi neyse, sorumluluğu neyse bunun gereğini mütemmim cüzü olarak yapmak durumunda ama bunun yanında aynı zamanda krizde gördüğümüz gibi kişisel çıkar elde etme çabalarına da ket vurmamak zorunda. Bu noktada adına ne denirse densin çağlar içerisinde şu noktada sanayileşmiş günümüz toplumlarında etik, bir meslek grubunun kendi içerisindeki ahlaki duruşu anlamına geliyor.

Biz de Etik Kurulu olarak, TÜRMOB Başkanlığının desteği ve yönlendirmesi muacelesinde bu konuda çalışmalar yapmak ve ulusal gündemimizdeki bu noktaya ilişkin hususların altını çizmek amacıyla bir aradayız. Ve tabii, yaşanan şu günlerde özellikle krizin had safhada olduğu, 2 trilyon dolarlık bir maliyetin şu andan tüm dünya ülkelerinin sırtına, başta ABD olmak üzere yüklediği şu günlerde etik konusu tekrar tekrar altı çizilmesi gereken bir husus haline geldi.

Düşününüz; özel emeklilik fonları yoluyla emekliliğiniz için 20 sene sonrasını, 15 sene sonrasını bugünden birikimlerinize kurmaya çalışıyorsunuz, çok altının çizilmesi gereken ve etikle alakalı bir husus olduğu için bu örneği veriyorum ve söz konusu birikimlerinizi portföy yöneticileri, varsayın ki, menkul kıymetlere aktarıyorlar, öyle değil mi? Herhangi bir tahvil ya da hisse senedi olarak da özel emeklilik portföyünüzü kurgulayabiliyorsunuz, şu an sigorta sektörünün en önemli kalemlerinden bir tanesi özel emeklilik konusu. Varsayın ki, ABD’de yaşıyorsunuz ve size dönemin en iyi senedi olan Enron hisse senedi önerilmiş, Enron hisse senedini neredeyse 80 dolardan portföyünüze yani özel emekliliğiniz için, geleceğiniz için kurduğunuz portföye aktarmışlar. O, 80 dolarlık hisse senedinin fiyatı ortaya çıkıyor ki, şirketin denetiminden sorumlu olan Arthur Andersen, görevini kötüye kullanmış, anlaşılıyor ki, tüm finansal yorumcular Enron Enerji değeri olan Enron’un hisse senedi olarak en doğru yatırım olduğunu iddia eden finansal yatırımcılar da görevlerini yerine getirmemişler ve söz konusu şirkette, teferruatına görmeyeyim, muhasebeci üstatlarımız çok daha iyi sebebini biliyorlar, aramızdaki sevgili hocalarımız da çok daha iyi biliyorlar ama Enron hisse senedi fiyatları, mali yolsuzluk nedeniyle 3 dolara iniyor! Bakınız, 75 dolara almışsınız portföyünüze ve şu an 3 dolar. Özetle ne oldu geleceğiniz, emekliliğiniz ne oldu? Uçtu! Bunun toplumsal olarak insanlar üzerindeki etkisini düşünebiliyor musunuz? Bugün Obama iktidardaysa sebebi; aynı zamanda sermaye piyasalarında yaşanan Arthur Andersen’in neden girdiğinin, sevgili Başkan Yardımcımız Nail Bey çok iyi ifade ettiler küresel krizi irdelerken, Enron gibi bir devin, Arthur Andersen gibi bir devin mazi olmasıdır. Dolayısıyla bize ne bunlardan? İşte, bunlar krizin neleriydi? Birer ön uyarılarıydı ve gerçekten korkunç bir, finansal sektörde başlayıp üretim sektörünü de ciddi bir şekilde sarıyan bir kriz ile karşı karşıya kaldık.

Bu noktada TÜRMOB’un zamanlaması gerçekten, çok iyi çünkü 2001 krizi nedeniyle mali yapımız, bankalarımızın, kalanların yapısı güçlü olduğu için ekonomimiz ne kadar büyük bir tehlike altında olsa da finansal manada, finansal kurumlar manasında hala bir direngenliği koruyor ve bu noktada biz, meslek mensuplarımızın diğer meslek mensupları gibi, diğer mesleklerin katılımcıları gibi “etik kavramına” ve bunun bir üst başlığı olan “kurumsal denetim” konusuna duyarlılığımızı göstererek bu konuda kendi aramızda en azından tutarlı bir duruş sergilememiz çok, çok önem arz etmekte. Çünkü bir, Sarbanes oxley Yasasından bahsettiler ABD’de, Masum Bey, bizatihi Nail Bey bahsettiler, düzeltiyorum Nail Bey bahsettiler, sevgili arkadaşlar, düşününüz; koca bir yatırım bankası ABD’nin, yasaların vermiş olduğu yetkiyle banka

battığı zaman mesela, Merlin Inc. Senato tarafından çıkartılıyor, karşıya getiriliyor, oturtuluyor ve sorulur kendisine “niçin bankanız battı, siz 1 milyon dolar bonus almışsınız yönetim kurulu üyelerinizle beraber?” dendiği zaman sayın genel müdür diyor ki, batan bankanın genel müdürü ABD’de, yasalara dayalı olarak Senato çağırdığında “siz, bana bu soruyu soramazsınız, siz, niçin benim bankamı başka bir bankayla evlendirip kurtarmazsınız, ona cevap verin!” diyor. Bakınız, cürete bakınız. Yani kişisel olarak o kadar kendine güveniyor ve Sayın Nalbantoğlu’nun bahsetmiş olduğu kişisel çıkar kaygısı o kadar ön plandaki, o kadar verimli olduğunu düşünüyor ki, toplumsal sorumlulukları bir tarafa yıkmış durumda ve diyor ki, “siz, bırakın bana hesap sormayı, o yönetim kurulunun kararıydı aldığımız tüm bonuslar ve biz bunu hak ettik, banka batmış olabilir, sizin sorumluluğunuzdu kamu olarak, siz buna hesap verin” diyor. İşte bu, çok özel bir noktanın altını çizmemizi gerektiriyor; kişilerin toplumsal sorumluluklarının, ahlaki temellerinin artık neye uğradığını tamamen dağıldığını ve bunun ciddi bir şekilde topluma karşı bir zarar, bir sıkıntı yarattığının temel göstergesi.

Peki, önümüzde ne var? Bir Yönetmeliğimiz var ama ben diğer kanunlarda etik ile ilgili atıflara da hemen değinmek istiyorum, çünkü bu sadece biz meslek mensuplarının çabası değil. Bir kere Sermaye Piyasası Kanunu’nda etiğe ciddi atıflar var yani halka açık 600 şirketin olduğu, siz meslek mensuplarının defterlerine baktığımız, toplam biliyorsunuz 80.000 civarında şirketimiz var, anonim şirketimiz, 600 tanesi halka açık, bu halka açık şirketlerin tabi olduğu Sermaye Piyasası Kanunu önce kurumsal yönetim kavramına sonra etik değerler kavramına atıfta bulunuyor. Bu sunuşta, sanıyorum daha sonra dağıtılacaktır veya arzu eden arkadaşlarımıza verilecektir, orada da görüleceği üzere kurumsal yönetim ilkelerinin alt başlığı içerisinde etik kurallar var ve hep etik kuralların her bir şirket tarafından ortaya çıkartılıp bir metin olarak, tüm çalışanlarına duyurularak etik açısından yetkin olduğunu, etik açısından gerekli seviyelere ulaşıldığını Sermaye Piyasası Kurulu’na bildirilmesi gerekiyor ve şirketler etik metinlerini yayınlıyorlar. Hatta bugünlerde dünya borsalarında halka açılmanın temel kurallarından bir tanesi “etik kodun” yazılıp yazılmadığı hususunda. Yani eğer siz New York Menkul Kıymetler Borsasından etik kodu almak istiyorsanız şirketinizi, menkul kıymetlerinizi halka arz ederek şirketinize nakit temin etmek istiyorsanız, hisse senedi ve tahvil satmak istiyorsanız ne yapmak durumundasınız; etik kodunuzu yazmış olmak durumundasınız. Unutmayınız, sermaye piyasası kanunları dünyada etiğe kurumsal yönetimin bir alt başlığı olarak algılıyor. Kurumsal yönetim nedir? Kurumsal yönetim, tüm şeffaflık, kurallara uyum, yöneticilerin tamamen ku-

rallara uyumlu çalışıyor olmasının genel şemsiyesinin sürecine verilen isim kurumsal yönetim. Kurumsal yönetimin alt başlığı da “etik kodların tamam olması”.

Sevgili meslektaşlarım, görülen odur ki, Sermaye Piyasası Kurulu, bu konuda kurumsal yönetim şemsiyesi adı altında etik kurallara atıfta bulunmakta ve bunun çeşitli metinlerde kamuya açıklanması konusunu önemli bir “uygulamıyorsan açıkla” kalıbında takipçisi durumunda. Yani eğer etik kodunuzu yazmadıysanız şirket olarak “bunu bildirin ve en kısa zamanda da yazın” demekte. Bir süre sonra, mevzuat tekniği açısından bu zorunlu hale gelecek yani tüm şirketlere “etik kodunu yazınız” denmeye başlanacak. Ve bu bir sektör, bunun danışmanlığı, eğitimi vesairesiyle.

Öte yandan seçim saddı müdahalesi de artık uzaklaştığı için ülkemizden söyleyebiliriz artık, Türk Ticaret Kanunu’nun Meclis’ten geçmesi artık an meselesi, umuyoruz, yürekte arzu ediyoruz çünkü TTK yapılandırılması sonrasında geçen süreç içerisinde artık yeterli değil, yeterli olmayan bu metnin biran evvel güncel şartlar ışığında modern bir hürriyete sokulmasında büyük bir yarar var. Biz, tarafları olduğu için bizi etkiliyor gerek sermaye piyasalarında gerek diğer para piyasalarında gerek biz, meslek mensuplarını etkiliyor. O açıdan da Türk Ticaret Kanunu’nun tasarısına baktığımız zaman orada da; kurumsal yönetim konusunda Sermaye Piyasası Kurulu tek yetkili gösteriliyor ve dolayısıyla da etik değerlere doğru atıflar var. Teferruatta boğulmak istemiyorum ama çeşitli maddelerinde özellikle, kurumsal yönetimden bahsettiği maddelerinde Türk Ticaret Kanunu, “etik” lafını dürüstlüğü, mesleki işlemleri yaparken, mesleki uygulamaları gerçekleştirirken şeffaf, dürüst ve profesyonelce olmak gerektiğinden bahsederken etik konusunda, mesleki etik konusunda, meslek ahlakı konusunda da belirtiyor.

Bugün gerek sermaye piyasalarımızda kanunun atfından bahsettim, Türk Ticaret Kanununda da atıflar olduğundan bahsettim etiğe, aynı zamanda mevzuattan uygulamaya gelindiğinde görüyoruz ki, “aracı kurumlar birliği” yani sermaye piyasasında yapılan işlemleri gerçekleştiren araçların toplanmakta olduğu Türkiye Aracı Kurumlar Birliğinin de mevcut bu etik koduna göre gerekirse ne yapabiliyor? Aracı kurumlara ve bireylere ceza verebiliyor. Keza, Baro, Türkiye’deki avukatlık mesleğini icra eden bireylerin tabi olduğu Baro da “etik kodunu” çıkartmış durumda ve etik koduyla alakalı ceza alt başlıkları oluşturulmakta. Yani Türkiye’deki temel, saygınlığını sürekli muhafaza etmeye çalışan meslek grupları etik açısından ciddi adımlar atmaktalar. Ve bu

açından da söylediğim gibi sermaye piyasalarında, Türkiye Sermaye Piyasaları Aracı Kurumlar Birliğinin, keza, hukukçularımızın üst örgütü olan Baro'nun ve de Bankalar Birliği'nin etik kodları var. Biz, tabii, bunları baz alarak o kodlar ışığında da çalıştık ve şu an önümüzde bir, demin Sayın Nalbantoğlu'nun bahsettiği, Sayın Başkanımızın bahsettiği bir Yönetmeliğimiz mevcut.

Sevgili dostlar, ben söz konusu Yönetmeliğimiz ki, 19 Ekim 2007 Cuma itibariyle yayınlanmış olan, Yönetmeliğin teferruatında boğulmak istemiyorum ama şunu söylemekte fayda var; bu Yönetmelikte bahsi geçen temel hususların hepsiyle ilgili olarak çalışması gereken bir etik komite, etik yapısı var ve benim de içinde bulunduğum bir Kurul var. Bu yapıda temel ilkeleri biz, temel bölümleri tüm meslek mensuplarının uyacakları etik ilkeler, bağımsız çalışan meslek mensuplarının uyacakları etik ilkeler ve bağımlı çalışan meslek mensuplarının uyacakları etik ilkeler diye üç bölümlük bir süreç içerisinde inceliyoruz. Temel etik ilkelerini sıralıyor tüm metinler. Bizim metnimizde de dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik ve özen, gizlilik, mesleki davranış temelde uyulması gereken etik ilkeler olarak karşımızda. Burada şunu sorabilirsiniz; “yani ne olacak ben etiğe aykırı davranırsam?” değil mi? Nihayetinde hilde basında görüyorsunuz işte, 55 kişi Savcılık tarafından gözaltına alındı, konu ne, manipülasyon yaptıkları için sermaye piyasalarında. Nedir bu? Ne yapmışlar bu arkadaşlar? Sermaye Piyasası Kanunu'nun madde 47'sinde bahsi geçen “yapay piyasa oluşturmak” suçundan yani hisse senetlerini manipüle etmek suçundan gözaltına alınmışlar. Daha sonrasında savcı eğer uygun görürse ne yapacak, mahkemeye sevk edecek bu arkadaşları ama bakıyorsunuz, manipülasyon suçundan ABD'de bile 10 kişi kadar dahi, ne yok, ceza almış, hüküm giymiş birey yok. Niye söylüyorum bunu? Mühim olan cezanın orada olması ve insanların bundan ürkererek kötüye kullanmaktan imtina etmesi. Peki, etik ne demek veya daha doğrusu etiği aykırı fiilde bulunmak ne demek ve bunun nedir cezayı müeyyidesi? Şu aşamada tabii, bu konuda çalışmalar Etik Kurul manasında sürmekte ama en azından disiplin ile ilişkili biz meslek mensupları için söz konusu olacak. Bu konuda Sayın Başkanımızın işaret ettiği şekilde çalışmalarımız sürecektir ama biliyoruz ki, bir meslek grubu olarak temelde, hepimizin kafasında olan ve aramızda herhangi bir sorunu teşkil eden husus olduğunda bunu “kol kırılır, yen içerisinde” prensibiyle kendi içimizde, kendi kurallarımıza göre öncelikle halletmek zorundayız. Özünde etiğin, tarafsız ve diğer ilkeleri bir tarafa koyduğumuz zaman etiğin bize hatırlatması gereken konu bu; biz, dış dünyada zaten krizle beraber bizim suçumuz olmasa dahi üzerimize yıkılmış olan “muhasebeciler işlerini bilmiyor, denetimciler işlerini bilmiyor” genel etiketinin kırılarak

kendi içerisinde, içimizde tutarlı, kendi içimizde saygın bir şekilde kendi adı-mıza, mesleğimizin adına hürmeten dik durmamız açısından etiği kullanarak, bu değerleri kullanarak bir yerde olmalıyız diye düşünüyoruz.

Ve bu noktada ben daha fazla teferruata girmeyerek ve sürelerini diğer arka-daşlarımın işgal etmeden, Sayın Başkan çünkü bana yan yan bakıyorlar hak-lı olarak, sizlere saygılarımı sunuyorum ve inşallah bundan sonraki saatlerde, dakikalarda sorularınızla adım adım ilerlemeyi arzu ettiğimi belirtiyorum. Saygılarımla.

Ersan AKKUŞ
TÜRMOB Etik Kurulu Başkan Yardımcısı

- Bana burada sizlere hitap etme yetkisini verdiği için TÜRMOB Yönetim Kurulu'na teşekkür ediyorum. Bu Forum'un bütün meslektaşlarımıza faydalı olması dileğiyle sözlerime başlayarak hepinize saygılar sunuyorum.

Sayın meslektaşlarım, toplumsal yaşamın temel koşullarından birisi, genel kabul görmüş kurallara saygılı olmak ve aykırı hareket etmemektir. Mesleki ilişkilerimizde ve hatta tüm yaşantımızda saygın ve başarılı olabilmemizin, olmazsa olmazı da toplumun genel kabul görmüş bu kurallarını benimsememize bağlı olduğu da muhakkaktır.

Öteden beri örf ve adetlere dayalı olup pek de bilimsel olmayan ancak tecrübeye dayanan bir öğreti sistemi ile mesleğe yeni başlayanlara ders olarak öğretilen davranış kuralları son yıllarda önem kazanmaya başlamış olan “etik değerler” adı altında ve daha bilimsel olarak kamu kuruluşları olmak üzere, pardon, mesleki öğretim konuları arasına girmiş bulunmaktadır. Günümüzde başta kamu kuruluşları olmak üzere tüm meslek örgütlerinde ve üniversite-lerde etik davranış kurallarının belirlenmesine ve uygulanmasına büyük önem verilmektedir.

Bu panelimizde ve mesleğimizle ilgili etik değerlerin ne olduğu konusunda temel bilgilerin verilmesi ve etik davranışların yaratacağı önemli mesleki saygınlık ve başarılarla ne şekilde katkı yaratacağı konuları üzerinde durmaya ça-

lısacağım. Bilindiği üzere etik olmayan davranışlar toplumun genel kabul görmüş kurallarına aykırı olan yasal veya yasadışı eylemlerdir. Genel kabul görmüş kurallara aykırı olan davranışlar genellikle suç olarak kabul edilmekte ve yapılması yasaklanarak cezai yaptırımlarla da desteklenmektedir.

Yeminli mali müşavirlik ve serbest muhasebeci mali müşavirlik mesleğini fiilen yürüten meslek mensuplarımızın suç oluşturan ve cezai yatırımlara konu olan davranışları da 31 Ekim 2000 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiş olan Disiplin Yönetmeliğimizde ayrı ayrı ayrıntılı bir şekilde belirtilmiştir. Bu Yönetmeliğin incelenmesinde görüleceği üzere uyarma cezasını gerektiren haller 13 maddede, kınama cezasını gerektiren haller 25 maddede, meslekten geçici olarak alıkonma cezasını gerektiren haller 8 maddede, meslekten çıkarma cezasını gerektiren haller de 7 maddede ayrı ayrı sayılmış ve çok sayıda konu yasaklanarak suç kavramına alınmıştır.

Disiplin Yönetmeliği ve Çalışma Esasları Yönetmeliği hazırlanırken suç kavramına alınan ve yapılması yasaklanacak konuların belirlenmesinde bir yandan toplumun genel kabul görmüş kuralları dikkate alınırken öte yandan mesleğin saygınlığı ve başarısını gölgeleyecek davranışlar da dikkate alınmıştır. Bu belirlemelerdeki amaç, meslek saygınlığının korunması olmuştur ancak istenilen ideale ulaşılabilmesi mümkün olabilmiş midir? İşte, bu tartışmalıdır. Kanaatimce bu konuda çok daha ciddi ve bilimsel çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bir konunun sadece suç olarak kabul edilmesi onun gerçekten suç olduğu anlamına gelir mi? Bunun da tartışılması gerekir diyorum. Mesleki çalışma standartları belirlenmemişken, meslektaşlarımızın hangi çalışmalarının veya eyleminin etik dışı davranış veya suç olacağı belirlenmesinde sağlıklı bir sonuca ulaşılmasının zor olduğu kanaatindeyim.

Sayın meslektaşlarım, bilindiği üzere yeminli mali müşavirlik tasdik kapsamı doğrultusunda onayladıkları mali tabloların oluşumunda neden olan tüm belge ve kayıtların doğruluğundan sorumludurlar. Böylesine büyük bir sorumluluğu bulunan yeminli mali müşavirler tasdik ettikleri tüm işlemlerin ayrıntılarına kadar da bilmekle mükelleftirler. Ayrıntılı bilgiye sahip olabilmek için de çok yoğun bilgi ve karşı kontrol çalışmalarını bizzat yapmak veya bilgisi altında yaptırmış olması gerekmektedir. İşte bu aşamada, bir yeminli mali müşavirin belli bir süre içerisinde ortalama bir çalışma mesaisi ile kaç müşterisine bu türden yararlı hizmet verebileceğine ilişkin bir veri oluşturulmadan, o yeminli mali müşavirin ne ücret belirlemelerine aykırı hareket ettikleri ne de denetim hizmetlerinde eksiklikleri açıkça suç olarak değerlendirile-

bilir mi? Bunu, serbest muhasebecilik mali müşavirlik mesleğini ifa eden meslektaşlarımız açısından da aynı şekilde değerlendirmek her zaman mümkündür.

Hizmete yönelik ücretin belirlenmesinde standart hizmet için harcanması gereken mesai ve giderlerin esas alınması gerekeceği muhakkaktır. İşte o zaman düşük ücret nedeniyle kapasite üstü bir müşteri adedi ile sözleşme yapılması da her zaman beklenilebilir. Çünkü ücretler belli bir standarda göre hazırlanmamış ise, tersine yüksek bir ücret belirlenmiş ise standart hizmete karşılık burada da gizli indirimlerden bahsedilmesi söz konusu olabilecektir. O da yine, mesleğimizin saygınlığına ve ciddiyetine gölge düşürücü niteliktedir.

Görüleceği üzere mevzuat gereği suç olan bazı davranış ve işlemler bazen etik değerlere aykırı olarak kabul edilememektedir. Bazen de etik değerlere aykırı olan bir konuda suç ve yasaklanmamış bir konuda olabilmektedir. Örnek verecek olursak; bağımsız çalışan meslek mensuplarımızın ikametgah olarak kullanmakta oldukları konutlarının bir bölümünü büro olarak kullanmaları yasaklanmış ve kınama cezasını gerektiren bir eylem olarak kabul edilmiştir. Bu konunun etik değerlere aykırılığı ise tartışmaya açıktır. Zira Gelir Vergisi Kanunu'nda meslek mensuplarının, serbest meslek sahiplerinin ikametgahlarının bir bölümünü kullanmaları halinde bunu giderlerine de kayıtlarına da alabilecekleri belirtilmiştir. Serbest meslek mensuplarından sadece 3568 sayılı Kanun kapsamında olanların böyle bir sınırlamaya getirilmesi toplumda kabul görmüş bir kurala aykırı hareket olarak düşünülüp etik olarak yasaklanabilir mi? Tartışılması gerekir. Buna karşılık, kapasitesinin üstünde bir müşteriye hizmet sözleşmesi yaparak ona hizmet veren bir meslektaşımızın bu kapasite üstü çalışması sonucunda sağlıklı ve tutarlı bir hizmet vereceğini beklemek pek de mümkün değil. İşte, müşteri sayısında herhangi bir yasal kısıtlama olmamakla beraber etik olmayan davranış kapasitenin üstünde bir müşteri ile sözleşme yapma eylemidir.

Globalleşen dünyada insanlar, geleceğe yönelik planlarını yaparken her alanda ciddi verilere de ihtiyaç duymaktadırlar. Meslek mensupları olarak hizmet verdiğimiz müşterilerimizin ekonomik değerlerini ortaya koyan verileri ne kadar sağlıklı ve üçüncü kişilerin de ve kamunun bilgisine sunabilirsek o kadar güvenilir ve saygın oluruz. Etik değerlere uyarak yapılacak olan çalışmalarda saygınlığımızı ve güvenilirliğimizin var olacağı kuşkusuzdur. Ancak etik değerlerden uzaklaşarak yetersiz olan çalışmalarımız sonucunda eksik ve hatalı veriler sunduğumuzda çok ciddi zararların oluşmasına neden olacağımız

unutulmamalıdır. Günümüzde yaşadığımız mortgage kriziyle, kısa süre önce yaşadığımız Enron krizinde dünya ölçeğinde emsal görevleri yapmakta olan meslektaşlarımızın yetersiz ve eksik incelemelerinin önemli payının olduğu hepimiz tarafından çok iyi bilinmektedir.

Burada etik değerlerle mevzuatta yasaklanmış suç kavramları arasına ilişkin sadece bir kısmını önünüze getirebildik. Oysa pek çok konunun ayrı ayrı tartışılması mümkündür. Bu tartışmaların özü, etik davranışların mevzuatta yasaklanmış konulardan çok vicdanımızı rahatsız eden ve yanlış olduğundan şüphe ettiğimiz konularla ilişkili olması gerekir. Sayın meslektaşlarımızın böyle bir şüpheden arınmış olduğunu söylemek hemen hemen imkansızdır. Bugün için kamu otoritesinin bizlere yüklemiş olduğu görevlerin yapılabilirliği ve ağır cezai yükümlülüğü göz önüne alındığında görevlerimizi tam ve istenilir ölçüde yapıp yapmadığımız konusunda kesin bir rahatlığımız olduğu söylenemez. Bazı hallerde tenkil altyapısının bazı hallerde sosyal altyapının eksikliği bizleri ciddi ölçüde rahatsız edebilmektedir. Bütün bunların ötesinde bu sosyal ve tenkil altyapı eksikliğinin tüm sorumluluğu bizlere ve müşterilerimize mal edilerek yaratılan haksız cezai yaptırımdan görevin etik bir ölçüde yapılmasından çok kaos ortamını oluşturabilmektedir. Örneğin, yasal defterlerimizin dayanağı olan satış faturalarını gecikmeli olarak kayıtlara intikal edilebileceği öteden beri kabul edilmekte ve takvim yılının aşması veya aşmamasına göre bu belgelerin kaydının ne şekilde yapılacağı mevzuatlarımızda yer almaktadır. Bu şekilde geç kayıta alınan belgelerin aylık olarak beyan edilen BA Formlarında düzeltilmesi hem kamu idaresinin hem de mükelleflerin yararına olduğu halde bu düzenlemeler ciddi bir cezai yaptırıma tabidir. Bunun sonucunda bu Formlarda düzeltme yapıldığı durumlarda hiç suçu olmadığı halde mükellefler tarafından meslektaşlarımız suçlanabilmekte, düzeltme işlemi yapılmadığı hallerde ise kamu görevlilerine görev düştüğü için onlar tarafından meslektaşlarımız suçlanabilmektedir. Dolayısıyla meslektaşlarımızın rahat olduğunu söylememiz mümkün değildir diyorum. Ancak yapılan etik bir hizmetin verilmesine de ciddi engel teşkil edebilmektedir.

Ülkemizde daha yeni olgunlaşmaya başlayan mesleğimizin, sağlam temellere oturması, ciddi bir saygınlığa kavuşması ve üst seviyede başarılar elde edebilmesi için yasal zorunluluklardan öte sağlam etik değerlere sahip olunması zorunludur. Bu amaçla 19.10.2007 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Etik İlkelere hakkındaki Yönetmelik gereğince TÜRMOB çatısı altında Başkan ve Başkan Yardımcısıyla 5 üyeden oluşan Etik Komitesi oluşturulmuştur. Komitemizin ana görevi, etik değerleri ciddi ve sağlam temellere oturması amacıyla

alışmalar yapmak ve bu alışmaları TÜRMOB Yönetim Kurulu'na sunmak ve bu yolla sayın meslektaşlarımızı da bilgilendirmek ve aydınlatmaktır. Bu alışmaları yaparken var olan yasalar, yasal mevzuat da gözden geçirilebilecektir. Bu nedenledir ki, bizler sizlerden gelecek destek ve önerilere her zaman açık olacağız. Bu önerimiz suç olarak kabul edilen konuların altyapısının oluşturulmasına yönelik çalışmalar olabileceği gibi bu suçların bu kavramdan çıkarılması yönünde de olabilir. Buna karşılık suç olarak tanımlanmamış olan, etik değerlere aykırı olan kararlar da öneri ve katkılarınız konusunu oluşturabilir. Emin olunuz ki, Etik Komitemiz en ince ayrıntısına kadar bu katkı ve önerilerinizi değerlendirecek ve bunun için oluşturulması gereken standartları da sizlerin desteği ile en olumlu bir şekilde gerçekleştirme gayretinde olacaktır.

Sözlerime burada son verirken beni dinlediğiniz için hepinize teşekkür ediyorum, saygılarımla.

Turan ÖZTÜRK **TÜRMOB Etik Kurul Üyesi**

- Sayın TÜRMOB Başkanı, değerli konuklar, hepinizi konuşmama başlamadan önce saygılarımı sunuyorum.

Yapmış olduğumuz iş bölümü çerçevesinde ben "bağımlı çalışanların etik konusuna" değinecektim. Bağımlı alışanların etik sorunlarına değinmeden önce etik hakkında birkaç kelime söylemek isterim; etik, insanlar arasındaki ilişkilerde iyiyi veya kötüyü, doğru veya yanlış kavramlarının temelini araştıran felsefi bir anlayış olup doğruyu seçme ve ahlaklı davranma yoludur.

Muhasebe mesleğinin en önemli görevlerinden biri de ilgililere doğru bilgileri vermektir. Sunulan bilgiler doğru ve güvenilir değilse ilgililer yanlış kararlar verebilir. Bunların sonuçlarını hep birlikte izliyoruz. Muhasebe mesleğinde etik, meslek mensuplarınca kanunlara ve toplumun değer yargılarına uygun, güvenilir bilgilerin sunulmasıdır. Doğru ve güvenilir bilgilerin sunulmasını sağlayacak meslek mensubunun ahlak anlayışıdır. Meslek mensubu,

devletine, toplumuna, kişilere kadar geniş bir sorumluluk zinciri içindedir. Meslek mensubunun edinmiş olduğu bilgileri ve deneyimi isteyen kişi ve kuruluşlar, yasalar ve meslek örgütlerinin belirlediği sınırlar içinde vermektir. Meslek mensupları bu bilgileri verirken ahlak kurallarıyla çelişkiler içinde kalabilir, bunun için de ortaya çıkan ahlaki problemleri gidermek de meslek örgütlerinde önemli bir rol oynamaktadır.

Topluma güvenilir bilgilerin sunulmasında muhasebe mesleğinin kamu yararına bir hizmet vermesi nedeniyle meslek mensubunda topluma karşı sorumluluk duygusunun gelişmiş olması gerekir. Bunu da sağlayacak, meslek mensubunun etik anlayışıdır.

Bağımlı çalışan meslek mensuplarını bu Panel’de anlatmak isterim; bağımlı çalışan meslek mensubu bir iş sahibine bağlı olarak ücret karşılığı hizmet veren kişidir. Bazen meslek mensubu karşımıza işletmenin ortağı veya üst düzey yöneticisi olarak çıkar. Günümüzde işletmelerde işverenler bağımlı çalışan serbest meslek mensuplarına gereksinim duymaktadırlar. Bunları büyük bir çoğunlukla serbest muhasebeci mali müşavirler teşkil etmekte olup nadiren de yeminli mali müşavirler de bağımlı çalışmaktadırlar. Yeminli mali müşavirlerin bağımlı çalışmaları tasdik işlemi yapmadan yönetici ve danışman konumuyla hizmet vermektedirler.

İşverenler bünyelerinde bağımlı çalışan meslek mensubu barındırmasının nedeni; işletmelerin büyümesi, muhasebe verilerine doğru şekilde ulaşmak ve bu suretle kararlarını hızlı bir şekilde vermektir. İşverenlere göre finans işlerini bilen, işletmeyi tanıyan, sürekli işletme bünyesinde olan kişilerin bağımlı çalışmaları halinde işletmeye büyük yararlar sağlamaktadırlar. Bağımlı çalışan meslek mensupları, bu işleri ücret karşılığı yaparken kendi maddi çıkarlarının yanında işverenlerin de maddi çıkarlarını gözetmek ve ön planda tutmak zorunda kalıyorlar. Bağımlı çalışan meslek mensubunun karşılaştığı etik sorumluluğu yerine getirmesinde en önemli tehditler ve sorunlar yaşamaktadırlar. Bu sorunları şu şekilde sıralayabiliriz; işletmenin çıkarlarını ön planda tutmak, işletmenin varlıklarının kişisel amaç için kullanılması, finans ve raporları hazırlayan kendisi olduğu için üçüncü bir göz ile görememesi, çalıştığı işletmenin durumunu bazen olduğundan daha iyi göstermek zorunda hissetmesi, kendisine veya yakınlarına üçüncü kişilerce çıkar sağlanması, muhasebe politikalarının yürütülmesinde işveren ile çıkar çatışmasına sık sık düşmesi, işverenlerin meslek mensubunu zor ve gerçekçi olmayan hedefler göstermesi, işverenlerin meslek mensubunu zaman kısıtlama uygulaması, işverenlerin

kriz ortamlarında batmamak için her türlü yõteme göz yumulması. Bu arada meslek mensuplarının bazen gerçek dışı beyan yapmak gibi bir konuyla karşılaşabilirler.

Bugünlerde en fazla karşılaştığımız sorunlardan biri; bankaların istediği şekilde finansal tabloların hazırlanmasında meslek mensupları işverence büyük baskı altına girmektedirler.

Meslek mensupları işveren tarafından karşılarına bazen ödüllendirme de çıkmaktadır. Bu da meslek mensubunun etik davranışlarını da zorlamaktadırlar. Meslek mensupları etik davranışlarda bulunmak zorundadırlar, buna karşı işverene bazı yaptırımlar uygulayabilir. Örnek vereyim; bu konuda meslek örgütlerinden destek alabilir, üçüncü kişilerden destek alabilir veya işi bırakabilir.

Bağımlı çalışan meslek mensupları, yine Disiplin Yönetmeliği hükümlerine tabidirler, bunlar da işletmelere daha verimli olmak istiyorlarsa finansal tabloları güvenilir şekilde çıkarmak istiyorlarsa etik kurallarına titizlikle uymalıdır.

Beni dinlediğiniz için hepimize teşekkür ederim, saygılar sunarım.

YORUMCULAR

Hasan DEMİR Muğla SMMM Oda Başkanı

- Çok teşekkür ediyorum Değerli Başkanım. Ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Ben sözlerimin başında TÜRMOB Yönetim Kurulu'na başta, Sayın Başkan olmak üzere çok teşekkür ediyorum. Gerçekten, mesleğin 20 yıl sonra geldiği bu noktada bugün ve yarın çok önemli iki konuyu gündeme getirdikleri için.

20 yıl önce Meslek Yasası çıktığı, TÜRMOB ve Odalar kurulduğu zaman bizim derdimiz başkaydı, hepiniz biliyorsunuz, TÜRMOB'un I. Kongresindeki konukların sayısı hemen hemen "sıfırdı", yoktu. Ee, demek ki etik, yaşamızda, yönet-

meliklerimizde yer almasına rağmen, haksız rekabet ve etik kuralları, ancak 20 yıl sonra bugün enine boyuna tartışılıyor. Demek ki, bir süreç, TÜRMOB da insanlar gibi yaşayan bir Kurum olması nedeniyle bugüne kadar geldi.

Şimdi çok değerli konuşmalar yapıldı, Genel Başkanımız, Etik Kongre ile ilgili açış konuşmasında dünyadaki etik kurallardan aşağı olmadığımızı, yüzde 95'ini uyguladığımızı ifade etti, gerçekten çok doğru. Biz yıllar önce, sanıyorum 10 yıl kadar önce Amerika Muhasebe Örgütü'nün davetlisi olarak gittiğimiz zaman oradaki muhasebecilerin, örgüt temsilcilerinin yaptıkları konuşmalarda "artık etik, meslek mensuplarının dayanışması, uyulması gereken kuralları tartışma noktasına geldik" dediler. Ben o tarihte dedim ki "bizim Yasamızda zaten var, 1989 tarihli çıkan Yasamızda zaten var, demek ki, biz Amerika'dan ilerideyiz". Gerçekten bizim Yasamızda, değerli Rıfat Nalbantoğlu Arkadaşımız da ifade etti, Yasamızda her şey var, 13 Haziran 1989 tarihinde çıkan Yasamızda bütün etik ile ilgili meslek mensuplarının saygın noktaya gelmesi ve sosyal sorumluluk statüsü çerçevesinde devlete karşı, kamuya karşı, iş çevrelerine karşı bağımsız bir şekilde, dürüst bir şekilde faaliyetini yapması için bütün maddeler var. Ancak biz şimdi mi keşfediyoruz Amerika'yı? Tabii ki, değil ancak her şeyin zamanı gelir diye düşünüyorum. Örneğin, Yasa'nın 1. maddesinde mesleğin, altını çizmek istiyorum ve "güvenilir,

gerçek ve tarafsız bir şekilde yapılması” için Yasa’nın çıktığı söyleniyor. 2. maddesinde de yine, muhasebe mesleğinin denetimi kimlerin yapması gerektiği, kimlerin ise yasaklandığı ifade ediliyor. 3. maddesinde meslek unvanlarının haksız kullanılmaması gerektiğini ifade ediyor. 11. maddesinde de “yeminli mali müşavirlerin de yemin metni var”, gerçekten çok önemli bir metin. 13. maddesinde de, meslek ile ilgili konularda çalıştırılmayacak olanlar muhasebe bürolarında, firmalarda, yeminli mali müşavir bürolarında, bunlar ifade ediliyor. 15. maddede de Odalara üye olmayanların kesinlikle mesleki faaliyeti icra edemeyecekleri. 43. maddesinde, mesleki sırların ifşa edilemeyeceği. Yine, çalışma usul, tabii, bu maddeler çoğaltabilirim, Rıfat Bey de bahsetti, çalışma usul ve esasları hakkındaki Yönetmelikte de gerçekten, meslek standartlarını başlıklar altında saymış.

Şimdi evet, yasa ve yönetmeliklerin yanı sıra bir de geçen yıl Etik Yönetmeliği yayımlandı. Bizde “un var, yağ var, şeker var”, benim Meslek Yasamıza, Yönetmeliklere umumla ilgili bakış açım bu değerli arkadaşlar. Ancak biz “helva yapma” konusunda biraz geç kalıyoruz, geç kaldık. O nedenle Amerika’yı yeniden keşfetmeye de gerek yok, ancak Etik Yönetmeliğinin bana göre en önemli tarafı; Yasa ve Yönetmeliklerde yer alan hususların tekrarının yanı sıra bundan sonra yaşayan bir canlı organ olarak sürekli meslek mensuplarından aldıkları bilgileri sirkü şeklinde bizlere, kamuoyuna, meslek camiasına paylaşmaları olarak görüyorum. Yoksa Yasa ve Yönetmelikte bütün maddeler yer alıyor.

Tabii, burada bugüne kadar Odalarımız, Türkiye’de en genç meslek örgütü olmamıza rağmen Odalarımız ve TÜRMOB, eğitim konusunda kuruluşu 60–70 yıllık süreci bulan Odaları çok çok geçmiş durumda. Eğitim, mesleki eğitim konusunda gerçekten çok önemli mesafe almış noktadayız. Ancak burada bir eksiklik; işte bugün tartıştığımız konu; Odalar, mevzuat ile ilgili, meslek mensupları mevzuat ile ilgili nasıl eğitim programları düzenliyorlarsa meslek mensupları da buna rağbet ediyorlarsa bundan sonra Odalarımız etik kurallarla ilgili eğitim çalışmalarını programlamaları gerekir diye düşünüyorum.

Bunun dışında Rıfat Bey de bahsetti, üniversitelerde muhasebe meslek etiği dersinin konulması gerekiyor. Tabii, Türkiye’de hepimiz biliyorsunuz, muhasebe eğitimi veren okullar, mevcut okulların yüzde 90’ını aşıyor. O nedenle öteden beri de söylediğimiz, sadece muhasebeci yetiştiren okulların, üniversitelerin kurulması gerektiği düşüncesindeyim ve burada da diğer mesleklerde olduğu gibi meslek deontolojisi dersi olan üniversitelerde olduğu gibi mu-

hasebe meslek etiği deontoloğisi de konulması suretiyle bu çözüm sağlanır diye düşünüyorum.

Bunun dışında meslek hukuku dersinde, sınavlara, yeminli mali müşavirlik sınavı, mesleki yeterlilik sınavı, staja başlama sınavlarında meslek hukuku der si görülmektedir, burada sorular sorulmaktadır. Burada da meslek etiği ağırlıklı soruların sorulması bence mesleğin saygınlığının başlangıçtan itibaren daha kısa bir sürede istenilen seviyeye gelmesine katkı sağlanmış olur diye düşünüyorum.

Meslek etiği, meslek mensuplarının uymaları gereken kurallar Yasa'da yer alıyor, biraz önce de ifade edildi. Ancak meslek mensupları bu kuralların tamamına uyarsa acaba iş kaybına ya da başka olumsuzluklara uğrar mı? Bu da biraz önce görüldü. Ekonomik kriz, evet günümüzde önemli ancak ben meslektaşlarıma sormak istiyorum; hangi müşterimiz bugüne kadar ekonomik kriz içinde değildi? Ekonomik kriz içerisinde olmayan müşteri, meslek tarihinde ben rastlamadım. O nedenle meslek mensubunun yaptığı iş, çok daha önemli, meslek mensubu hangi işi, hangi emekle, hangi zamanla yaptığını çok iyi değerlendirebilecek kapasitede, bunun dışındaki söylemler meslek mensuplarının objektif değerlendirmesine tabi olması lazımdır.

Meslek mensuplarımızın karşılaştığı en önemli sorunlardan birisi; yasa ve yönetmeliklerdeki meslek etiği ya da yazılı olmayan kurallara uygun hareket eden meslek mensuplarının iş kaybına neden olduğu zaman zaman Odalarımız tarafından, çevremizde şahit oluyoruz. Bu nedenle, sözlerimin başında da ifade ettiğim gibi Odalarımız meslek mensuplarımızın bu noktada da donanımlı hale getirilmesi açısından eğitim çalışmalarına başvurması gerekiyor. Kişi, ücret nedeniyle, kişi, hepinizin bildiği gibi defter tasdiki nedeniyle, kişi, şirket kuruluşu, ana sözleşme değişikliği gibi nedenlerle rahatlıkla meslek mensubuna gelip “fiyat çok fazla” diye işini alma noktasında olabiliyor, hepimiz yaşıyoruz bunu. Bu noktada meslek mensuplarımızı donanımlı noktaya getirmemiz gerekiyor. Evet, yasada ve yönetmeliklerde yer alıyor ama Oda olarak, Odalar olarak da TÜRMÖB olarak da bu noktada meslek mensuplarının hangi konularda, nasıl tavır takınması konusunda bilgi sahibi etmemiz gerekiyor. Muğla'da bunu, Bölgemizde bunu zaman zaman uygulamaya çalışıyoruz, özellikle mesleğe yeni başlayan meslektaşlarımızın bu konuda iş kaybına neden olabilecek tür ve davranışları başlangıçta engellemeye çalışıyoruz.

Birinci konuşmacı Murad Kayacan üstadımız, etik kuralların uygulanmasını başkasından değil, meslek mensuplarının kendileri aramalı, kendileri bulmalıdır diye bir ifade kullandı, gerçekten, bizim meslek saygınlığımızın başkaları tarafından sağlanmasını beklememiz gerçekten doğru değil, bu noktaya gelmemiz zaten kendi gücümüzde, kendi hal, hareket ve davranışlarımızla geldik. Etik konusunda da yine, mesleğin daha üst noktalara taşıyacak olan kesim meslek mensuplarıdır.

Ekonomik kriz, demin de ifade ettim, meslek etiğine aykırı hareket eden kişilere nasıl yaptırımlar yapılacaktır? Mutlaka yaptırım yapılması gerekiyor, üç konuşmacı da bunları ifade etti. Sadece eğitimlerle de tabii ki, olmayabiliyor, işte Amerika'dan örnek verildi, batan bankanın, batmasına sebep olan kişilerin "pişkinlikle" tabirimi maruz görün, "neden önlem almadınız da beni soruşturuyorsunuz" şeklinde ifade takınması, o nedenle bu da çarpıcı bir örnek. Kurallara uymayan kişilerin, meslek mensuplarının da mutlaka yaptırımının olması gerekiyor.

Yine, konuşmacımızın birisinin ifade ettiği gibi, yasada her şey yazılı olmayabilir ancak bunu meslek mensuplarının uyması gerekiyor. Ancak Türkiye gibi ülkelerde, gelişmekte olan ülkelerde bildiğimiz gibi eğer yaptırımı yoksa o yasanın, o maddenin uygulamasını beklemek söz konusu değil. O nedenle müşteri kapasitesi gibi, bürolarda çalıştırılan stajyer sayısı gibi bunlar yasalar da yer almamasına rağmen meslek mensuplarının uyması gereken kurallardır.

Esasında notlarım çok daha fazla. Bana bu fırsatı tanıdığınız için Sayın Başkan, Sayın TÜRMOB Yönetim Kurulu'na teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

Sami KAZICI
Ankara YMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, TÜRMOB'un değerli Yönetim Kurulu üyeleri, Disiplin Kurulu üyeleri, Denetleme Kurulu üyeleri, Türkiye Muhasebe Kurulu Başkanım, Yönetim Kurulu üyeleri, değerli hocalarım, BDDK'ın Değerli Başkan Yardımcısı Sayın Uğur Delikanlı, Türkiye'nin dört bir tarafından gelen siz değerli Oda Başkanlarım, değerli meslektaşlarım, Mersinli değerli meslektaşlarım, hepinizi Ankara Yeminli Mali Müşavirler Odası adına, şahsım adına, Yönetim Kurulu adına hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Değerli meslektaşlarım, sunuş bildirisinde Sayın Rıfat Nalbantoğlu gerçekten çok güzel açıklamalar yaptı, olayın tamamen felsefi boyutunu çok güzel bir şekilde ortaya koydu. İşin doğrusu bize de çok fazla bir şeyde kalmadı, acaba o kırıntılarla, kalanlarla bir şeyler yapabilir miyiz, açıklayabilir miyiz, onlara, bir şeyler yapmaya çalışacağız. Arkadaşlar, Profesör Doktor Seval Kardeş Selimoğlu'nun bir ifadesi ile sözlerime başlamak istiyorum. "meslekleri meslek yapan etik değerlerdir, mesleklere kişilik kazandıran yine, etik değerlerdir. Meslek ancak etik değerler sayesinde saygınlık kazanır, gelişir, başarılı ve sağlıklı bir ortam bulur". Muhasebe ve denetim sisteminin başarılı işleyebilmesi için muhasebecilerin ve biz, denetçilerin gerçekten bazı, çok önemli vasıflara sahip olmak mecburiyetindeyiz. Bu vasıfların başında ise "ahlak" gelmektedir. Ancak ahlak kavramı genellikle belli bir kültürü özgü değerler içerdiğinden yere ve zamana göre değişim gösterebilmektedir. Bu nedenle her bir meslek grubu için kendi içerisinde mesleki etik değerler geliştirmiştir. Meslek etiği kuralları, uluslararası kuruluşlar, meslek örgütleri tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde şekillenmektedir.

"Etik" kavramına baktığımızda Yunanca "etos" sözcüğünden üretilmiştir. Davranış biçimini ifade etmektedir, karakter anlamındadır. Ahlaki değerler statüsü olarak tanımlanmaktadır. 20. yüzyılın son çeyreğinde etik kavramı gerçekten, çok duyulmaya başlamıştır. Hepinizin bildiği üzere tıp etiği, işletme etiği, çevre etiği, siyaset etiği gibi birtakım kavramlar geliştirilmiş ve bu kavramlar sürekli olarak tartışılmaktadır.

Muhasebeciler ve denetçiler, toplumda gerçekten son derece önemli bir rol oynamaktadırlar. Bu rol, hiçbir şekilde yadsınmaz. Buraya baktığımızda çok kaba bir şekilde bunu izah etmeye çalıştığımızda göreceğiz ki, denetmiş finansal, hazırlanmış daha önce uluslararası standartlara veya ulusal standartlara, yasal mevzuata, vergi mevzuatımıza ve benzeri şekilde hazırlanmış bulunan ve de ayrıca da denetlenmiş bulunan finansal tabloların kullanıcılarına bir bakalım. Bunun en başında işletme sahipleri ve ortakları geliyor. Ben her zaman onu söylerim, biz Maliye Bakanlığında bu finansal tablolara falan öncelikle hani Maliye Bakanlığı için gerekli olduğunu düşünürdük, oysa özel sektöre ayrıldığımızda gördüm ki, gerçekten finansal tabloları doğru ama gerçek olan finansal tabloların öncelikle işletme sahiplerine son derece yararlı olduğunu, işletme sahipleri için son derece önemli olduğunu gördük. Ondan sonra diğerlerinin geldiğini özellikle belirtmek istiyorum.

Yine hepinizin bildiği gibi finansal tabloların en çok kullanıcıları da yatırımcılar. Vergi İdaresi, danışmanlar, satıcılar veya müşteriler, kredi kuruluşları yani yüzlerce, yüzlerce insan, yüzlerce işletme, yüzlerce kuruluş bu tablolardan yararlanmakta ve bunlara göre kendi iktisadi kararlarını, ekonomik kararlarını verebilmektedirler, vermektedirler.

Bu nedenle muhasebe ve denetim mesleği toplumun doğru bilgilenmesi ve dolayısıyla toplumsal refah için son derece önemli hale gelmiştir. Çünkü muhasebecilerin ve denetçilerin toplumun yararına hizmet üretmek ve toplumun çıkarını korumak gibi iki temel görevi vardır. Bizler, arkadaşlar, muhasebeciler ve denetçiler olarak hep yaptığımız tek şey şudur; kamu hizmeti yapıyoruz. İşte, bütün bu nedenlerle muhasebeciler ve denetçilerin gerçekten çok yüksek ahlak düzeyinde olmaları gerekmektedir. Bu standartlara sahip olmaları gerekiyor. Eğer bu standartlara sahip olmazlarsa, kendileri güvenilir insan olmazlarsa toplum, ekonomi, kamu bundan çok zarar görür. Bunun en güzel örneğini de 2001 yılında gördük. 2001 yılında uydurulmuş olan, çarpıtılmış olan finansal tablolar suretiyle Enron ve benzeri şirketlere yatırım yapan yatırımcılar milyarca dolar para kaybettiler. Ne yazık ki, bunlar için içerisinde de yine aynı şekilde 150 yıllık bir firma olan Arthur Andersen vardı. Hiç kimse unutmamalıdır ki, her zaman bir yanlış yapıldığı zaman mutlaka eninde ve sonunda onun acısı mutlaka çıkar. Enron'dan da çıktı, Enron battı, Arthur Andersen'da da çıktı, o da battı. Mutlaka, mutlaka batacaklardır.

Tabii bu etik, etik kuralları belirleyen birtakım unsurlar da var; ahlak dedik, biraz evvel sevgili dostum Rıfat Nalbantoğlu'nun yapmış olduğu açıklamala-

rı yine böyle bir düzen, şekil çerçevesinde kısaca özetlemeye çalışayım. İş ahlakına uygun olan ya da olmayan bir davranışı kişisel karakter belirler, ahlaki yargı belirler, din belirler, eğitim, hukuku sistem içerisinde yaşamış olduğumuz hukuk sistem, sosyal çevre, kültürel deneyim ve de hepsinden önemlisi de “işletme kültürü”. İşletme sahiplerinin olaylara bakış açısı, değer yargıları, ahlaki standartları gerçekten o finansal tablolara etkiler, yanında çalışan insanları da etkileyebilir. İşte, orada hem örgütün, Örgütümüzün koymuş olduğu kurallar mutlaka devreye girmek durumunda, kendisini korumak durumundadır.

Biraz evvelde bahsedildi, TÜRMOB tarafından yayınlanan, 2007 yılında oybirliği ile TÜRMOB Genel Kurulunda hepimizin, hep birlikte, tüm Yeminli Mali Müşavirler Odaları ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Odaları olarak hep birlikte desteklediğimiz, oybirliği ile kabul ettiğimiz Etik Yönetmeliği 2007 yılında yayınlandı. Giriş kısmı gerçekten övgüye değer ifadeler içermektedir, o nedenle özellikle vurgulamak istiyorum. Bu Yönetmelik ile tüm üyelerin en üst derecede mesleki bilgiye sahip, burada mesleki bilgiye, biraz sonra yine özellikle vurgulayacağım, mesleki bilgiye sahip, sosyal sorumluluk bilinci olan, etik değerlere bağlı, rekabet anlayışı daha kalite hizmeti sunumu biçiminde oluşmuş, güvenilir, saygın bir meslek mensupları kitlesi oluşturmak hedefine ulaşmak için muhasebe meslek mensuplarının mesleki ilişkilerinde uymaları gereken ilkeler olarak belirlenmiştir.

Arkadaşlar, Ankara Yeminli Mali Müşavirler Odası olarak biraz evvel Sayın Genel Başkanım, diğer arkadaşlar, onlar da belirlediler, her meslek açısından olayları değerlendireceğimizi etik kurallarda değerlendireceğimiz ifade edildi, ben de burada yeminli mali müşavirlerin mesleki etik değerleri olarak 13 ana başlık halinde toplamaya çalıştım. Tabii, bunların hepsini çok ayrıntılı olarak anlatmayı düşünmüyorum. Bunlar tüm meslek mensuplarını, burada her ne kadar yeminli mali müşavirler olarak ifade edilse de tüm meslek mensuplarımızı serbest muhasebecilere, serbest muhasebeci mali müşavirlere ve yeminli mali müşavirleri kapsayan etik değerlerdir. Bunlar yine 3568 sayılı Yasamızın muhtelif maddelerine serpiştirilmiştir. Biraz evvelde bahsedildiği üzere yasaklar bölümünde, tasdik bölümünde, konusu bölümü bölümlerinde bunlar çeşitli şekillerde yansıtılmıştır.

Yeminli mali müşavirlerin her şeyden önce devlete karşı sorumluluğu vardır. Hepinizin bildiği üzere 3568 sayılı Yasa’da bizim 12. maddemiz vardır. 12. maddede biz yapmış olduğumuz denetimden tüm malvarlığımızla müştereken

ve müteselsilden sorumluyuz. Bu nedenle bu sorumluluk gerçekten inanılmaz bir sorumluluk, dünyanın hemen hemen hiçbir yerinde yok. Zaten yeminli mali müşavirlik, onu da çok açık olarak söyleyeyim, sadece ve sadece Türkiye’de uygulanıyor, ümit ediyorum bunu diğer ülkelere de ihraç ederiz. Gerçekten, diğer bazı ülkelerin de bunlara gıpta ile baktıklarını biliyorum. Ancak sorumluluk olayı inanılmaz bir şekilde, sınırsız bir sorumluluk var, bunun mutlaka mesleki özene, mesleki kusura bağlı kılınması gerektiğini düşünüyoruz.

Yeminli mali müşavirlerin topluma karşı sorumluluğu vardır. Toplumun her kesiminde yer alan bilgi kullanıcılarına, biraz evvel bahsettiğim işletme sahiplerine, kredi kuruluşlarına, Maliye Bakanlığı’na, yatırımcılara ve benzeri, yanıltıcı olmayan, doğru ve gerçek bilgileri vermek zorundadırlar.

Yine yeminli mali müşavirlerin müşterilerine karşı sorumlulukları vardır. Yeminli mali müşavirlerin esas itibariyle işverenleri kamu kurum ve kuruluşlarıdır yani eğer SPK’ya iş yapıyorsanız SPK’dır, eğer Maliye Bakanlığına, Gelir İdaresi Başkanlığı’na iş yapıyorsanız Gelir İdaresi Başkanlığı’dır ama ücretini müşteriden alır. Dolayısıyla ücretini müşteriden almış olsa bile her halükarda orada tasdik etmiş olduğu beyannamelerin, bilançoların ve gelir tablolarının mutlaka gerçeği ve doğruyu yansıtmaları gerekmektedir. Eğer yapmış olduğumuz çalışmalarda da bir yanlışlık söz konusuysa buna öncelikle hemen oradaki muhasebeci arkadaşımızla paylaşmak suretiyle düzeltmeliyiz, düzeltmek durumundayız. Eğer gerçekten ciddi bir sorun varsa bunu da yine müşteri ile paylaşarak onun mutlaka düzeltilmesi gerekmektedir.

Yine yeminli mali müşavirler Örgütün ve Odalarımızın çıkardığı kurallara uyması gerekmektedir. Bu konuda da herhangi sorunuz olduğunu da düşünmüyorum.

Yeminli mali müşavirlerin kendilerine karşı sorumluluğu; mesleki etik değerler aslında meslek mensubunun gerçekten vicdanıdır. Yeminli mali müşavirler her şeyden önce kendisine karşı saygılı olmalı ve topluma, çevresine karşı örnek bir insan olabilmelidir. Özgüveni yüksek, bilgili, sorumluluk bilinci yüksek, kendisini sürekli yenileyen, herkesin kendisine inandığı güvenilir bir insan olmak durumundadır, tutarlı bir kişilik sergilemek durumundadır.

Yine yeminli mali müşavirlerin meslektaşlarına karşı sorumluluğu vardır. Herhangi bir yanlış yaptığı zaman onu bilmeli ki, bu yanlışın diğer meslektaşına da inanılmaz derecede zarar verecektir. Yani adı çıkmaya görsün, adı çık-

tıktan sonra ne yaparsanız yapın ondan sonra onu düzeltmek mümkün değildir. O nedenle de mutlaka işin başından itibaren son derece dikkatli olmak durumundadır.

Yine etik kurallar içerisinde yer alan çok önemli kurallardan bir tanesi de; yeterli mesleki bilgiye mutlaka hepimizin hem yeminli mali müşavirlerin hem SM'lerin hem de serbest muhasebeci mali müşavirlerin sahip olması gerekmektedir. Özellikle yeminli mali müşavirlerin belli bir akademik birikimi, kişisel başarıları, iş deneyimi, teknik bilgi, analitik düşünce ve muhasebe yeteneği, müşteri ilişkileri, iletişim yeteneği, kişisel davranış ve mesleki yetenek gibi birtakım gerçekten üst düzeydeki yeteneklere de sahip olmak durumundadır.

Yine yeminli mali müşavirler, dürüst olmak durumundadır. IFAC'ın Başkanı Mr. World'un dediği çok güzel bir ifade var; "kar ve dürüstlük kol kola gider". Eğer çok kazanmak istiyorsanız arkadaşlar çok dürüst olmak durumundayız. Ayrıca tarafsız olmak durumundayız, objektif olmak durumundayız. Onun da ötesinde bağımsız olmak durumundayız. Denetçiler denetledikleri kurumlardan bağımsız olmak ve inceledikleri konulara nesnel bir şekilde ele almak durumdadırlar. Yine, denetçiler denetim sorumluluklarını tarafsız bir biçimde yerine getirebilmek için politik etkilerden uzak, objektif bir şekilde karar vermelidirler. Her türlü çıkar çatışmasından son derece uzak olmak durumundadırlar. Yüksek ücret almak veya çok düşük ücretler almak suretiyle emsaline nazaran aynen Vergi Hukukundaki deyimle "aşırılığa kaçmak suretiyle yanlış kararlar vermesine neden olacaktır". Hiçbir tarafın gözetleyicisi, denetleyicisi, uygulamacısı da olmamalıdır, hiçbir etki altında kalmadan kanaat ve görüşünü bağımsız ve tarafsız bir şekilde oluşturmak mecburiyetindedir.

Yine yeminli mali müşavirler sır saklama ve güvenilir olmak durumundadırlar. Yeminli mali müşavirler, firmalara gittikleri zaman orada randıman incelemeleri yaparlar, randıman incelemeleri yaparken de teknik konulara da girerler, herhangi bir malım üretimi ile ilgili olarak bazı teknik bilgilere sahip olabilirler. Bu teknik bilgileri hiçbir şekilde, hiçbir yerde kimseyle paylaşmamalıdır. Meslek mensupları denetim çalışmalarında denetimin gerektirdiği asgari çabayı, dikkati ve özeni göstermek mecburiyetindedirler.

Yine yeminli mali müşavirlerin sınır ötesi faaliyetleri olduklarında o ülkenin kurallarına, o ülkenin mevzuatını ve ahlak kurallarına uymak mecburiyetindedirler.

Yeminli mali müşavirlerin “tanıtım” olayına gelince, tanıtım ve pazarlama esnasında meslek mensupları, mesleğin onurunu zedeleyecek araçları kullanmamalı, sundukları hizmetler, yeterlilikler ve deneyimleri konusunda abartılı iddialarda da bulunmamalı, meslektaşlarına iftira atmamalıdır.

Arkadaşlar, beni sabırla dinlediniz, yeminli mali müşavirler olarak gücümüzü, kendi kurallarımızdan, kendi ilkelerimizden, disiplinimizden, karakterimizden ve bilgimizden alıyoruz. Bunları bizim özümsememiz gerekmektedir. Yine bunlarla ilgili olarak TÜRMOB ile Odalarla birlikte çalışarak bütün bu kuralların daha iyi bir şekilde geliştirilmesi, önünün açılması gerektiğine inanıyorum. Bu düşüncelerle hepimizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum, hepimize teşekkür ediyorum beni sabırla dinlediğiniz için!

Fatih DURAL
Bağımsız Denetim Derneği Başkanı

- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Toplantıya başlamadan dediler ki “biz yeni bir format bulduk, lütfen bunu deneyin”, en son yorumcu ve konuşmacı olarak formatı ben buradan deniyorum, hazırladığım tebliği yansıda sunmayacağım, zaten arkadaşlarımız başta Nalbantoğlu olmak üzere değerli sunumcular temel şeyleri söylediler. Ben bazı ana noktalar üzerinde gerçekten, bu mesleğe emek veren bir kişi olarak, gerçek bir denetçi olarak bazı şeyleri sizlerle dertleşmek istiyorum. Değerli Başkan da karşımda, Derneğimizi beraber kurmuştuk, Sayın Türker, değerli hocaların, üstatlarımız buradalar. Önce TÜRMOB’u kutluyorum, gerçekten bu Dördüncü Forum’un konusunun “etik” olması yüzde 100 doğrudur. Etik, krizde lazım. Şimdi hiç anlatmayacağım etiğe neler giriyor, neler girmiyor, o kadar güzel tadat edildi ki. Krizde biz 1994, 2001 krizinde çok net söylüyorum; bağımsız denetçiler olarak gerçekten zor bir alanda sağlıklı, alnımızın akıyla çıktık, her gittiğimiz toplantıda, özellikle denetçilerden, özellikle yatırımcılardan, özellikle konunun diğer aktörlerinden tek bir şey rica ettim; lütfen bizi yargılayın. Bizi dava edin. Biz hesap verebilelim. Hesap vermeyi istememin sebebi şu; hesap sorabilelim. Çağdaş toplum hesap sorabilen toplumdur, çağdaş toplum saydam bir toplumdur, saydamlığın temelinde ise mutlaka finansal tabloların

gerçeği ve doğruyu göstermesi gerekir. Eğer gerçek ve doğruyu göstermeyen finansal tablolarınız varsa siz hiçbir Şeyi doğru tartişmıyorsunuz demektir. 21. yuzyılın son çeyreğinde temelde tepe kavramlar var, orada uzlaşıyoruz biz, siyasi görüşlerimiz ne olursa olsun uzlaşıyoruz, demokrasi gibi, hukukun üstünlüğü gibi, kamu fonlarının korunması da bu gibi tepe kavram. Böyle bir tepe kavramı hayata geçirebilmek için ise mutlaka finansal tabloların doğru ve güvenilir olması, saydam bir dünya olması gerekiyor. Saydam bir dünyanın sağlanabilmesi için de uluslararası finansal raporlama standartlarına uygun olarak denetim yapabilmek gerekiyor.

Kriz ortamında bu niye önemli diye söyledim; 1987’in Kasım ayında başladığımız serüven bu, kırk arkadaşla beraber başladık. zlemlerimiz ve ideallerimiz vardı. Sizi temin ederim aynen duruyor. Çok büyük darbeler yedik, dünyada batan şirketler oldu, dünyada hesap vermekte güçleşen şirketler oldu, buna rağmen biz, çamur tarlasına dönen bir ortamda, yüzde 50’sinin kayıt dışı olduğu herkes tarafından söylenen bir ortamda denetim yaptık. Bu çok zor bir Şeydir arkadaşlar.

Ticari bilanço ile mali bilançonun ayrımı, yok mu var mı diye tartişılan bir ortamda bunları yaptık. O nedenle soruyorum; lütfen bize hesap sorun. Hesap sorun ki, ben günde 16 saat çalışan arkadaşlarımın hakkını savunabileyim. Hesap sorun ki, biz bu işi nasıl yapıyoruz onu anlatabileyim. O nedenle ben gerçekten, şu anda hepinizden, tüm meslektaşlarımı, özellikle genç arkadaşlarımın bir Şeyi diliyorum; kriz ortamında sağlam durmak zordur, kriz ortamında da gene muhakkak kar edin. Kar etmeyen bir şirkette, kar etmeyen bir kurumda etik değerleri korumak mümkün değildir. Bunun ideal ve özlemlerle çelişmesi diye bir Şey yok. Eğer kar etmiyorsanız, ona rağmen bu işi yapıyorsanız gerçekte 300 saat harcamanız gereken bir denetime 50 saat harcıyorsanız etik değerlerden bahsedemezsiniz. Ne kadar para veriyorsanız o kadar denetim diyemezsiniz. Öğleden sonra “haksız rekabet” ile ilgili bölümde konuşulacak, orada mutlaka değerlendirilecektir. cret konusu, kurulduğumuz andan beri en yumuşak karnımız olmuştur, açık yürekle itiraf ediyorum, çözemedik bu işi. Bunu çözmenin bir tek yolu var; denetimin gözetimi. Denetimin gözetimini yapılacak olan arkadaşlarımız, denetçiler bunları mutlaka yapmalılar. Hiçbir mazeretin arkasına sığınamayız arkadaşlar. 100 tane denetim raporu yapan bir ekip olamaz. İster bağımsız denetim yapsın, ister vergi denetimi yapsın, ister başka denetim yapsın. Denetimin yapılabilir olması lazım. Bizim mesleğimiz sihirbazların işi falan değeril, düzgün, dürüst, uzman ki-

şilerin yapabildiği işler. Dolayısıyla etik değerler konusunda kriz ortamında gerçekten çok baskı oluyor. Maddi baskı oluyor, manevi baskı oluyor.

2001 krizinde çok iyi hatırlıyorum; özellikle BDDK'ya tabi olan bankaların denetiminde yaşanan dramları bir gün kapalı toplantıda konuşuruz diye düşünüyorum. 1994 krizinde ve 2001 krizinde halka açık şirketlerde yaşanan tartışmaları değerlendirmek istiyorum. Eğer bunu yaptığınız zaman şirket batır, bunu yaptığımız zaman 3.000 kişi işsiz kalır, bunu yaptığımız zaman benim kredi maliyetlerin 3 puan, 5 puan yükselir diye manevi baskıdan başlayın her türlü baskının olabildiği ortamlardır bu ortamlar. Bu ortamlarda her şeyden, herkesten çok birbirimize sahip çıkabilmeliyiz. Sağlam durabilmeliyiz. Sağlam durabilmenin yolu da kurumsal, kar etmesini bilen, uzman kişilerle çalışan, ne yaptığını iyi idrak etmiş, önce kendisiyle ilgili kararları rasyonel olarak alan bir yapıda olmamız gerekiyor. Arada bir günde gideyim denetçi olayım ile denetçi olmak mümkün değil. Günde 2 saat denetim yapayım diyerek bağımsız denetçi, denetim işi yapmak mümkün değil, gerçekten mümkün değil. O nedenle böyle konuşuyorum ve o nedenle 20 yıldır bu işi söylüyorum. 20 yıldır her zaman söylüyorum son günlerde, onu da söylemek istiyorum unutmadan; değerli arkadaşlarım, biz 1987 Kasım ayında bir serüvene başladık, 13 Haziran 1989'da meslek yasası çıktı, gerçekten Türkiye "makas değiştirmişti". Şimdi bir şey var, lütfen 3 yıldır her yerde 1 ay, 2 ay sonra çıkacak diyoruz, çıkmıyor, Meclis'te olan Türk Ticaret Yasası'nın yasallaşması için lütfen, hepiniz gücünüzle, emeğinizle, bilginizle katkıda bulunun. Kimse kimseye kendilerinden bir şeyleri anlatmıyor ve vermiyor. Gerçekten, bizim mesleklerimiz açısından, öbür konular ihtisasım konusunda olmadığı için bir şey söylemek istiyorum, denetim işi, muhasebe standartlarıyla ilgili işler ve diğer konularda Yeni Türk Ticaret Kanunu devrim niteliğinde bir Kanundur. 13 Haziran 1989 neyse 20 yıl sonra dilerim Haziran 2009'da da bu Kanun böyle olmalıdır diye düşünmek istiyorum. Yoksa bunlar böyle olacak, bunların hepsini söylüyoruz, konuşuyoruz ve sonunda ne oluyor biliyor musunuz; gittiğimiz sempozyumlarda, forumlarda, toplantılarda 300-400 kişi birbirimize anlatıyor gibi oluyoruz. Bu yetmiyor, bu yetmemeli. Türkiye'de olan şirket sayısına bakın, halka açık ve bağımsız denetime tabi olan şirketlere bakın, bu akıldan kabul edebileceği bir şey değildir. Hiçbir mazeret, hiçbir gerekçe bunu haklı hale getiremez. Getirmemelidir!

Bunları söylerken kamu kurum ve kuruluşlarına verdikleri raporlar, tekrar denetlenen hatta 2001 krizinde üçüncü defa denetlenmek zorunda kalmış olan üyeleri temsil ederek söylüyorum ve özellikle baktığımız zaman sistem içeri-

sinde şunu diyebilirsiniz; “bu kriz ortamlarında bunlar oluyor”. Bakınız, Arthur Andersen, biraz önce arkadaşlarım da söyledi, gerçekten Enron olayında fevkalade yanlış yapmıştır. Bu yanlışın ederini, bu yanlışın bedelini, bu yanlışın ücretini tüm şirket, ticaret hayatından, denetim hayatından çıkararak ödemiştir. Niye biliyor musunuz? Özdemir Asaf’ın çok güzel dizeleri vardır, çok severim ve her yerde bize uyduğu için de söylerim onu; “bütün renkler aynı hızla kirleniyordu, birinciliği beyaza verdiler” diye. Bizim işimiz “beyaz”. Nokta gibi küçük bir grilik bütün beyazı öldürür, öldürmelidir. Denetim işi, beyaz bir iştir, denetçi, beyaz bir kişiliktir, denetim işi zor bir iştir ama böyle olmalıdır, aksi olamaz. Gri sahalarda konuşamazsınız, ticari hayatta gri sahalarda olabilirsiniz, başka konularda ustalık hatta siyasette de gri sahaları yakalamaktır, bizim işimizde değil. Bizim işimizde belli normlarla finansal tabloların doğru ve güvenilir olduğunu söyleyebilme yeteneğidir. Bunu söyleyebilmek için bağımlı olmamak gerekir, arkadaşlarım anlattılar, bunu söylemek için ederi olan ücreti almak gerekir, arkadaşlarım söylediler. Bunu yapmak için uzman olmak gerekir, bu iş ile ilgili gerekli sertifikaları almak gerekir. Geçen bir toplantıda “iç denetim enstitüsü” ile ilgili bir toplantıda anlatırken dedim ki “ya doktorlar, mühendisler, coğrafyacılara bizim işimizi yapmasınlar, denetçi olmasınlar” dedim. Çok değerli bir mühendis arkadaşım kalktı dedi ki “ben de mühendisim ama denetçiyim” dedi, “sertifikan var mı?” dedim, “evet”, iç denetim enstitüsünün gerektirdiği, TÜRMOB’un gerektirdiği sertifikaları var, dediğim o değil, dediğim; şirketlerin çaycıları, kahvecileri ya da çok yetkin Kuantum Fiziği uzmanları bu işi yapmamalıdır, yapamamalıdır. Bu iş o kadar ucuz ve basit bir iş değildir. Bunun tabii, tam tersini kendimize geldiğimiz zamanda, değerli arkadaşlarım, dünyaya ya ayak uyduracağız, çağdaş dünyanın bir parçası olacağız ya mutlaka bu düzene gene parçası olacağız, başka seçeneğimiz yok. Annemizden babamızdan gördüğümüz işleri yapma yeteneğimiz yok, berberliği bir kere öğrenen adam, babasından berberliği götürebilir, terziliği öğrenen götürebilir, bizim işimiz öyle değil, bizim işimiz sürekli öğrenme, sürekli yeni normlara uyma, o normlar çerçevesinde de gereken bağımsız denetim faaliyetini yürüterek doğru ve güvenilir finansal tabloların yayınlanmasını sağlama işidir. Toplumunu ancak böyle bilgilendirebiliriz. Ne zaman ki, bilgi toplumu olacağız o zaman Türkiye, daha demokratik, daha yaşanabilir, içinde bulunduğu iklim daha hazmedilebilir bir iklim haline gelecek.

Bunun maliyetlerinin ağır olduğunu biliyorum. Özellikle üniversitede anlattığım zaman çocuklarda, hemen hemen tamamına yakını “denetçi” olmak istiyor, belki değerli Hocam da konuşuyordur, ondan sonraki 15 gün, 1 ayda te-

rapi ile geçiriyorum, “çocuklar, bu meslek öyle bir iştir ki, 16 saat çalışırsınız, Cumartesi, Pazar bile işe çağırırlar, hiç kimseye yaranamazsınız, herkes eleştirir, “günah keçisi” gibi olursunuz, özel hayatınız kalmaz, sizin belli günleriniz size bağlı değildir, denetimin standartlarına ve normlarına bağlıdır, emin misiniz?”. Eğer buna eminseniz, gerçekten yapılabilecek en iyi işlerden biridir, dünya durdukça da duracak olan ve yapılacak işlerden biri olarak görünüyor.

Özetle, sorular geldikçe söylenecek çok şey var, arkadaşlarım çok detaylı ve sistematik olarak açıkladılar, bir tek şey söylemek istiyorum. Krizde sağlam durun ve “enseyi karartmayın”, dünya hiçbir zaman kötüye gitmez, 1994’te de gitmedik, 2001’de de gitmedik, 1980’de de gitmedik, bu seferki biraz uzun. Sayın Milletvekili Özyürek de söyledi, L’yi çok andıran bir V gibi görünüyor ama L’nin ayağını 2 yıl olarak söyleyenlerde var, 12 yıl olarak söyleyenler de var ve bu bizim için çok zor bir ortam demektir. Sadece çamurlu bir saha yetmiyor, su birikintileri de olan bir sahada olacağız demektir bu dönemde. Sağlam durun, sağlam duralım ve herkese hesap verelim. Hepinize saygılar sunuyorum.

SORU CEVAP

Arif AYTOLUN

- Sayın Başkan, benim bir kere bu Forum’u hazırlayanlara çok teşekkür ederim, günümüzün en güncel konularını içerdiği için. Yalnız tabii, ben değerli Konuşmacılarımızın, Etik Komisyon Başkan Vekili’nin konuşmasını direk etiği, disipline bağlamasını biraz yadırgadım. Çünkü etiğin, bir hukuku boyutu olmasına rağmen felsefi boyutu da vardır. Bu felsefesi boyutları da göz ardı etmemek lazım. İnsanları korkutarak, birden bire “şunu şöyle yaparsan, bunun cezası budur” dersiniz o meslek çok ilerlemez.

İkincisi, benim bir isteğim var, bu IFAC, Sayın TÜRMOB Genel Başkanımın da dediği gibi IFAC’daki etik standartlarının yüzde 95’ini aldı bu Yönetmelik, ben bunun Etik Yönetmeliğinin yönetmelikten çıkıp standart haline dönüşmesini talep ediyorum veya istiyorum. Çünkü bir şeyi yönetmelik olarak bırakırsanız o standartlara çok çabuk erişemezsiniz. Elimizde biliyorsunuz, 2005 IFAC Standartları var, çok güzel tercümesiyle hatta şu anda da IFAC’da 2008 Draftı olarak duruyor.

Bunun yanında benim birde bu Yönetmelikte incelediğiniz zaman tabii, çoğu şeyler var, tercümelerde farklılıklar var. Mesela, kavramsal çerçevede 100–6 kodu tercüme ederken mesela, bizim mesleğimize demiş ki “herhangi bir tehdit söz konusu olduğunda meslek mensubu bu tehdidi ortadan kaldıracak, koşul veya ilişkileri biliyor veya bilmesi bekleniyorsa tehdidin ortadan kaldırma yükümlülüğü vardır”. Bir kere bu böyle, bir şey yok, bunun, tam tercüme ederseniz ki, TÜRMOB Yetkililerinde de vardır, son satırı okuyayım “temel ve prensiplerle herhangi bir tehdidi değerlendirme zorunluluğu vardır” diyor. Yani meslek mensubumuz her şeyi ortadan kaldıramaz. Biz bunu bir yönetmelikte bu kuralı böyle yazarsak bizi yargılayacaklardır tabii, bu yönetmeliklere göre karar verebilirler. Onu da göz ardı etmemelerini rica ediyorum. Teşekkür ederim.

Ersan AKKUŞ
TÜRMOB Etik Kurulu Başkan Yardımcısı

- Kısaca şöyle söyleyeyim; aslında Disiplin Yönetmeliğiyle direk bir bağlantı kurma gayretine girmedim. Sadece yazılı olan Disiplin Yönetmeliğinde belirtilen suçlarla etik değerlerin birbirlerinden her zaman ayrı olmayacağını, farklı olabileceğini vurgulama gayretine girdim. Yani kafamızda şöyle bir sorun olmayacak; mutlaka, etik değerler bir yerde yazılı bir suç değildir, yazılı olan bir suç olma mecburiyeti yoktur. O etik değerleri biz, vicdanımızın, kendi düşünce yapımızı da ortaya koyabilme imkanına sahibiz. Vurgulamak istediğim konu, buydu. Disiplin Yönetmeliğine atıf yapmam da buna yönelikti. Farklı anlaşıldıysa bunu düzeltiyorum şu anda. Teşekkür ederim.

Selami ERDEM

- İstanbul'dan bir meslek mensubuyum. Efendim, eğer açıklamalar arasında kaçırdım ise soruma ilişkin bölümü özür diliyorum arkadaşlardan. Dikkatime çeken bir konu, Konuşmacıların neredeyse büyük bölümü, izleyebildiklerim, meslekte etik ve etik kurallarının ne olması gerektiğine ilişkin çok ayrıntılı konulara değindiler. Gerçekten, yararlandım ben arkadaşların konuşmalarından ama meslekte meslek yöneticilerinin, meslek yönetimlerinin uyması gereken etik kurallar neler olmalıdır ya da özellikle, bizim meslek yöneticilerimizin Meslek Yasasının yürürlüğe girdiği tarihten bugüne değin bu temelde acaba

etik kurallarını ne kadar, nasıl, hangi biçimde uyduklarının irdelenmesini ben kurul üyesi arkadaşlardan birinin açıklamasını rica edeceğim, teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ömer LALİK

- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Efendim, ben bir kere böyle bir Kongre ile dolu olmasını Forum'un son derece önemsiyorum. Ancak bir noktayı da vurgulamadan geçemeyeceğim, belki bunda benim bir akademisyen olmama verin; etik ile ahlak kavramları birbirinden ayrılan kavramlar değildir. Dünyanın önde gelen felsefecilerini, yaşayan felsefecilerini okur veya dinlerseniz ve bunlardan, yaşayanlardan belki de en önemlilerinden biri de halen Türkiye'dedir, İonna Kucuradi Hoca, etik konusunda eserleri vardır ve en büyük sıkıntıları da "her mesleğe bir etik olamaz" derler.

Gerçekten değer verildi, emek verildi, meslektaşlarımız kuralları sıraladılar, yoğurtçular derneğinkini de sıralasaydınız daha farklı bir şeyler söylemezlerdi. Bu nedenle eğer etik kongreleri, bundan sonrada devam edecekse, nasıl Nalbantoğlu çok doğru olarak sunuşunda ahlak felsefesinin içine girdi ama mesleğimiz dışında da olsa bir felsefecinin açılış konuşmasında bulunmasının çok öğretici olacağına inanıyorum bundan sonraki kongrelerde.

Bunun dışında tabii, Enron olayları ifade edildi, gerçekten, bir yarın da hasbelkader sizi işgal edeceğim, belki bir kenarından ben de değineceğim, büyük muhasebe denetim ve danışmanlık firmaları dünya muhasebe tarihini yazmaktadır. Onun için Enron'dan, onun Andersen'den söz ediliyor. Etik, sonuçta Arthur Andersen battı, peki, kim cezalandırıldı? Tüzel kişilik yok oldu, Fatih son derece haklı, 1987-1988'lerde Türkiye Bağımsız Denetçiler Derneğinde birlikteydik, sonra ben başka görevlerim nedeniyle biraz dışarıda kaldım. Amerika'da da pek çok denetçi başka denetim şirketlerine girdi, çalıştı. Türkiye bunu başardı, Arthur Andersen'in üst yönetiminde olan arkadaşlarımızı başka şirketler onları kabul etti ve o şirketin başına geçtiler, onun için Türk Denetim Şirketleri başarıydı ve onun için son derece haklıydı sevgili Fatih. Bu nedenle etik noktası, bir şirkette bir meslektaşın nasıl davranması lazım gelen adımları gösterecektir doğal olarak ama sorumluluğu taşıyacak olan, o sorumlu, baş, denetçilere etikten öteye uygulanacak kuralların belirlenmesi son derece önemlidir. Ben sadece bunu belirtmek istemiştım, teşekkür ediyorum.

Erol ŞUMLU

- Ben Sayın Ersan Akkuş'a sormak istiyorum. Sözlerinin bir bölümünde "fazla müşteri ile de sözleşme yapmak etik dışı bir davranıştır" dedi. Bunu bence biraz daha açmasını istiyorum, acaba fazla müşteri ile mi sözleşme yapmak etik dışı bir davranış mıdır yoksa o müşteriyi aldıktan sonra ona uygun hizmeti verebilecek gerekli yatırımı ve altyapısı oluşturmamak mı etik dışı davranıştır? Teşekkür ederim

Ersan AKKUŞ **TÜRMOB Etik Kurulu Başkan Yardımcısı**

- Teşekkür ederim. Konuşma metnimde zamanı iyi kullanabilmek için bazı başlıkları atlayarak geçtim, dolayısıyla atlayarak geçtiğim için de bazı anlaşmaları eksik olarak sunmuş olabilirim.

Vurgulamak istediğim konu şu; belli bir meslek standardımızın olması gerekir. Ücret tespiti yapılırken bir meslek mensubunun harcadığı mesai ve yapmış olduğu giderler esas alınması gerekir. Eğer biz, şunu vurgulamak istedim; yapmış olduğumuz, hazırlamış olduğumuz Ücret Yönetmeliğinde bu kriterleri çok sağlıklı bir şekilde ortaya koyamamışsak, ücreti düşük tutacak olursak, düşük tuttuğumuz bu ücret sonucunda bu mesai karşılığı bedeli alabilmek ve yaptığı giderleri karşılayabilmek için meslek mensubumuz yapabileceğinin üstünde, sağlıklı hizmet verebileceğinin üstünde bir sözleşme yapmak zorunluluğu altında kalabilir. Böyle bir zorunluluk altında kalan meslek mensubumuz da bu işlere ayıracağı zaman, bu işlere sağlayacağı hakimiyette kayba uğrar, bu kayıp de yaptığı hizmetin eksik, yetersiz ve tutarsızlığını ortaya koyar. Her ne kadar biz, meslek mensubumuz herhangi bir sınırlama yok, dilettiği kişiyle sözleşme yapabilir diyorsak da böyle bir yasaklama yoksa da esasında etik açıdan, her insan, her meslek mensubumuz kendisinin yapabileceği iş kapasitesini biliyor. Kapasitesini aştığı noktayı da kendisi biliyor. İşte, etik değerler burada ortaya çıkıyor. Bildiği bu değerlere aykırı, fazla müşteri almayacaksınız ama sizi de bu fazla müşteri almaya zorlayan altyapı olmayacaktır. Ücret tespiti sizi rahat ettirebilecek ve hizmet verebileceğiniz sayıdaki yeterli kişiye göre hazırlanmış olacaktır. Ve işte o zaman, şunu söyleriz; bu Ücret Yönetmeliğinde belirlenen ücret hepimizin çıkarları içinse bunda hemfikir olabiliyorsak o zaman bu Ücret Yönetmeliğinin altında iş alan kişilere verilecek cezanın da çok ağır olması hepimizin onayını ve tasvibini kabul eder. Vurgulamak istediğim konu buydu. Teşekkür ederim.

Murad KAYACAN
TÜRMOB Etik Kurulu Üyesi

- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan, gerçi bu konuda değil, Sayın Üstadın söyledikleri yeterince, benim de aynı görüşlerim olduğu için, bu konu değil ama genel olarak birkaç husus var, Ömer Hocamın da bahsettiği.

Şimdi dediler ki “tüm etik metinleri aynı olmak durumundadır, nihai tahlilde işin felsefesi aynıdır”, doğru buyurdular, bu harcı alem bir bilgidir, doğrudur, Kendisine kesinlikle katılıyorum ve sadece bazı eklemeler yapmak için söz almak cüretini gösteriyorum. Tabii ki, tüm metinler aynı olmalıdır ama toplumsal devinimden itibaren bakıldığı zaman topluma maliyeti olacak öncelikli meslek grupları vardır. Bu öncelikli meslek gruplarının başta biz olmak üzere, öncelikle bu metinleri oluşturarak, öncelikle bunlara sadakat göstermemiz tabii ki, kendisinin de “evet” diyeceği ve önceliği olan hususlardır. Yoksa dürüstlük, şeffaflık hepsi aynıdır yani tüm metinlerde bu aynıdır, gerek Bankalar Birliğinin, gerek Aracı Kurumlar Birliğinin, benim de sağından, solundan tutma imkanım olduğu için biliyorum.

Öte yandan şunu da belirtiyim; bu alanda eğitim yapılması aşamasında tüm buradaki konuşmacı arkadaşlar bahsettiler, meslek mensuplarımıza staj aşamasında bu eğitimin verilmesi lazım, doğrudur. Bu şekilde çalışmalarımız var ama naçizane bendenizin bir şapkası, ben aynı zamanda İstanbul Menkul Kıymetler Borsasının da Eğitim Daire Başkanayım. Hal böyle olunca orada, 3 sene önce etik değerler konusunu bizim üye temsilcisi arkadaşların eğitim programına derç etmek imkanım oldu. Hem mesleki ahlakı derç ettim orada hem de işlem gören şirketlerin, sizlerin denetimine tabi olan, defterlerine bakmış olduğunuz, işlem gören şirketlerin de şirketlere yönelik olarak da onların mali işler birimlerine yönelik yaptığımız eğitimlerde, sene de iki kez yapmaktayız bunu, orada da gerek kurumsal yönetim gerekse etik değerler konusunu ders konusu olarak koydum. İkinci bahsettiğim eğitim, herhangi bir sınav olmayan, gönüllü katılımlı eğitim ama birinci bahsettiğim eğitim tüm üye temsilcilerinin brokerlerin geçmek durumunda olduğu bir eğitim ve sınavı olan bir eğitim. Dolayısıyla eğitimin o noktadaki önemini kıymetli meslek mensubumuz, ilk sözü alan Meslek Mensubumuzun bahsettiği gibi çok açıkça ortaya koyuyoruz fakat şu da çok önemli; eğitimden sonra bir noktada siz, disiplin cezası ya da başka bir şekilde bir yatırıma bağlamak durumundasınız yoksa esasa müteallik sonuç alamıyorsunuz, biliyorsunuz, mühim olan oraya bir husus koyarak dikkate cezp edebilmek o noktaya. Malumunuz, “bir şeyin şuyu vukuundan beterdir” sevgili dostlar. Arz ettim.

DEĞERLENDİRME

Prof. Dr. Tuğrul TÜFEKÇIOĞLU
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- “Ahlaksız” diye bir yakarıyla karşılaşırsanız siz de benim gibi acaba kim bu diye sağınıza, solunuza bakarsınız, gerçekten öyle ama “etiksiz” diye bir hitapla karşılaşırsanız, bir ses duysanız çok fazla etkilenmezsiniz. Onun için ahlak ve etik kurallarını bir bütün olarak değerlendirmemiz gerekir. Tabii, ahlak inanişe bağlı, dayalı daha çok bir kavram ama bütün toplumu etkileyen, bağlamış, uyulması gereken kurallar bütünü. Ama dediğim gibi sizin gibi hiç kimse “ahlaksız” dediği zaman üstüne alınmayacaktır ve ahlak zaman içinde değişir, anlayışla şekillenir ve birisi için ahlaki

olan bir husus başka birisi için olmayabilir.

Ancak “etik kuralları” dediğimiz zaman gene ahlakın dışında olmayan ancak toplumda şekillenmiş uyulması gereken kurallar olarak karşımıza çıkıyor. Gerçekten, şimdi diyeceksiniz ki, bu konuşmacı ne selam verdi, ne “merhaba” dedi, konuşmasına başladı ama “ahlaksız” olarak bunu tanımlayamazsınız, değil mi? Hiç aklınıza gelmedi. Ama etik olarak diyeceksiniz ki, bu konuşmacı bir “merhaba” bile demedi, ne biçim adaptan uzak, hitaptan yoksun diye düşünebilirsiniz. Bu, bir etik sorun.

Onun için çok değerli Genel Başkanım, çok değerli görevliler, davetliler ve çok değerli meslektaşlarım, hoş geldiniz. Gerçekten çok değerli bir toplantıya katılma şansı yakaladık ve çok değer kazandık, sermayemiz genişledi. Çok değerli konuşmacılar gerçekten, bu toplantıyı değerlendirdiler. Özellikle, Nalbantoğlu’ndan da bahsetmek istiyorum; yaptığı konuşma çok anlamlıydı, çok kapsamlıydı, Kendisini de kutlamak istiyorum.

Tabii, buraya gelmeden bazı hazırlıklar yaptım gördüğümüz gibi, biz, öğretim üyeleri biraz kuralları kitaplar doğrultusunda da izliyoruz. Ancak birtakım standartlar getirmeyi düşünmüştüm, muhasebe standartları, uluslararası ve Türkiye Muhasebe Standartları, artı, Türkiye Denetim Standartları. Bunlar

çok hacimli kitaplardı, getiremedim çünkü bunları okumamız, değerlendirmemiz ve uymamız gerekiyor. Ancak şunu getirdim, bunda da meslek mevzuatı var, 3568 sayılı Kanun ve Yönetmelikleri. Bu, 13. baskısını yapmış, ne bileyim, 5.000 tane basılsa her baskıda 65.000 tane eder, Türkiye’de 70.000 meslek mensubumuzun olduğunu düşünüyoruz. Demek ki, herkese bundan en az bir tane gitmiş durumda.

Tabii, hazirun azaldı, yemek etiği dolayısıyla dışarıda bir kısmı, işaret buyurun desem acaba kimler bunları okudu? Yani ben de okuma çabasındayım, ağır geliyor ancak başaracağımı düşünüyorum ve burada bir bölümde meslek etiği mevzuatı; aynı zamanda sayın konuşmacılar da bahsetmişti, Kanunumuzda da etik ile ilgili düzenlemeler var. Ama biz, maalesef biraz “okuma engelliyiz” toplum olarak, ben de okumadığımı itiraf ettim. Onun için özellikle bunları okumak da fayda var, zorunluluk var. Tabii, bu, bir arkadaşımız temas etti, “ilaha ki, yönetmeliklere mi uyacağız” diye, mutlaka uymamız gerekiyor çünkü bunlar işaretler! Tabii, hepsini harfiyen uygulamamız söz konusu değil ancak uyulması gerekli kurallar. Zaman içinde bunlarında değişebileceğini düşünüyorum. Tabii, heyecanlandınız, burada sadece iki materyal var ama gerçekten pek çok yazılı metin olduğunu, internette pek çok kaynak olduğunu bu Toplantıya gelmeden önce ben de gördüm. Onun için bir miktar okumaya zaman ayırmamız gerekiyor. Öncelikle Meslek Mevzuatı sonra genel konular.

Her şeyde bir felsefeyi araştırmak ve bulmak gerekiyor. Gerçekten, muhasebe felsefesi diye acaba bir şey düşünebilir miyiz? Mutlaka düşünmemiz gerekiyor. Vergi felsefesi, bu mutlaka düşünülmesi gereken bir husus. Çünkü ancak bu felsefi yapıyı kurarsak intibak edebiliriz, uyum sağlanmasını sağlayabiliriz. Bu açıdan etik konusu sınırlandırılmış. Tabii, şunu söylemekte güçlük çekiyorum; acaba ahlak mı etiğin üstünde, kapsayıcı yoksa etik mi daha kapsayıcı? Tabii, öncelikle ahlaki değerlere, benim kişisel yorumum bu. O kapsamda etik değerlerde, kurallarda dikkate alınmalı.

Gerçekten Sayın Genel Başkan konuşmasını yaparken küresel arenada oyuncu olmak durumunda olduğumuzu söyledi, gerçekten böyle. Uluslararası Muhasebe Standartları bilmek ve uymak durumundayız, Uluslararası Denetim Standartlarını bilmek ve uymak durumundayız, Uluslararası Finansal Raporlama Standartlarını bilmek ve uygulamak durumundayız ve Uluslararası Etik Kurallarını bilmek ve uygulamak zorundayız. Çünkü uluslararası arenadayız. Şimdi birkaç yıl önce dünya çapında Muhasebeciler Kongresi yapılmıştı,

Dünya Muhasebeciler Kongresi, İstanbul'da, burada dört tane Nijeryalı meslektaşımız vardı, deniyor ki, Nijerya'dan çıkmak için uluslararası bir toplantı çıkmaya imkanı veren bir husustur, bunun için çıktılar geldiler ancak bunlardan çoğunluğu Nijerya'ya dönmemişler, niçin? Çünkü ellerinde uluslararası sertifikaları var, bu sertifika ile dünyanın her yerinde serbest muhasebecilik mevzuatının verdiği imkanla bunu yapabilirler ve imza atarlar ve bu attıkları imzalı raporlar uluslararası değerlidir, buna itibar edilir. Ben öğrencilerime de söylüyorum, öyle mi? Öğrencilerime de söylüyorum, sizin artık Nijeryalı rakiplerinizi var diye! Yani bunu aşmamız gerekiyor. Bugün de zaten Sayın Konuşmacıların yaptığı konuşmalarda özellikle bu hususları dikkatime geldi.

Sade bir eksikliğimiz var, acaba mükellef temsilcileri de burada olsaydı daha başarılı, daha verimli bir ortam oluşur muydu? Çünkü biz, hep kendi açımızdan etik konuları ele alıyoruz, değerlendiriyoruz, acaba mükellef yatırılması ihmal edilmiş vergilerden dolayı ödediği cezalardan, ne bileyim, evine gelen hacizden çıkan mizanlardaki hatalardan dolayı bankalarda düştüğü durumlardan etkileniyor mu etkilenmiyor mu, nedir acaba buradaki şikayetleri? Eğer bir dahaki toplantılarda böyle bir imkan da olursa tabii, Tüketiciler Federasyonu temsilcisi olmayabilir ama makul mükellefler olabilir, tarafsız, bunu sağlamamızda fayda var.

Mesleki çalışma standartlarının yokluğundan bahsedildi, esasında mesleki çalışma standartlarımız var, özellikle uluslararası boyutta standartlara uymak durumundayız. Bu da kendi mesleki standartlarımızı ortaya koyuyor. Çünkü Sermaye Piyasası Kurulu, Bankacılık Düzenleme Kurulu, bunlar standartlarını getirmişlerdi Türkiye Muhasebe Standartlarının uygulanmasından önce ve bir kültür yapımız oluşmuştu. Şimdi daha zenginleşti, daha güçlendi, onun için bunları özenle dikkate almak zorundayız ama o korkutucu boyuttaki kitaplar tahmin ediyorum, açmaya ürküyorsunuz, buna olumlu olarak lütfen yaklaşınız. Çünkü içindekiler genellikle felsefesini bildiğiniz konular. Onun için sağlıklı ve cesaretle bu birikime lütfen yaklaşın ve çözelim.

Bu şekilde ahlak, etik, mesleki kurallar doğrultusunda toplantının sonuna geldik. Gerçekten konuşmacılar gayet mükemmel hazırlanmışlar, ana konularını sundular. Ancak mesleki düzenlemelerin ve etiğin felsefi boyutta ele almasıyla daha anlamlı konuları da gözden geçirebileceğiz.

Ancak muhasebe mesleğinin durumunu da kısaca gözden geçirirsek; muhasebe mesleği dendiği zaman hala defter tutma boyutunda anlaşılıyor, büyük ölçüde defter tutma ama özellikle, Muhasebe Standartları Kurulu, TÜRMOB

bir denetim mekanizmasına, denetim mesleğine çekmeye çalışıyor, çabılıyor muhasebe mesleğini. Ancak şu da söz konusu; denetlenecek materyal nedir? Muhasebecinin ya da defter tutucunun hazırladığı kayıtlar, o kayıtların sonucunda çıkan mizanlar, onların sonucunda çıkan finansal tablolar. Eğer bunlar yanlış düzenlenmişse onu denetleyen tabii ki, yanlış yorumlara sapabilecektir. Bu açıdan da muhasebeci ayağında başlayan mesleğimizin bu meslek mensuplarına da özen gösterilmesi gerekiyor. Sadece denetçi anlamında meslek mensubu yeterli olmayacaktır, bunun temelini de oluşturulması gerekiyor. Son zamanlarda “muhasebe teknisyeni” isimli bir meslek söz konusu olmaya başladı, bu nedir? Bilgisayara faturayı verdiğiniz zaman henüz yorumlayacak kapasite de değil bilgisayarlar. Onun için bunu yorumlayıp sisteme sokacak insan gücüne ihtiyaç var, bu da mesleğin birinci ayağını oluşturacak. Buna da dikkat etmemiz gerekiyor.

Gerçekten TÜRMOB’da görevli arkadaşlara teşekkür ediyorum, çok anlamlı bir toplantı gerçekleştirdiler. Oturumumuzun değerli konuşmacıları ve yorumcuları anlamlı katkılarda bulundular ve sabrınızdan dolayı sizi kutlamak istiyorum diyeceğim, esasında ilginç bir toplantıda katılarak değer kattınız. Hepinize teşekkür ediyorum, kutluyorum, iyi günler.

I. HAKSIZ REKABET KONGRESİ

Dr. Masum TÜRKER
TÜRMOB Genel Başkanı

- Değerli başkanlar, Değerli hocalarım, çok değerli meslektaşlarım, hepinizi tekrar saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Biraz sonra burada uzun yıllar gündemimizi işgal eden, tartıştığımız “Haksız Rekabet” konusunu ele alacağız ve bu onun başlangıcı olacak ama bu konuda düşüncelerimi söylemeden önce sabah zamanın kısalığından ve konuklarımızın vakit darlığından dolayı söylemediğim bir, iki şeyi söyleyeceğim. Bugün burada üç şeyin bize broşürü dağıtılıyor, afişi asılıyor, bunlar mesleğimizin zenginliğidir. Birisi; İstanbul Serbest Muhasebeci

Mali Müşavirler Odası’nın yapacağı “Ulusal ve Uluslararası Denetim Sempozyumu, diğeri; Yeminli Mali Müşavirlerin ilk kez yapacakları Sempozyum ve Avrupa Birliği İngiltere TÜRMOB ve Konya’nın işbirliği ile yapılacak olan ve Türkiye’de de Avrupa Birliği Genel Sekreterliği’nin ilgilendiği Uluslararası Denetim Standartları Konferansıdır. Burada dağıtılmadı, bu yılın sonunda yine mesleğimizle ilgili her zaman yapılan İzmir Muhasebe Standartları Sempozyumunu da eklediğimiz zaman bizim zenginliğimizi buradaki tartışmalarımıza esas olacak belge, bilgi ve dokümanın nasıl uluslararası nitelikte olduğunu ortaya koyuyor.

Bunu söyledikten sonra bir, iki konuyu daha özellikle huzurlarınıza sunmak istiyorum; şu anda çalışmalar tamamlanmak üzere, Maliye Bakanlığı ile görüşmelerin önemli bir kısmı tamamlandı, bir ya da iki kez yapılacak toplantıdan sonra serbest muhasebecilikten serbest muhasebeci mali müşavirliğe geçiş ile ilgili eğitim ve sınav programı yürürlüğe girecektir. Biz bu konuyu elimizden geldiği kadar TÜRMOB Yönetimi olarak fazla gündeme getirip tartışmıyoruz çünkü önemli olan tartışmak, bir şeyi yapmadan önce “yapıyorum, şu şekilde oluyor” şeklinde heyecanlar ve farklı beklentiler yaratmak değil. Bizim arkadaşlarımızın haklarını koruyacak, sistemin işleyişinde meslek itibarımızı yükseltecek kalitenin varlığını pekiştirecek bir çözüme gitmektir, ama bu çözüm ile ilgili tartıştığımız, bu konuda görüşüne başvurduğumuz birçok arkadaşımız, Oda Başkanımız şu andaki mevcut, ortaya konan yapıdan çok memnun olduklarını söylemişlerdir. Ama bunun çok daha iyi olabilmesi için gerek TÜRMOB web sayfasında açılmış olan, gerek Odalara gönderilen

bilgi formunun muhakkak hızla doldurulup gönderilmesi gerekir. Çünkü belli bir eğitim planlaması için ve farklı üç ayrı eğitim yapılacağını dikkate alırsak, lise mezunlarına ayrı bir eğitim, ön lisansa ayrı bir eğitim ve lisanssa ayrı bir eğitim. Bu konuda da bir şeyi eklemek istiyorum; birinci adımı tamamlandı, arkadaşlarımızdan ön lisans mezunlarına sınava girmeksizin, üniversite tamamlama hakkında mutabakata vardık. Şu anda görüşmelerimiz lise mezunu olanlara SMMM olduktan sonra ya da olmadan isterlerse üniversiteye giriş sınavına girmeksizin Açık Öğretime devam etme ve bunu bizim TESMER'in imkanlarını kullanarak oluşturacağımız TÜRMOB TV aracılığıyla yürütmektir. Böylelikle, geçmişte hatırlarsanız, polisler için, öğretmenler için yapılmış özel yüksek okul eğitim programını bizim arkadaşlarımız için de yapmaktır. Böylesi çalışmalar tamamlandığı zaman bilgi edineceksiniz.

Bu bilgiden sonra "haksız rekabet" ile ilgili çok fazla bir şey söylemek istemiyorum, bir, iki noktadan sonra Haksız Rekabet Kurulu Başkanı Sayın Yahya Arıkan zaten size Sunuş Bildirisinde Kurul'un esaslarını görüşecektir. Ben yurtdışından bu iş bakmak istiyorum; şu anda yurtdışında intibak edenler haksız rekabet kurulu benzeri bir kurul orada, orada haksız rekabet ve etik kurulu bir arada mütalaa ediyorlar, biz iki Kurulu ayrı tuttuk, daha da sağlıklı bizimki. Haksız Rekabet Kurulu aracılığıyla disipline sevk ediliyorlar. Yani Yönetim Kurulları doğrudan doğruya kendileri o incelemeyi yapmıyor, Haksız Rekabet Kurullarına havale ediyorlar, Haksız Rekabet Kurulları Disiplin Kuruluna havale ediyor ve yeni düzenleme, dünya düzenlemesi hiçbir şikayetin alt kademelerde "bunun disiplinde görüşülmesine gerek yoktur" denmesini istemiyor. Aynı konu, şu anda çıkmış olan Türkiye'deki birçok Danıştay'da neticelenmiş disiplin kurulu kararlarında da söz konusudur. Bunu burada dile getirmemizin nedeni, Haksız Rekabet Kurulu, ne disiplin görevi gören bir kuruldur ne de yönetim kurullarının yerine geçen bir kuruldur. Yönetim kurulları adına kendilerine tevdi edilen adeta bir savcı görevini görür gibi bir inceleme yapmaktadır. Bu konuyu iyi ki, geçmiş dönem arkadaşlarımız erken gündeme getirmişler çünkü şu anda dünyadaki düzenleme ki, Türkiye'ye daha yansımadı ama bizim Birliğimizden talep ediliyor IFAC aracılığıyla disiplin kurullarına 2/5 meslek mensubu, 3/5'inin meslek mensubu olmayan kişilerden oluşması şeklinde yeni bir görüş geliyor.

Bizim Haksız Rekabet Kurullarımız biraz daha gelişirse belki bu talep bizim için vazgeçilirdir, biz ancak yasal düzenleme gerekir. Bu iş olursa 2014 yılına kadar olur dedikse de yakında incelemeye gelecekler, bir ihtimal Mersin çıkabilir, Adana çıkabilir, her şehri ayrı ayrı farklı konular için denetime gele-

cekler örgüt olarak. Çünkü bu denetimin sonucunda biz geçer not almadığımız zaman uluslararası bazda bizim ruhsatımız askıya alınmıyor. Benim bu konuyu bu yönüyle anlatmamın nedeni; Haksız Rekabet Kurulu ile ilgili yapılacak çalışmalar ve genişlemeler bizi bayağı ileriye götürecektir. Bu noktadan hareketle bugün, özellikle şimdi yemek arasında ben dışarı çıkabildim, konuştuğum arkadaşlar çok hızlı bir şekilde biraz önce yapılan Etik Kongresinden etkilenmişler, ikinci Etik Kongresinin bağımsız olarak düzenlenmesini istiyorlar. Sanıyorum Haksız Rekabeti izledikten sonra Haksız Rekabet ikinci kongresini de isteyeceksiniz. Çünkü bu iki Kongrenin ilklerini Türkiye Muhasebe Forum'una sokmamızın nedeni aniden bu iki konunun gündeme gelmesini sağlamaktır.

Haksız Rekabet ile ilgili hepimizin yarası, kimimiz bazı arkadaşlarımızın ucuz fiyat vermesinden, kimimiz haksız rekabet yoluyla kalitesiz iş yapılmasından şikayet ediyoruz. Haksız rekabet olgusu bizim kendi kendimize hesaplaşmamızı, kendi kendimizi düzenlemeye sokacak bir ayna olarak görev göreceğini düşünüyorum. Ve bu süreç içinde Haksız Rekabet Kurulu'nun şu ana kadar yaptığı çalışmaların bir ürünü, sizin dosyalarınıza, çantanıza konan ve kısaca adı "Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurumu" olan ve "Türkiye" kelimesinin de geniş adına eklenen bu Kurul'un ve Etik Kurulu'nun çok etkin olacağını düşünüyoruz.

Bu nedenle sözü biz, esas bu işin sahiplerine bırakalım ve Haksız Rekabet Kurulu'nun meseleyi Türkiye bazında yayma konusundaki girişimini de desteklediğimizi de belirtmek istiyoruz. Önümüzdeki dönemlerde zaman zaman Haksız Rekabet Kurulu çalışmalarını çeşitli illerde yapacaktır ve ilk il olarak Haksız Rekabet Kurulu çalışmasını da İzmir'e seyahate çıkacaklar. Bu konuda gidilen her yerde mesleğe bir canlılık bir hareketlenme getireceğini, ileride Etik Kurulu'nun da aynı şekilde davrandığı zaman artık biz, merkeze baktığımız zaman tek başına hareket kabiliyeti oluşturan bir TÜRMOB Yönetimi değil, her yerde gücü olan, güçleri hareketlendirdiği zaman güçlü bir yapıyı ve geniş bir kadroyu ortaya koymaya çalışacağız.

Bu vesileyle, bu saatten sonra artık sizin karşınıza hiç gelemeyeceğim, benim böyle yüzümü ekranda görmekten kurtulacaksınız. Hem sizlere bugün birlikte olduğumuz süre içinde ve öğlen tatilinde bile salonu boş bırakmamanız, öğlen yemeklerinden sonra genellikle salonlar boş olur, şu anda Yahya Bey geldiği zaman O'nun moralini yükseltecek dolulukta tutmanızdan ötürü teşekkür ederken, yarın görüşmezsek, çünkü finalde herkes ayrı ayrı gidebilir,

hepinize iyi yolculuklar diliyorum, hepiniz sağlık la gidin, dikkatli gidin, Allah bizi her zaman böyle günlerde birlikte, beraber getirmeyi temenni edelim ki, ömrümüzün de uzun, mesleğimizin yolunda hizmet gücümüz hep artmış olsun. Heparize başarılar diliyorum, hayırlı kazançlar diliyorum, önce Allah sizi haksız rekabetten korusun, sonra en iyi yolu göstersin, hepinize saygılar, sevgiler!

SUNUŞ BİLDİRİSİ / Muhasebe Mesleğinde Haksız Rekabet

Yahya ARIKAN

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Başkanı

- TÜRMOB'un Saygıdeğer Genel Başkanı, Değerli Yönetim, Denetim, Disiplin Kurulu üyeleri, Türkiye'nin dört bir yanından gelen Oda Başkanları, değerli meslektaşlarım, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.

2004–2006 döneminde TÜRMOB projeleri arasında yer alan Türkiye Muhasebe Forumu'nun dördüncüsünü birlikte Mersin'de gerçekleştiriyoruz. İnanıyorum ki, bu Forum'da mesleğimizin temel sorunlarını enine boyuna tartışacağız, değerlendireceğiz. Ben öncelikli olarak böylesine bir organizasyonu başarı ile sürdüren, emeği ge-

çen arkadaşlarımıza teşekkürü bir borç biliyorum.

Değerli arkadaşlarım, bu Forum'un ana konusu bildiğiniz gibi “Meslekte Uzmanlaşma” ama aynı anda ilk defa, sabahki Oturumda I. Etik Kongresi ve bugün Oturumda Türkiye Haksız Rekabet Kongresi'ni yapmanın mutluluğunu, heyecanını yaşamaktayız, bunun öncelikle altını çizmek istiyorum.

Değerli katılımcılar, Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu, gücünü 3568 sayılı Yasa'dan almaktadır. Yasamızın 14. maddesi ve SMMM ve YMM Odaları Yönetmeliğini irdelediğiniz zaman Odaların en önemli görevi, haksız rekabetle mücadele etmektir. Bu doğrultuda bildiğiniz gibi 2006 yılında bir Yönetmelikler Genel Kurulu yapıldı ve bu Genel Kurulda iki yeni yönetmelik ortaya kondu, bunlardan bir tanesi Etik, birisi de Haksız Rekabet Yönetmeliği idi. Yine bildiğiniz gibi bu Yönetmelik 2007 yılının Kasım ayında yürürlüğe girdi.

Değerli arkadaşlarım, yayımlanan Yönetmelikte “Haksız Rekabet” kavramının tanımı şöyle yapıyor; meslek mensuplarının birbirleriyle ve iş sahibi ile olan ilişkilerini etkileyen aldatıcı veya diğer şekillerde dürüstlük kurallarına aykırı davranışlar veya mesleki uygulamalar olarak tanımlanmaktadır. Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu'nun amacı ise; mesleki faaliyetlere yü-

rünmesinde haksız rekabetin ortaya çıkmasına yönelik gözetim faaliyetini sürdürmektir. İşte değerli arkadaşlar, bu temel amaç, Disiplin Kurullarından ayıran temel bir ayırımdır. Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu, TÜRMOB Yönetimi tarafından oluşturulmuş ve Kurul olarak ilk yapmış olduğumuz çalışma, bir Çalışma Yönergesini hazırlamak olmuştur. Bu Yönerge hazırlandıktan sonra yapmış olduğumuz incelemelerde gördük ki, Odalarımızın büyük bir bölümünde Haksız Rekabet Kurullarının oluşturulmadığını gözlemledik. Ve yine, Kurulumuzca yapılan değerlendirmede özellikle Haksız Rekabet Kurullarıyla Disiplin Kurulları, sanki görevleri iç içe geçmiş gibi, sanki Haksız Rekabet Kurulları, yönetim kurulunu kendi yerine koyacakmış gibi bir anlayışın olmasından dolayı birçok ilde Haksız Rekabet Kurullarının oluşturulmadığını gözlemledik.

Bu anlamda Kurulumuzca 1 Nolu Yönerge hazırlandı ve bu Yönergede hangi işlemlerin Haksız Rekabet Kuruluna sevk edilmesinin gerekli olduğunu, Odalardaki kurulacak Haksız Rekabet Kurullarının görev ve yetkilerinin neler olduğunu ve özellikle bu Kurulun, bir uzmanlık kurulu olduğunu, özellikle yönetimlerin, Oda sekreterlerinin işini hafifleten bir kurum olduğunu anlatan bir yönergeyi tüm Odalarımıza ulaştırmış bulunmaktayız.

Kurulumuz, 2 Nolu Yönergeyi yine Odalarımıza gönderildi, burada da şikayetlerdeki nasıl bir yol çizilmesinin gerekli olduğunu, bunu anlatan bir işlem şeması da tüm Odalarımıza ulaştırılmış bulunmakta.

Değerli meslektaşlarım, sevgili arkadaşlarım, ilgili Yönetmeliği irdelediğiniz zaman Odalardaki kurulan Haksız Rekabet Kurulları, her yılın sonunda bir faaliyet raporu düzenlemesi gerekiyor. Bu boyutta da Kurulumuzca Türkiye’de bir uygulama birliğinin standardının sağlanması açısından tek tip bir formatta yıllık faaliyet raporu hazırlandı ve bu da tüm Odalarımıza ulaştırılmış vaziyette ve Mart sonuna kadar da Odalarımıza bu faaliyet raporlarını hazırlanarak TÜRMOB’a aktarılmasını bekledik. Ve bu çalışmalar bir program doğrultusunda sürdürülüyor. Odalardan gelen bu çalışmalar bittikten sonra değerli arkadaşlarım, Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu, kendi yıllık faaliyet raporunu hazırlayarak meslek kamuoyuna sunacaktır.

Değerli meslektaşlarım, Kurulumuzun yine biraz önce Genel Başkanın da ifade ettiği gibi haksız rekabetle mücadelede “meslek mensubunun pusulası” adlı bir broşür hazırladık. Bu broşürü incelediğiniz zaman içinde meslek mensuplarının uyması gereken kuralları, hangi konuların haksız rekabet konusuna girip girmeyeceğini ve bu işlemler yanlış yapıldığı takdirde hangi Kurulun di-

siplin mevzuatı açısından nelerle karşı karşıya kalınacağını anlatan bir broşürdür. Umuyorum, meslek kamuoyuna katkı sunacaktır.

Ben izninizle, çok kısa sürede bu başarılı çalışmalarını sürdüren Kurul üyesi arkadaşlarıma teşekkür etmek istiyorum. Başkan Yardımcımız Sayın Nurettin Çekici'ye, Kurulumuzun Sekreteryasını sürdüren Ankara Oda Başkanımız Sayın Ali Metin Polat'a, Sayın Süleyman Genç'e, Sayın İbrahim Fevzi Tacer'e ve Kaya Övgen'e de bu kısa sürede özverili çalışmalarından dolayı teşekkürü bir borç biliyorum.

Bir diğer teşekkürüm de bu çalışmalarımızda her türlü desteğini esirgemeyen TÜRMOB Yönetim Kurulu'dur. Başta Sayın Genel Başkan olmak üzere özellikle Kurul'un sağlıklı çalışabilmesi için yer tesisindeki gösterdiği özveriden dolayı Sayın Genel Sekreter Akdemir olmak üzere tüm TÜRMOB Yönetim Kuruluna da teşekkürü bir borç biliyorum.

Saygıdeğer meslektaşlarım, Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulumuz yaptığı ve yapacağı çalışmalarını mesleki deneyimlerimiz, meslek mensuplarının katkıları ve ülkemiz uygulamalarını ön planda tutacaktır. Ama bunun yanı sıra da global uygulamalar da amaç konularımız arasında yer almaktadır. Bu amaç doğrultusunda Amerika Sertifikalı Kamu Muhasebeciler Enstitüsünün 1966 yılında yayınladığı ve 1988'de yeniden düzenlediği "Muhasebe Mesleğinde Meslek Ahlak Standartlarıyla Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu IFAC'ın yayınlamış olduğu "profesyonel muhasebeciler için ahlak kurallarını" incelemiştir. Bu çalışmalar Kurulumuzun çalışmalarını global anlamda ışık tutacaktır.

Saygıdeğer meslektaşlarım, global finansal krizin insanların tüm hayatını etkilediği bugünlerde dünya çağında yapılan birtakım girişimlerle krizden her ülke mümkün olduğunca az etkilenmeye çalışmaktadır. Bu nedenle de ülkelerdeki düzenleyici kurum ve kuruluşlar ekonomik faaliyetlerin denetimi üzerine daha fazla yönelmeye başlamışlardır. Henüz global finansal krizin bilançosu çıkmamıştır. Tıpkı, 1990 yıllarında ve 2000'li yılların başlarında damgasını vuran muhasebe skandalları gibi bu finansal krizinde bilançosu önümüzdeki yıllarda daha net ortaya çıkacak ve daha çok tartışılacaktır. Ancak kriz sonrasında alınacak önlemler kendini bugünlerden göstermeye başlamıştır. Geçtiğimiz günlerde yapılan G20 Zirvesinde de gündem maddesi olarak "finansal kriz" ortaya çıkmaktadır. Ülke liderleri, bir yandan krizin etkilerini hafifletmeye yönelik tedbirleri tartışırken diğer yandan da kriz sonrası ekonomik düzen ve bu ekonomik düzenin aktörleri olma konusunda da çalışmaları

rına devam etmektedir. Tüm bu çalışmalar açıkça görülmektedir ki, kriz sonrasında ekonomik yapılanmada daha fazla denetim ve denetimin daha fazla gözetimi üzerine inşa edilecektir. Bu durum muhasebe mesleğinin önemini ve itibarını dünya çapında artıracak ancak diğer yandan da meslek mensuplarının sorumluluklarını bu derece arttıracaktır.

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu olarak meslek mensuplarımızın yeni ekonomik yapılanmasına uyumu için haksız rekabetin önlenmesini sağlamak amacıyla ilkelerimizi koyduk, vizyonumuzu ve misyonumuzu belirledik. Değerli arkadaşlarım, Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu'nun vizyonu; üyelerimizin ekonomik ve teknolojik gelişmelere uyumlu olarak, yenilikçi, ihtisas sahibi, sürekli eğitime, gelişime açık, mesleki ilke ve kuralları özümsemiş meslek mensubu olmaları amacıyla saygınlığın, güvenilirliğin, hizmet kalitesinin kamu yararını dikkate alınarak artırılmasıdır.

Misyonumuz ise muhasebe mesleğinde haksız rekabetin önlenmesi amacıyla mesleki standartları ve global uygulamaları dikkate alan, meslek mensuplarına değer yaratan mesleki hizmetlerin kalitesini ve etkinliğini arttıran önleyici, düzeltici ve düzenleyici faaliyetleri kamu yararına yönelik uygulamaya geçirmektir.

İlkelerimiz ise saygıdeğer arkadaşlarım, mesleki saygınlığı arttırmak, kamusal güvenilirliği sağlamak, mesleki hizmetlerin kalitesini geliştirmek, global ekonomide mesleki etkinliği yükseltmektir.

Evet, değerli arkadaşlarım, biraz önce ortaya koymuş olduğumuz ilke, misyon, vizyon ve dağıtmış olduğumuz pusula, eğer bu meslek mensupları tarafından samimi olarak benimsenirse, buradan dışarı çıktığımızda samimi olarak buna sahiplendirecek inanıyoruz ki, haksız rekabet sorunu bu Örgütünde daha az konuşulacak diğer yandan da saygın bir Muhasebe Mesleğinin üyeleri olmaktan onur duyacağız.

Ben 4. Türkiye Muhasebe Forum'a emek sunan, katkı sunan tüm arkadaşlarıma bir kez daha teşekkür ediyor, Kongremizin başarılı geçmesi dileğiyle şahsım ve Kurul Üyesi arkadaşlarım adına hepinize saygı ve sevgi sunuyorum, teşekkür ederim!

HAKSIZ REKABET OTURUMU

Ülkü SÖNMEZ
Oturum Başkanı
Yeminli Mali Müşavir

- Sayın Genel Başkanım, Değerli Kurul Üyeleri, Türkiye'nin çok değerli Oda başkanları, sevgili hocalarım, çok değerli meslektaşlarım, TÜRMOB'un her zaman güzelleştirerek, üzerine değer katarak devam ettirdiği 4. oturumunda hepimize hoş geldiniz diyor, bu güzel oturumu hazırlayan arkadaşlara hepimiz adına teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, çok önemli konular tartışılıyor. Birinci gündem maddesinde etiği tartıştık, şimdi haksız rekabeti tartışacağız. İstanbul Oda Başkanımız, Haksız Rekabet Kurulu Başkanı Sayın Yahya Arıkan, Kurul'un çalışma prensiplerini, yapmak istediklerini, yapacaklarını detaylarıyla bize anlattı. Biraz sonra Kurul'un diğer üyeleri de Kurul'da ne yapmak istediklerini, neleri düşündüklerini bize anlatacaklar.

“Haksız rekabeti” konuşuyoruz. Haklı rekabet var mı diye belki konuşacağız, rekabet olmalı mı diye konuşacağız? Rekabet nereye kadar olmalı nereye kadar olmamalıyı tartışacağız, etik ile haksız rekabet birbirinin ayrılmaz parçasını tartışacağız, etiğin olmadığı yerde haksız rekabetin olduğunu, haksız rekabetin olduğu yerde de etiğin olmadığını göreceğiz hep beraber bu gündem maddesini de tartıştıktan sonra. Ama Sayın Genel Başkanımıza burada çok açık ve net bir isteğimi belirtmek istiyorum, TÜRMOB Yönetim Kurulu'na da bu isteğim; Sayın Tuğrul Tüfekçioğlu Hocam, eğitimin öneminden bahsetti, okumaktan bahsetti, çalışmaktan bahsetti, meslek mensuplarımızın en büyük sancularından bir tanesi de okumamak ama bu buraya katılanlar için değil, yoğunlukla bürosuna kapanmış, kafasını bürosundan çıkarmayan meslek mensuplarımız için. Bir yönetmeliğimiz var duruyor raflarda, Kanunla da yürür hale geldi, “Mecburi Mesleki Eğitim”. Eğer mecburi meslek eğitim hayata geçmez ise ne etikten bahsedebiliriz ne haksız rekabetten. Biran önce onun hayata geçmesini diliyorum.

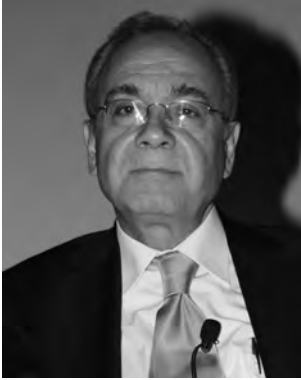

Evet, daha fazla lafı uzatmak istemiyorum, konuşmacılarımıza süre verme açısından, evet, hemen konuşmacılarımızı, siz de tanıyorsunuz zaten, yaşlandı, gözlüklerimizi takmadan konuşmıyoruz artık, Kurul Üyeleri bizlere anlatacak dedim, Kurul Başkan Yardımcısı Sayın Nurettin Çekici, Sekreterimiz Ali Metin Polat bizlere bahsedecekler, Kurul'un yapacaklarını anlatacaklar. Ve İzmir SMMM ve İzmir YMM Odaları Başkanlarımız Feyzullah Topçu ve Ünal Aydın da yorumlarını bize iletcekler. Kurul Üyemiz Sayın Süleyman Genç de bizlere açıklamalar yapacaklar ve Yücel Akdemir, TÜRMOB Genel Sekreteri de değerlendirmesini yapacaklar.

Ben ilk Konuşmacı Nurettin Çekici, sözü kendisine vermek istiyorum, biz formatı aynen uygulayacağız, Sevgili konuşmacılar, buraya gelmeyeceğiz, yerinizden, mikrofonlarınız takıldı, TÜRMOB böyle bir formatı devam ettirmek istiyor, biz bu formata uyacağız. Vakti iyi kullanalım, 10'ar dakikalık sürelerimiz var, size de iyi sunumlar diliyorum, buyurun,

Nurettin ÇEKİCİ

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Başkan Yardımcısı

- TÜRMOB'un Sayın Başkanı, Saygıdeğer ve Sevgili Meslektaşlarım, hepinizi saygıyla selamlayarak mesleğimizin ancak 20. yılında ele alınabilmiş olan "haksız rekabetle mücadele" ile ilgili düzenlemelerin geç olduğunu ama bu Muhasebe Forum'unda bir bölüm olarak ele alınmasının umut vaat ettiğini ve bunun hızla olgulaştırılacağını gösteriyor. Aslında ülkemizde haksız rekabetle ilgili Türk Ticaret Kanunu'nun 56 ve devamı maddelerinde çok genel bir planda ortaya konulmuş olan ve Borçlar Kanunu'nda da "haksız fiil" ile ilgili düzenlemelerin dışında özel olarak hak-

sız rekabet ile ilgili bir hukuk oluşturulmuş değildir. Ancak Rekabet Kurumu'nun da kurulmasını sağlayan 07 Aralık 1994 tarihinde Rekabetin Korunması hakkında Kanun ile böyle bir uygulama ülkemizde başlatılmış olmaktadır. Onun için Odamız bünyesinde ya da TÜRMOB bünyesinde bu çalışmaların geciktiğini söylemek de çok fazla doğru değildir.

Bilindiği gibi hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetki olan hakkın, bu arada iktisadi rekabet hakkının iyi niyet kurallarına aykırı olarak, aldatıcı davranış veya başka suretlerle her türlü kötüye kullanılması en geniş anlamda “haksız rekabeti” tanımlar. Bu tanım kapsamında en son çıkan Yönetmeliğimiz olan bu “Haksız Rekabetle Mücadele ve Reklam Yasağı Yönetmeliği” meslek mensupları arasında ve iş sahipleriyle ücret veya diğer mali nitelikteki uygulamalar ile ve reklam yoluyla haksız rekabet olmak üzere üç kategoride belirlemiş ve kategorileri de tadadi olarak saymıştır.

Yönetmelikte yer alan haksız rekabete ilişkin madde olaylarını tek tek saymak niyetinde değilim, ancak konunun genel bir çerçevesini çizip bu çerçevenin içine büyük resmi oturtmak öncelikle gerekiyor. Bu nedenle haksız rekabete yol açan nedenleri öncelikle ortaya koymak, haksız rekabetin bugünkü haliyle tahrikat sonuçlarının ne olduğunu ortaya koymak ve de yapılması gereken ya da atılması gereken temelleri bunun giderilmesi yönünde neler olması gerektiğini kısaca belirtmektir. Haksız rekabete yol açan aslında iki tane ana neden, temel neden var; bunlardan bir tanesi, bu tür tutum ve davranış içine girmiş olan meslek mensubunun moral zafiyetidir. Bu tamamen bireysel bir şeydir, bu konuda söylenecek çok fazla da bir şey yoktur. İkincisi tabii, mesleğimizin türev niteliği dikkate alınmak suretiyle iktisadi krizlerden ya da toplumsal sıkıntılarda, ekonomik sıkıntılarda doğrudan doğruya etkilenen bir yapıya sahip olmamızdır. Bu konuda da çok fazla dirençsel olarak ve hukuksal planda söylenecek şey yok. Ama bunlara birkaç tane yapısal özellik eklemek örnek olarak da olsa işin sosyolojik boyutunu ortaya koyacaktır sanıyorum. Bunlardan bir tanesi; 81 ilde 78 Oda kapsamında örgütlenmiş aşağı yukarı 70.000–80.000 civarın meslek mensubunun oluşturduğu bir camia da eğitim, kariyer ve müktesebat bakımından homojenliğin olmamasıdır. Bu nedenle sektör devamlı eksik rekabet koşulları üretmektedir. Mesleğin iki ana kolunun, muhasebe ve denetimin, pratikte birlikte düşünülüyor ve birlikte çalışılıyor ancak hukuken ayrı planda mütalaa ediliyor olması da bir başka nedendir.

Geniş coğrafyaya sahip ülkemizde camiamızda egemen yazılı olmayan hukuk kurallarının bölgeler itibarıyla oldukça farklılık göstermesi de bir başka nedendir. Mesleğin özellikle, denetim ve danışma bağlamında hizmet yelpazesinin oldukça geniş olması ve meslek mensuplarının mukayeseli üstünlüklerinin söz konusu ve belirleyici olması da bir başka nedendir. Hizmet sektörünün rol aldığı piyasanın kontrolsüz bırakılması sonucunda ekonomik gücü ve örgütlenme yeteneği yüksek piyasa aktörlerinin kurumsallaşma ile izah

edilemeyen, bunun ötesinde başka yorumları da beraberinde getiren biçim ve boyutta ekonomik gelişme ve toplumsal refahı olumsuz etkileyen işbirliklerine gitmeleri ya da güçlerini kullanarak en hafif deyimle, meslektaşlarını dışlayıcı rol oynamaları haksız rekabetin benim için belki de en önemli nedeni ve sorunudur. En nihayet, kamu otoritelerinin, Bakanlığın ve meslek kuruluşlarının özellikle bu meslektaşlarımızı konuya yeterince özen göstermemeleri hususunu da özeleştiri olarak ayrıca not etmemiz gerekir kanaatindeyim.

Bunlar pratikte hemen görülürken nedenler ama beklenen nedenler de olmalı bence. Bunlardan bir tanesi, en potansiyeli ve en yakın olanı, Türk Ticaret Kanunumuzun değişmekte olduğu bu günlerde Yasa'nın denetim sistemine ilişkin "denetçi müessesesine" ilişkin getirdiği düzenlemelere çok dikkat edilmesi gerekliliğidir. İkinci beklenen neden de; Sermaye Piyasası Kurulu'nun özellikle bağımsız dış denetim konusunda düzenleyici, tanımlayıcı ve sektöre biçim verici çalışmalarının dikkatle izlenmesi gerekliliğidir.

Haksız rekabetin sonuçlarını bu haliyle konuşacak olur isek bence, bireysel, örgütsel ya da camiamızı ilgilendiren ve kamusal olarak üç bölümde gözden geçirilebilir. Haksız rekabet içinde olanların karşılaşacakları ilk sorun elbette "cezai" sorundur. Türk Ticaret Kanunu ya da Borçlar Kanunu çerçevesinde kendisine dava açılacaktır, arkasından idari tahkikat olacak, disiplin soruşturması takip edecektir ancak bu bireysel bir konudur ve konumuzun, çizdiğimiz çerçevenin içinde çok fazla önem taşımaz. Asıl önemli olan, mesleği ilgilendiren nitelmedir. Kamuoyunda haksız rekabet nedeniyle meslek ve meslek mensupları hakkında olumsuz bir yargının oluşmasıdır. Bu yargının elbette, bir gün çizmeye, oluşturmaya ve sürdürmeye çalıştığımız meslek vizyonu, misyonu ve ilkelerimizi gelip sorgulayacağı ortadadır.

Haksız rekabetin bu mesleksi sonucunun dışında kamusal sonucu belki en önemli olanıdır. Rekabetin hep olduğu alanda giderilmesi ya da en aza indirilmesi amaç olmakla beraber yaptığımız mesleğin kamusal niteliğinin ağır basması ya da böyle bir sonuca ulaşılıyor olması işi biraz farklılaştırıyor. Arz edilen hizmet kamusal nitelik taşıyor olması nedeniyle eylemin, haksız rekabet eyleminin bir taraftan kamu düzenini bozucu diğer taraftan da kamu gelirlerini olumsuz yönde etkileyici rolünü hiçbir zaman göz ardı etmemek lazımdır. Bu nedenle mesleğimiz açısından haksız rekabetin taraflarından bir tanesine devlet de eklenmekte, sadece düzenleyici, kural koyucu anlamında değil ama kamu düzenini de koruyucu, öte yandan Maliye Bakanlığı çerçevesinde

düşünüldüğünde kamu gelirlerinin de sağlıklı elde edilmesi gereğiyle hareket etme sorumluluğunu Bakanlığımıza yüklüyor olmasıdır.

Haksızlığın giderilmesi ya da asgariye indirilmesi konusunda yapılması gereken çalışmalar, elbette bu günün ve bu saatin dışına çıkar ama belki atılması gereken adımlar ya da temeller olarak birkaç şey size söylemek istiyorum; bunlardan bir tanesi, haksız rekabeti, az önce arz etmeye çalıştığım nedenlerle oluştuğunu göz ardı etmeden bu nedenlerin ortadan kaldırılmasıdır. Konu tabii, basit bir konu değil, rekabet ve haksız rekabet, her ikisi de hem doğanın kendisinde hem de insanın tabiatında yer aldığı için işimiz zor ve çetin ama imkansız değil. Haksız rekabeti ortaya çıkaran, o kaynaklandığı sebepleri, bataklığı kurutmak üzere çalışılabilecek, yapılabilecek, uğraşılacak şeyler mutlaka yapılmalı, bu birinci çalışmadır.

Bundan daha önemlisi belki de haksız rekabetin olmadığı ya da en aza indirildiği bir sistemin sürdürülebilir kılınmasıdır. Rekabetin sürdürülebilmesi mutlaka, rekabeti sağlayan kuralların ya da “rekabet hukuku” dediğimiz kurallar bütününe bugünkünden daha fazla geliştirilmesine bağlıdır. Belki bu da yetmez, bu rekabeti, sürdürülebilecek kuralları uygulayacak “rekabet otoritesinin de” yaratılması, onun teksiz edilmesi mutlaka gereklidir. Bu da yeterli değildir, uygulamanın ödünsüz sürdürülmesi de belki gerekebilir.

Aynı zamanda oluşturmaya çalıştığımız rekabet otoritesinin, rekabet savunuculuğu da yapması lazım, bugün olduğu gibi. Şu Sempozyumda ya da Forum’da olduğu gibi, rekabet savunuculuğu, yaptırım gücü olmayan belki de ama toplumsal katılımı en geniş anlamda sağlamaya yönelik, geniş anlamda bilgi alışverişinin sağlandığı zeminlerin oluşturulmasıdır. Kamuoyunun, rekabetin faydası haksız rekabetin tahripkar sonuçlarını medya, yazılı, görsel medya, sempozyum, forum gibi platformlarda öğrenme hakkı vardır. Bunu mutlaka, rekabet savunuculuğu adı altında rekabet otoritesi olarak ortaya koymaya çalıştığımız, geliştirmeye çalıştığımız bütünlük içinde sunma görevimiz vardır ve bu görevlerden birisi de bugün yapılmaktadır. Çok teşekkür ederim.

Ali Metin POLAT

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Sekreteri

- Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. Sayın Genel Başkanım, TÜRMOB'ın Değerli Yöneticileri, Değerli Temsilcileri, Sevgili Oda Başkanlarım, Odalarımızın Değerli Yöneticileri, Değerli Meslektaşlarım, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Tabii, mevzu belli, “etik ve haksız rekabet” ama Konuşmacılar çok sayıda olunca ister istemez konuşmalarımıza bir sınır koymak zorundayız. Bu açıdan da çok kısa bir sunum olacak, umarım sizi çok fazla sıkmadan bitiririz değerli arkadaşlarım.

Evet, değerli arkadaşlarım, ben önce bir rekabetin ne anlama geldiğini, ne ifade ettiğini sizlerle bir paylaşmak istiyorum; bildiğiniz gibi liberal ekonomilerin temel taşlarından birisi serbest rekabet ilkesidir değerli arkadaşlar. Ticari hayatta rekabetin ne anlama geldiğini de sizinle paylaşmak istiyorum; birincisi, işletmelerin verimliliğini arttırmak, ikincisi üretilen mal ve hizmetlerin kalitesini yükseltmek, üçüncüsü de, en önemli özelliği de fiyatları düşürücü olmalıdır. Bu yönüyle yararlı bir olgu olan rekabetin, dürüst kurallar çerçevesinde yapılması ve kötüyü kullanmaması elbette ki, temel fonksiyondur. Bunu sağlamak amacıyla da hemen hemen tüm ülkelerde bununla birlikte serbest rekabete veya rekabet kavramına da bir sınır getirmiş durumdadır. Şimdi rekabeti tarif edecek olursak değerli arkadaşlarım; mal ve hizmet piyasalarındaki faaliyet gören işletmeler arasında özgürce ekonomik kararları verebilmesini sağlayan bir yarış olarak algılanması gerekir. Burada iki veya daha fazla sayıda işletme, kişi ya da grup arasında müşteri kazanımlarına yönelik olarak yapılan faaliyetler bütünü anlamak gerekir. Bu çerçevede iktisadi rekabetin varlığı piyasadaki alıcılar ve satıcılar arasındaki fayda, değer yaratan birincil önemli etmeni teşkil etmektedir. Zira satıcı gelirini alıcı da faydasını maksimize etme yönünde sürecelebilen bir çaba içindedirler. Ancak her hak gibi rekabet hakkında da rekabetin kötüye kullanılması da mümkündür. Bu şekilde olmaktadır; ya iktisadi rekabetin iyi niyet kurallarına aykırı davranışlarla kötüye kullanılması ya belirli bir mal ve hizmetler bakımından bunların sağlanması, üretimi, dağıtımını ve fiyatların etkilenmesi amacıyla yönelik birtakım sınırlayıcı kuralların ya da eylemlerin yapılması ya da belirli bir mal ve hizmetlerin yasadaki hakim durumunu kötüye kullanmasıyla gerçekleşebilmektedir değerli arkadaşlarım.

Haksız rekabet, müşteri kazanımı çerçevesinde aldatıcı davranışlar veya iyi niyet kurallarına aykırı değer, diğer yollarla iktisadi yarışmanın her türlü kötüye kullanılmasıdır. Bu aynı zamanda Türk Ticaret Kanunu'ndaki tarifini de içermektedir.

Haksız rekabetin mevcudiyeti aynı zamanda etik kavramı çerçevesinde de düşünülmelidir değerli arkadaşlarım. Etik, iyi kötü arasındaki ince çizgiyi belirlemeye çalışan bir felsefedir aynı zamanda. Sayısız sosyolojik faktörlere bağlı olarak halk tarafından oluşturulmuş yazılı olmayan kurallar, sistematik araştırmalar kapsamında değerlendirilebilmektedir. Etik ve ahlak kavramları eş anlamlı kullanılmakla birlikte etik-ahlak felsefesi olarak tanımlanmakta ve neyin yanlış, neyin doğru olduğunu sistematik bir şekilde incelenebilmektedir. Sistematik inceleme uğraşı davranış ve uygulayış şekillerinin neden olduğu sonuçlar itibariyle herhangi bir faaliyetin ne tür kazanımlara ve/veya ne tür kayıplara yol açacağını da aynı zamanda içerebilmektedir. Bu çerçevede etik ve haksız rekabet arasında özellikle toplumsal faydayı içeren hizmet sektörü açısından doğrudan bir bağlantı olduğu da bir gerçektir. Toplumsal fayda maksimizasyon olgusu sosyal sorumluluk kavramı gereğince de muhasebe mesleğinin etik olgusunun sınırlarını net bir şekilde çizebilmektedir. Ortaya konulan çerçeve parantezinde etik dışı faaliyetler yarışmanın doğasını bozmakta ve haksız rekabet kavramını yaratmaktadır. Kanunlarla belirli bir düzeyde önüne geçilmeye çalışılan olumsuz faaliyetler ancak görünürde bir güzellik sağlayabilmektedir. Kanuna uygun ama uygulama şekli bakımından etik olmayan birçok örnek verilebilir.

Bir başka deyişle, yetkinlik, yeterlilik, beceri, deneyim gibi çeşitli unsur somutlaştırılabilir. Örneğin, ruhsat, sınavlı çalışma süresi, staj, üniversite mezunu olma ve benzeri şartlar. Ancak ahlaki çözümleri açısından yeterli olamamaktadır. Zira son 10 yılda yaşanan skandallar bu ifadenin kanıtını da aynı zamanda oluşturabilmektedir. İşte bu yüzden, meslek etiği kavramı ilkeler şeklinde ifade bulmakta ve ilkeler meslek mensubunun davranış biçimine yön verebilmektedir. Muhasebe mesleğinde de muhasebe ilkelerinin mevcudiyetinin gerekliliği de tam da bunu ifade etmektedir. Haksız rekabete neden olan etik dışı davranışlara aşağıdaki örnekler verilebilir; rakipleri kötülemek, yanıltıcı bilgiler vermek, yanıltıcı unvanlar kullanmak ve taklit etmek.

Meslek kuruluşlarının düzenlendiği yer olan 1982 Anayasası'na şöyle bir bakacak olursanız, meslek kuruluşları ve ilk kuruluşların tarifi şöyle yapılmaktadır; belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak,

mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlerine uygun olarak geliştirmeleri sağlamak, meslek mensuplarının birbirleriyle halk ile olan ilişkilerine, dürüstlüğüne ve güvenilir kılmak üzere meslek disiplin ve ahlakını korumak maksadıyla kanunla kurulurlar ve organları kendi üyeleri arasında kanun ile gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında gizli oy ile seçilen kamu, tüzel kişilerdir denilmektedir. Bu meslek kuruluşlarının üyeleri aynı zamanda profesyonel çalışan kişi ve kuruluşlardır ifadesi de yer almaktadır. Profesyonel hizmet kalitesinin temini bakımından meslek regülasyonu çoğu zaman kaçınılmaz olabilmektedir. Kamu yararı adına ahlaki standartların ve davranış planlarının belirlenmesiyle mesleki yeterlilik düzeyinin yüksek olmasının gerekliliği artık tartışılmaz. Ne var ki, bu düzenlemeler beraberinde iktisadi rekabetin kısıtlanması veya yok edilmesi gibi arzu edilmeyen yan etkiler de doğurabilmektedir. Oysa rekabetin geliştirilmesi ve profesyonel hizmet standartlarının yükseltilmesi birbiriyle zıt amaçlı değiller.

Pek çok meslekte mesleki yeterliliğine ve ahlaka ilişkin kurallar bulunmaktadır, bu kurallar genellikle sadakat, yeterlilik, güvenilirlik, sır saklama gibi özellikleri düzenlemektedirler. Ancak bu temel konuların yanında mesleki faaliyetin kontrolü, rekabetin önlenmesi, reklam sıkıca düzenlenmesi ve yasaklanması gibi konular da mesleki ahlak kavramında mütalaa edilebilmektedir.

Profesyonel hizmetleri düzenleyen meslek kuralları halka da gerekli göstermek için kullanılan temel savunma politikaları mesleki yeterliliğe, ahlaka ve performansa ilişkin standartların sağlanması olmuştur. Bu standartların sağlanabilmesi amacıyla mesleki düzenlemeler eğitime ve tecrübeye yönelik birtakım koşullar belki etik davranış koşullarını da ya da kurallarını da empoze eder.

Eğitim ile ilgili olan koşullar genellikle belirli sürelerle üniversite eğitimini zorunlu tutmaktadır. Tecrübe ile kastedilen ise genellikle ya meslekle ilgili staj veya mesleğin icrasıyla geçen belirli bir çalışma süresidir. Mesleğe kabulden önce getirilmesi zorunlu olunan bir yeterlilik sınavı da bazı profesyonel hizmetlerde görülen ayrıca bir uygulamadır.

Değerli arkadaşlarım, bizim Yasamızla ilgili, daha doğrusu 3568 Sayılı Yasamızın çerçevesinde biliyorsunuz, haksız rekabet ve etik ilkelerle ilgili Yönetmeliklerimiz çıktı. Bu Yönetmeliklerin temel etik ilkeler aşağıdaki başlıklar altında kısaca özetlemek gerekirse; dürüstlük, tarafsızlık, mesleki yeterlilik, özen, gizlilik, mesleki davranış. Yine aynı şekilde haksız rekabet ve reklam yasağı ile ilgili Yönetmeliği de şöyle bir toparlayacak olursak; haksız rekabet

sayılan haller şöyle tarif edilmiş; meslek mensupları arasında iş sahipleriyle olan ilişkiler, ücret ve diğer mali niteliklerle uygulamalarla ilişkiler, reklam yoluyla yapılan haksız rekabet.

Sonuç olarak değerli arkadaşlarım, haksız rekabet mevzuatıyla dürüst olan davranışlar yaptırmaya bağlanmakta ve ekonomik özgürlüğün kötüye kullanılmasını yasaklamaktadır. Hepinize teşekkür ediyorum.

Süleyman GENÇ

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Üyesi

- Sayın TÜRMOB Başkanım, Sayın Meslektaşlarım, hepinizi saygı, sevgi ve muhabbetle selamlıyorum.

Sabahtan beri bu yana yapılan bütün konuşmalarda Etik Kurulu ile ilgili olsun Haksız Rekabet ile ilgili olsun, aşağı yukarı benim söyleyecek fazla bir şeyim kalmadı. Çünkü hemen hemen her şey söylendi. Şimdi Mevlana'nın bir sözü vardır, hani "yeni bir şey varsa onu söyleyelim" diyor ama tabii, Mevlana için bu kolay bir şey çünkü O, onu her zaman söyleyebilen bir kişiydi. İster istemez tekrarlara düşeceğim, onun için baştan özür dili-

yorum sabrınız için.

Merkezdeki Kurulumuz, o konudaki bir kanaatimi belirtmek isterim, son derece verimli bir çalışma yapmakta, hızlı ve verimli çalışıyor, o bakımdan bu Kurul'da bulunmaktan dolayı mutlu olduğumu beyan etmek isterim.

Çok şey tekrar edilse bile, mutlaka bazen farklı şeyler de söylenebilir. Bilindiği gibi kriz zamanlarında insanlar hemen her zaman bir şey yaparlar, dönerler kendi hukuk sistemlerine bakarlar, "acaba bu kriz", tabii ki, onun ekonomik boyutları ayrıca tartışılır ama "acaba bu kriz, hangi hukuksal noksanlıklardan doğmuştur?" diye araştırırlar. Bugün Amerika bunu yapıyor, Batı Avrupa bunu yapıyor, dünyanın bütün gelişmiş ülkeleri kendi hukuk sistemlerini araştırıyorlar, eksikliklerini tamamlamak üzere önümüzde çok değişik modellerin ortaya konacağını hep beraber göreceğiz. Bu bakımdan aslında bizim burada yaptığımız şu anda meslek hukukumuzu oluşturmaktır yani mesleği-

mizle ilgili hukuk normlarını ki, bunlar Kanundan tutun da etik kurallarına, ahlak kurallarına kadar bütünü, var olan şekliyle değil de daha gelişmiş şekliyle var etme çabası ve mücadelesi içindeyiz. Dolayısıyla buradaki mücadelemiz aslında bir hukuk mücadelesidir, ben bunu böyle düşünüyorum. Çünkü bu boyutta düşündüğümüz zaman birçok konunun da yerini sağlıklı bir şekilde tayin edebileceğiz.

Değerli meslektaşlarım, insanın olduğu yerde değişim vardır, bu değişim peşi sıra kendi hukukunu yaratmaktadır. Hukuk, var olan şeyi tanımlar. Bu nedenle hukuk çoğunlukla sosyal olayları geriden izler yani hukukun bence en büyük zaafı budur ama bu da kaçınılmaz bir şeydir. Buna en güncel örnek hani hepimizin bildiği internet ortamında yapılan mesela, hukuk veya hukuksuzlukların halen çerçevesinin çizilemiyor olmuş olması çok güncel bir örnektir. Yani orada birçok şey yapılıyor ama halen bunun hukuku çizilemedi, neden? İnsanoğlu, çok hızlı hareket ediyor ve daha çabuk genişliyor, daha çabuk sosyal olaylarda değişik parantezler açıyor ve hukuk bunun gerisinde kalıyor.

Hukukun bu geride kalış noktasında genellikle bizim gibi ülkelerde yöneticiler, bunu genel anlamda söylüyorum, bazen iyi niyetle işte, hukukun bu olayları kavramadığından bahisle kendi hukuklarını yaratmaya çalışmaktadırlar, bazen de bu bir hakkın suiistimali şeklinde ortaya çıkmaktadır. Yani yönetsel işlemlerin hukuka uygunluğu bizim gibi ülkelerde çoğu zaman büyük sorunlar yaratmaktadır. Bunun tabii, bize, mesleğimize yansımaları her alanda yaşıyoruz, 20 yıl içinde gerek adli gerek idari makamlar nezdinde başımıza gelen olaylar, hukukun nasıl işlediğini çok rahat ortaya koymaktadır.

Ben bu açıdan gelişmiş dünyada var olan normların biran önce uygulanmasının isteği olarak, akla bazı pratik çözümler getirebilmektedir. Her ne olursa olsun, pozitif hukuk, yazılı hukuk eğer uluslararası dünyada gelişmiş dünyada kabul görmüş hukukun normlarına aykırı olsa bile bir hukuk devletinden bahsedebilmek için o normların mutlaka uygulanması fakat eksiklerinin de süratle giderilmesi gerekir. Bu normları, yazılı normları üstün hukuk normlarıyla çelişiyor diye hiçbir yönetim uygulamazlık yapamaz, o zaman herkes kendi hukukunu kendi yazmış olur, bu da büyük kaos demektir. Bu açıdan mevcut kuralların uygulanması, var olan boşlukların birey lehine yorumlanması görüşündeyim. Değiştirilmesi gereken normlar, yöneticilerle tartışılıp yöneten ve yönetilenlerle tartışılıp belirlendikten sonra hayata geçirilmesi için gerekli kurumlara başvuru yapılmalıdır. Parlamentolar olabilir, Genel Kurullarımız olabilir, devlet kurumları olabilir.

Bunu niçin söylüyorum? Şöyle bir söz vardır; Cicero'nun Milatlı yıllarda yaşayan bir ünlü düşünürün, "hukuk yoksa" O öyle der "batsın bu dünya" der, "hukuk yoksa bu dünya batsın". Ve hukukun olmadığı yerde dünyalar batıyor, bunu da biliyoruz.

Buradan hareketle haksız rekabetin de bir hukuku olduğunu biliyoruz. Hatta burada bir iki cümleyi de tekrar etmek bahasına çünkü Nurettin Bey olsun, Ali Metin Bey olsun, bunlardan bahsettiler ama benim oradan varacağım nokta farklı olduğu için ben de bunları tekrar babında anlatmak zorundayım. Rekabet hukukuna göre mal ve hizmet piyasalarındaki rekabeti engelleyici, bozucu ve kısıtlayıcı karar ve uygulamalarla piyasaya hakim olan teşebbüslerin bu hakimiyetlerini kötüye kullanmaları gibi fiiller rekabetin ihlali olarak kabul edilmektedir. Haksız rekabete hakim durumun kötüye kullanılması kavramı önemlidir. Piyasadaki bir veya birden ziyade teşebbüsün rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım gibi ekonomik parametreleri belirlemek için hakim durumunu ortaya koyar. Hakim durumun kötüye kullanılması ise, burada dikkatinizi çekiyorum, bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkalarıyla yapacağı anlaşmalarla ya da birlikte davranışlarla kötüye kullanmak olarak tanımlanabilir.

Bu cümleden ben, bizim açımızdan varmak istediğim nokta şu; mesleğimizi icra edenlerden şirketleşme yoluyla büyük organizasyonlar şeklinde hareket edilmesi olgusu, rekabeti bozucu bir etki yaratmakta mıdır? Bu önemli bir sorudur. Ben bunun kapılar arkasında hep konuşulduğunu biliyorum ama burada pek tartışılmıyor, ben bunu gündeme getirmek istiyorum. Yani üç büyükler, dört büyükler dediğimiz şirketlerin bu yapılanması haksız rekabet yaratmakta mıdır ya da rekabet ortamını bozucu bir etkiye sahip midir? Biz çünkü hep şu ana kadar haksız rekabetle ilgili şeyleri söyledik ama rekabeti sağlayıcı ortamı geliştirmek için neler yapmamız gerektiğini de bence gündeme almamız lazım. Yani tamamen rekabeti bozan şeyler şunlardır, bunlardır diyorum ama acaba rekabet ortamı Türkiye'de yaratılmış mıdır ki, bunu bozan unsurları eleştiriyoruz? Bu demek değildir ki, yaptığımız çalışmalar önemsizdir, çok önemlidir ama bunun yanına mutlaka bunun da eklenmesi lazım yani büyük şirketlerin bu faaliyetleri haksız rekabet kapsamında mıdır, rekabet düzenini bozucu mudur, bu etkiyi mutlaka tartışmamız lazım. Çünkü bunu dünya tartışıyor. Hatta hatırlarsanız, Sarkozy'nin bir çıkışı oldu "Anglo Amerikan Sistemi çökmüştür" dedi, "denetim istiyoruz" dedi ve G20'lerde bu görüşü-

nü kabul ettirdi, tabii pratiğe nasıl yansıtacak onu zamanla göreceğiz. Bu birinci sorun, bunun mutlaka tartışılması lazım, rekabeti bozuyor mu bozmuyor mu? Bozmuyor olabilir, tartışalım yani bunu.

İkinci bir sorun bu şeyden hareketle, bu deminki tanımdan, tek başına mesleği icra edenlerin SMMM olsun, YMM olsun, fark etmez, çalışma yöntemlerinin rekabeti bozucu bir etkisi var mıdır? Ya da varsa, onunla haksız rekabet yarattı diye mücadele mi etmek lazımdır yoksa küçük ölçekli bu tür faaliyetleri, bürolarını güçlendirerek onları bu piyasada yaşar hale getirmek mi gerekir? Yani bu konuda da bir proje üretmemiz lazım. Ha, bir kişidir, elinde çantası var, işte, bürosu var, yok, bunları hep tartışıyoruz ama bu bir olgu, o, eğer bürosu yoksa neden yok, ekonomik nedenlerleyse acaba buna ait bir proje üretebilir miyiz, donanımı yoksa neden yok, eğitiminde noksanlık varsa, bilgisinde noksanlık varsa bu neden kaynaklanıyor, bunu nasıl giderebiliriz yani bu konularda da proje üretmemiz lazım. Bence hani tek başına bu olayı alıp değerlendirmek yetmez, arkasındaki gerçek nedenleri de irdelememiz gerekiyor.

Sonuç olarak rekabetin haksız olabilmesi için bir ortamın, yani rekabetin olduğu bir ortamdan bahsetmemiz gerekir, onun için de ben bu konuda dört noktada da tespitlerimi belirttikten sonra bunların nasıl sağlanacağı konusunda, yalnız bu Konferans'ta değil, daha sonra TÜRMOB'da da oturup düşünmemiz gerekir diye düşünüyorum. Bunlardan en önemlisi yani biz bir adamın haksız rekabet yapıp yapmadığını nasıl kontrol edeceğiz, nasıl anlayacağız? Muhasebe standartlarına ve denetimin normlarına uygun davranıp davranmadığına bakarak. Peki, bununla şu anda tam olarak belli mi veya bunu hayata geçiren bir otorite var mı? Yani bunları ihtiyari halde tuttuğunuz zaman hiçbir zaman sonuç alınmaz. Dolayısıyla bu otoritelerin ortaya çıkması lazım. Tabii, bence bu TÜRMOB'tur ama devlet yönetiminden de sahip çıkan biri olacak ki, yaptırım anlamında denetim standartlarının takibi anlamında bir sonuç alınabilsin.

Standartlara uygun çalışan bir insanın ücret kırma gibi bir lüksü olmayacağını düşünüyorum. Çünkü iyi çalışma, iyi bir ücret demektir.

İkinci bir şey, burada devamlı konuşuluyor, mesleki özen diyoruz, mesleki özen nedir arkadaşlar? Bunun içinin tamamının doldurulması lazım. Mesleki özen, bu öylesi bir kavramdır ki, herkese göre değişir. Bizim, diyeceksiniz ki, bizim meslek belirli bir şey, özen nasıl gösterilir, ben bilmiyorum, ben böyle bir özen olgusu, daha doğrusu onu böyle ete kemiğe büründüren bir tanımlı

ben hiç görmedim, ben çalıştım ama bunu bir yerlerde görmedim. Dolayısıyla bunu bir kere koymamız lazım ortaya yani adam önüne gelen evrakın kaçına bakacak, nesine bakacak yani bunlar bir normdur, belki tam tasdikte bazı şeyler ama bu, ölçü olamaz, genel anlamda ben söylüyorum zaten bunu.

En çok haksız rekabette örnek ücret tarifesi veriliyor, doğrudur ama bana göre bu ücret tarifesi belli noktalarda yanlışlıklar taşıyor. Mesela, yüzdeli sistemde tarife olmaz arkadaşlar. Batı standartlarında çalışmalar saat ücretine göre belirlenir, yani ben matrahın yüzde 10'unu, avukatlıkta da var bu, çok tuhaf bir şeydir bu, diyelim ki davanın yüzde 10'unu ücreti vekalet alırım ya da bizde olduğu gibi işte, şu kadar o anda alırım, ondan sonra yüzde 5 alırım, yüzde 3 alırım, bu yanlış bir uygulama. Zaten uygulamadaki birçok sorun da bundan kaynaklanıyor. Dolayısıyla benim kanaatimce yüzdeli sistemden çıkıp, cirolara, yapılan iş türlerine ve başka parametrelere bakılarak, daha karmaşık bir tarife hazırlanması lazım. Yani şimdi şöyle düşünün, ben o tasdikten örnek veriyorum, 500 tane otomobil faturası kesen bir firmanın tasdiki ile o ciroda bir yan sanayi firmasının tasdiki arasında çok belirgin ücret farklılıkları olması gerekmez mi arkadaşlar? Gerekir. O zaman bunları bireylerin takdirlerine değil de, bu tarifedeki parametrelerin değiştirilmesiyle ciddi bir şekilde bir esasa bağlamak lazım ve burada hangi firmada bir insanın kaç saat çalışarak sonuç alabileceği, sektörler itibariyle olabilir, değişik şekillerde modeller geliştirilir. Bu bilinir, yani geldim eve, ben çok becerikliyim, bunu ben 200 saatte denetledim diyemeyecektir yani o 500 saatte denetleniyorsa o onu 500 saatte denetleyecektir ve ücretini ona göre almış olacaktır. Bu da önemli bir şeydir, bugünkü tarife yaratıyor.

Bir de denetçinin sorumluluğu gerek mükerrer 227, gerek 3568'nin 12.maddesindeki sorumluluk anlayışı yani bilmiyorum ben bunu ifade edecek kelime bulamıyorum, bir kefalet hukuk gibi müşterek, müteselsil sorumluluk, nasıl böyle bir şey olabilir? Yani ben bunu dünyanın hiçbir yerinde, benim bildiğim kadarıyla yani hukuk eğitimimde gördüğüm şey şuydu; objektif sorumluluk, olsa olsa devletin tasarruflarına yüklenen bir şeydir yani devlet, diyelim ki, demiryollarında çalışan bir trenin lokomotifinden çıkan kıvılcımla çıkan yangından sorumludur. Bu bir objektif sorumluluktur, bu olsa olsa devlete yüklenebilir, kişilere, "sen efendim, vergi kaçıran adamla beraber, müştereken, müteselsilen sorumlusun". Bu kavram çok yanlış bir kavram, bunun doğrusunun biliniyor, hepimiz biliyoruz, bunu mutlaka belirleyip resmi makamları da ikna ederek, düzeltmemiz lazım, mükerrer 227 de öyle yani cezanın da hani mantıklı olması lazım ki, yaptırımı olsun. Aksi takdirde yaptırımı

olmuyor, o cezada orada kalıyor, bu da yanlış bir şey. Cezaların şerit olması, şiddetli olması bir şey ifade etmiyor, eğitici değil ki, eğitici olması lazım, birinci amacı o dur cezanın. Yok edici bir ceza, artık dünyada biliyorsunuz, kaldırıldı bunlar, idamlar gelişmiş bütün toplumlarda ve bizde de yeniliği yok etmek istesenez, bu müşterinizle sorumlulukla hem mesleki hayatını hem maddi hayatını sıfıra indirebilirsiniz, bunlar yanlış şeyler.

Daha çok şey söylenebilir, bir tek şey daha söylemek istiyorum ki, bu da çok yakın bir zamanda büyük bir tehlike olarak önümüze çıkacaktır. Denetçilerin yani bizim gibi işte, denetçilerin denetlenmesi, ben bunu yıllardır savunuyorum ama benim savunduğum denetçilerin denetlenmesi, bugün Maliye Bakanlığının kafasındaki denetçilerin denetlenmesi kesinlikle değil çünkü o, bürokratları, yeni bürokratik kadrolar yaratarak birtakım denetim elemanlarını getirip bize denettirmek şeklinde düşünmektedir ki, bu bence Türkiye'deki koşullara uymaz. Bu ancak şöyle olabilir, bir kanunla bağımsız bir denetim kurumu kurulur, bu kurumun mensupları çoğunlukla TÜRMOB'un mensupları olabilir, içinde ayrıca hukukçu olabilir, yargıç olabilir, bilemiyorum ama o genişletilebilir, değişik bakanlık elemanları olabilir ama genel olarak ağırlık bizim meslektaşlardan olmalı ve denetimi bunlar yapmalı. Ha, bunlar ne yapacaklar denetimde? Yani bunu nasıl anlamak lazım? Diyecek ki, denetim kurumu, Süleyman Genç, "getir bakalım sen falancayı inceledin, denetim normlarına göre düzgün mü yaptın, getir çalışma kağıtlarını". Getireceğim, bakacak, eksiklerimi yazacak, değerlendirecek yani "beni asacak, kesecek" böyle bir şey olmamalı yani beni değerlendirecek, değerlendirme kurulu gibi yani notlandıracak ve ben de hatalarımı gördüğüm için normal bir kişiden bahsediyorum yani genel sorumluluk böyle düşünür, o hatalarımı ikinci denetimimde yahut ondan sonraki denetimlerimde yapmamak için özel gayret gösterecek. Yani bu denetim de böyle algılanmalı yani bir cezalandırma gibi, bir üstüne gitmek, "yakaladım, sen burayı atladın ya da sen şu belgeyi kullanmadın, gel bakalım" bu tarz bir denetim kesinlikle yanlış olur ve dejenere edici olur. Bence bunların üzerinde çok, çok iyi düşünmek lazım. Çünkü Türkiye'de bir adım atıldıktan sonra ikinci bir adım için bazen 20 sene geçiyor, e, bizim de bu kadar sabrımız yok. Sabrınız için teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

YORUMCULAR

Feyzullah TOPÇU
İzmir SMMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, değerli katılımcılar, değerli meslektaşlarım, İzmir Odası adına hepinize sevgi ve saygılarımı sunarım.

Şimdi ben biraz önceki Konuşmacılar, hepsine teşekkür ediyorum, hepsi teknik bir konuşma yaptılar haksız rekabet ile ilgili, ben böyle bir teknik konuşma yapmayacağım. Sonuçta İzmir Mali Müşavirler Odası Başkanım, uygulamadan geliyorum, bu Yönetmelikle ilgili uygulamada yaşadığımız sorunlardan ve Yönetmelikte bulunan Yasaya aykırı maddelerden bahsetmek istiyorum.

Bundan önce şu konuda görüşlerimi sizinle paylaşmak istiyorum; neden haksız rekabet? Bu çok önemli. Bunu, sizler ve bizler hep birlikte yaşıyoruz, bunun temel sebeplerinden birisi, ekonomik. Son zamanlardaki ekonomik sorunlar çok fazla, küresel mali kriz hepimizi etkiledi, etkinin içinde bir baktığımızda şu son 3 ay içerisinde bir sürü işyeri kapandı, bu kapanmasa bile işlerimizde bir daralma oldu. Daralma sonucu ne oldu? Birbirimizin müşterilerine karşı başladı sataşmalar, sataşmalar başladı. İşte, burada bir haksız rekabet oldu, bunu önlemek için mutlaka çalışma yapılması gerekiyor. Sadece bununla değil, bu kriz sebebiyle de tahsilat sorunu çok had safhaya geldi, zaten uzun süreden beri çözüm bulamadığımız bir tahsilata maalesef, kriz de eklince çok fazla da sorun yaşamaya başladık ve başlayacağız. Tahsilatla ilgili konuyu da çözmemiz gerekiyor.

Bunun dışında sadece haksız rekabet ekonomi dışında birde yeni işe başlayan meslek mensuplarının kaygılarından doğan bir haksız rekabet var. Haklı olarak sıfırdan başlıyor, başlarken de zaten yeni işe başlamalar olmadığı için mecburen mevcut mükelleflere çalışma yapınca o zamanda fiyat kırmalar ve diğer sorunlar sebebiyle de orada bir haksız rekabet oluşuyor.

Bunun dışında yine mevcut meslek mensuplarının iş kaybı, bu da çok önemli, bu da haksız rekabeti oluşturmaktadır.

Ve en önemlisi de, meslek mensuplarının yeteri kadarı eğitim görmediklerinden dolayı, özellikle bu iki Yönetmelikle ilgili, Etik Yönetmeliği ile ilgili, Haksız Rekabetle ilgili ve buna bağlı olarak Disiplin Yönetmeliği ile ilgili, yeteri kadar bilgi ve beceri olmadıkları için bu konuda fazla haksız rekabet oluşmaktadır.

Yine, kendi teknolojisi ve kendi personel kapasitesinin üzerinde iş kabuller de aslında haksız rekabeti oluşturmaktadır.

En başta da tabii, bu konuda bu tür haksız rekabetleri denetleyecek bir mekanizmanın olmaması, Oda'nın bu konuda yaptırım veya TÜRMOB'un yaptırım gücü olmamasından kaynaklanmaktadır.

Bu yönergeler hazırlanmadan önce mutlaka bizim görüşlerimizi almak lazım çünkü uygulamanın en başında biziz. Burada bence teknik bir yanlışlık var, hazır Komisyon varken, Komisyon önce bir hazırlık yapardı yönerge ile ilgili, sonra Odalar üyelerinin görüşlerini alırdı, ondan sonra bu yönerge hazırlanabilirdi. Çünkü biraz sonra söyleyeceğim bir sürü burada yönerge ile ilgili eksiklikler var.

Şimdi her şeyden önce Haksız Rekabet Kurulu'nun oluşumu bildiğiniz gibi atama ile oluyor yani siyasi sorumluluğu olmayan bir Kurul, bu güzel. Yetkileri fazla, Yönerge ile büyük yetkiler verilmiş, bence bu yetkilerde sınırlama yapılması lazım. Ayrıca Haksız Rekabet Kurulu, yaptığı çalışma sonucunda raporunun sonunda "burada haksız rekabet vardır, yoktur" demesi gerekirken önerme ile geliyor. Yani Yönetim Kurulu, Disiplin Kurulu'na bir kararı gönderirken Disiplin Kurulu'na "bunu kınama ile cezalandırın" demiyor ama Haksız Rekabet, bunu Kurul yapıyor, faaliyet raporuna baktığımız zaman orada var, önerme var, bu önerme bence yanlış. Çünkü her şeyden önce Disiplin Kurulu bağımsız bir kuruldur, buna müdahale demektir.

Yine baktığımızda Yönergede bütün şikayetlerin tamamı, yüzde 99'u bu Kurul'a gidiyor ama şöyle, uygulamada baktığımızda bazı şeylerin bu Kurul'a gitmemesi gerekiyor. Yani haksız rekabet olmayan konular da Yönergede sayılmış, mesela, meslek mensubunun personel ile olan bir ilişkisinden dolayı, şikayetinden dolayı bu Haksız Rekabet Kurulu'na gider mi, gitmez mi, sizlere soruyorum? Veya meslek mensubu, maddi bir hata yapmış, o maddi hata

sonucunda Haksız Rekabet'e gider mi, gitmez mi? Gitmez. O halde bunun tanımını net bir şekilde ifade etmek lazım. Çünkü burada iki tane ayrı komite oluşmuş olacak, bizim bu tür şikayetlerde biliyorsunuz, Koordinatör Üye veya Oda Sekreteri görevlidir. Soruşturmayı o yapıyordu eski mevzuata göre. Şimdi burada iki tane oldu, birisi yine bazı yerlerde Oda Sekreteri bazı yerlerde Koordinatör Üye yapacak, öyle bir komite gibi bir şey oluştu, "soruşturma birimi" oluştu ve bir taraftan da yine, Haksız Rekabet var, iki Kurul, bunlar arasında da bazı problemler de yaşanacak.

Şimdi "aykırılık" demiştim, burada mesela, Disiplin Yönetmeliğinin 19. maddesi, uygulamadan bahsediyorum ya, 19. maddesinde ne diyor, "bu tür şikayetleri Oda Yönetim Kurulu ya Oda Sekreteri kanalıyla ya Yönetim Kurulundan birisi tarafından soruşturmaya gönderilir, eğer o da yoksa Üyelerden birisi görevlendirir". Pekala, burada, 19. maddede Haksız rekabet Kurulu var mı? Yok. O halde 19. madde Disiplin Kurulu'nun 19. maddeye göre Haksız Rekabet'e bu tür şeyleri soruşturmak üzere gönderemezsiniz, birbiriyle işte, burada çelişki doğdu yani haksız rekabette gönderirken Disiplin Yönetmeliğinin 19. maddesinde gönderemiyorsunuz.

Yine, bunun dışında Disiplin Yönetmeliği ile Haksız Rekabet Kurulu Yönetmeliği arasında çelişkiler var, mesela, şunu söyleyeyim; Haksız Rekabet Kurulu'nun 6. maddesine göre "geçici alıkoyma" Disiplin Yönetmeliğinde karşılığı net değil. Yine, iş sahibi meslek mensubu açısından Haksız Rekabet Kurulu'nun Yönetmeliğinin 6-a ve 6-c maddeleri "kınama" iken Disiplin Yönetmeliğinin 6-g, uyarma cezasıdır, nasıl olacak bu iş? Birisinde diyor ki, "uyarma", diğerinde "kınama". İşte, o yüzden bunları söylüyorum, bu kararlar mutlaka yönergelerden çıkmadan önce öncelikle, Disiplin Yönetmeliğiyle Haksız Rekabet arasındaki bu uyumu sağlamak lazımdı.

Yine, Haksız Rekabet Kurulu Yönetmeliğinin "ücret ve diğer nitelikli suçlarla" ilgili 7. maddesi "b" ve "g" bentlerinde mevcut iken disiplin yönünden bu konuda bir açıklık yok. O zaman ne olacak? Orada Disiplin Yönetmeliğine göre ceza verecek, işte, bunları uyarlamak lazım.

Ayrıca Danıştay 8. Daire Başkanlığının, biliyorsunuz, bir iptal kararı var. Bu da "Haksız Rekabet Kurulu Yönetmeliğinin 7. maddesinin "c" bendinde yani orada bir meslek mensubu, bir işi kabul etmeden önce önceki mükellefin borcu varsa yeni meslek mensubu iş kabulü yapabilir ki, biz zaten bunun yanlış olduğunu ifade ediyorduk, sonuçta da yargıdan döndü.

İşte, biraz önce söylediğim bu aykırılıklar meslek mensupları yani haksızlık yapan meslek mensubu yargıya gittiği zaman bu maddelerin tamamı iptal edilecektir.

Evet, bunun dışında biliyorsunuz bu muhasebe formları öncelikle İstanbul Odamıza, arkasından Ankara ve daha sonrada İzmir Odamız tarafından gerçekleştirildi. Çok da görkemli oldu. Şimdi de Mersin Odamızda yapılıyor. Öncelikle Mersin Oda Başkanına teşekkür ediyoruz. Bu çalışmalarını yüzünden. Şimdi forum neydi, bizim amacımız neydi muhasebe forumlarının amacı mesleki sorumlulukları burada meslek mensuplarıyla karşılıklı olarak tartışıp eğer bir karar alınacaksa o kararı da TÜRMOB Genel Kuruluna sunmaktır. Asıl amacımız buydu ve buda başarıyla şimdiye kadar gerçekleştirildi. Ama baktığımızda bugün forum içinde iki tane kongre konmuş. İki tane önemli konu var. Birisi etik komitesi kongresi, biri de haksız rekabet kongresi. Kongre farklı bir şey. Kongre çok amaçlı, bilim adamlarının, akademisyenlerin toplandığı çok büyük katılımın olduğu bir çalışmadır. Yani dar kapsamlı bir çalışmanın içine böyle bir kongre koymak yanlış. Bunları ayrı ayrı ortamlarda, ayrı ayrı toplantılarda ayrı ayrı çalışma yapmak lazım. Zaten Genel Başkanımız da ifade etti. Yemek arasında arkadaşlarımız bunu ayrıca yapılmasını istemişler. Bizde böyle dediğim gibi sıkıştırmamak lazım. Burada asıl forumlardaki amacımız mesleki sorunlarla ilgili yine yönetmelikle yasalarla ilgili sorunlarımızı tartışmak gerekiyor.

Evet, bu arada yine bir haksız rekabet kurulu bir kitapçık dağıttı biraz önce, kitap içerik olarak çok güzel Sayın Başkan ve üyelere teşekkür ederim. Ama benim önerim şu. Biliyorsunuz TÜRMOB bundan beş sene önce disiplin yönetmeliğini küçük bir kitapçık olarak dağıttı. O kitapçığı biz tüm üyelerimize gönderdik ve yeni işe başlayan meslek mensuplarımıza gönderdik. Benim önerim o kitapçığı öyle resimli filan değil de o disiplin yönetmeliği şeklinde küçük cebe konacak ve taşınır bir şekilde yüzlerce ama yüzlerce bastırıp bunu bizim odalara göndersinler. Biz üyelerimize gönderelim hatta bir kısmında bundan sonra meslek mensubu olan meslektaşlarımıza verelim okusunlar. Kalıcı olsun. Çünkü baktım gerçekten de şu ekonomik krizde kitabın maliyeti yüksek, o maliyetlerle yüz binlerce kitapçık basılabilir.

Burada sözlerime son verirken bu formu düzenleyen TÜRMOB Genel Başkanımıza, Yönetim Kurulu üyelerine ve Mersin Odamıza teşekkür ediyor hepinize sevgi ve saygılarımı sunuyorum.

Ünal AYDIN
İzmir YMM Oda Başkanı

- TÜRMÖB’umuzun ve meslek odalarımızın değerli başkan ve yöneticileri değerli meslektaşlarım, değerli konuklar. İzmir Yeminli Mali Müşavirler Odası adına hepinize sevgilerimi ve saygılarımı sunuyorum.

Efendim patron çalışanlarıyla yakınlık kurmak için öğleyin işçi yemekhanesine inmiş iki işçinin arasına oturmuş. Solundakine dönmüş senin en çok yemeği arzu ettiğin sevdiğin şey nedir demiş. İşçi soğanın cücüğüdür efendim demiş. Sağına dönmüş, peki demiş senin en çok sevdiğin nedir?

Düşünmüş, e arkadaş söyledi bana söyleyecek bir şey kalmadı ki demiş. Şimdi benim durumum ona benzedi. Önceki değerli konuşmacılar konu ve konular hakkında o kadar ayrıntılı, o kadar güzel konuşmalar yaptılar ki, bana pek söyleyecek bir şey kalmadı. Sabrınızın daha fazla zorlanmaması gerektiğini de düşünerek uzun ciddi, düzenli cümlelerden kaçınarak kısa bir iki soru soracağım ve bu sorulara basit yanıtlar vereceğim. Böylece bu toplantıda bana verilen görevi tamamlamak istiyorum.

Neymiş rekabet? Rekabet yarışmış. Aynı kulvarda koşan birinin diğerini geçmek için uyguladığı taktiklermiş. Niçin varmış rekabet? Meslek mensuplarımız arasındaki rekabetin var oluş nedeninin daha çok müşteri edinmek, daha çok maddi ve manevi kazanç sağlamak olduğu ortaya çıkmıştır. Nedir peki haksız rekabet? Bir meslek mensubunun daha çok maddi ve manevi kazanç sağlamak üzere bir başka meslek mensubunun aleyhine olacak şekilde taktikler uygulamasıymış. Yüz metre koşan iki atletten biri başarmak için beyin, beden ve ruh kabiliyetini artırmak üzere taktikler uygulayabilir. Bu meşrudur. Ama rakibine çaktırmadan, onun koşu ayakkabısının astarının altına cam kırığı koymak ya da tabandan görünmeyecek şekilde fazla tazyikte ayağına batacak şekilde çivi çakmak nedir meşru değildir. Gayri meşrudur. Hakkaniyete uymayan, gayri meşru olan rekabet aynı zamanda suçtur ve müeyyideye dönük takibi gerektirir.

Önceki değerli sunucularımız konunun ayrıntısına girdiler tekrardan kaçınıyorum. Peki, niçin vardır haksız rekabet? Meslek mensuplarını tatmin edecek seviyede iş mevcut değildir birinci sebep bu. İkincisi ne? Bazı meslek mensup-

larımız uzun uzun anlatılan mesleki etik kurallarına yeterince uyma özenini göstermiyor ondandır. Peki, nedir haksız rekabetin mesleğimize olan başlıca olumsuz etkisi? Haksız rekabet yüzünden meslektaşlar arası güven ve dayanışma azalıyor, kırılmalar, darılmalar, gücenmeler oluyor. Serzenişler ve şikayetler oluyor. Hizmet kalitesi düşüyor. Gerek özelden gerekse kamuda mesleki saygınlığımız ve güvenimiz zedeleniyor. Haksız rekabetin olumsuz etkilerini en aza indirmek için alınabilecek tedbirler yok mu? İlk akla gelenler yeni iş olanaklarının artırılmasıdır. Kim artıracak yeni iş olanaklarını kim sağlayacak? Meslek örgütümüz ilgili kamu kurum ve kuruluşları ve meslektaşlarımızın müşterek gayretiyle bu mümkün olabilecek. Bunun için ön planda aranan şey nedir? Mesleki itibar ve mesleki hizmetlerdeki verimliliğin artmasıdır. Peki, var olan iş olanaklarının dağılımındaki adaletsizlik haksız rekabeti artırıcı etki yapar mı? Tabi bana göre yapar. Peki, kim sağlayacak bu adaleti. Yine ilgili kamu kurum ve kuruluşları, meslek örgütü ve meslektaşların müşterek anlayış ve iş birliği ile bu adaleti bir ölçüde de olsa sağlamak mümkün olabilir diye düşünüyorum. Peki, mesleki sorumluluğun haksız rekabetle bağlantısı var mıdır? Evet, bence vardır. 3568 sayılı meslek yasamızın 12. maddesinde ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 227. maddesinde düzenlenen müşterek ve müteselsil sorumluluğun kusursuz ve sınırsız oluşu meslek mensuplarının huzur ve güven içinde çalışmasına olanak vermemektedir. Yetkin pek çok meslek mensubu mesleğini yapmaktan kaçınmaktadır. Aşırı cesur bazı meslek mensupları kapasitesinin üzerinde iş almaktadır. Dolayısıyla hizmet kalitesi olumsuz etkilenebilmektedir. Hatta taşeron ilişkilerinin doğmasına da neden olabilmektedir. Meslek mensuplarımızın daha geniş yetkilerle donatılması gerektiğini düşünüyorum. Mesleki sorumluluğun mesleki kasıt, mesleki kusur ve sağlanan mesleki yarar ölçüleriyle sınırla hale getirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Bunun hakkaniyet gereği olduğunu düşünüyorum. Bunun hukukilik gereği olduğunu düşünüyorum. Tersine bir ifadeyle mevcut düzenlemenin hakkaniyet ve hukukilik temel prensiplere aykırı olduğunu düşünüyorum.

Bu güzel organizasyon için TÜRMÖB'a ve Mersin Serbest Muhasebecilik Mali Müşavirler Odasına takdir ve teşekkürlerimi sunuyorum. Bu duygu ve düşüncelerle hepinize sağlık, mutluluk ve başarılar diliyorum. Beni dinlediğiniz için teşekkürler ediyor.

Ülkü SÖNMEZ
Oturum Başkanı
Yeminli Mali Müşavir

- Sayın Başkanım bizde teşekkür ediyoruz sağ olun. Değerli katılımcılar tartışmalara geçeceği. Sayın Ünal Aydın Başkanımda rekabeti bize güzel anlattı. Haksız rekabetin olumsuz etkilerini, bunların sebeplerini ve sonuçlarını ilettili. Biz zamana uyduk. Bize verilen süre 16.30'du. 16.23'te bitirdik. Katılımcı arkadaşlara hakikaten teşekkür ediyorum. Böyle önemli konuda zamanı iyi kullandıkları için. Söz sizin. Yalnız konuşacak arkadaşımız, soru soracak arkadaşımız adını soyadı, bağlı olduğu ili, geldiği ili belirtirse hem kendisini tanımış oluruz. Birde hangi katılımcıya, adını da söylerse cevaplama işini daha rahat organize ederiz. Evet sırayla verelim mikrofon. Ön tarafa. İşaret ettiğim arkadaş ayağa kalkarsa konuşacak olan ona göre

Ali ELİTEMİZ

- Ali Elitemiz, Mersin Odası. Sayın Feyzullah Topçu'nun yaptığı eleştirileri saygıyla karşılamaktayım. Ancak haksız rekabette hükümetlerin 227. mükerrer maddenin devreye girmemesi, işletme defterlerinin bir çoğunun sistem dışında kalması, senelerden beri pastanın aynı olması. Sistem içinde olmasına rağmen SM ve SMMM'lerin imzalamadığı beyannameler hakkında gerekli işlemlerin yapılmadığı hususları göz önüne alınarak haksız rekabette hükümetlerin bu rekabetin neresinde olduğu ve bunlara karşılık aldığı tedbirlerin olup olmadığı hakkında düşünceleriniz.

Akın ÖZDEMİR

- Teşekkür ediyorum. Akın Özdemir ben Muğla Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasından katılıyorum. Öncelikle çok kısa bir tespit yapacağım. Şimdi TÜRMOB gerçekten vizyon açısından baktığımızda devrim niteliğinde sayılabilecek çok önemli atılımlar, açılımlar ve projelere imza attı ama bu benim naçizane görüşüm. Meslektaşlarımızın gündelik sorunlarının çözümünde biraz yavaş kaldı kanısındayım. Tabii çok büyük çabalar harcanıyor. Fakat sanıyorum bu salondaki meslektaşlarımızın baştan beri bu oturuma çok rağbet etmesinin hemen yemekten sonra doldurmasının önemli bir sebebi de var. Haksız rekabetten en çok onlar etkileniyorlar. Alandaki arkadaşlarımız etkile-

niyorlar. Dolayısıyla öncelikle bu forumda bir takım çözümlerin dile getirilmesini bekliyorlar. Şimdi Sayın Topçu'nun konuşmasında da sorunları Sayın Topçu dile getirdi ama bir oda başkanı olarak bizler çözümlerinde o kürsüden aktarılmasını bekliyoruz meslektaşlar olarak. Bu anlamda haksız rekabet kurulları oluştururken biraz hızlı davranıyoruz gerçekten vizyon açısından baktığımız gibi ama birimleri oluştururken biraz yavaş davrandığımız kanısındayım. TÜRMÖB İstanbul'da yapılan Birinci forumda Sayın Yahya Arıkan'a sunduğum sözleşme tahsilat birimleriyle ilgili yönetmelik taslağını Sayın Genel Başkanıma, Genel Başkan olduktan sonra mail yoluyla gönderdim ama eline ulaştı mı bilmiyorum. Bizler meslektaşlar olarak öncelikle tahsilat sorunumuzun halledilmesini istiyoruz. Bununla ilgili benim naçizane önerim sözleşme ve tahsilat birimlerinin kurulmasıdır.

Bu sözleşme ve tahsilat birimlerinin meslektaşla mükellef arasındaki sözleşme yapma özgürlüğünü ortadan kaldıran bir şey değildir. Aksine pekiştiren bir durumdur. İdarenin bu konuya karışmasını da kesinlikle istemiyoruz. Biz meslektaşlar, odamız ve mükellefler arasında bu sorunun çözülmesini bekliyoruz. Bu konuda adımlar atılmasını bekliyoruz ve ücret tarifesinin uygulanmasını, sözleşmelerin sağlıklı yapılmasını bekliyoruz. Sizlerden talebimiz budur. Bu konuda Sayın Genel Başkanımızın elektronik sözleşme ve serbest makbuzlarındaki KDV'nin tevkif suretiyle mükelleften kesilmesi yolundaki önerisini meslektaşlar olarak sonuna kadar destekliyoruz. Bazı odalarımızın buna neden karşı çıktığını da anlamış değiliz. Sayın Genel başkanımızın bu konudaki çalışmalarını destekliyoruz. Teşekkür ederim.

Muhlis SELÇUK

- İstanbul YMM üyesi, Etik Kurul Üyesi, Şimdi ben öncelikle konuşmacılara bu değerli görüşleri için teşekkür ediyorum. Oldukça yararlandığımızı söyleyebilirim. Ancak bir sorudan ziyade Sayın Süleyman Genç'in ifade ettiği hususa ilişkin aynen görüşlerine katılmakla birlikte bir proje bazında bir konudaki önerimi iletmek istiyorum değerli haziruna. Şimdi biliyorsunuz dünyada da uygulamaları var ve haksız rekabet neden olan olaylardan biri meslek mensuplarının üstlenemeyeceği işleri bazı zafiyet göstererek kabul etme sorunu ve bu gerçekten son derecede yaygın bir konu. Bu suretle hem verimlilikte ciddi sıkıntılara neden olmakta ve meslek yıpranmaktadır. Buna karşıt bir öneri olarak ve yine başlangıçta belirttiğim gibi dünyada da örnekleri bulunmaktadır. Bir meslek mensubu yapmış olduğu çalışmaları saat bazı üzerin-

den yapmalı ve fakat ilave olarak şunu öneriyorum bir meslek mensubunun bir dönemde maksimum çalışabileceği saatin mutlaka belirlenmesi gerekiyor. Örneğin siz bir meslek mensubuna bir yılda bir saatlik bir çalışma saati öngörürsünüz. O ayrıca o büronun bu bir standart saati olabilir. Ancak büronun donanımlarına göre bu saatte bir takım parametreler belirlemek suretiyle saati çok yukarılara çıkarabilirsiniz. Ama herkes bilir ki belli donanımlara karşılık bir meslek mensubu bir dönemde maksimum şu kadar saat çalışabilir.

Nitekim bizim Türk hukukuna uygulamaları da var. Biliyorsunuz yapı denetim şirketlerinde bir inşaat mühendisinin, bir makine mühendisinin, bir mimarın bir yılda ne kadar denetleyebileceği yapı metre karesi önceden belirlidir. Bir diğer yine aynı yapı denetimlerinde örneğini bulduğumuz bizde de uygulamasının son derece kolay olduğuna inandığım bir başka husus var. Biraz önce arkadaşımızda dile getirmeye çalıştım zannediyorum benzer şeyi söyleyeceğiz. Tahsilat sorunu. Gerçekten de haksız rekabete ciddi anlamda neden olabilmekte. Burada mevcut Borçlar Kanuna göre taraflar tediye mahallini her zaman tayin edebilirler bir sözleşmede. Yani bir mal sahibi kirasını işte X yere ödeyecekse, nasıl diyebiliyorsa ve bu konuda hiçbir yasal engel yoksa şu anda da bir meslek mensubu ile bir müşterisi de bir tediye mahalli tayin edebilir. Arzu edilen nedir? Bu tediye mahallinin odalar olmasıdır. Odalar belli bir gider payı aldıktan sonra sadece bunu oralara yatırmasını temin etmek mümkündür. Ancak bu demek değil ki odaya gidip o ilgili ödemeyen müşteri hakkında icra takibi yapsın anlamında değildir. Tabiatıyla mevcut hukuk düzenimiz buna imkan vermez ama tediye mahalline halen imkan verebilir. Hiçbir düzenlemeye de ayrıca gerek yoktur. Basit bir yönergeyle veya yönetmelikle çok kolay bir şekilde düzenlenebilir. Yeter ki odalarımız buna organize olsun ve olumlu baksınlar. Teşekkür ediyorum.

Hasan OVALI

- İstanbul YMM Oda üyesi, Şimdi bu haksız rekabet kurulu olayı artık günümüzde mahkemelerin kapısına da gidiyor. Ben bu olayı Sayın Süleyman Genç'e yöneltiyorum. Şimdi mahkemeler haksız rekabette açılan davalarda bir kere bizim mesleğimizin haksız rekabet yapmış meslektaştan davacı oluyorsun, bunun bir bilirkişisi yok. Yani bizim mesleğimiz bu haksız rekabet kuruluşuyla mahkemelere bilirkişi görüş bildirecek otoritelerin, bilirkişilerin tayininde de öncülük edecektir. Şimdi mahkemelerde böyle bir olay olmadığı için bilirkişiye başvuruyor. Bilirkişi meslekten uzak A mahkemesinde bu

konuyla ilgisi yok. Şimdi bizim sözleşmelerimizde bir madde var. Sözleşmenin sona ermesi, mükellef tarafından sözleşmenin sona erdirilmesi için dönem sonuna bir ay kala fesih ve ihbarda bulunması gerekir. Hiçbir iş kaybeden arkadaşlarımızın ikinci yılda Ocak ayında sözleşme yapanların hiçbir tanesi mükelleflerin bu haklarına kulak asmadan mükellefleri diğerlerine kaptırıyorlar.

Tabii ki bu ne demektir o sözleşme bir yıl daha geçerlidir. Bir yıl daha ücret alamaz. Şimdi bunu namuslu, mesleğine itina ile bakan, mesleki görevlerini yerine getirmeye şey yapan bir meslek mensubu o müşteriyi alırken diyecek ki kardeşim sen git önce bu sözleşmeyi feshettiğin adamla resmi şey yapmadan önce o adamdan önce anlaş. Sormasını bırak onun sana göndermesi lazım, gönderilmediği için böylece mükellefler dinliyor tamam ama haksız rekabet halbuki biz hakkımızı bilmediğimiz için haksız rekabetin kurbanı oluyoruz. Artı bunu mahkemelerde değerlendirmede de çeşitli problemler çıkıyor. Bilirkişiler bu olayı meslekten olmadığı için kaybedilen mükellefin o büroya o meslek mensubuna ne zarar getirdiğinin maddi ve manevi şeyini bilemiyor. Çünkü ufak şeyler değil. Hele yeminlilik müessesesinde bir mükellefin kaybı üç dört personelin işine son vermek demektir. Böyle mütenai bir müşteri potansiyeli yok ki öteki onu tamamlasın. Giden kadar gelen olmuyor. Giden gidiyor gelenler olmadığına göre ne yapıyorsun küçülmek mecburiyetinde kalıyorsun bunun cezasını kim ödüyor? Meslek mensubu ödüyor. Bu nedenle bu konuyu hukuki boyutuyla artı kamu otoritesinin önünde bu sözleşmelerin geçerliliği artık meslek mensubunu zorlamak gerekiyor. Bunun birinci nedeni de Odaların fesh edilen sözleşmelerin şikayete tabi olmadan hangi yeminlinin veya meslek mensubunun mükellef B'ye gitmiş bunun sorgulamasını odaların bizzat yapması gerekiyor. Şikayet ediyorsunuz. Şikayetinize gerek yoktur diye cevap diye verilmiyor. Bunun için kendi ayağımıza kurşun sıkıyoruz. Lütfen bunun hukuki boyutunu Sayın Süleyman Genç'in hukuksal olarak yorumlamasını rica ediyorum. Teşekkür ederim.

Rıza YÜRÜYEN

- Aydın SMMM Oda Üyesi, Haksız rekabetle Mücadele Kurulu Başkanım. TÜRHAŞ Başkanımızın burada konuşmasında çoğu ilde haksız rekabet kurulunun kurulmadığını söyledi. Bu konuda TÜRMOB adına üzüntü duydum. Ancak Aydın Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası adına da sevinç duydum. Biz bir yıldır görevdeyiz efendim. Bu bir yıllık süre içerisinde de

yaptığımız çalışmalarda birçok dosya üzerinde inceleme yaptık. Ancak yaptığımız dosyalarla ilgili incelemelerdeki sonuçlarımızı ne şekilde vereceğimiz konusunda yönergeler ancak bir ay önce elimize geçti. Biz hazırladığımız dosyaları yönetim kuruluna sunduk, disiplin kurullarına sunduk. Yönergeler yeni geldi. Bu yönergelerde bizim iki konuda eleştirimiz oldu. Birincisini Feyzullah Bey ifade etti. Konuşmalarda disiplin kurulunun ayrı bir kurul olduğu haksız rekabetle mücadele kurulunun ayrı bir kurul olduğu, bunların karıştırılmaması gerektiği söylenmesine rağmen bizim yönetim kuruluna vereceğimiz dosyalarda bir yaptırım önerisi bildirmemiz gerektiği söyleniyor.

Yönetim kurulunun dahi disiplin kuruluna hangi cezayı vereceğini söylemediği bir ortamda haksız rekabetle mücadele kurulu olarak bizlerin bu vatan-daşa kınama vermeniz lazım, bu vatandaşa uyarı vermeniz lazım diye yönetim kuruluna dosya vermemiz mümkün değildi. Bu güne kadar böyle bir uygulama yapmadık. Ancak inceleme sonuçlarımızı bildirerek yönetim kuruluna, konunun disiplin kurulan sevk edilip edilmemesi gerektiği konusunda bir rapor hazırladık. Bunun takdiri de yönetim kuruluna aittir zaten.

İkinci konu iki no.lu yönergede bir çalışma şeması var. Bu şemada yapılan bir şikayet önce yönetim kuruluna yapılır. Yönetim kurulu haksız rekabetle mücadele kuruluna gönderiyor, haksız rekabetle mücadele kurulu bu dosyayı inceliyor, yapması gereken resmi yazışmalar varsa resmi yazışmaları yapıyor, burada resmi süreler var. Resmi dairelerden bilgi istiyoruz. Daha sonra eğer ki biz şikayete konu olan konu bir yere gidilerek yerinde inceleme yapılacaksa burada tekrar yönetim kuruluna yazı yazıyoruz. Yazmamız isteniyor daha doğrusu. Biz şuraya gideceğiz izin verin. Yönetim kurulu tekrar bize izin verecek biz gideceğiz, inceleme yapacağız, tekrar rapor oluşturacağız yönetim kuruluna vereceğiz. Şimdi buradaki bu yerinde yapılacak inceleme konusunda yönetim kurulundan tekrar izin alma konusunun çok sağlıklı olacağını düşünmüyorum. Çünkü yönetim kurulunun belli çalışma zamanları var. Haksız rekabetle mücadele kurulunun belli çalışma zamanları var. Takdir edersiniz ki bu kurullarda görev yapan bizlerin de birer bürosu birer iş yerleri olacak ve bu süreç uzuyor.

Size hemen gerçekleriyle bir örnek veriyorum. Temmuz-Ağustos aylarında hazırlamış olduğumuz bazı kesin raporların şu an hala disiplinden sonuçları çıkmamıştır. Biz bu kurul kurulduktan sonra Aydın'da çok ciddi çalışmalar yaptık. Toplantılar yaptık. Haksız rekabetle mücadele konusunda uğraş verdik. Şu an bazı noktalar kırılma aşamasına gelmek üzere sebebi de yaptığımız

şikayetler bugüne kadar sonuçlanmadı ki. İnsanlar sabırsız belli süreler olması gerekiyor. Ama bu sürelerin veya bu prosedürün biraz daha kısılması gerektiğini düşünüyoruz. Ayrıca müşteri listeleri odalara verilmesi konusunda ilgili haksız rekabette ücret üzerinden yapılan haksız rekabetin müşteri listeleri odalara birer elektronik ortamda hazırlanan program çerçevesinde sözleşme numaralarıyla beraber müşteri takipleriyle ve odanın veya TÜRMOB'un kontrolüyle çok az seviyelere indirilebileceğini düşünüyoruz. Bu konuda TÜRMOB'dan bir çalışma bekliyoruz. İkincisi burada hem muhasebe etik kongresini hem haksız rekabet kongresini yapıyoruz. İkisinin beraber olması gayet doğal. Çünkü biz hep incelemelerde şöyle bir şey var. Haksız rekabeti yapan kişiler muhasebe etiklerine uymayan insanlar. Muhasebe etiklerine uymayan insanlardan haksız rekabet beklemememiz mümkün değil. Bu konudaki çalışmalarınızı destekliyoruz. Saygılarımı sunuyorum.

Ülkü SÖNMEZ
Oturum Başkanı
Yeminli Mali Müşavir

- Değerli arkadaşlarım sabrımız artıyor. Konuşmacılara da söz vereceğim. Ama bir şeyi hepinize hatırlatmak isterim. Bu bir forum biz burada haksız rekabetin ve etiğin sabah etik şimdi haksız rekabetin geneleni tartışıyoruz. Merkez kurulla odalarda oluşan kurullar arasındaki iletişim, aksaklıklar, sorunlar kendi iç yazışmaları yoluyla çözülmeli bunlar kendi içlerindeki yazışmalarla çözülecek sorunlar biz burada geneli tartışmak istiyoruz. Haksız rekabette ne bekliyoruz. Haksız rekabet nedir. Bunlara soru arıyoruz, bunlara cevap arıyoruz. O nedenle sorularımızı odalarımızın kurul üyeleri, merkez kurulla aralarındaki iletişim kopukluğu veya sorun çözümlerini kendi içlerinde hallederlerse daha iyi olur. Bir arkadaşımıza daha söz vereceğim sonrada konuşmacılara söz vereceğiz.

Ali ODABAŞ

- Kocaeli SMMM Odası, Odamızın da görüşü olduğuna inandığımız bir takım fikirleri sizlerle paylaşmak istiyorum. Şimdi toplantıda genelde meslek mensuplarının birbiriyle olan ilişkilerini tartışıyoruz. Öğleden önceki oturum ve şimdiki oturum. Bu toplantı bize göre geçtiğimiz yıl İzmir'de üçüncü forum-

da tartıştığımız meslek mensubunun çevresi ile ilişkilerinin bir devamı gibi geliyor. Toplantı gündemi belli olur olmaz Sayın Oda Başkanımız, Sayın Ender Ağabeyimiz dedi ki çocuklar bir hazırlık yapın. Bu toplantıya giderken görüşlerimizi yazılı bir metin haline getirin. Bizde ufak bir çalışma yaparak yazılı metin haline getirdik ve bunu toplantı sonuç bildirisini veya hazırlanacak raporda yer almak üzere sizlere takdim edeceğiz. Ancak birkaç hususu ana başlıklarla belirtmek istiyorum müsaadenizle.

Şimdi toplantılarda genellikle hep meslek mensuplarına yönelik olayları meslek mensuplarını nasıl kontrol altına alabileceğimizi tartışıyoruz. Kısacası yönetmelikleri tartışıyoruz. Geçen sene İzmir’de de tartıştık. Bir takım akademisyenler meslekle ilgili çalışma yapmış olan sunucular, konuşmacılar hep yönetmelikler şunlar yapılsın, bunlar uygulansın, bunları uygulayalım tarzında önümüze sunular yaptılar. Ancak orada bir teklifimiz olmuştu. Yine yeniliyoruz. Şahsen biz Kocaeli Odasında; Kocaeli Türkiye’nin tam bir mozaik yüz ölçümü çok küçük olmasına rağmen yetmiş bir vilayetin ekonomik rakamları kadar ekonomisine katkı yapan, Türkiye vergi gelirlerinin yüzde 17’sini karşılayan bir iliz. Dolayısıyla bütün sorunları da içimizde taşıyoruz. Bu bahsedilen gerek haksız rekabet, gerek etikle ilgili ne varsa yaşıyoruz. Hani derler ya damdan düşenin halinden ağaçtan düşen anlar diye. Bunları çok iyi biliyoruz tekrarlamak istemiyorum. Dolayısıyla sorunları bildiğimiz için çözümlerin üretilmesi noktasında da sıkıntılarımız var. Yönetmelikleri çıkartıyoruz ama o yönetmelikleri çıkartmakla işin bitmediğine inanıyoruz. Birde bize yönetmelikleri uygulama yönetmeliği lazım demiştik ve oldukça ilgi çekmişti. Bir takım cezalarımız var. Bu cezaları nasıl uygulayacağız. Meslekten men cezaları var. Altı ay meslekten men cezası veriyoruz. O cezanın nasıl uygulanabileceği yolunda herhangi bir açıklama yok. Senenin altıncı ayında bir meslek mensubuna biz meslekten men cezası verdiğimizde nasıl kapatacağız bürosunu. Bunun cevabı yok. Dolayısıyla bunlara da bir açıklık getirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Şimdi daha önce defalarca söyledik. Hep kuralara uyan ruhsatlı, bürosu olan ya da bağımlı çalışan meslek mensuplarıyla ilgili sorunları tartışıyoruz. Nerede kiralık ruhsat kullananlar. Nerede kaçak büro işletenler. Bunlarla ilgili herhangi bir şey yapılabilecek mi? Vatandaş kaçak büroyu yakalıyoruz üç dört sene sonra mahkemeye çıkıyoruz, hakime yaklaşık yarım saat derdimizi anlatıyoruz. Diyor ki siz kurum olarak muhatap değilsiniz, neden dava açılıyorsunuz. Dolayısıyla bizim yasamızda suç olarak sayılan hususların ceza davalarında da karşılıklarının bir an önce konulmasının tartışılması gerektiğine inanıyoruz.

Saygıdeğer TÜRMOB yöneticilerinin bir an önce Adalet Bakanlığı ve Maliye Bakanlığı yöneticileriyle de bir araya gelip bizdeki suçların, bizi sıkıntıya düşüren hususların bu fiili işleyenlerin ceza davalarında karşılığını görmelerinin bir an önce sağlanmasını bekliyoruz. Ayrıca bu anda şu anki konuşmayla ilgili bir tespitimizde var onu da belirtmek istiyorum. Meslek mensuplarının bürolarındaki standartlardan, uyulması gerekli kurallardan bahsettik. Pekala, o büroların meslek mensubunun faaliyetlerini denetlemeye bizim odalarımızın yetkisi var mı? Haddinden fazla sayıda dosya ile ilgili çalışma yapıldığından bahsediyoruz. Bizim öyle bir yetkimizin de olması gerektiğine ve bunun da yönetmeliklere bir an önce konması gerektiğine inanıyorum. Teşekkür ediyorum hazırladığımız çalışmayı da sizlere bir rapor olarak sunacağız.

KATILIMCI

- Teşekkür ediyorum Başkan önce formun, söz alamayan arkadaşlarım adına da ifade edeceğimi düşünerek artık sabır göstereceğinizi diliyorum. Ben forumun düzenleme biçimiyle ilgili Feyzullah Başkanın değerlendirmesine katıldığımı belirtmekle başlamak istiyorum. Aynı zamanda bunun yanı sıra bu forumun düzenlemesine ilişkin ev sahipliği yapan Mersin Odasına ve bu düzenlemeyi bugüne kadar getiren yönetim kurulunu teşekkür ediyorum.

Şimdi değerli arkadaşlar haksız rekabet uzun dönemdir tartıştığımız bir konu. En can alıcı ve can yakıcı da bir konu kuşkusuz ancak kenarından kıyısından hatta tanımlamasında bulunurken bile sıkıntı çektiğimizde bir konu. Haksız rekabetin tanımı nedir? Hangileri haksız rekabete girer özellikle Süleyman Genç Üstadımızın değindiği biçimiyle. Şimdi bunu nedenlerini doğru ya da bütünüyle ortaya koyamadığımızı düşünüyorum. Kuşkusuz birkaç neden ortaya kondu ama ben kendimce neden sayabileceğimiz bir iki konunun da altını çizmek istiyorum. Şimdi bir kere sistemle bağını kurduğumuzda liberal ekonomide Ali Metin Başkanımızın da ifade ettiği haksız rekabet tanımına ilişkin ortaya koyduğu tanımdan hareketle liberal ekonomide Ali Metin Polat Başkanımızın da ifade ettiği gibi uygulama biçimi olarak zaten kuralsızlıklar, bir tür kuralsızlık zeminidir. Şimdi kuralsızlıkların hakim olduğu bir zeminde bizim haklı ya da haksız rekabeti tartışmamız da biraz abes olur diye düşünüyorum. Ancak bunun içerisinde olabildiğince asgari düzeye indirmenin önlemlerinin neler olduğunu da doğru tanımlamak gerekir diye düşünüyorum.

Şimdi ücret bunların başında geliyor. Ücret tahsilatıyla ilgili bu zeminde yapılan haksız rekabet diye tanımladığımız etikle bağlantısını kurduğumuzda; defter alma meslektaşından iş çalma onu karalamak gibi birçok olaya rastlanıyor. Bu büyük kentlerde, metropollerde daha çok belki Anadolu'ya gittiğimizde daha azalıyor gibi aynı sistem ve zeminde olmamıza rağmen. Neden? Çünkü bunun temel nedenlerinin meslektaşlar arasında doğru bir mesleki dayanışmanın olmadığını düşünüyorum. Örneğin daha önce yerel dernekteki gönüllü örgütlenmelerindeki çalışmalarla bu biçimde bir nebze azaltılan bir durumdur. Yani mesleki dayanışmanın yüksek olduğu bu tür olumsuzlukların yaşanmasının azaldığı bir durumdu. Ama bugünkü koşullarda metropollerde baktığımızda karşı karşıya gelmeyen, selamlaşamayan bile yığınlarca meslektaşımız söz konusu. Bu paralelde daha önceki dönemlerde birkaç önerimiz olmuştu. Bölge toplantılarının sık sık yapılması meslektaşların bir araya gelmesinin zemininin sağlanması araçlarının oluşturulması diye. Zannediyorum bu forumda oradan çıkan bir durumdu ve bu foruma gelmeden önce bölgelerde bölge toplantıları yapılıyordu. Olabildiğince birçok meslektaşın bir araya gelmesine konu oluyordu. Çünkü bir araya gelen meslektaşların bu konuyu tartışması durumunda sorunun çözümünü ortaya koyan kişiler bu anlattığımız konulara karışmayacaktır diye düşünüyorum. Yani biraz önce başkanımızın hani çelme atmak, ayakkabısının altına cam kırığı koymak gibi tanımladığı konularının olmayacağını düşünüyorum. Ve toparlamak istiyorum.

Buna konu olan biri iki konuya da değinerek örneğin denetim eksikliği buna bir zemin hazırlıyor, kapı aralıyor diye düşünüyorum. Şimdi düşünün ki vergide ya da bu konuların işleme konu olduğu zeminde bizi bir vergi denetiminden bahsediyoruz. Muhasebe ve denetimin hiç oranı yok zaten ortada. Vergi boyutuyla değerlendirdiğimizde buradaki bu işin ne kadar doğru yapıldığının, hangi çerçevede yapıldığını varın siz düşünün. Kayıt dışı ekonominin yüzde ellilerle değerlendirildiği bir zeminde yine neyi hangi biçimde ortaya koyabiliriz ya da önleyebiliriz, yapılan işin ne kadar doğru olduğunu tespit ettiğimizde kayıt dışı ekonominin oranıyla orantılı olduğunu düşünüyorum.

Dolayısıyla bunların çözümüne ilişkin etkin olmak sürekli gündemde tutmak ve etkin olmak konusunda bunları çözmek ve talep etmek gerekir diye düşünüyorum. Yine mali idareden kaynaklanan haksız rekabette söz konusu diye düşünüyorum değerli arkadaşlar adeta tahakkuk bürolarına dönen muhasebe bürolarının iş yükü, sürekli iş yüklenmesi BA'dı, BS'di bir kısmı çözüldü geçi Sosyal Güvenlik Kurumuydu birden fazla aynı kuruma yediye yakın seki-ze yakın bildirim bulunması gibi haksız iş yükü de zannediyorum bunun bir

parçası diye düşünüyorum. Örneğin Maliye Bakanlığı uygulamadığı şu uygulama kabul edilebilir değildir. Hem iş yükünü artıracaksın, hukuksuz ve haksız bir biçimde hem de bunun cezalarını aklın alamayacağı boyutta uygulayacaksın. Örneğim BA ve BS uygulamaların da bir formu vermediğiniz zamanda BA ya da BS ikisini vermediğimizde 3200 TL cezanın akla mantığa sığan bir durumu yoktur. Çözümü konusunda bizde pazarlığa gidiyoruz. Bunu kabul etmekle reddetmek gerekirken pazarlık bile uygun bir durum değildir diye düşünüyorum.

Toparlayayım bir konu daha Başkan. Yine oturum Başkanı da bir YMM arkadaşımız, buradan da yanlış anlaşılmasın bunun da haksız rekabete konu olduğunu düşünüyorum. 4 no.lu ve 18 no.lu tebliğlerdeki uygulama şu madde nin yarattığı zemin ne kadar uygulanıyor ne kadar etkileniyor bilmiyorum ama yine kapı aralamak anlamında haksız rekabete konu olan etmenlerden biridir diye düşünüyorum. O da YMM ile tam tasdik sözleşmesi yapan iş sahibinin ayrıca serbest muhasebeci mali müşavir tutmasına gerek yoktur anlamına gelen ya da incelemede öncelikli sayılır ifadesinin yarattığı da hep beraber yaşadığımız bir sorundur diye düşünüyorum. Bu ve buna benzer sorunların nedenleriyle birlikte tartıştığımız hem meslek içi mevzuat hem de onun dışında kaynaklanan, sistemden kaynaklanan bu sorunları bir bütün her zeminde ve her platformda tartışmadıkça çözümünü de bulmak güçtür teşekkür ediyorum. Saygılar sunuyorum.

Nurettin ÇEKİCİ

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Başkan Yardımcısı

- Teşekkür ederim. Soruların ya da sorunların geneli dinlendiğinde aldığım notlara göre üç bölümde oluşuyor. Bunlardan bir tanesi herkesin paylaştığı ücretle ilgili konu, ikincisi Bakanlığın idari ya da TÜRMOB'un konusu, üçüncüsü de haksız rekabet kurullarıyla diğer kurulların ya da TÜRMOB'la Odaların arasındaki ilişkilere ilişkin bir takım sorular. Kısaca ücretle ilgili görüşlerimi hemen iki cümlede toparlamak istiyorum.

Ücretin bugünkü haliyle bir yüzde hesabıyla ortaya konması şüphesiz doğru değil. Ancak yaptığımız meslek, icra ettiğimiz meslek o kadar geniş yelpaze ye dayanan bir hizmet sunumunu gerektiriyor ki bunlardan bir kısmı için belki yüzde hesabı olabilir. Ama bir kısmı için batıda da yerleşen saat üzerinden ücret hesaplama yerli yerine oturtulabilir ama bu itiraf etmeliyiz ki belki yir-

mi yıldır çözemediğimiz sorunların başında gelen sorundur. Bunun için ayrıca detaylı olarak tartışmakta yarar var. Bugün için bir çözüm getirmenin imkanı olmadığını ben görüyorum. Çözüm için öneriler var. Maliye Bakanlığı sözleşmelerin vergi dairesinde aldığı dakikadan itibaren muhtasar beyannamesine ya da Katma Değer Vergisi beyannamesine ilgili meslek mensubunun stopajını da dahil edebilir. Bunun için yasal düzenleme yapabilir gibi bir öneri var. Aynı şekilde tahsilatın odalar vasıtasıyla yapılmasının şeklini arayan arkadaşlarımızda var. Az önce burada dile de getirildi. Ama bunlar oldukça sıkı düşünülmesi ve alt yapısının esaslı hazırlanması ihtiyacını hissettiğim konular onun için tartışmayı öneriyorum. Ücretle ilgili konu bu.

Haksız rekabete nedenler içinde en son konuşan arkadaşımızın söylediği iki şey dikkatimi çekti. Onlara cevap vermek istiyorum yine birer satırla. Bakanlığımızın adalet duygularını örseleyen uygulamaları şüphesiz haksız rekabetin kaynağıdır. Belge inceleme oranının az olması. Bunlara katılmak mümkündür, doğrudur. Keza vergi idaresinin meslek mensuplarına yüklediği kırtasiye, iş takibi ve bir takım düzenlemelerin yoğunluğunun ağır olması da doğrudur. Sayın başkanın başka mesleklere de bu işin verilebileceğini söylemesi de yerindedir ama bu konuda haksız rekabetin, ... Evet, üçüncü kategori olarak dile getirilen sorunlar demetinde haksız rekabeti önleme kurullarının çalışma usul ve esaslarına ilişkin disiplin kuruluyla ve oda yönetim kuruluyla ilgili kesişen noktalarının olduğu da çok açık ama zaman içinde bunların da oturacağı, Türkiye Haksız Rekabet Kurulunun genelgeleriyle daha çok geliştirileceği, biraz bu konuda zamana ihtiyacımız olduğu ortadadır. Teşekkür ederim.

Ali Metin POLAT

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Sekreteri

- Değerli arkadaşlarım ben birkaç konuda teşekkür etmek istiyorum. Bir tanesi bizi sabırla dinlemenizden dolayı siz izleyicilere, bir diğer teşekkürü de TÜRMOB'a. Gerçekten bu organizasyonu gerçekleştirmelerinden dolayı Sayın Genel Başkanın şahsında emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Aynı şekilde Mersin Odamıza da teşekkür etmek istiyorum.

Şimdi süreler çok kısa bu kısa dilimin içinde bütün sorunları enine boyuna tartışmak gerçekten çok zor. Evet, her ne kadar yönergeler de, yönetmelikler de kısa da olsa ancak uygulama biçimleri ve sonuçlar açısından inanılmaz sonuçlar doğuracak bir uygulamadan söz ediyoruz. Dolayısıyla yeni bir uygulama

madan söz ediyoruz. Bütünüyle masaya yatırıp sonuçlar almamızı son derece zor. Bir diğer nokta da değerli arkadaşlarım biz burada tartıştığımız her sistem gelişmiş ülkelerden buraya kopya edilen bir sistemdir. Dolayısıyla olaylara biraz böyle bakmakta yarar var. Bizden önce bu yolu geçen ülkelerin bulduğu sistemleri biz kendi ülkemize monte ediyoruz ve bununla yol bulmaya çalışıyoruz. Dolayısıyla var olan sistemleri değiştirmedığınız sürece biz bu meseleleri bu şekilde tartışır dururuz. Bunu da bir açıklayıcı nokta olarak söylemek istiyorum.

Bir üçüncü nokta da dünyada yaşanan ekonomik krizden sonra bizim mesleğimizle ilgili işte standartlarla ilgili denetimle ilgili, bir sürü olgunun yeni baştan tartışılacağını da herkesin bilmesini istiyorum. Bu çerçevede bugün burada tartıştığımız bir sürü meseleyi biz bir yıl sonrası için çok daha farklı bir noktada tartışacağız. Bunun da bilinmesinde yarar var. Şimdi son olarak bir cümlede ilave ederek konuşmamı bitirmek istiyorum. Bu parasal hasılat sorunumuz olduğu bir gerçek. Ancak gerçekten bu konuda böyle çok farklı görüşler var. Çok farklı öneriler var ama çoğu önerilerin ayaklarının yere basmadığını söylemek istiyorum. Bir tanesi şu eğer siz kendi sorunlarınızı mevcut var olan sistem içinde, sistemle bağlantılı olarak çözme noktasında bir araç bulamıyor iseniz, bu aracı yada bu yöntemi bir başka üzerine havale ederek çözme şansınızın olmadığını da ifade etmek istiyorum. Dolayısıyla bununla ilgili daha önceki toplantılarda sık sık dile getirilen ve bugüne kadar da bençe ayakları yere basan en önemli öneridir. İşte banka sisteminin devreye sokulma sistemidir. O da şöyle çalışacak değerli arkadaşlarım. Belki çoğunuz biliyorsunuz ama sözleşme yapıldığı anda banka sisteminin devreye konularak bu işin çözülmesi en doğru çözüm. Diğer önerilerin çok doğru olmadığını ifade etmek istiyorum. Hepinize teşekkür ediyorum.

Süleyman GENÇ

Türkiye Haksız Rekabetle Mücadele Kurulu Üyesi

- Efendim tekrar merhabalar oturumun çok başarılı geçtiğini düşünüyorum. Büyükte taşlar atıldı aslında iyi de oldu. Bu da gösteriyor ki gelecek sempozyum çok daha güzel olacak. Bizde tabi bazı şeyleri gözden geçireceğiz. Varsa eksikler tamamlanacak. Zannediyorum Başkanımız da bu konuyu açıklığa kavuşturacaktır. Belki tartışma tarzı farklı bir ortam yaratılarak geliştirilebilir. Çünkü bu bayağı teknik bir konu da içeriyor. Ben burada Hasan Ovalı Bey'in bir iki sorusuna cevap vereceğim. Lafı fazla uzatmayacağım. Bir tanesi hak-

sız rekabetle ilgili bilirkişi atamalarında bu işi bilmeyenlerin yaptığını ve dolayısıyla yani bilirkişi davacıların, yeminlilerin veyahut ta serbest muhasebeci mali müşavirlerin aleyhine sonuçlandığını, bilirkişilerin bunu bilmemesinden şeklinde bir serzeniş oldu. Doğrudur. Ben şöyle bir tespitim var. Türkiye’de hukuk dünyasının temel kanunları vardır. Ticaret Kanunu, Medeni Kanun ya da Borçlar Kanunu, Ceza Kanunu gibi. Yargıçlar hep bu ana kanunları çok iyi bilirler. Onları değerlendirirler. Bu bizim gibi özel kanunlarda cezai olsun, hukuki olsun hükümler taşıyan konuların onlar nezdinde araştırılması, tartışılması o kadar zor ve o kadar onların dışındaki hani onlar için bir angarya. Tabii bu yanlış bir düşünce ama bu Türkiye’nin yapısı böyle. Ne yapacağız? Sabırla onlara kendimizi anlatacağız bir biçimde. Yasalarla ya da işte düzenlemelerle, ya da işte bilirkişilik müessesesine müdahalelerle. Bu zaman isteyen, sabır isteyen bir iş. Talimatla olacak bir konu değil. Bir tespitim daha var. Serbest muhasebeci mali müşavirler ve yeminli mali müşavirler malesef kendi hukukları hakkında hiçbir bilgiye sahip değiller. Hukuklarını bilmiyorlar. Yani şu anlamda bir tehlikeyle karşılaştıkları zaman nasıl bir yöntem izleyeceklerini, ben bunu hukuki anlamda söylüyorum. Vergiyle şunla bununla kast etmiyorum. Bilmiyorlar dolayısıyla birçok haklarını da bu nedenle kaybediyorlar. Örneğin Hasan ovalı beyin verdiği örnekteki işte sözleşmenin Kasımda feshedilmemesinin lehine uzatılmış sayılan hükmüne uymayan çok işveren var. Bunlarda mesela bizim odaya geliyor, ben bir kaçına hakemlikte yaptım. Yeminli bir yıllık ücret istiyor. Bunu istiyor haklı da olabilir ama yeminlinin bir yıllık ücreti istediğini kabul edip, bizde bunu onaylıyor olsak çünkü biliyorsunuz bizim odalar yeminli odaların tasdik sözleşmelerinde hakeme gitme koşulu var. Dolayısıyla hakem mahkeme gibi karar veriyor ve temyize gidiyor. Mükemmel bir sistem aslında. Diğer meslektaşlarımın da buna neden itibar etmediğini halen anlamış değilim. Olay odada yargı sürecinde olduğu gibi çözümleniyor. Direk temyize gidiyor. Yargıtay’a gidiyor. Biz orada hakem kurulu yargıçlar gibi karar veriyoruz. Şimdi yargıçlar karar verirken hiçbir zaman hukuk davalarında dosyanın dışına çıkamazlar. Yeminli geliyor ben bir senelik ücretimi istiyorum. Niye istiyorsun zarara uğradım demesi lazım. Onu da diyor bazen. Peki, zarara uğradım dediğiniz zaman bunu kanıtlamanız gerekmez mi? Gerekir değil mi? İşte ben şu sözleşmeyi alacaktım alamadım, bu da fesh edilince personelimi çıkardım. Bu da tek tek kanıtlanması lazım. Biz ne yapıyoruz. Biz onlara sadece iki aylık üç aylık ücreti veriyoruz. Çünkü bir yıllık ücret verdiğimiz zaman sebepsiz zenginleştiği varsayımıyla Yargıtay bunu kabul etmiyor. Diyor ki sen bu adamı sebepsiz olarak zenginleştiriyorsun. Eğer fakirleşmişse ya da bir kaygı varsa bunu kanıt-

laması gerekir. Bunu yapmadıkları zamanda hiçbir zaman bu bir yıllık ücreti almıyorlar, alamıyorlar yargıda bunu bu şekilde onaylıyor.

Üç yüz imzalı tasdik örneği vardı. Onu da hatta dört yüz imzalı bir kişi dört yüz tane rapora imza atmış. Ama arkasında büyük bir şirket var ama işin ciddiyetsizliğini gösteriyor. Siz bir rapora imza atarken onu en azından okursunuz değil mi. Dört yüz raporu siz bir yılda okuyabilir misiniz? O bir şey komedi ama bunlar sonlandırıldı. Nasıl sonlandırıldı? O kişi disipline sevk edildi ve böyle şeyler en azından benim İstanbul Odasından duyduğum böyle şeyler olmuyor ama olmuş geçmiştir. Yanlış. İşte biraz evvel konuşuldu. Her yeminli bürosunun ne kadar defter tasdik yapacağı konusunda mutlaka bir araştırma yapılması gerekiyor. Bir kişi kaç iş yapar? Üç tane SMMM kaç iş yapar, bir YMM SMMM varsa kaç iş yapar? Bunlar niye belirlenemeyecek şeyler değil. Artık bu noktaya geldik. Bunları belirlememiz lazım ondan sonra bazı şeyleri haksız rekabet olsun işte etik kurul olsun bunların hareket geçmesi o zaman daha anlamlı olur. Daha tutarlı olur diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Feyzullah TOPÇU
İzmir SMMM Oda Başkanı

- Evet değerli arkadaşlar bana yöneltilmiş üç tane soru var. Onunla ilgili kısaca cevap vermek istiyorum. Birincisi bu haksız rekabetle ilgili kamu veya Bakanlık nerede diye bir arkadaşımız soru sordu. Doğrudur. Yıllardan beri biliyorsunuz mükerrer 227 ile ilgili Odaların, TÜRMOB'un bu konuda sürekli baskısı vardı. Bunu uygulayın dediler ama yıllar geçti halen uygulanmadı. Uygulanmamasının sebebini sorduğum zaman şunu söylüyorlardı işte iş yükü çok fazla bu iş yükü içerisinde biz bunları işte ayıklayıp tekrar bunları incelemeye sevk etmemiz çok zor. Bu imkanlarla, bu personelle bu iş olmaz dediler ve son aşama bu hale geldi. Bakanlık gerçektende bu konuda desteği yok. Zaten desteği olsa yıllardan beri üzerimize bu kadar angarya yüklenmez. Demek ki biz kendi işimizi kendimiz yapmamız gerekiyor.

Bunun dışında yine sözleşmelerle ilgili bir birim oluşturulsun bir arkadaşımızın sorusu oldu. Bu çok hassas bir konu bununla ilgili belki on yıldan beri çalışmamız. TÜRMOB bu konuda çalışmalar yaptı. Bizden odaların görüşlerini aldı. Bu konuda komisyonlar kuruldu. Komisyonlar rapor yaptı. Orada hangi taraftan bakarsan bazı hukuki sorunlar yaşıyoruz. Yani işte bazı meslek men-

supları şunu söylediler bize. Maliye Bakanlığı tahsil etsin dediler ücretleri. Yani yıllardan beri bu mesleğin bağımsızlığından bahsediyoruz, odanın bağımsızlığından bahsediyoruz, gidiyoruz kendimizi Bakanlığa teslim ediyoruz. Bu yanlıştır. Ama bunun dışında biraz önce Sayın Ali Metin Başkan söyledi burada tahsilatı mutlaka bir belgeye bağlamak kaydıyla, çek olur, senet olur kredi kartı olabilir bağlamak kaydıyla ama sözleşmeye bağlılık halinde çözülebilir. Ama bunu çözerken de bunu TÜRMOB çözemez. TÜRMOB'un aldığı mesleki karar sadece sizleri ve bizleri bağlar. Üçüncü şahsı bağlamaz. Buradaki problem Maliye Bakanlığı, Vergi Usul Kanununun ilgili maddesine koyacak diyecek ki sözleşme yapıldığı takdirde mutlaka bunu bir belgeye bağlamak zorunluluğu koyarsa o zaman TÜRMOB odalar, meslek mensubu ve mükellefi bağlar. Bu olmadığı sürece tahsilata çözüm bulma şansımız yok.

Bunun dışında yine Aydın Odasından bir arkadaşımız bu haksız rekabetle ilgili görüş sundu. Bence de arkadaşın söylediği doğru. Böyle bir önermede bulunulmaz ama yıllık faaliyet raporlarına baktığı zaman orada haksız rekabet faaliyet raporunda şunu söylüyor. Kaç adet uyarı ile önerdiniz diyor. Kaç adet kınama ile önerdiniz diyor. Öyle olunca da haksız rekabet kurulunda arkadaşlar da o zaman biz bu konuyu demek ki yaptığımız tutanaklarda önermeyle yapmamız gerektiğine inandıkları için bu konuya mutlaka netlik getirilmesi lazım. Bence daha öncede söylediğim gibi haksız rekabet kurulu bu konuda, şu maddesi gereğince haksız rekabet oluşmuştur demesi gerekir. Veya oluşmamıştır demesi gerekir. Onu ifade etmek istedim. Teşekkür ederim.

Ünal AYDIN
İzmir YMM Oda Başkanı

- Cevaplanmamış soru her halde kalmadı. Ama ben şunu söylemek istiyorum. Meslek mensubumuzun Gelir İdaresi nezdinde güven zaafı aynen müşteriye de yansıyan bir güven zaafına dönüşmektedir. Bunu kesmek için meslek örgütümüzün gelir idaresiyle ciddi, sonuç alıcı temaslarını geliştirmesi gerektiğini düşünüyorum. Meslek mensubunun güvenini azaltan sebepler neyse gelir idaresi nezdinde bunları tespit edip ortadan kaldırıcı tedbirleri çift taraflı olarak almak gerektiğini ve bunu süratle yapmak gerektiğini, geciktikçe de mesleğin itibar erozyonuna uğradığını düşünüyorum. Teşekkür ederim.

DEĞERLENDİRME

Yücel AKDEMİR
TÜRMOB Genel Sekreteri

- Sayın Genel Başkanım, değerli katılımcılar hepinizi saygıyla selamlıyorum. Konuşmama bir teşekkürle başlamak istiyorum. Gerek etik komitemiz, gerek haksız rekabet kurumumuz çalışmalarını çok kısa sürede tamamladılar. Çalışmalarını bu foruma yetiştirdiler. İmkanları ölçüsünde aşağı yukarı her hafta bir araya geldiler. Çok verimli, çok hızlı çalışmalar yaptılar. Bize de bugün bu forumda çok değerli katkılar sundular. TÜRMOB yönetim kurulu adına her iki kurulumuza da çok teşekkür ediyorum. Mesleğimize katkılarından dolayı. İkinci teşekkürüm bu oturumda söz alan

konuşmacılarımıza, oturum başkanımıza katkılarından dolayı onlara da teşekkür ediyorum. Tabii yönetici olma sıfatıyla biraz madalyonun öbür yüzünden, biraz zor yanından bakmak istiyorum. Ona yönelik yorumlar yapmak istiyorum. Bu yorumların bir kısmı yasayla yönetmelikle ilgili olacak. Bir kısmı da akademik olmayacak şekilde pratikle ilgili olacak.

Hatırlayın değerli arkadaşlarım, 3568 sayılı yasamız çikalı yirmi yıl oldu. Yirmi yılda yasamız sadece geçen sene bir kez değışti. Değişen konulara bakın bizim yüzde 99 taleplerimizin hiç birini karşılamıyor. Bize sorulmadı, danışılmadı bile ama hayat devam ediyor. Kocaeli Odasından arkadaşım müdahil olma hakkı dedi. Biz bunu teklif ettik. Önerge bizde var. Dönüp bakmadılar bile. Ne yapalım şimdi yasa değışmiyor diye hayat duracak mı? Mesleğimiz devam edecek değerli arkadaşlarım. Tabii ki bizim yasa kurallarına uyma zorunluluğumuz var. Ama şunu da unutmamalıyım, yasa hukuku üzerinde, kamu hukuku genel hukuk var. Bunu hiçbir zaman yadsımayalım. Kamu hukuku her zaman yasal hukukun üzerindedir. Bunu hiçbir zaman unutmamamız gerekiyor. Bizde bu temelde zaman zaman yönetmeliklerle, zaman zaman yönergelerle, zaman zaman genelgelerle de sıkıntımızı bugüne kadar iyi niyetle aşmaya çalıştık. Bundan sonra da aşmaya çalışacağız. Bu yolda devam edeceğiz. Mevcut yasaya göre mesleği devam ettirmemiz mümkün değil. Sıkıntılarımızı çözmek zorundayız. Mevcut yasa yenilenen şekliyle de bizim ihtiyaçları-

mıza, güncel ihtiyaçlarımıza cevap vermiyor. Sorunlarımızı kendi içimizde çözeceğiz.

Kamu hukukunda bahsettim. Bu bizim karar verdiğimiz bir hukuk değil. Bakan mesleğin ilgili bölümü diyor ki serbest muhasebecilik stajını tamamlayanlara serbest muhasebecilik belgesi verilir diyor. Yüzlerce dava açıldı hiç kazanan var mı değerli arkadaşlarım. Benim bahsettiğim kamu hukuku mesleğe staja başlama sınavı ile ilgili yüzlerce açılan dava var. Kazanan hiç kimse yok değerli arkadaşlarım. Bizim staj, sınav ve işlemlerle ilgili birçok uygulamamız yasaya aykırı. Bunu hukukçular da biliyor, bakanlık ta biliyor, meslek camiası da biliyor. İptallere bu saatten sonra takılamayız. Doğrudur. Bir tarafta bir meslek mensubunun defter almasıyla ilgili bir madde iptal edilirken diğer taraftan Vergi Usul Kanunu'na göre genel hukuk kurallarına göre evde büro açma serbest iken biz yönetmeliğimize yasak koyduk. Bugüne kadar yaklaşık yedi sekiz tane açılan davaların hepsini biz kazandık. Dava açanlar kaybetti. Benim bahsetmek istediğim kamu hukuku bu.

Şimdi değerli arkadaşlarım komiteydi, kuruldu bunlara çok takılmanın doğru olduğunu düşünmüyoruz. Önemli olan bu oluşturulan birimlerin çalışmasıdır, amaçlarıdır, ürettikleridir. Kaldı ki hatırlayacaksınız, Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu da var seçimle gelmeyen. Türkiye Denetim Standartları Kurumu diye kurullarımız var bizim. Bütün kurulların seçimle gelmesi gerekmiyor. Önemli olan bunların amaçların iyi koymak, bunların mesleğimize yakışır üretim yapması, yani bunu çok fazla tartışmanın doğru olmadığını düşünüyoruz.

Şimdi biz hep geçmişte de kullanırdık eğer iş yapmak istemiyorsak bir takım işleri alt komisyon kur, altının altını kur. Şimdi hatırlayın sakın farklı algılanmasının paylaşma adına söylüyorum cevap verme adına söylemiyorum. İki buçuk yıl değerli arkadaşlarım Ankara'ya gittik geldik. İki buçuk yıl. Üst komite yetmedi, alt komiteler kurduk. Yönetmelikleri çalıştık. Mesleki kararları çalıştık ama bugün hepimiz yönetmeliklerden şikayet ediyoruz. Yönetmelikler eksik oldu diyoruz, haksız rekabetle ilgili yönergenin hazırlanmasında dikkat ediniz, biz haksız rekabet kurulunu meslek mensuplarımızın yaklaşık yüzde 60-70'ine hitap eden üç büyük odamızın, yirmi beş SMMM odamızın mensuplarından kurduk. Bu arkadaşlarımıza atamayla gelseler de biz istemedik, TÜRMOB olarak bu arkadaşlarımızın önerilmesini odalarımıza bıraktık. Doğal olanı odaların önerisiyle gelen su arkadaşlarımızın mutlaka odaların görüşlerini de almışlardır. İlgili kurula da aktarmışlardır. Kurula gerçekten bir

çalışma yaparak bu yönergeleri hazırlamıştır. Kadı ki yönergeleri düzeltme son şekli incelendiğinde bu yönergelerin bir disiplin kurulu olmadığı, bir oda yönetim kurulu olmadığı görülecektir.

Tabii ki yeni bir süreç bu, süreç ilerledikçe detaylar daha de netleşecek bir kez daha altını çizerek ifade etmek istiyorum. Haksız Rekabet Kurulu ceza maddesi bildiren ceza veren, ceza öneren bir kurul değildir. Sadece kanaat belirtir. Konuları bellidir. Konuları haksız rekabet yönetmeliğinde yazan konulardır. Bu konuların dışında hiçbir konuda kanaat bildirmesi söz konusu değildir. Bir kanaat bildirir. Oda yönetimleri isterlerse bu kanaate uyarlar. Disipline sevk ederler. Disipline sevk etmek, sevkini önermek ya da önermemek bir kanaattir. İster bu kanaate uyarlar ister uymazlar. İsterlerse yeniden inceleme yaparlar. İsterlerse bu karara hiç uymazlar. Haksız rekabet dekonudaki yetki tamamıyla ast üst meselesi değildir. Yönetim kurullarımızdadır bu yetki. Kanunlarımızda yönetmeliklerimizde şekli belirlenmiştir. Yönetim kurulu, haksız rekabet kurullarının bıraktığı, gönderdiği kanaatleri değerlendirir. Gereken kararları verir ve kurulun kurulma amacı da şudur. Denetim sahada denetim çok farklı bir olay. Bunları önümüzdeki günlerde konuşacağız. Bu denetimi yapacaklar denetim komiteleri oda yönetimleridir. Bu kurulların görevi, haksız rekabet kurullarının görevi sahada denetim yapmak, meslek mensuplarına birebir gitmek değil, kendilerine gelen ön hazırlık dosyalarını, yani geçmişte oda yönetimlerinin zaman zaman oda sekreterlerinin, zaman zaman bir yönetim kurulu üyesini görevlendirerek yaptığı hazırlık soruşturmasını haksız rekabet kuruluna giren konular konusunda yapmaktır. Bu şekilde bu konuya bakılması gerekiyor.

Değerli arkadaşlarım muhasebe forumlarının amaçları mesleki sorunlarımızı konuşmak. Ben öyle algılıyorum doğru mu? Biz etikle haksız rekabette neyi konuşuyoruz. Bizim mesleki sorunlarımızın yüzde 95'ini etik ve haksız rekabet oluşturmuyor mu? Şu anda en önemli sorunumuz belki on yıl yirmi yıl daha gündemimizde kalacak sorun haksız rekabet değil mi? Ben bu anlamda haksız rekabetle etiğin ayrı ayrı kongrelerde yapılmasını doğru bulmuyorum. Bu forumda tartışılmalı. Eğer bu konuları biz etik kongrelerinde haksız rekabet kongrelerinde tartışacaksak söyler misiniz değerli arkadaşlarım burada neyi konuşacağız biz. Hangi konuyu tartışacağız. Mutlaka bunlar benim görüşüm bu forumun içinde kalmalı. Bu forumun içinde değerlendirilmeli, sizlerin de görüşünü alarak bunları hep birlikte değerlendireceğiz. Burada dediğim gibi yönetim kurulunun görüşü değildir. Benim şahsi görüşümdür.

Değerli arkadaşlarım bu bölümde haksız rekabete gelmek istiyorum. Tabii şu soruyu soruyoruz rekabet olmalı mı? Her meslekte olduğu gibi bizim mesleğimizde de rekabet olmalı. Rekabet olmadan mesleğimizin gelişmesi mümkün değildir. Rekabet olmalı fakat haksız rekabet değil, haklı rekabet olmalı. Bizim amacımızda haksız rekabeti engelleyerek haklı rekabeti hayata geçirmek olmalı. Ne yaparsak yapalım tüm çabalarımıza tüm özverilerimize rağmen haksız rekabet devam ediyor. Bu bizim gerçeğimiz. Şöyle bir bakalım ana başlıklarıyla detaya girmeden. Çok akademik olmayacağını söyledim. Çoğumuzun anladığı dilde serbest muhasebeci mali müşavirlerde hangi rekabet var. Maalesef emanet para makbuzu olayı haksız rekabete yol açan genel unsurlardan biri. Odalarımızdan bu günlerde sık sık bu konuda şikayet alıyoruz. Çok büyük mağduriyetler söz konusu. Tüm odalarımızın buradan dönüştürme emanet para makbuzu olayını masaya yatırmaları meslek saygınlığı açısından bu konuda mutlaka önlem almaları, emanet para makbuzuyla bir takım müşterilere ait ücretlerin alınıp ilgili kurumlara yatırılması mutlaka yasaklanmalı.

Haksız rekabet ve reklam yasağı yönetmeliği dedik. Reklamla ilgili sıkıntılarımız devam ediyor. Ruhsat kiraya verme veya bir başkasının gayri resmi ortaklıkla haksız rekabet yapmak özellikle geçici maddelerden belge alan meslektaşlarımızın bir bölümünün yaşları ilerledikçe bu ortaklıklar zaman zaman oğulla ortaklık, akrabayla ortaklık, amca çocuğuyla ortaklık. Bunların çoğu ruhsatsız, bunlar devam ediyor. Bunlara da dikkat etmemiz gerekiyor. Yine odalarımızda yapılan denetimler; gerek TÜRMOB’da devam eden denetimler maalesef meslek mensuplarımızın çok ciddi bir bölümünün büro açarak bağımsız çalıştıkları halde çalışma usul ve esasları hakkındaki yönetmelik hükümlerine aykırı olarak çeşitli bahanelerle hizmet akdi ile çalıştıklarını gösteriyor. Önümüzdeki günlerde bunların listeleri ve yaptırımları gelecek. Şimdi lütfen önlem alın. Gerekli çalışmalarını siz yapın. TC kimlik numaralarıyla sosyal güvenlik kayıtlarını alıp kimlerin bu kuralı ihlal ettiğini Odalarımızda görebiliriz. Aksi takdirde yazılar yukarıdan geldiğinde mecburen meslek mensuplarımızın canını yakmak zorunda kalacaksınız, cezanın geleceğini hepimiz biliyoruz değerli arkadaşlar.

Yine mali müşavirler arasında haksız rekabete yol açan en temel unsurların başında sayın konuşmacılarında söylediği gibi ücret maddesinin olduğunu biliyoruz. Yine bunların dışında hepimizin bildiği ama somut olarak çok gündeme gelmeyen ancak inceleme elemanlarının raporlarında yansıyan mesleğin icrasında mesleğin standartlarına uymamak, mesleki sorunları yerine getirme-

mekte haksız rekabete yol açan en temel unsurların aşında. Belki burada dile gelmedi bu söyleyeceklerimin tamamı yeminli mali müşavirlerimizin haksız rekabetle ilgili şikayetleridir. Ekonomik kriz nedeniyle maalesef yeminli mali müşavirlerimiz arasında ücretten kaynaklanan son yıllarda çok büyük haksız rekabet var değerli arkadaşlarım. Bir meslek mensubumuzun ayda dört liraya yaptığı işi bir başka meslek mensubu çekinmeden bir liraya alabiliyor. Bunların pratiklerini yeminli mali müşavir arkadaşlarım getiriyor. Yine sayıları azda olsa çok sayıda tam tasdik yapan yeminli mali müşavir meslek mensubunun olduğunu da görebiliyoruz. Yine dediğim gibi ben zor kısmını üstlendim. Özellikle serbest kökenli arkadaşlarımız hakkında, serbestten gelen yeminliler hakkında serbest muhasebecilik bürolarını kullanarak yeminli mali müşavirlik yaptıkları konusunda gelen şikayetler var. Hem büroculuk hem yeminli mali müşavirlik, devletten gelen arkadaşlarımız hakkında da memuriyetten gelen avantajları kullanarak müşteri aldıkları ve haksız rekabet yaptıkları sıkça dile getiriliyor.

Baştan söyledim zor olan şeyleri söylemeye gayret edeceğim. Yine sık sık gündeme gelen bunun tam tersi de var. Yeminli mali müşavir arkadaşlarımızın iş alırken muhasebeciye gerek yok, muhasebe işini de ben hallederim şeklinde iş alırken etik olmayan, haksız rekabet yaratan yöntemler kullandıklarını bize gelen birebir konuştuğumuz konular. Bağımsız denetim yapan arkadaşlarıma bunlarda şikayet yok mu? Bunlarda da şikayet var. Bize gelen şikayetler ücret konusunda bağımsız denetim firmaları arasında rekabet yaşanıyor, sıkıntı yaşanıyor. Belki hiç birimizin aklına gelmiyor. Personel transferi konusunda çok ciddi haksız rekabet yaşanıyor. Şikayet alıyoruz bu konuda. Bunlarda bizim yeni yönetmeliklerimizde iyi okursanız kurala bağlandı.

Yine gelen son bir şikayet, henüz Ticaret Kanunu da çıkmadı, rotasyon konusunda, firma rotasyonu mu olacak, denetçi rotasyonu mu olacak, iç rotasyon mu olacak? Bu konuda da haksız rekabetin ciddi olarak yaşandığı bizim odalarımıza gelen şikayetler arasında. Tabii diğer haksız rekabetimiz yeni getirilen büro standartları konusunda bir haksız rekabetin yaşandığı, büro kazançlarında eğitime pay ayrılmadığı, çalışanların eğitilmediği, bütçe ayrılmadığı da haksız rekabet yaratılıyor şeklinde bize gelen konular. Tabii bu haksız rekabeti nasıl çözeceğiz? Yıllardır gerçekten çok büyük öz veri ile çalışıyoruz. İstanbul Odasının sitesine bakar takip ederseniz beş yüz civarında meslekten men ve geçici men cezası var. Yöneticilik yaptığım için biliyorum. İstanbul Mali Müşavirler Odası yılda 800 civarında disiplin kovuşturması açıyor. Yaklaşık bunların yüzde 60'ı da ceza alıyor. Değerli arkadaşlarım muhasebe mesleği

gibi saygın bir meslekte verilmemesi gereken cezalar bunlar. Olmaması gereken cezalar. Haksız rekabetle mücadele çerçevesinde odalarımız maalesef üzümlere de olsa bu kararları vermek zorunda kalıyorlar.

Tabii bu haksız rekabetin üstesinden nasıl geleceğiz? Önümüzde çok ciddi bir fırsat var. Bir konuşmacımız bunu dile getirdi. Bu fırsatı iyi değerlendirmek zorundayız. Bu fırsatı değerlendirirken Odalarımıza, Oda yönetimlerimize çok büyük görev düşüyor. Bu konunun dejenere edilmemesi lazım. Bu konu hayata geçerse biraz sonra söyleyeceğim. Haksız rekabetin yüzde 60'ının, pratikte haksız rekabetin yüzde 70'inin önlenebileceğini düşünüyorum. Bu konu zorunlu, yasal olarak zorunlu hale getirildi. Muhtemelen çalışmalarımız devam ediyor. Muhtemelen 2010 yılında bir aksilik olmazsa zorunlu eğitimi hayata geçireceğiz.

Bunun anlamı şu: Şu anda yaptığımız tespitlerde meslek mensuplarımızın büyük bir bölümü, büyük bir bölümü diyorum tespitler böyle ancak çalışma saatlerinin yüzde 20'sini, yüzde 30'unu bürolarına ayırırken onlara bir müjdemiz var, mesleki hayatlarının çalışma saatlerinin yüzde 20'sini zorunlu eğitime ayırmak zorunda kalacaklar. Dünyada bu böyle. Zorunlu eğitim almadan geleceğe zaman ayırmadan hiç kimsenin bu mesleği sürdürmesi mümkün değil. Düşünülen saat kırk saat. Bildiğimiz kırk saat değil. Bu foruma geleceğiz, iki gün bu forumda kalacağız. Dört saatini bu eğitimden sayacağız, Odanın bir saat eğitimine gidecek, bunları üst üste koyduğunuzda çalışma saatlerinin yüzde 20'sini zorunlu eğitime gittiğini göreceğiz. Bu çalışanlar listesine kayıtlı tüm yeminli mali müşavir, tüm serbest muhasebeci mali müşavir meslektaşlarımız için geçerli. Hiç kimsenin istisnası yok. Zorunlu eğitim almadan katıldıkları eğitimin belgelerini alıp Odalarına işletmeden bu saatleri doldurmadan hiç kimsenin büro çalıştırması mümkün değil. Bu hayata geçtiğinde değerli arkadaşlarımız hiç kimsenin ruhsatını kiraya vermesi mümkün değil, istisnalar hariç, bu eğitimi alan kimse ruhsatını kiraya veremez. Bu eğitimi alan hiçbir meslektaşımız, meslektaş olmayan biriyle gayri resmi ortaklık yapması mümkün değildir. Üzümlere de söylesem, ben artık 70-80 yaşına geldim ben büromu meslek mensubu olmayan kızıma bıraktım, ondanda çorba parası alıyorum demek mümkün değil. Kimsenin artık işinin başında bulunmadan, bu mesleki almadan bürosunu bir başkasına emanet etmesi mümkün değil. Bu meslek başkalarına emanet edilecek bir meslek değildir. Bilfiil yapılması gereken bir meslek. Bu mesleği saygın eden en temel unsurda bu.

Tabii Odalarımıza haksızlık etmek istemiyorum yeni bir kavram. Yeni kavram içinde 78 Odamızdan haksız rekabet kurullarını oluşturmalarını 2008 yılı faaliyet raporlarını göndermelerini istedik. 26 Odamız geçen yıl bunu kurmuşlar, raporlarını gönderdiler. 7 odamız 2009 yılında kurmuş. Henüz bir faaliyetleri olmadığını bildirdiler. 45 odamız konunun yeni olması nedeniyle henüz bir cevap gelmedi. Altını çizerek söylüyorum YMM odaların hiç birinden cevap gelmedi. Haksız rekabet o kesimde de yaşanıyor, bu odalarımızın da artık bu saatten sonra tüm 45 odamızın en kısa sürede bu kurullarını oluşturmaları. 2008 yılının faaliyeti olmayabilir ama 2009 yılında oluşturdukları kurulların, kurul üyelerinin başkanlarının isimlerini bize bildirmeleri gerekiyor.

Konuşmamı ücret tarifesiyle noktalamak istiyorum. Haksız rekabetin büyük bölümü konuşmacılarımız ücrette yoğunlaştılar. Yani ücretin haksız rekabete yol açtığını söylediler. Tabi ücretin şekilleri var biliyorsunuz ücreti tahsil edilemeden hizmet verilmesi haksız rekabet. Yönetmelikte buna önlem almaya çalıştık, düşük ücretle iş almak haksız rekabet. Buna benzer haksız rekabetin çeşitleri var. Ücret tarifesiyle ilgili gerek İstanbul Odamızda gerek TÜRMOB'da çalışma var. Yıllardır tartışıyoruz dedik ki klasik bir ücret tarifesi ihtiyaca cevap vermiyor, yüzdelik zamlar yapıyoruz. Zamana endeksli bir ücret tarifesi gelir mi dedik. Çok enteresandır iki aydır uğraşıyoruz. Gittiğimiz toplantılarda, yaptığımız yazışmalarda Avrupa'daki ülkelerin tüm meslek örgütlerine yazı yazdık TÜRMOB'dan. Sayın Genel Başkanımız bize yardımcı oldu. Çok enteresandır değerli arkadaşlarım hiçbir ülkede ücret tarifesi yok. Zamana endeksli ücret tarifesi kasıt şu olsa diye düşünüyoruz. Her yapılan işi makul bir ücreti var anladığımız kadarıyla. Meslek mensubu harcandığı zamanı makul ücretle çarpıyor. Ücretini ortaya çıkarıyor. Tabii bu şu anlama gelmiyor. Bizim ücret tarifesi olmayacak mı? Olacak. Niye olacak? Biz o Avrupa'nın gelişmiş ülkeleri değiliz, bu ülkenin ekonomik sıkıntıları, bu ülkede kayıt dışı devam ediyor. Bunun paralelinde de eski şekliyle veya bulabildiğiniz yeni şekliyle bizde ücret tarifesi olacak. Ücret tarife uygulamamız devam edecek. Ne zamana kadar devam edeceğiz? Zorunlu eğitimlerimizi tamamlayacak, mesleğimizi, bürolarımızı, standart bir noktaya getireceğiz, kalite güvence sistemimizi getireceğiz, Oversight veya başka şekilde yapılan işin denetimini hayata geçireceğiz. Ondan sonra belki de resmi ücret veya asgari ücret tarifesine gerek kalmayacak değerli arkadaşlar.

Konuşmamı tepki alan, söyleyen arkadaşlarım o niyete söylemediler, o konuyla ilgili bir değerlendirme yaparak tamamlamak istiyorum. Zaman zaman bu ülkede çok farklı kesimler, işletme yönetim merkezlerini hatırlarsınız, bi-

zim mesleğimizle ilgili konulara talip oldular. Zaman zaman bu talip olmada arkadaşlarımın kastı oydu, belki bizim de etkimiz oldu, biz haklı olarak açık açık konuşmamız gerekiyor. Aramızda haksız rekabeti çözemediğimiz, ücretini alamadığımız için bazı gelen işlere angarya görüyoruz değerli arkadaşlarım. Biz BA-BS'den, yaptığımız firma başına, yaşadığımızı göre 50 lira, 100 lira ücret alsak angarya der miyiz değerli arkadaşlar? Bunlardan şikayet eder miyiz, etmeyiz. Demek ki bu sorunu biz çözeceğiz. Şundan emin olabilirsiniz odalarımız ve TÜRMOB olarak bizimle ilgili işleri başka meslek gruplarının almasına veya onlara verilmesine müsaade etmemiz söz konusu değil değerli arkadaşlarım. En son yeminli mali müşavirlerle ilgili Vakıflar Bankası'nın yanılmıyorsam yaptığı bir uygulamayla ilgili Vakıflar Genel Müdürlüğüne dava açtık. Bu konudaki her atılan adıma dava açmaya, sizlerle birlikte elimizden alınacak ekmeğimiz, işle ilgili kavgayı vermeye hazırız. Kimsenin buna gücü yetmez. Biz birlikte olduğumuz, mesleki dayanışma içinde olduğumuz müddetçe diyor, teşekkür ediyor, hepinize saygılar sunuyorum.

**MUHASEBE - DENETİMDE
UZMANLAŞMA**

İlhan KARAYILAN
Oturum Başkanı
Maliye Bakanlığı Daire Başkanı

- Değerli katılımcılar 4. Muhasebe Forumu'nun ikinci gününü Muhasebe ve Denetimde Uzmanlaşma konulu ilk oturumda sizlerle birlikteyiz. Oturumun başlama saatini de dikkate alarak hepinize günaydın demek istiyorum. Biraz geç başladık, Mersin Odası Başkanımız Dursun Bey de dün işte Mersin'in ekonomisinin kalkınmasına yardımcı olunmasını rica etmiştik. Herhalde arkadaşlar gece buna katkıda bulundular. O sebeple bu sabah biraz geç başlıyoruz dedim. Aslında oturuma başkanlık edecek kişi Nazmi Karyağdı Üstattı, Gelir İdaresi Daire Başkanı ama kendisi bir

gribal enfeksiyon nedeniyle katılamadı, o sebeple yerine ben katılıyorum. Kendisi de bu vesileyle özürlerini iletmemi istedi. Dün Gelir İdaresi Başkanımız ve Yardımcısı üstatlar öğleden sonraki oturuma katılmadılar, ben buradaydım. Hani katılan Gelir İdaresi katılımcılarının ayrılacağı bunun söylenmesi etkisiyle de herhalde biraz tatlı eleştiriler Bakanlığımıza, Gelir İdaresi Başkanlığımıza iletili. Aslında onunla ilgili çok kısa bir şeye değinip geçmek istiyorum. Bu da Sayın Başkanın dün alkışlarınızla da karşılığını bulan mesajları sanırım alındı. İkinci olarak da BA ve BS formlarıyla ilgili ciddi bir takım eleştiriler iletili. Bu konudaki sıkıntıları da giderecek de bir düzenleme taslağından kendisi bahsetti. Tabii bu taslak aşamasında, Başbakanlık ve daha sonraki aşaması Bakanlığın dışındaki bir olay olmakla birlikte buna ilişkin de mesaj verildi. Hani bu iki mesajı bir kez daha vurgulamak istiyorum. Önemli olan karşılıklı samimi bir şekilde tarafların mesajları birbirlerine iletebilmeleri. Bu anlamda hem Bakanlık, hem sizin camianız, hem üniversite öğretim üyeleri dahil "Maliye" diye başlayan her şey aslında bir bütünün parçaları. Bu anlamda bir farklı taraflar değil de bir bütünün parçası olarak olaylara yaklaşıp en iyiyi bulmamız gerekiyor diye düşünüyorum.

Bugünkü konumuz; Muhasebe ve Denetimde Uzmanlaşma. Konuyla da ilgili olarak çok değerli katılımcılarımız var, ben onları size sırayla tanıtmak istiyorum. Birinci konuşmacımız, Muhasebede Uzmanlaşma konulu sunumu yapacak olan Profesör Doktor Rüstem Hacırüstemoğlu, Galatasaray Üniversitesi. İkinci değerli konuşmacımız Sayın Profesör Doktor Ömer Lalik, TUDESK

Başkanı ve Maltepe Üniversitesi'nden. Sağdan sola doğru sayıyorum, yorumcularımız olacak, üç değerli yorumcumuz. Birinci yorumcumuz, Hüseyin Perviz Pur, İstanbul YMM Odası Sekreteri, ikinci yorumcumuz da Ertan İskender Ayhan Güney SMMM A.Ş.'den kendileri. Üçüncü yorumcumuz da Veyssel Zekai Bak, Trabzon SMMM Odası Başkanı. Daha sonra tartışmalara geçeceğiz ve o tartışmalara ilişkin değerlendirmeleri konuşmacılarımızdan alacağız.

Konumuz Muhasebe ve Denetimde uzmanlaşma idi, ben bu konuda acaba muhasebeci fıkrası var mıdır diye dün bir tarama yaptım, belki çok bilinir bilinmez o konuda çok emin değilim, onu da dikkate alarak size şunu anlatmak istiyorum: Şimdi büyük bir işletmede bir muhasebeci varmış ve bu muhasebeci diğer çalışanlarla birlikte aynı ofisi paylaşıyorlarmış. Bu muhasebeci her sabah geldiğinde çekmecesini çekip orada yapıştırdığı banttaki bir notu sürekli okuyup tekrar yerine yapıştırıp çekmeceyi kapatıyormuş. Bu böyle her gün devam edince diğer arkadaşları acaba bu nedir, her gün bakıp, okuyup yerine yapıştırıp, kapatıyor diye merak ederlermiş. Ama hiçbir zaman herhalde bu çok gizli bir şey kapalı bir çekmece diye düşünerekten de hiç denememişler acaba ne diye. Gel zaman git zaman bu muhasebeci emekli olduktan sonra merak etmişler, boşken şu çekmeceye bakalım, neymiş diye ve açmışlar çekmeceyi. Bir tane not, notta yazıyor ki; "Borçlu taraf pencere tarafındadır" diye bir not. Yani bunlar birden anlayamamışlar, yılların muhasebecisi bu ifadeyi niye yazıyor ve her gün kaldırıp, bu ifadeyi okuyup, borçlu pencere tarafındadır deyip kapatıyor çekmecesini. Yani buradan aslında şu mesaj verilmek isteniyor muhasebecinin bu davranışından; ne kadar bir şeyi iyi bildiğinizi zannederseniz zannedin her zaman bilginizi çek edip, kontrol etmek zorundasınız. Çünkü bir şeyler her zaman değişmiş olabilir.

Bugünkü konumuz muhasebe ve denetimde uzmanlaşma. İşte muhasebenin bir bütün olduğunu dikkate aldığımızda iki tarafı aslında bu oturumda dikkate alınacak, muhasebe ve denetim bir bütünün parçaları olarak. Meslek mensuplarının vizyonu uzmanlaşma, bugünkü konumuzla baktığımızda aslında meslek mensuplarının vizyonu demek uzmanlaşma. Bu da denetim, danışmanlık ve yönetim muhasebeciliği alanlarında olduğunu söyleyebiliriz. Denetim alanı içerisinde peki meslek mensuplarının rolü ne olacak diye bakacak olursak bu vergi denetim elemanlığı yapmak değildir ve de olmamalıdır. Yani beklenen de bu değildir zaten. Meslek mensuplarının rolü; mali tabloları kullanıcılara en iyi şekilde sunmak ve düzeltmek olmalıdır. Bu da muhasebe denetimidir. Meslek mensupları sadece mükelleflerin işlemlerini yapmakla gö-

revli olmayıp, mükellef ile devlet arasında bir köprü vazifesi görmektedir. Dün de İzmir Yeminli Mali Müşavirler Odası Başkanımızın, Ünal Bey'in de vurgulamaya çalıştığı konu sanırım bu. Bu Sermaye Piyasasında yatırımcıların korunması, bu Enron ve WorldCom olaylarından sonra da bu konular daha bir önem kazanmış durumda. Muhasebe alanında da uzmanlaşmanın çıkışına baktığımızda aslına son dönemdeki bir uzmanlaşmanın Avrupa Birliği'nin o dönemki adıyla Avrupa Topluluğu'nun kurulması çalışmalarının çok önemli katkısı olduğunu biliyoruz. Çünkü üye ülkeler arasındaki emek-sermaye ve mal ve hizmetlerin dolaşımı artık bir ortak dilin muhasebede kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Ve Türkiye açısından da baktığımızda olaya 3568 sayılı yasa ile TÜRMOB'un kurulması bu süreci başlatan adımlar olmuştur, önemli adımlar. Çünkü 1994 yılında muhasebe ve denetimde standartlaşmaya yönelik standartların ülkemiz açısından uluslararası standartlar dikkate alınarak uyumlaştırılması süreci artık bir uzmanlaşmayı ön plana çıkartmıştır. Bu uzmanlaşmada meslekte kategorizeyi getirip, işte yeminli mali müşavir, serbest muhasebeci mali müşavir ve serbest muhasebeci şeklinde mesleğin de kendi içerisinde bir uzmanlaşması sürecini doğurmuştur. Bunlar sizlerin benden daha iyi bildiği, yakından yaşadığı konular. Ben genel girizgahı böyle yaptıktan sonra değerli konuşmacılara söz vererek bu oturuma devam etmek istiyorum. İlk konuşmacımız Sayın Rüstem Hacirüstemoğlu, Hocamızı kürsüye davet ediyorum.

MUHASEBEDE UZMANLAŞMA

Prof. Dr. Rüstem HACİRÜSTEMOĞLU
Galatasaray Üniversitesi

- Sayın Başkan, değerli hocalarım, değerli başkanlar, sevgili meslek mensupları; Benim konuşmamın metni TÜRMOB'a verildi, TÜRMOB'dan elektronik ortamda size ulaştırılacak. Barkoda anlatmak gibi bir alışkanlığım yok, irticalen konuşmak istiyorum. O nedenle de burada Power point sunum yapmayacağım. Ama başlığı olarak ve elektronik ortamda Örgüte ulaştırılmış durumda konuşma.

Ben, muhasebede uzmanlaşma konusunu sorumlulukla ele alıp başlamak istiyorum. Tebliğimde de sizlere bu sorumluluğun muhasebenin sorumluluğu, meslek mensubunun sorumluluğu, bizim TÜRMOB'umuzun sorumluluğu ve devamında globalleşme, küreselleşme artı finansal krizdeki sorumluluklar şeklinde meslek mensubunun nasıl uzmanlaşması gerektiği sürecinde konuları anlatmak istiyorum. Öncelikle muhasebenin tanımında değişiklik yapılarak bizim üniversitelerde okuduğumuz, okuttuğumuz finansal konuların derlenmesi, kaydedilmesi, yorumlanması, analiz edilmesi, raporlanması bir adım öteye götürüldü. Bu da işletmeye ilişkin gelecekte karşı karşıya kalacağı risklerin de sunumu şeklinde. Bu çok önemli bir konudur, çünkü muhasebenin tanımında kayıt etme, raporlama yanında gelecekle ilgili, planla ilgili, işletmenin riskleriyle ilgili konu da artık muhasebenin görevleri arasına girmiştir. Ve finansal bilgi sistemi olarak baktığımızda muhasebenin sorumluluğu işte anlaşılabilir, güvenilir, şeffaf, ihtiyaca uygun finansal bilgiyi sunma olunca bir sorumluluk, topluma karşı bir sorumluluğu olmuş oluyor muhasebenin. Artı; sorumluluk, sosyal sorumluluk dediğimizde karşınıza topluma olan sorumluluk, yapılan işten hesaba çekilme ve sorumluluk duygusu şeklinde bir gelişme var. İşin içerisinde hesaba çekilme ve sorumluluk duygusu olunca bu sefer muhasebe meslek mensubunun uzmanlaşması gerekiyor. Çünkü yüzeysel bir hizmet yerine uzman kişinin hizmeti önem kazanıyor. Ve meslek mensubu da bu sorumluluğunu devlete, müşterisine, kendisine sorumlu şeklinde topluma sorumlu şeklinde yürütüyor. Devlete sorumluluğu

gayet iyi biliyoruz. Sizin güncel yaptığınız işler. İster Maliye'ye, ister SGK'ya yaptığımız bildirimler. Artı onların düzenlemelerinin güncel takibi sizin sorumluluğunuzda. Müşteriye sorumluluk bence daha da geliştirilmeli, müşteriye sadece mali müşavirlik kayıt düzeni, rapor düzeni hizmetinin dışına çıkılmalı, finansal danışmanlık olayı gündeme gelmeli gelecekteki meslek vizyonunda. Yine kendi sorumlu, çünkü kendisini eğitmek zorunda. Hem düzenlemeleri güncel takip hem yabancı dil hem teknoloji ve iletişimdeki gelişmeleri takip adına.

Şimdi bunları meslek mensubu ve muhasebe olarak belirttikten sonra Örgüt'ün sorumluluğuna geliyorum. Örgüt'ün sorumluluğu dünyadaki meslek mensubu açısından baktığımızda IFAC kurul, bu sorumluluğu sırasıyla şu şekilde belirlemiş ve TÜRMOB da bu düzenlemeleri aynen uygulamaya almaya çalışmakta. Birincisi; mesleki kalite güvence sistemi, uluslararası eğitim standartları, uluslararası denetim ve güvence standartları, etik kuralları, kamu muhasebe standardı, soruşturma ve disiplin ilkeleri ve uluslararası finansal raporlama standartları. O zaman meslek örgütümüz de bu çerçevede sorumluluğu üzerine alıp, bizim meslek mensubumuzun hem mesleki yeterlilik öncesi hem de mesleki yeterlilik sonrası eğitimine önem vermektedir ve mesleki eğitim öncesi dediğimizde uzmanlaşmada eğitim standartlarını belirleme, yeterlilik öncesi kuralları koyma, mesleki beceri ve değerlendirmeyi yapma stajı organize etme şeklindedir. Bunu da TESMER aracılığıyla yapmakta; hem meslek öncesi, bu uzmanlık öncesi, mesleki yeterlilik öncesi hem de yeterlilik sonrası TESMER'imiz bu faaliyetleri yürütmekte. Mesleki yeterlilik sonrası da sürekli mesleki eğitim, mesleki eğitimde minimum seviyenin belirlenmesi ve uygunluk süreci olarak bunları söylemiş. Şimdi bizim bu şekilde eğitimimizin IFAC standartlarıyla da yönlendirilmesi söz konusu. IFAC'ta muhasebe mesleği eğitime giriş gerekleri standarttır. Muhasebe meslek eğitimi programlarının içeriği standardı, mesleki beceriler standardı, mesleki değerler etik ve tutum standardı, uygulama deneyimi gerekleri standardı, mesleki yeterlilik ve yetkiliyi değerlendirme standardı, sürekli mesleki gelişim standardı ve denetçiler için yetkinlik gerekleri standardı şeklinde bunu gruplamıştır. Ayrıca bu standartlar eğitimin içeriğinde üç başlıkta çalışmaların olmasını istemiş, bu başlıklar muhasebe finansla ilgili konular, işletme yönetimi ve iş çevresiyle ilgili konular, bilgi teknolojileriyle ilgili konular şeklindedir.

Bunları bu şekilde söyledikten sonra şimdi küreselleşen dünyada muhasebe meslek mensubunu nasıl uzmanlaştıracağız? Evet, bizim klasik eğitimleri-

mizden burada finansal muhasebe bilinmeli, maliyet muhasebesi bilinmeli, vergi bilinmeli, yönetim muhasebesi bilinmeli şeklinde söyleyebilirim ama olayın şekli de değişmiştir. Olayın şekli küreselleşmeyle şu hali almıştır; küreselleşme, insanların küresel düşünmeyi öğretir, ortak işletme dilini ortaya çıkma ihtiyacını doğurmuş ve bilgi gereksiniminde artış yaratmıştır. Özetle bu küresel gelişme sadece ülkeniz, diliniz, çevreniz bazında düşünmeyi aşmanızı gerektiriyor. Ve bu ülkelerle dil birliğinizin olmasını gerektiriyor. Ayrıca bilgi dediğimiz zaman sadece maliyeye verilen finansal tablolar ya da beyannameleler olduğu için bitmediğini söylüyor, bundan sonra da bir yaşamın olduğunu bize vurguluyor. Küreselleşmede, muhasebe meslek mensubu kurumsallaşarak rekabet etmek zorundadır. Bakın altını çizerek söylüyorum. Bu küreselleşmede bireysel rekabet etmeniz mümkün değildir. Yine bu kurumsallaşma size bir takım avantajlar, bazen de dezavantajları getirecek. Çünkü küreselleşmenin temelinde hizmet ticareti serbestisi vardır. Bu Avrupa Birliği'nin 4 nolu yönergesine göre. Bu mesleğin artık dışarıdan Türkiye'den verilmesi, Türkiye'den dışarıya ihraç edilmesi söz konusudur. İkinci başlıkta, yabancı kurumlara hizmet verme olanağı ortaya çıkacaktır. 2008 yılı itibarıyla Türkiye'de 21 bin yabancı kuruluş vardır, bunların meslek mensubu tarafından hizmetlerinin verilmesi söz konusudur.

Üçüncü başlıkta Türk Ticaret Yasası'nı alıyorum, çünkü Türk Ticaret Yasası işlem, hesap ve özel denetçilik faaliyeti getirmektedir. Bu da bizim mesleki hizmet yelpazemizi geliştirecektir. Dördüncü başlıkta, uluslararası finansal raporlama standartları söz konusudur. Çünkü bu ortak dilimizdir. Bizim Türkiye Muhasebe Standartlar Kurulu da bu ortak dili, bu görevi yerine getirmekte sayfasında standartları ve standart yorumlama komitesi tebliğlerini yayınlamaktadır. Bizim dünya günceline yaklaşmamızı sağlamaktadır. Meslek mensubu beşinci aşamada müşterisine toplam kalite yönetimi çerçevesinde hizmet vermek zorunda kalacaktır. Bakın hepinizin verdiği hizmetin üç ana unsuru kalite yönetim sisteminde olmak zorundadır. Sizler verdiğiniz hizmeti müşterinize beğendirmek zorundasınız, müşteri memnuniyeti sağlamak zorundasınız. Verdiğiniz hizmet, kullanım uygunluğu olan bir hizmet olmalıdır. Yani düzenlediğiniz finansal raporlamalardan daha sonra karar vermede, kontrolde, planlamada yararlanma olanakları olmalıdır. Yine verdiğiniz hizmet, düzenlediğiniz finansal tablolar uluslararası standartlara uygun olmalıdır. Yurt içinde ve yurt dışında bunlar kullanılmalıdır. Eğer bu üç olguyu verdiğiniz hizmetle bütünleştirebilirseniz o zaman sizler kalite güvence, toplam kalite yönetimi çerçevesinde hizmet veriyor olacaksınız.

Altıncı başlıkta; toplam kalite yönetimine göre mesleki eğitim, klasik muhasebe eğitiminin dışında günümüz için çok önemli bir kavram, risk yönetimi bilmenizi, adli muhasebe bilmenizi ki öğleden sonra Sayın Profesör Cemal İbiş Hocamız size bahsedecek, mali hukuk özel amaçlı rapor düzenlemeyi bilmemiz gerekmektedir. Yine bu kurumsallaşma olayını eğer ilginizi çekiyorsa İstanbul Mali Müşavir Odası'nın sayfasından meslekte kurumsallaşma şeklinde de daha detaylı bulabilirsiniz.

Yine bizim meslek mensubumuzun moralinin yüksek olması gerekiyor, dayanışma gücü olması gerekiyor, imajı bence çok iyi, güzel bir imaj sergilemesi gerekiyor. Belki kontrol olarak söylenen fikra bağlanmış olabilir ama bizim oralardan çok uzaklaşmış olmamız gerekiyor. Yine problem çözme yeteneğimizin olması, yüksek düzeyde böyle bir yetenek sahibi olmamız gerekiyor. Verimlilik sağlamamız lazım, verdiğimiz emeğin karşılığında standartta da olan şekilde finansal bilgiyi fayda-maliyet dengesinde üretmemiz gerekiyor ve meslek mensubunun mesleki sorumluluk sigortasına kavuşturulması gerekiyor. Ben daha önceki konuşmalarında meslek mensubu ve teknoloji konusunu çok konuştum biliyorsunuz belki, dinleyen arkadaşlarım muhakkak var. Meslek mensubunun hem teknolojiyi hem de iletişim bilgi düzeyine sahip olması gerekiyor. Bunun olanaklarından son derece yararlanmamızda yarar görmekteyim.

İşletmelerin son yıllarda yapılan çalışmalara göre bilgi değeri yüzde 50–66 civarındadır. İşletmenin bilgisi işletme değerinde yüzde 50 ile 66 arasındadır. Birçok kişi ve kuruluş bilginin rekabet avantajı yaratan en temel unsurlardan birisi olduğunu bilmektedir ve sahip olunan bilginin sadece kayıt altına alınma değil işletme içinde zaman zaman dışında kurumlar tarafından kullanılması gerekmektedir. Ve işletmelerin ekonomik başarısı bilgi düzeylerini kullanmaktan geçiyor. Meslek mensubunun da başarısı yine bilgi düzeyini kullanmaktan geçiyor. Bizim meslek mensubunun güncel bilgi düzeyine sahip olup rekabeti yaratıp, muhasebe sürecinde maliyetleri düşürme sorumluluğu vardır. Yine uluslararası yatırımcıya güven verip, düzenlediği finansal tablolarla doğru sunumlar gerçekleştirip yatırımları Türkiye'ye çekme sorumluluğu vardır. Uzman meslek mensubunun kaliteli, şeffaf bilgi sunması bundan sonra Basel II kredilendirme sürecinde işletmelerin risk primlerini düşürüp, işletmelerin kredi kullanımlarında kredi faiz oranlarının düşük olmasını sağlayacaktır. Bundan sonra bir finansal krizle Basel II ile bizim meslek mensubunun görevi daha artacak, fonksiyonu daha etkin olacak, fonların çalışmasıyla işletmeler çok daha verimli olanaklar, düşük faiz oranları yakalayacaktır. Yi-

ne meslek mensubu, interaktif ortamda yaratılacak bilgi teknolojileri ile uzmanlaşmasını sağlayıp, kayıt tutmanın yanında danışmanlığa dönük hizmetlerini etkin kılmalıdır.

Bakın meslek mensubunun işletmelerde zayıf kaldığı önemli bir noktayı sunuyorum; iletişimdir. Bizim meslek mensubumuz işletmenin diğer dört fonksiyonuyla doğru iletişim kuramaması sonucu düzenlediği finansal tablolarının etkin olmaması gibi bir durumla karşılaşmaktadır. Bu sefer işletme içinde finansal ve miktarsal bilgi diğer fonksiyonlar tarafından hazırlanmaktadır. Şunu kast ediyorum; muhakkak bir üretimci kadar üretim sürecini, rotasını, reçetesini, bir satışı kadar satış sürecini, bir İK'cı kadar işgücü planlamasını, değerlemesini bir lojistikçi kadar satın alma sürecini bilmek zorundayız. Bunu bildiğimiz zaman fark yaratırız ve o farkı da finansal raporlarımıza sunarak işletmelerin tek finansal tablosu olmasını sağlarız. Yine meslek mensubu meslek örgütüyle, üniversitesiyle ve bağımsız denetim kuruluşlarıyla iletişim içerisinde olmalıdır. Onların web sitelerini, web kütüphanelerini kullanma olanaklarını yakalayıp kendilerini güncelleştirmeyi öğrenme alışkanlıklarını geliştirmesi yükümlülüğündedir. Bizim meslek mensubumuzun sosyolojik, psikolojik, teknolojik destekle bireysel ve ekip çalışma alışkanlığının geliştirilmesi lazım, ekip çalışmasına dönük yeteneklerinin geliştirilmesi lazım. Bunun da temeli eğitimidir. Ayrıca meslek mensubunun uzmanlığı iyi öğrenim ve üniversitelerin eğitimleriyle sürekli desteklenmelidir ki bu konuda TESMER'in iyi öğrenim şeklinde çalışmalarını biliyoruz, sizler de yararlanıyorsunuz.

Gelelim meslek mensubunun uzmanlaşmasıyla bu finansal skandallar konusu. Çünkü dünyada ve ülkemizde fiilen veya ihmalden dolayı finansal raporlar hileli düzenlenebilmektedir. Bunlar etik olmayan davranışlardır ve finansal etik olmayan davranışlar borsada güzelleştirme veya çirkinleştirme şeklinde denetimlerin az olması nedeniyle karşımıza çıkabilmektedir. Bazen de durumdan kaynaklanan baskı sonucu oluşabilmektedir. Denetim eksikliğinin neden olduğu bu yapının herhangi bir primli tarafı, herhangi bir doğru tarafı yoktur ve yapılmamalıdır. Bazen de modern finans ve teknoloji ve iletişimdeki karmaşık yapı da finansal raporların istenildiği gibi ortaya çıkmadığını göstermektedir. Bu da işletmelerin IP sistemlerine geçişte ilk dönemlerde karşımıza çıkmaktadır. O nedenle ilk dönemlerde hem bizim kendi programlarımızda hem de bu gelişmiş programlarda paralel bilgi alıp, çek edildikten sonra bunların yürürlükte kalması sağlanmalıdır.

Yine ekonomik kriz ve bizim finansal açıdan baktığımızda meslek mensubunun uzmanlaşması konusuna da birkaç cümle söylemek istiyorum. Ekonomik krizin nedenlerinden biri meslek mensubunun düzenlediği, hazırladığı finansal bilgi sisteminin kullanılmamasıdır veya bunların düzenlenmemiş olmasıdır. Nedenlerin önemlilerinden birisi bu şekilde söylenmektedir dünyada. Muhakkak meslek mensubunun düzenlediği finansal bilgileri kullanılmalıdır, üst yönetimlerce bu bilgiler karar verme aşamasında, kontrol aşamasında, planlama aşamasında etkinlik sağlamalıdır. Meslek mensubu kriz öncesinde de, krizde de, kriz sonrasında da işletmede görev ve sorumluluklara sahiptir. O iyi bir risk yöneticisi olmak zorundadır. Dikkat ederseniz ikinci kez kullanıyorum bu kavramı, çünkü devir artık risk yönetme devridir. Kriz, finansal tablolara da yansımaktadır. Örneğin kur farkı giderlerin yükselmesi, finansman giderlerinin yükselmesi, şüpheli alacakların ve karşılıkların yükselmesi, enflasyonist kar artışlarının olması, sermayelerin küçülmesi, teknik iflaslar, stokların büyümesi, borçların artması, kıdem tazminatı karşılığının artması, olağanüstü rakamlara ulaşması finansal tablo yapısını bozmaktadır. Ve bu bozuk yapı bir şekilde bizim meslek mensubunun uzmanlığı ile doğru anlatılmak zorundadır. O halde bizim meslek mensubumuzun uzmanlığı burada devreye girip krize karşı işletmesini yönetecek, bu yönetimde finans yönetiminde doğru varlık eşleşmesi yapacak. Yani ne çok alacaktaki kalacak ne çok stokta kalacak, doğru varlık eşleşmesi yapacak, doğru yabancı para-yerli para eşleşmesi yapacak. Yani future piyasalarda kendi riskini yönetebilecek, öncelikle bunları yapabilmesi için bütçe sahibi olması lazım ki Türk Ticaret Yasası da zorunlu hale getirecek inşallah bu konuyu, yani işletmelerin geleceklerini planlaması lazım. Bunun hem miktarsal hem tutarsal açıdan yapması gerekmekte, ayrıca meslek mensubu bu finansal krizde uzmanlığını konuşarak işletmelerinin dengeli ve sürdürülebilir büyüme trendinde olmasını sağlamalıdır. Yani çok riskler alınmasını engellemelidir.

Sonuç olarak muhasebede uzmanlaşma meslek mensubunun çalıştığı kurumla, bürosuyla, imkanıyla, muhasebeyle, muhasebe örgütüyle, üniversite ile eğitimini tamamlaması sürecidir. Muhasebenin salt vergi amaçlı olmaktan çıkartılıp bilgi amaçlı da olması ön plana alınmalıdır. Sırasıyla işletme sahiplerinin meslek mensuplarından kayıt, beyanname, yasal yükümlülükler dışında daha da katma değerli hizmetler alabileceklerine inandırılması, bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca meslek örgütü uluslararası mesleki yeterlilik öncesi ve sonrası eğitim çalışmalarını etkin biçimde, yaygın biçimde, şu anki çalışmalarını daha da geliştirecek biçimde yürütmelidir, üniversitelerle işbirliğini sağlamalıdır. Üniversitelerden sağlanacak güncel bilgilerle bu uzmanlaş-

ma sürdürülmelidir. Biz üniversiteler ne yapıyoruz? Onu söyleyeyim; biz de bu sene 28. Muhasebe Eğitim Sempozyumu'nu düzenliyoruz. Konumuzu söylüyorum; 20–24 Mayıs 2009, Çeşme. Celal Bayar Üniversitesi düzenliyor. Seneye de inşallah Galatasaray Üniversitesi olarak biz düzenleyeceğiz, bu senenin konusu; “Yakın Gelecek ve Muhasebe Eğitimi”. Yani yalnız değil-siniz, saygılar sunarım.

İlhan KARAYILAN
Oturum Başkanı
Maliye Bakanlığı Daire Başkanı

- Sayın Rüstem Hacırüstemoğlu Hocamıza çok teşekkür ediyoruz. Uzmanlaşma konusunun bütün boyutlarıyla ele alındığı bir konuşması oldu. Temel anlamda muhasebenin bir kaydetme süreci olmadığı aynı zamanda finansal riskleri, geleceğe ilişkin finansal riskleri kullanıcılara sunması gerektiğini, sorumluluğun tanımı içerisinde belirtti. Bu hem devlete karşı hem topluma karşı hem kendisine karşı bir sorumluluk gereği olduğunu, buna ilişkin IFAC'ın sorumluluk tanımı ve standartlar ve eğitim, mesleki yeterlilik sonrası eğitim konusundaki düzenlemelerine vurguda bulundu. Bu süreçte, küreselleşme sürecinde global düşünme ve aynı dili kullanmanın bir gereklilik olduğunu, muhasebe mensubunun da bu dili kullanırken kurumsallaşması gerektiği konusuna, kurumsallaşmaya vermesi gereken öneme dikkat çekti. Bunun bir bireysel rekabetle üstesinden gelinebilecek bir süreç olmadığını bizlerle paylaştı.

Hizmet üretimini nihai olarak bir müşteri memnuniyetini içerdiğini, bu nedenle sorumluluk kapsamının geniş olduğunu, moral ve imajın çok iyi olduğunu, ben de bu noktaya aslında bir vurguda bulunmak istiyorum. Çünkü dün TÜRMOB Genel Sekreteri Yücel Bey'in konuşmasından ben bir alıntı yapmıştım. Bu meslek başkalarına emanet edilebilecek bir meslek değil, bu konuda da çünkü sayın oturma başkanına bir anekdotu aktarınca, yani işte siz yapmazsanız bunu yapacak başka birisi buluruz şeklindeki değerlendirmesine, anekdotuna verdiği bir cevap bence çok güzel bir tespit aslında. Evet, bunu yapacak başka bir kimse yok, bunu sizden başka yapacak kimse yok. Bu da kanımca böyle biliniyor ama bu mesleğin uzmanlaşmayla geliştirilmesi, sorumluluk kapsamının iyi belirlenmesi ve eğitimin çok önemli olduğunu sayın hocamızın belirttiği gibi ve moral ve imajın da bu anlamda çok önemli olduğu. Çünkü bu mesajlar devlet ile, Maliye Bakanlığı ile, üniversiteler ile

karşılıklı bir mesajlaşma ve iletişim metodu. Bunun samimi olması gerekiyor. Bu samimiyet hissedildiğinde hakikaten insanlar tarafından dile getirilen noktaların anlam bulduğu, çözümünün daha imkân dahilinde olduğunu söylemek istiyorum. Bu nedenle iletişime büyük önem vermesi gerektiği, işletmenin sadece muhasebe kısmıyla değil; lojistikten tutun pazarlama ve satın almaya kadar bütün birimlerinin, departmanlarının gidişatı hakkında muhasebe meslek mensubunun bilgisi olması gerektiği, onları takip etmesi gerektiği, bu da sorumluluk gereği yapılması gereken bir çalışma olduğunu belirtti. Finansal tabloları düzenlemede etik olmayan davranışların mesleğe çok büyük zararlar verdiğini, bunların olmaması gerektiği. Sonuç olarak da uzmanlaşmanın hem üniversiteyle, hem kendi bürosuyla, TÜRMÖB'la, meslek örgütleriyle ve en önemlisi bu süreçte her zaman bir eğitim süreci olduğunu belirtti. Benim de anlattığım fıkra da aslında verilen mesaj bu eğitimin her gün devam ettiği, yani insanların ben artık tamam, eğitimim yetkin bir hale geldim, olgunlaştım diyerek kitapları kapatmaması, sürekli bir eğitim zaten bu camia bunun böyle olduğunu gösteriyor. En son olarak da bu bilginin çok önemli olduğu, temel konuşmanın içeriğinde, muhasebecinin, meslek mensubunun üreteceği bilginin çok önemli bir bilgi olduğunu, salt vergisel amaçla değil, onu da içeren bir boyutu olduğu, vergiyi aşan tüm finansal boyutlarıyla geniş ve kapsamlı bir bilgi sunması gerektiğini, temel anlamda konuşmasında sundu biz de kendisine teşekkür ediyoruz. Ben ikinci konuşmacımızı davet etmek istiyorum. Sayın Profesör Doktor Ömer Lalik, Türkiye Denetim Standartları Kurulu Başkanı ve Maltepe Üniversitesi Öğretim Üyesi. Buyurun Hocam.

DENETİMDE UZMANLAŞMA

Prof. Dr. Ömer LALİK
Türkiye Denetim Standartları Kurulu Başkanı
Maltepe Üniversitesi

- Efendim herkese günaydın, herkese merhaba. Dünden bugüne hani bir şeyi kırk kere söylenirse olurmuş denir ya. Uzmanlık, uzmanlık dün sabahdan beri hepimiz uzmanlıktan söz ediyoruz artık benim söyleyecek hiçbir şeyim de kalmadı, 41. kere uzmanlık diyeceğim.

Asıl nereden kaynaklanıyor biraz evvel Rüstem'in söyledikleri ile şimdi benim söylediklerim? Geçici kurul oluşturulduğunda 1980'li yıllarda mesleğin isim tartışması yapıldı. O isim tartışmasında ben ve birkaç arkadaşım Geçici Kurul'a mesleğin muhasebecilik mesleği olduğu, doğacak çocuğun isminin düzgün konulması, doğru konulması lazım geldiğini tartıştık ama yetmedi. Gücümüz serbest muhasebeci, serbest muhasebeci mali müşavir, yeminli mali müşavir gibi mesleğimizi doğrudan doğruya, muhasebeciliği doğrudan doğruya ifade etmeyen isimlerle iş gündeme geldi ve bugünkü geçiş sınavları, başkaca nedenler işte bizim farklı başlıklar altında denetimde uzmanlaşma deyip, bir ölçüde yine muhasebede uzmanlaşmayı söylediğimiz, etik deyip hiç de farklı şeyler söylemediğimiz şeyler. Ben o nedenle belki çoğunuzu da ilgilendirmeyecek, belki çoğunuzu sinirlendirecek bir şeyler belki söyleyebilirim.

Evet, herkes gibi ben de saygılarımı sunarak başlıyorum. 21. yüzyıla girerken işte geçtiğimiz on yılda dünyada pek çok değişim ve yenileşme oldu. Bu değişim denetim firmalarını da doğal olarak etkiledi. Denetim firmaları güçlü bir örgüt yapısı, yüksek verimlilik sağlayacak politikalar, hasat kontrol sistemleri, üstün kalitede denetim hizmeti, müşteri memnuniyeti bilinci, firma çalışanlarında iş tatmini ve iş mutluluğunu arttıracak bir anlayış, mükemmel rekabet stratejileri, bütünleştirilmiş firma kültürü yaratma yönünde geliştirdikleri yeni vizyonlarıyla yeni bir yapılanma sürecine girdiler.

Bir denetim firmasının örgüt kültürü, o denetim firmasında işlerin nasıl yürüdüğünü, o firmada çalışanların bilinçlerine yerleştirilmiş olan ideolojiyi ve davranış modellerini yansıtır. Denetimde uzmanlaşmayı önemseyen her denetim firması her şeyden önce kendi örgüt kültürünü iyi anlamak zorundadır. Örgütlenme biçimini etkileyen kültürler pek çok firmada farklı başlıklar altında anlatılmış olabilir. Ancak Max Weber sosyolojisinden yola çıkarak benliğini bulan ve ismine hiyerarşi ve bürokrasi kültürü dediğimiz kültür bir örgütte hizmetin en iyi nasıl yapılacağına adımlarını gösterir. Hiyerarşi kültürünün ömrünü tamamladığı söylenemez. 1960'lı yıllarda bu hiyerarşi kültürü ve bürokrasi kültüründen daha farklı bir kültürü hiçbir denetim şirketi aklından geçirmede, ama 1970'lerden itibaren uluslararası rekabet koşullarındaki değişiklikler firmaları piyasa kültürünü anlamaya, ardından klan kültürüyle yoğurmaya ve günümüzde de değişme ve yenileşme kültürüne kadar getirdi. Hepinizin bildiği gibi hiyerarşi kültürüyle küçük muhasebe firmalarımızda da biz kendi içimizde üç kişiyle, beş kişiyle fonksiyonel uzmanlaşmaya dayalı bir iş bölümü yaparız. Şirketimizde, firmamızda açık seçik belirlenmiş bir hiyerarşik yapı vardır. Her kademedeki işin nasıl yapıldığını gösteren ilke ve yöntemler, aklı ilke ve kuralları asla göz ardı etmeyen davranışlar, bilgi ve uzmanlığa dayanan bir seçim ve yükseltme sistemi, açık ve seçik belirlenmiş sorumluluk önce gelir. Hiyerarşi kültürünün 1970'li yıllarda hemen yanına ekleniveren piyasa kültürü bize şunu anlatmaz; bu piyasa kültürü sözcüğünde yer verilen piyasa sözcüğünün pazarlama fonksiyonuyla veya müşteri ilişkileriyle hiç ilgisi yoktur. Bu kültür bir denetim şirketinin kendisinin bir piyasa olduğunu anlatmaya çalışır. Klan kültürü ise; temellerini Japon ahlak sisteminden almıştır. Paylaşılan değerler, ortak hedefler, bağlılık, katılımcılık, bencillikten uzak bir biz duygusu klan kültürünün temel özellikleridir. Burada örgütü birlikte tutan sadakat ve gelenektir. Hiyerarşi ve bürokrasi kültüründeki kaliteli hizmet anlayışı piyasa kültürüyle kendisini gösteren kar kavramı ile olan gelişim kendisine klan kültürünün beraberlik duygusuna terk eder. Bir dördüncü kültür, yenileşme ve değişme kültürü dediğimiz bir kültür. Bu bilgi çağının örgütsel dünyasını karakterize eden aşırı hızlı ve aşırı çalkantılı ortamlara en hızlı tepki veren örgüt yapısının kültürüdür.

Yukarıda sözünü ettiğim dört kültürden herhangi biri sizin müşteriniz olan herhangi bir şirketin tek başına kültürü olabilir. Bir denetim şirketi bu kültürlerden hiyerarşi kültüründen vazgeçmeden bir diğerine de örgüt felsefesinde yer verebilir, ama benim anlayışıma göre bir denetim şirketi eğer uzmanlaşma adımlarını atacaksa bu dört kültürü birden hissedilen bir örgüt yapısını yenileştirmek ve değiştirmek durumundadır.

Dünden beri hep söylendi ve burada da bilgisayar takıldı. Efendim, bir varmış bir yokmuş tamam mı? Dünden beri ekonomik krizden söz edildi. Ben çocukluğumdan beri ekonomik kriz olmadığı bir dönemi hatırlamıyorum zaten. Ekonomik kriz, ister muhasebe firması olsun ister bir denetim firması olsun ister istemez rekabeti arttırdı. Ekonomik kriz ardından finansal krizle de bütünleştğinde bu rekabet sertleşti ve rakiplerin alanı genişledi. Öyleyse rakipler belli rekabet stratejilerini geliştirerek birbirilerini alt etmek noktasına geldiler. Bugün literatürde de, uygulamada da genelde rekabet stratejileri ikiye ayrılmaktadır. Bir tanesi maliye liderliği stratejisi dediğimiz ve dünden beri özellikle haksız rekabet konusunda çokça dillendirilen fiyat kırma olayları anlatıldı dün. Tabiatıyla burada bir firmanın sürekli fiyat rekabeti içinde hizmetini götürmesi söz konusu değildir. Bu noktada biraz evvel Rüstem'in de ifade ettiği gibi bütün firmalar maliyet kontrolü içinde maliyetlerini en alt düzeye indirecek formülleri yaratmak durumundadır. Biraz evvel de ifade ettim; düşük fiyat politikası sürekli olarak asla uygulanamaz, uygulanmamalıdır. Öyleyse bu stratejiye ek olarak gene dünden beri defalarla satır başlarında söylenen farklılaşma stratejileri gündeme getirilir. Bu düşük fiyat politikasının tek ilacıdır bana göre. Eğer bir denetim firması ürünleriyle, hizmet anlayışıyla, müşteri memnuniyetiyle rakiplerinden farklılaşabiliyorsa zaten onun piyasada tutunmaması için hiçbir sebep kalmayacaktır. Denetim firmaları öyleyse hangi stratejik kararlarla bu işi yapmalıdır?

Denetim firmaları maliyet liderliği ve farklılaşma stratejilerini birleşme, devralma, satın alma, belli sektörlere odaklanma gibi stratejik kararlarla yaşama geçirirler. Burada yabancı şirketlerden, yabancı uyruğundaki şirketlerden yola çıkacağım. Tâbi bu şirketlerin bizim ulusal pazarımıza nasıl yansıdığını hepimiz biliyoruz. Bunları çok süratle aktarıyorum, çünkü rekabet stratejilerini birleşme, evlenme, boşanma kararlarına gelebilmem adına bunları size göstermem lazım. Bu şirketler şu hale gelmeden önce bizim Ömer'in şirketi, Rüstem'in şirketi, bir kişinin şirketi. Üç kişi, beş kişi bir araya geldi oldu Peat Marvick uluslararası adım attı ismi bir ölçüde değişti. 1970'li yıllar bu şirketlerin birleşme, evlenme dönemleri; Price Waterhouse and Coopers and Lybrand'la birleşti, PricewaterhouseCoopers. Peat Marvick KMD Grubu birleşti, KEMPG. Tabiatıyla bu birleşmelerden şunu amaçladı şirketler; rekabet avantajı yakalamak, birbirlerinin uzmanlığından yararlanmak, karşılıklı birleştirdikleri müşteri portföyleriyle pazara hakim olmak dolayısıyla maliyetleri düşürmek, deneyimleri birleştirmek ve en önemlisi marka oluşturmak için birleştiler. Bir başka örnek, bir diğer örnek; bu birleşmelerden sonra 1970'li 1980'li yıllarda onlarla ifade edilen büyük şirket sayısı önce sekize

sonra beşe düştü! Bugün, dün, daha önceki toplantılarda ifade edildi. 1993–2004 dönemi arasında ardı ardına gelen şirket skandalları, diğer bir ifadeyle muhasebe skandalları mütalgeselşaptın krizi ile başladı. Devam etti ve bir sembol olan Enron’la ardından İtalya’daki Parmalat’la patladı. 2002 yılı belki de bizim meslek hayatımızın dönüm noktası oldu. Bir taraftan büyük, yıkılmaz sanılan Enron, devlet içinde devlet Enron, diğer taraftan mesleğimizin en büyüğü Arthur Andersen bir araya geldiler ve patladılar. Biliyorsunuz Enron olayında Arthur Andersen tüm Enron’a ait yıllardan beri biriktirmiş olduğu çalışma kağıtlarını, dokümanlarını yok etmekle milyarlarca dolarlık yolsuzluğun üstünü örtmekle suçlandı, yargı önünde suçlandı, Amerikan Senatosu önünde suçlandı ve sonuçta da bunların gerçek olduğu ortaya çıktı ve yok oldu. Ve kala kala dört büyük kaldı.

Şimdi bu dört büyük Türkiye’de de ulusal anlamda tabiatıyla varlar ama biz, hani biraz evvel sözüme başlarken belki sözlerim sizi çok ilgilendirmeyecek dedim, şunun için; bugün Sermaye Piyasası Kurulu’nun bağımsız denetim piyasasında işlem yapmaya, yani bağımsız denetim hizmeti vermeye yetkilettiği firma sayısı sadece 95’tir. Bu 95’in dördü ulusal kimlik de taşıyan bu dört büyük şirket bu 95’in içindedir. Bir-iki tane orta büyüklükte sayılabilecek şirket dışında gerisi diğerleridir. Sermaye piyasasının derin olmadığı bir ortamda zaten küçük bir piyasada gerçekten kıran kırana bir mücadele her zaman olacaktır, ama ne var ki Arthur Andersen en büyüktü. Bu şimdi izlediğiniz dört büyük onunla sadece fiyat ve rekabeti yaparak başa çıkmaya çalışıyorlardı tüm yerkürede, sadece Türkiye’de değil. Ne zaman ki Arthur Andersen yok oldu fiyat rekabeti bir ölçüde ortadan kalktı. Bu firmalar kendi ücretlerini kendi tayin eder tekel konuma geldiler. Tabii bu müşterilerin aleyhine oldu. Müşteriler daha yüksek maliyetlere katlanmak zorunda kalmaya başladılar. A kötü mü? Onlardan öğreneceğimiz pek çok şey var eskiden öğrendiğimiz gibi.

Tabii bu uzmanlaşmada odaklanma noktasında da bunun bir rekabet stratejisi olduğunu akıldan uzak tutmamız lazım ve bizim Türkiye’de faaliyet gösteren denetim firmalarının hizmet alanlarını herhangi bir araştırma değil sadece benim ilgili firmaların, bu 95 firmanın web sitesi olabilen web sayfalarından çıkarttığım sonuca göre, bunlar muhasebe hizmetleri yapıyorlar, güvence hizmetleri yapıyorlar, danışmanlık hizmetleri yapıyorlar, eğitim hizmetleri yapıyorlar.

Evet, güvence hizmetleri, onaylama hizmetleri bütün bunlar denetimle ilgili o zaman çok süratli geçiyorum.

Efendim Amerika'da mesleğe uzmanlık kazandıracak özellikle e-ticaretin öne çıkmasıyla bir güvence ihtiyacı ortaya çıktı ve denetim şirketleri yetki aldılar. Buna işte web sayfalarının güvenilirliği ile ilgili bir denetim yetkisi. Bu web sayfalarındaki iletişim sistemlerinin güvenilirliğini ilgilendiren hizmetler ve diğer bilgi hizmetleri ortaya çıktı. Şimdi tabii bir de bu Arthur Andersen olayından sonra uluslararası kamuoyunda bu firmaların, denetim firmalarının verdikleri raporların sağlığı tartışılır hale geldi. Acaba bunlar kazançları doğru bildiriyorlar mı, bildirmiyorlar mı noktasında. Bir-iki araştırma sonucundan kısaca söz ederek sözlerime son vereceğim. Bu araştırmaların genelinde denetim firmalarının sektörel uzmanlaşmaları ile raporladıkları kazancın kalitesi arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmalarda uzmanlaşmayla raporlanan kazancın kalitesi arasında olumlu bir ilişkinin olduğu ortaya çıktı. Denetim firmalarında sektörel uzmanlaşma arttıkça yönetimin isteğine bağlı muhasebe politikalarının raporlanan kazanç üzerindeki etkisinin azaldığı ortaya çıktı. Denetlenen müşteri şirketlerin hisse senedi fiyatlarının bu şirketlerin raporlanan kazançlarına ilişkin bilgilerinin daha anlamlı bir yorumlama biçimine kavuştuğu ortaya çıktı. Denetimin kalitesiyle denetim firmasının sektörel piyasa payı ve denetim hizmet ücretleri arasındaki ilişkileri araştıran bir çalışmada uzmanlaştığı sektörde piyasa payı yüksek denetim firmalarının talep ettikleri denetim hizmet ücretlerinin ilgili sektörde uzmanlaşmamış denetim firmalarının aldığı ücretlerden daha yüksek olduğu, sektörel uzmanlaşmayı bir ürün farklılaştırması stratejisi olarak kabul ederek irdeleyen bir akademik çalışmada denetim firmasının o sektörde belli bir müşteri payına sahip olmasının denetim hizmet maliyetlerini azalması sonucunu doğurduğunu ve aynı zamanda denetim hizmet kalitesini arttırdığını, sektörde uzman denetim firmalarına yönelen talebin artması durumunda bu firmaların aldıkları denetim hizmet ücretlerinin de artmakta olduğu gözlemlendi.

Gelelim sonuç ve lafın sonuna. Dünden beri söylenenlerden ben farklı hiçbir şey söylemedim. Buradaki sonuç ve lafın sonu dünden beri söylediklerimizin hepsi neredeyse. Belki de bundan sonra söyleneceklerin de. Dünya küresel bir köydür, köyde yaşayacaksın köyün kozmopolit kültürünü içselleştireceksin ve muhtarın ilkelerine uyacaksın. Küçük bir denetim firmasıysan bu köyde ayakta kalabilmek için her geçen günde daha çok çaba harcayacak, değişime ve yenileşmeye direnmeyeceksin. Köyün bir ucundan diğer ucuna ulaşmak bir kol, bir tuş mesafesinde, erişebilmenin ve uzmanlaşmanın yöntem ve

yordamlarını öğreneceksin. Köyün kimi yollarını bilmiyorsan kaybolmamak adına o yolu bilenle yola çıkacaksın ve önüne çıkan her patikaya sapmayacaksın. Sevmesen de köyün bir bilenine ara sıra kulak vereceksin. Çok hata yapmışlardan denetim hikayeleri deneyim hikayeleri dinleyeceksin. Tekerleği yeniden keşfetmenin maliyetine katlanmayacaksın. İyi bir iş iyi bir eş getirir ilkesine inanarak evlilikten korkmayacaksın. Sahanda yumurta pişirmeyi bilmiyorsan usta aşçı ağzıyla mutfağa girmeyeceksin. Köyde birbirinden farklı hırsları olan komşularınla haksız rekabetten kaçınacaksın. Köydeki çıkar ilişkilerini ve çıkar çatışmalarını gözleyecek, dedikodulardaki gerçeklik ile kurmacayı ayıracak, açık ya da örtülü ön bilgileri irdeleyeceksin. Koşullar boşanmanı gerektiriyorsa buna cesaret göstereceksin ve bilgelikle şaşkınlık arasında sıkışıp kaldığın bu köyde kalan günlerini huzur içinde yaşayabilmek için veda etmesini bileceksin.

Teşekkür ediyorum efendim.

İlhan KARAYILAN

Oturum Başkanı

Maliye Bakanlığı Daire Başkanı

- Sayın Profesör Doktor Ömer Lalik Hocamıza da bu ilginç ve dikkat çekici konuşmasından ötürü teşekkür ediyoruz.

Kendisi köy modelinde ne demek istediklerini özetlediği için ben onlara girmeyeceğim. Sadece bir noktaya dikkat çekmek istiyorum Ömer Hocamızın altını çizdiği; bu rekabet stratejilerinde maliyet liderliğinin fiyat kırma olayları olarak dünden bugüne tartışılan olgunun altında yattığını vurgulayarak bir farklılık stratejisi yaratma, sunulan hizmetin farklılığını hissettirerek rekabetin bu strateji üzerine kurulması gerektiğini ve de bu kapsamda bu büyük denetim şirketlerinin birleşme sürecinin aslında kurumsallaşarak daha profesyonel ve daha şeffaf bir meslekte, denetim mesleğinde, denetim fonksiyonunda olumlu katkılar yapması beklenecek iken Amerika'daki bu skandallar göstermiştir ki aslında Aristo mantığı ile hareket edildiğinde bir büyüme, bir birleşme, bir kurumsallaşma iyi bir şey doğuracaktı diyebiliriz, ama böyle bir sonucun doğurmadığını işte Enron'daki çok büyük bir skandala bu birleşme ve kurumsallaşmış diye görülen, tanımlanan, bilinen çok meşhur bir denetim firmasının imza atmış olmasının çok düşündürücü olduğunu, Türkiye'de de SPK'nın yetkilendirdiği denetim firmalarının sadece dört tanesinin uluslara-

rası aktörlerden olduğu, bir ikisinin orta ölçekte geri kalanın da anladığımız kadarıyla mikro ölçekteki denetim firmaları olduğunu vurguladı. Bu fiyat farkının artık bir büyük bir denetim şirketini bile ortadan kaldırdığına dikkat çekerek stratejinin farkındalık yaratma stratejisi üzerine kurulmasına da dikkatini vurgulayarak Hüseyin Bey'e hemen geçmek istiyorum zaman sıkıntımız nedeniyle. Hüseyin Bey de şimdiden süreyi çok fazla geçeceğim şeklinde mesajlar iletiyor ama biz sadece kendisine teknik arızalardan varsayarak 1-2 dakika kendilerini uzatma şeyi yapacağız. Buyursunlar.

YORUMCULAR

Hüseyin Perviz PUR İstanbul YMM Oda Sekreteri

- Sayın TÜRMOB Yönetim kurulu, Denetleme ve Disiplin kurulu üyeleri, Değerli Başkanım, sayın konuşmacılar ve yorumcular ve değerli meslektaşlarım;

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu sempozyum için TÜRMOB'a teşekkürlerimi arz ediyorum. Sayın Ömer Lalik'le 1976'da Türkiye Muhasebe Uzmanları Yönetim Kurulu'nda beraberdik, 40 yıllık bir dostluğumuz var ama ben 15 sene İstanbul Üniversitesi'nde hocalık yaptığım için bir insanın dinleme kapasitesinin 45 dakikayı aştığında yavaş yavaş salonun boşalmaya veya uyku zamanının geldiğine şahit olduk, biraz hareketlendirmek için kendisinin dün hakikaten çok tehlikeli geçirdiği bir kazayı araya girerek anlatmak zorunda kaldım, şans eseri kurtulmuşlar. Onu havaalanından buraya getiren araç maalesef otobanda çelik bariyere çarparak ama düşmeden, devrilmeden geldi sağ olsun.

Evet, efendim çok teşekkür ediyorum. Değerli hocalarım kendileri zaten Türkiye'de o kadar uzun seneler bu mesleğe emek verdiler ki kendileri her yerde görev alırlar amatörce bir ruh taşırlar. Ben onlardan geçmişe ait olan bu krizden sonra bütün sistemin, ama iddialı konuşuyorum, bütün sistemin artık çöpe atılma zamanının geldiğini söylüyorum. Çok agresif bir cümle bu, çok iddialı bir cümle. Çünkü bugüne kadar kurulan muhasebe ve denetim standartları istenilen başarıyı sağlayamamıştır. 1929 ve 1934'deki krizlere istinaden çıkartılan ve İngiltere'de 1974'te kurulan ve Türkiye'nin de 1976'da üye olduğu Dünya Uluslararası Muhasebe Standartları bir yandan da Amerika'nın denetim standartları kataloglar ve klasörler halindedir. Şu duvara sığmaz, hepsi uygulamadır, ama bütün bunlara rağmen muhasebe ve denetimde en son nisan ayında G20 toplantısı Londra'da suçlu arandı. Bu krizin suçlusu kim? Sonunda finans sektöründen geldiğini, finans sektörünün üretim sektörünü pompaladığını, bir yandan üretim sektörünü borçlandırırken öbür taraf-

tan tüketicilerin de satın alma güçlerine kredi vermek suretiyle iki tarafı birbirinin üzerine çullandırdı ve eritti, yani kredisini öbür taraftan sağlayacağını zannetti. Stoklar arttı, satılamayınca ve üretim artınca ama talep gelmeyince arza kriz patladı. Şimdi arkadan sektörler kendi paralarını devletin FED'in, yani Amerika Merkez Bankası'nın bastığı 4 katrilyonluk dolarla kapatmaya çalışıyor. Diğer taraftan Çin diyor ki, benim iki oda Amerikan Merkez Bankası hisse senedim var haa dikkat edin. Çin'le fazla uğraşmayın, bunu piyasa sürerim. Aman yapma, diyor Amerika, dur bekle.

Şimdi bu vaziyette bizim sektörler ve Türkiye'ye gelelim. Geldiğimiz zaman 2001'de Türkiye hep kötü şey yapacak değiliz, o kadar güzel bir kriz değerlendirmesi yapmışız ki, bir; Banka Düzenleme ve Denetleme Kurulu kurulmuş. Bu çok tarihi bir olay. İki; Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu kurulmuş. Bu da tarihi bir olay ve SPK standartları ve denetçileri daha iyi elemeye ve seçmeye tekrar sınavdan geçirmeye başlamış. Yani Türkiye'nin gözü açılmış. Şimdi Tasarruf Sigorta Fonu bugün zehirli varlıklar denen bilançoları Amerika'daki ilk yapılan, zehirli varlıkların temizlenmesi, G20'de nisanda Londra'da bu karar alındı. İkincisi; bugün bizim Merkez Bankası'nın, BDDK'nın aynı hemen hemen bir kamu yararını gözetim kurulu ihdas edilmesi gerektiğini işaret etti bu G20'de ve bunu IFAC Şubat 2009 tebliğinde ilan etti. Bir, yani kamu yararını gözetim kurulunu ihdas edecek, IFAC'ın Muhasebe Standartları Komitesi, Eğitim Komitesi, Mali Müşavirler Etik Komitesi'nin uygulamalarını bu kurul gözden geçirecektir, standartların tespitinde siyasi sorumluluğun rolü de ayrıca izah edilmektedir. IFAC, mali krizle ilgili bu değişikliklerden sonra 06 Mart 2009 tarihinde Amerikan Temsilciler Meclisi beş kişilik bir Gözetim Komitesi oluşturulmasına ve bu komitenin standart koyular tarafından getirecek standartların incelenmesine ilişkin kanun tasarısını Meclis'ten geçirmiştir. Tasarı, Senatoya Başkan tarafından onaylanmamıştı henüz, hali hazırda bu inceleme görevi SEC, yani Amerikan Sermaye Piyasası tarafından yapılmaktadır. Bu bizim güncel dünyada uluslararası arenadaki gelişmelerimizdir.

Ben burada önemli olan mali sorumluluğun henüz İngiltere'de ve Amerika'da daha henüz bunun şirketlerden denetime tabi tutulduğunu, henüz daha şahsa Türkiye'deki gibi bir yeminli mali müşavirlik kadar ağır sorumluluk yüklenen bir şahsi sorumluluğa indirgenmediğini görüyoruz. Yalnız BDDK'nın bu kadar methetmemin nedenlerinden birisi; bugün Türkiye'deki hiçbir banka batmadı, batmadığı gibi size iki tane rakam vermek zorundayım. Para arzı, yani Merkez Bankası'nın internetinden girerseniz Şubat 2008'deki

para arzı vadeli mevduatta 351 milyon iken ki bugünkü trilyon yani eski paraya göre trilyonken, 440 trilyona çıktı vadeli mevduat 87 trilyon bir artışla. Vadeli mevduatlardan tekrar repo ve para piyasası fonları, likit fonlarda da aynı şekilde 87 milyar yani 176 katrilyon veya trilyon pardon, eski parayla katrilyon, bir artış var. Yani herkes menkul kıymetler borsasındaki hisse senetlerini sattı, gitti vadeli mevduata yatırdı. Bu bankalara olan güvendir. Şimdi, biz eğer krizi hafif atlatmıyoruz, her gün 12 bin işçi çıkıyor onu kabul ediyorum ama şimdi bu paranın tekrar piyasaya sunulması için gerekli önlemler alınacaktır. Yani tüketiciler yavaş yavaş paralarını çekip, sektör, inşaat sektörü diğer yatırımlara işte bu vergi indirimleriyle talep etmeye başlayacaklar, arz hareketine geçecektir. Keynes'in tam istihdam teorisi inşallah yerleşecektir.

Şimdi burada önemli olan bulgu şu; biz mesleğimizde bugüne kadar ne yaptık? Bugüne kadar iki önemli olan hususu karıştırdık birbirine. Bakın, 1975'te Amerika'nın iki tane önemli Arthur Holmes'la, Wine Owermain bunlar Cincinnati Üniveristesi'nin profesörleri, şunu söylüyorlar, diyorlar ki bakın, muhasebe denetimi muhasebenin bir dalı değildir. Muhasebe ve diğer işlemlerin sonuçlarını ve verilerine dayanan bağımsız bir disiplindir. Şimdi biz SMMM'lere disiplin vermeyelim demiyorum. SMMM'ler belgelere ve kayıtlara göre gelen bu verilere deftere uygun olduğunu, geçirilmesinin uygun olduğunu karar verir. Denetim ve yeminli mali müşavirler doğruluğunu karar verir ve onun sorumluluğu da 3568 sayılı kanununun 12. maddesinde belirtilmiştir. Bu 3568 sayılı kanunun gerekçesinde şu diyor, mali müşavir hizmeti niteliğindeki görevleri mesleğin genel ve özel şartlarına uygun olarak yapan meslek mensuplarıdır. Temel görevleri, bu çok tarihi bir gerekçedir, bunun okunması lazım. 1989'a dönersek Maliye Bakanlığı'nın hazırladığı bu kanundaki gerekçe fevkalade açık ve net ortaya sorumlulukları ve bölümleri ve görevleri ayırıyor. Bakın; a) Bir işletmenin bilançosunun gerçek ve doğru bilgi verecek şekilde ve muhasebe usullerine uygun olarak çıkartılıp çıkartılmayacağını araştırmak. İki, usullerine uygun, bunu muhasebeci mali müşavirler yapacak arkadan, şimdi geliyor ikinci, kar-zarar cetvelinin ilgili muhasebe dönemi hasılat ve giderlerini gerçek ve doğru olarak yansıtmayı yansıtmadığını tespit amacıyla muhasebe defterlerindeki kayıtlara göre düzenlenip düzenlenmediğini incelemektir. Yeminli mali müşavirler bu tasarıyla tanınan beyan tasdik yetkisi oldukça önemli bir olgudur. Bu bizim gerekçede yazılı olan bir şey. Bunu karıştırdık, karıştırmayalım. Görevlerimizi yeniden oturalım konuşalım, yeniden standartlarımızı konuşalım ve şimdi Amerika şu kararı aldı; dedi ki, önce off-shore şirketlerini kapatın. Off-shore adalarını tespit edin. Biz

bunu 04.04.2007'de kanunla 94. maddeye ilave ettik. Dedik ki, oradan gelecek olan herhangi bir şeyi oraya yapılacak olan transferde yüzde 30 stopaj koyuyorum, önceden önlemimi almışız.

Şimdi yeni onlar geliyorlar, o Virgine Adaları, Karayipler filan bunların da listesi de yapıldı. Herhalde o liste Bakanlar Kurulu tarafından ilan edildikten sonra da yüzde 30 Türkiye'de işleve çalışacaktır. BDDK'nın kriz çalışmalarında ne yapıldı? BDDK durmuyor, gerçekten samimi söylüyorum, gözetim sisteminin raporlanmasında gerekli güncellemeler yapılıyor, en son raporunda okuyorum 2008 faaliyet raporunu; bankacılık rasyolitesine geçen, geçen yıl 22 adet rasyo ilave edildi, 41 yeni rasyo çalışması tamamlandı. Banka dışı mali kurumlar için çapraz kontroller geliştirildi, bugün Maliye Bakanlığı'nda da aynı başladı ve BDDK hala çeşitli verilerin birbirine oranıyla bankaların dayanıklılığını ölçüyor, bankaların verdiği bilgiler ışığında rasyolar hesaplanıyor, acil önlem planına yönelik iki adet çalışma hazırlandı. Rasyo! Bakın artık vergi denetimi dahil, SPK denetimi dahil, BDDK denetimi dahil. Lütfen eski usul defterleri inceleyip, belgelere falan bu kadar uzun, yoğun şeyden kurtulalım. 2003 yılında Vergi Usul Kanunu'nda gerekli değişiklikler yapıldı, elektronik ortamda defterlerin saklanması kararı verildi ve denetimlerin rasyolara göre ve çapraz denetime göre yapılması için VEDOP kuruldu, yani Vergi Daireleri Koordinasyon Projesi kuruldu ve orada beş adet tablo var. Mükellefler oralara konuluyor. Şimdi Türkiye'deki incelemeler ve 2004 yılında itibaren kanun 2003'teki ilavelerden sonra 2004'ten itibaren Kurumlar Vergisi Beyannamesinde şirketlerin mali verileri alınıyor, rasyolar, dönerlilik, sermayeye göre giderlerin orantısı, sermayenin dönüm hızı, stokların dönüm hızı. Bunlar bize birer tane veridir. Artık denetlenecek firma kendini bilgisayarda kırmızı ışıkla gösterecek. Denetleyecek olan Maliye Bakanlığı inceleme elemanı veya yeminli mali müşavir veya serbest çalışan mali müşavirler herkes artık rasyolardan denetim yapmaya başlamak mecburiyetindeyiz. Standartlarımızı ve denetim standartlarımızı tekrar gözden geçirin sayın başkanım. Biz artık rasyolara dönmek mecburiyetindeyiz. Raporlara rasyo tablolarını ilave etmek mecburiyetindeyiz. Bu rasyolar bize işimize kolaylaştıracaktır, en önemlisi krizi haber verecektir. Bizim gerekçede diyor ki, yıl içinde diyor, 3568'de mükellef ve işletmeciler bu denetimlerden yararlanmalı. Nasıl yararlanacak? Hangi raporla? İyisin sen, iyisin ama şunlar olmasaydı daha iyiydi. Yok kardeşim! Senin stok devir süratin şu, cari oranın 1, güzel harikasin, atıl fonun yok ama senin 3 cari oran çıkıyor, likidite durumun fevkalade kötü, fonlarını kullanamıyorsun. Stoklarındaki hareketsizlik sende acayip bir takım birikimler yaratıyor. Giderlerini geçen seneye göre orantıladığımız zaman

gayrisafi karlarla net karlar arasındaki oranlar senin verimli çalışmadığını gösteriyor. Ben bunlara bakmak mecburiyetindeyim, yani inceleme elemanı mükellefi, muhasebe birimini denetlerken fazla meşgul etmeyecek. Nereye bakacağını, nasıl bakacağını yurt dışında olduğu gibi parmağını basacak.

Şimdi, burada size vermek istediğim birçok bilgiler var ama saate dikkat ediyorum, bitiriyorum, Başkanım hiç konuşmayın, bitiriyorum. Hepinize çok saygılar sunuyorum, iyi günler efendim, iyi çalışmalar.

Ertan İskender AYHAN
Güney SMMM A.Ş.

- Merhabalar. Ben de hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum. Bu cumartesi sabahı gerçekten önemli konuları tartışıyoruz ve zannediyorum öğleden sonra da devam edecek tartışmalar verimli bir şekilde. Ben bugün özellikle iki konuya değinmek istiyorum konuşmamda ve aldığım notlar da var. Slaytları da hazırlayabilirlerse arkadaşlar. Ben öncelikle kendimi tanıtayım. Ben bugün itibariyle 22 yıldır bağımsız denetim mesleğinin içindeyim. Dolayısıyla bugün ve geçmişte konuşulan konuların önemli bir kısmını pratik hayatta da tabii yaşama ve tecrübe etme şansımız oldu.

Dilimin döndüğünce bunları size aktarmaya çalışacağım. Kısa da bir süre olduğunun farkındayım.

Şimdi, özellikle son 10 yılda, yani 1980'lerin sonu için tam aynı şeyi söylemeyeceğim ama gerek mali tabloların hazırlanmasında, gerekse de denetlenmesinde muhasebeciler dışındaki meslek disiplinlerinin çabalarına ve emeklerine son derece artan miktarda bir ihtiyaç doğdu. Bugün herhangi bir özellikle orta ve büyük işletmenin bilançosunu, bir mali tablosunu ele aldığınız zaman bugün size bu slaytta en azından özetini vermeye çalıştığım şekilde yalnızca muhasebeciler ve denetçilerin değil diğer meslek mensuplarının da katkılarını göreceksiniz. Tabii en başta muhasebeciler, yani mali tabloların hazırlanmasından birinci derecede sorumlu olan meslek mensupları, daha sonra denetçiler ayrı bir kategori halinde sunarsak kendilerini yani bütün yaptıkları iş denetim olmak, masanın öbür tarafında olup, denetimle uğraşan şirketler, uzmanlar vesaire bilgi teknolojisi uzmanları ki bunlar özellikle orta bü-

yüklükte ve daha büyük şirketlerin, yani büyük çaptaki şirketlerin mali tabloların hazırlanmasında ve denetlenmesinde son derece önemli katkıda bulunuyorlar.

Bugün bir bankanın, büyük bir finans kuruluşunun bağımsız denetimini ve finansal tablolarının hazırlanması sürecini düşünürseniz bu süreçte bilgi teknoloji uzmanlarının katkısını, onların önemli katkılarını göz ardı edemeyiz. Yani onlarsız ne biz denetçiler ne de bankalar bu mali tabloyu hazırlayamazlar. Aynı şekilde Türkiye çapında veya dünya çapında birçok ülkede faaliyet gösteren bir şirketler zincirini düşünün, bir süpermarket zinciri, yani bütün işlemleri bilgisayar teknolojisine dayanan, kayıtları günlük olarak hesaplanan, aktarılan vesaire yine burada da biz yoğun bir şekilde bilgi teknolojisi uzmanlarının BT uzmanlarının çabalarından, onların yaptıkları çalışmalardan faydalanıyoruz. Belki daha da önemlisi, özellikle bu son günlerin konularına bize daha fazla ışık tutacak olan değerlendirme uzmanları. Burada değerlendirme uzmanlarını aslında çok geniş bir kategoride düşünmek lazım. Yalnızca bütün işi değerlendirme yapan, değerlendirme uzmanı işte maddi duran varlıklar, sabit gayrimenkul değerlemeleri değil, yatırım bankaları, yatırım bankalarının ilgili değerlendirme hizmetlerini veren gruplarını düşünebiliriz. Birazdan daha detaylı bilgi vereceğim, nerelerde hizmetlerinde faydalanıyorsunuz şeklinde. Finans sektörü uzmanları, işte finansal araçların, türevlerin değerlemesi, bunların bilançolara yansıtılması konusunda hizmet veriyorlar. Ve tabii bu slaytta belki sonda ele alıyorum ama çok önemli bir fonksiyon vergi uzmanları. Yani gerek şirketin kendi içinde vergi hesaplamalarını yapan kendi çalışanları, muhasebecileri, müşavirleri ve denetim şirketlerinin kendi kadrolarında bulundurdukları vergi uzmanlarının denetim rolü üzerindeki katkıları.

Evet, aktüeller çok önemli fonksiyon. Özellikle 40 numaralı muhasebe standardının yürürlüğe girmesinden sonra dünyada bütün sigorta şirketlerinin hesaplarının hemen hemen tamamına yakını aslında aktüeller tarafından oluşuyor. Yani belki muhasebeciler bu kayıtları düzenliyorlar ve sunuyorlar ancak bir aktüellik mesleğinin Türkiye’de bunun etkilerini görüyoruz özellikle son yıllarda daha fazla katkı sağlıyorlar. Yalnızca sigorta hesaplarında değil emeklilik fonları hesaplarında. Belki Türkiye için çok uygulaması yok ama batıda uygulaması çok olan fonları, bu emeklilik fonları, uzun vadeli provizyonlar yine bunların düzenlenmesinde aktüellerin katkısı var. Hukukçular, şirketin muhatap olduğu her türlü hukuki uyumsuzluklarda gerek şirketin kendi hukuk müşavirleri gerekse denetim firmalarının kendi bünyelerinde çalıştırdıkları hukuk müşavirleri bir araya gelerek bu uyumsuzlukların nasıl yansıtılması ge-

rektiği konusunda çaba gösteriyorlar. Gerek bilanço dipnotlarında açıklama yönünde gerekse de provizyonlar sağlamak yönünde. Şimdi bu listeyi bu şekilde uzatmak mümkün ve belki de bugünkü konuşmanın tam olarak amacına da hizmet etmeyebilir, çünkü her geçen gün yeni bir ihtiyaç doğduğunda denetim şirketleri, denetim ekipleri yeni yeni uzmanlıklar ihtiyacı duyuyorlar. Vurgulamam gereken nokta şu; bu çoğunlukla yalnızca şirketlerin kullandıkları kendi bilançolarını kullandıkları bir müşavirlik değil denetim şirketlerinin de bu alınan hizmetlerin doğruluğunu kontrol etmek için kendi bünyelerinde tuttıkları müşavirlikler bunlar. Örneğin ben kendi çalıştığım firmadan örnek vermek gerekirse deminden beri saydığım disiplinlerde hemen hemen her birinde Türkiye’de olmasa bile firma organizasyonunun çeşitli bölgelerinde hizmet veren çeşitli gruplar var. Örneğin bir aktüellik hizmetine ihtiyacımız olduğu zaman, sigorta şirketinin denetimini yaptığımız zaman günü geliyor Türkiye’de birlikte çalıştığımız bir aktüel, günü geliyor bizim işte başka bir ofisimizdeki bir aktüelin hizmetlerinden faydalanarak yapılan aktüel hesaplarının, sigorta hesaplarının doğruluğunu kontrol etme imkanı buluyoruz. Veya şirketin bilançosunda herhangi bir türev araç olduğu zaman şirket veya banka bunun değerini bilançosuna yansıtıyor, bunu denetlemek için normal eğitim almış ve normal bir denetim işletmesinde yer almış yani özellikle bir türev konusunda uzmanlaşması yoksa arkadaşımızın, o ekibi yapan arkadaşın, o zaman hemen bu konuda uzman olan insanlara gidiyoruz ve danışıyoruz.

Yani bugünün sabahın başında verilen mesajlardan, yani bilançonun sol tarafı boştur ve pencere tarafıdır. Evet, son derece doğru, bazen en temel konuları dahi soruyoruz, araştırıyoruz, danışıyoruz. Bazen de tabii daha komplike, daha sofistike konularda bu danışmalar devam ediyor. Demin hocam çok doğru bir şekilde tarif etti, bir kütüphane dolusu standartlar haline geldi bu FRS ve diğer muhasebe standartları, doğru. Zaten bugün yaşadığımız sorunların bazılarının temel sebepleri de bu kadar komplike olması, yani bu kadar komplike olduğu için büyük organizasyonlarda dahi bu konularda her zaman tek fikir oluşmuyor. Çünkü çoğunlukla muğlak ifadeler ve muğlak standartlar var. Dolayısıyla da firmalar bu konularda bazen kendi uygulama alanlarına göre, kendi işlerine geldiğine göre seçimler yapmak durumunda kalıyorlar.

Çok kısa sürede toparlamam söz konusu tabii. O zaman şöyle birkaç noktaya daha değinmek istiyorum. Yani bütün bu saydıklarım, denetimde uzmanlaşma ve denetim firmalarının diğer uzmanlık disiplininden faydalanması hemen hemen bütün bilanço kalemlerini etkiliyor ve yine yapılan konuşmalara de-

ğınmek istiyorum çünkü burada yorumcu olarak benim en azından görev ad-dettiğim konulardan bir tanesi de bazı konularda dilimizin döndüğünce bazı konulara yanıt verebilmek. Mesela uzmanlık veya hizmetin farklılaştırılması şeklindeki fiyat rekabeti konuşuldu az önce. Türkiye’de denetim firmaları, yani büyük firmalar diyeyim en azından, benim daha fazla içinde bulundu-ğum, daha fazla yorum yapabileceğim firmalar; gerçekten de fiyat rekabeti-nin yanı sıra hizmet farklılaştırması yapmaya çalışıyoruz. Özellikle de bu tip uzmanlık alanlarını kullanarak. Fakat fiyat rekabeti artık o kadar farklı boyut-lara geldi ki özellikle Türkiye’de hizmette farklılaştırma yaparak dahi bazı konuların çözümünü bulmanız söz konusu olmayabiliyor. Çok önemli birkaç notum var, onlara değinmek istiyorum. Türkiye’de gerçekten borsa e-kote şirketlerinin denetiminde görev alabilecek, lisans almış zannediyorum 95 ile 100 arasında firma var, bugün itibariyle 95. tespit doğru, bunların 4 tanesi uluslararası büyük firma, diğer 3 ya da 4 tanesi orta ölçekli firmadır. Diğerle-ri de genellikle lokal firmalardır, fakat bunların da önemli bir kısmı da yine yabancı bir networkün alt işareti vardır. İşte şu networkün üyesi şeklinde ça-lışıyor. Fakat bunu açıkçası ben sadece 95 değil de nasıl olur da 95 bu firma diye değerlendiriyorum şahsen bunu değerlendirdiğim zaman. Çünkü bağımsız denetimin bugün sizlere aktarmaya çalıştığım bütün bu uzmanlıkları içere-cek şekilde layıkıyla yapılabilmesi için aslında bu uzmanlıkların en azından bir kısmının bünyede bulundurulması, diğer kısmının da ihtiyaç olunca karşı tarafa, başka yerlere müracaat edilerek anılabiliyor olması lazım. Bunun tem-in edilebilmesi için de zaten belli bir ölçek gerekiyor. Yani bu firmaların dört tane olması o firmaların seçimi değil. Tabii ki Türkiye’de, Türkiye dışın-da farklı rekabet ortamları yaratabiliyor fakat Türkiye’de maalesef büyük 4 firma veya 6 firma veya 7 firma olmanın getirdiği durum söz konusu değil. Çünkü Türkiye’de fiyat rekabeti büyük firmalar arasında da çok yoğun bir şe-kilde yaşanıyor. Bunun çok çeşitli sebepleri var, yani gene arzu edilirse ko-nuşabiliriz dostça sohbetlerde vesaire de belki şu an için imkan yok, yer de müsait olmayabilir ancak Türkiye’deki tablo dışarıda görüldüğünden çok da-ha farklı.

Türkiye’deki firmalar, uluslararası firmalar elden geldiğince, mümkün oldu-ğunca mesleğin gelişimi için her türlü çabayı sonuna kadar gösteriyorlar. Do-layısıyla dün ne kadar konuşuldu bilmiyorum, dün ne kadar eleştiri alınmıştır uluslararası firmalar nezdinde onu tam kestiremiyorum ama bunların önemli bir kısmı, hadi hepsi demeyelim, çoğunlukla haksız yorumlar alıyor. Çünkü aslında firmaların yapmaya çalıştığı ve verdikleri görünenden çok daha fazla. Peki, bitti gibi. Çok teşekkür ederim.

Veysel Zekai BAK
Trabzon SMMM Oda Başkanı

- Değerli meslektaşlarım uzun bir sunumdan sonra yorum yapmak oldukça zor olacak diye düşündüm ama konuşmacıların sayesinde çok rahat bir yorum yapacağımı tahmin ediyorum.

Hocalarım beni bağışlasınlar, dört yıl bizi okuttular, mezun ederler dört yıl sonra yeniden okumaya başlarız. Şimdi hocalarımız bizim olmazsa olmazlarımızdır fakat bugün iki hocam da hep bize Amerika veya batı kalkınmış ülkelerinden örnek verdiler. Fakat muhasebeyi ben ikiye ayırmak istiyorum. Bir Türkiye'deki muhasebe uzmanlaşması bir dünya şirketlerine karşı muhasebe uzmanlaşması.

Şimdi dünya şirketlerini anlattılar, ben bütün dikkatimle dinledim Trabzon'da yaşadığım için hiçbirinin bana lazım olmayacağına ömrümün sonuna kadar yemin ederim. Size birçok şehirde de İstanbul, Ankara, İzmir'deki Erkan Bey'e sordum yabancı şirketlerle uğraştığı için Türkiye'de ne kadar yabancı sermaye şirket var bu tür finansal raporlama, standart falan isteyen diye 2500'de ortalama karar kıldık, yani 3000 yapamadık bunu. Çoğu yabancı ortak tam değil, yarı Türk, yarı Türk olduğu zaman standartlar zaten devre dışı kalır. Tam gavur olduğu zaman standartlar devre dışı.

Şimdi ben Türkiye'deki muhasebe uzmanlaşmasına sizlerin dikkatini çekmek istiyorum. Hemen hemen 81 ildeki bütün Oda Başkanlarıyla başkanlar toplantısında sohbet ettiğimde Türkiye'deki muhasebeciliğin ne olduğunu, muhasebecinin sorunlarının ne olduğunu, ne yapmamız gerektiğini, nasıl uzmanlaşarak bu sorunları halletmemiz gerektiğinin sohbetini yaparız ki son yıllarda Edirne'den Kars'a kadar, Sinop'tan Hatay'a kadar Türkiye'de artık sorunların yüzde 85-90 ortak noktada bulunduğu da görüyoruz. Şimdi konumuz muhasebe mesleğinde uzmanlaşma. Şimdi Hüseyin Üstadım güzel bir şey dedi, muhasebe derken biz neyi anlıyoruz? Yani sadece denetleyici miyiz, rapor mu hazırlarız, hazırlanan hesapları mı kontrol ederiz, kimlere bu denetim için hesap veririz?

Şimdi sayın hocalarım anlattı; muhasebeci işte finans tablosunu bilecek, şunu bilecek, stoku bilecek, bunu bilecek. E biz olduk CEO! O zaman bizim muhasebe bürosu açmamıza gerek yok ki arkadaşlar Türkiye'de. Biz CEO

olursak da zaten eleman çalıştırırız bunları yaparız. Bütün hocalarım bir şey anlattı, muhasebeci şunu bilecek, bunu bilecek ama evliliğimizi nasıl kurtaracağız, geçimimizi nasıl yapacağız onu hiç anlatmadılar. Çocuklarımızı nasıl büyüteceğiz onu anlatmadılar. Şimdi Türkiye gerçeklerinden hareket edelim arkadaşlar. Bir hocam da dedi ki, işte işinizi iyi yaparsanız iyi bir evlilik yaparsınız. Ya biz eşlerimizi kaybediyoruz bırak bulmayı yani. Eşlerimiz bizden ayrılmaya başladı, çocuklarımız bizim yüzümüzü görmez olmaya başladı. Benim çocuğuma öğretmen sordu, ne iş yapar baban? Toplantı yapar hocam dedi. Yani böyle bir Türkiye'deki muhasebeciyi bir tartışalım. Bundan nasıl uzmanlaşacağımızı tartışalım. Hüseyin Üstadım güzel bir şey söyledi, yani çok çabuk gidiyorum kusura bakmayın vaktimi kullanmak için, rasyolardan hareket edeceğiz. Hüseyin Üstat gerek yok. Maliyeci diyor ki, tut elimi 10 milyarla mı başlayalım, 15 milyarla mı? Yani Türkiye'nin rasyosu yok. Sayın Maliye Bakanlığı Daire Başkanı ne yapıyorsunuz? Şimdi titiz bir şekilde defterleri yazıyoruz, mükelleften evrak alma uzmanlaştığımızı tartışalım. Nasıl çekmecesinden alacağız, bizden neyi gizledi? Bize 25. gün akşamı getirdiği evrakı nasıl siz beyannameye dökeceksiniz? İnternet çalışmaz, Maliye Bakanlığı benim sitem çalışıyor der, muhasebecim kan ter içinde her beyannameye bir 600 lira ceza ödeyeceğini tartışalım. Yani Türkiye'nin gerçeklerini tartışalım burada. El alemin CEO'sunu, batmasını, işte standardını; bizde hiçbir standart yok ki. 50. katı tartışıyoruz daha 1. katın temeli yok ortada, beton yok. 50. kata biz helikopterle çıkarız arkadaşlar.

Şimdi sayın hocalarımdan rica ediyorum, bizi eğitiyorlar, bize öğretiyorlar ama bir de gelip muhasebe bürolarında bir staj yapsınlar. Türkiye'de muhasebe nasıl yapılıyor? Maliye Bakanlığı ne anlatıyor? Maliye Bakanlığı'na özenle bezenle hazırladığımız gelir tablolarınızla gittiğinizde sana, herkes 10 milyar arttırın diyor. Ne rasyosu, hangi rasyodan bahsedeceğiz? Ve bu artık model haline geldi. İşte standart bu. Maliye Bakanlığı'nın standardı bu! Şimdi sizin hizmet verdiğiniz insanlarla standardı paylaşacaksınız. Kim sizin müttefikiniz? Bir taraftan mükellef, parasını aldığınız, ona hizmet ettiğiniz. Bir taraftan kim? Maliye Bakanlığı. Maliye Bakanlığı, diyorlar ki, Arthur Andersen sene de bir defa mahkemeye çıktı. Maliye Bakanlığı bizi her gün mahkemeye gönderiyor. Siz olmasanız daha çok vergi toplarsınız, sizin yüzünüzden biz vergi toplayamıyoruz, mükellefe yardımcı oluyorsunuz, vergi kaçırıyorsunuz. Biz her gün suçlanıyoruz, yani bizim mahkemeye gitmemize gerek yok ki! Mükellef diyor, siz bize çok vergi verdirtiyorsunuz, Maliye diyor vergi verdirtmiyorsunuz. Bu işi yaparken eve gidemiyoruz, hanım diyor ki, neredesin? Ne

İsa'ya yarandık ne Musa'ya! Hangi standardı yapacağız arkadaşlar? Bu gerçekleri konuşalım.

Efendim, muhasebecilik nedir? Muhasebecilik 20 sene önce kız isteyen, mükellefin gidip oğluna kız isteyen, kızını isteyene enişteyi, damadı araştıran, bütün aile sorunlarını paylaştı. Son 10 yılda nispeten bunlar kalktı, tahsil türü de arttı. Şimdi en iyi muhasebeci vergi verilmeyen fakat defterler incelemeye gittiği zaman da hiç matrah farkı çıkmayacak olan muhasebeci. Bunun dışında standartmış, bilmem neymiş siz kime bunları anlatacaksınız arkadaşlar? Bir de bunları kim hazırlayacak? Şimdi kime hazırlatacaksınız da siz denetleyeceksiniz? Onun için Türkiye gerçeklerini konuşalım ben bugün burada isterdim. Avrupalı, Amerikalı değil de Maliye Bakanlığı'nın elemanı ile nasıl pazarlık standardı yapılır, nasıl ucuza kapatılır? Hangi beyanname, defteri yazmaya gerek yok, yani anlamı da yok. Defter yazmadan nasıl pazarlıkla ucuza bağlatılır? Son olarak şunu anlatayım size, ben size bir standart anlatacayım arkadaşlar onu uygulayın. Defteriniz vergi denetim elemanları tarafından incelemeye alındığı zaman 15 günü geçirtmeyin. 15 gün geçince pazarlık rakamı yükseliyor, çünkü çok emek sarf ettim diyor. Bir hafta üzerinde gidin, hemen pazarlığınızı yapın, işi bitirin. Saygılar sunuyorum.

İlhan KARAYILAN

Oturum Başkanı

Maliye Bakanlığı Daire Başkanı

- Teşekkür ediyoruz. Veysel Bey'le 10 dakika üzerine pazarlık kurmuştuk, gördünüz yani pazarlığın nasıl yapıldığını. Kendisine Karadeniz'den gelmiş olması vesilesiyle o üslupla yaptığı konuşma için teşekkür ediyoruz ama benim yani Veysel Bey'in yorumlarıyla ilgili olarak hani hocalarımızın teorik olarak bu standartta, ruhsat standartlarının Türkiye'ye ne kadar gerçekleriyle uyuşacak, uygulanacak? Bu mükelleflerimizin yüzde 95'inin mikro ölçekli işletmelerimizin, 1.720.000'nin yüzde 95'ini mikro ölçekli olduğu, işte 1.744.000 tane basit usulde mükellefimizin 3.100.000'i aşan gelir vergisi mükellefinin yüzde 23'ünün basit usulde mükellef olduğunu, yani mükellef profilinin böyle olduğu bir ülkede yaşıyoruz. Yani bu sıkıntılar tabii ki haliyle olacak ama hani teori dünyasının katkısıyla pratikte sizin katkılarınız bir araya gelmesi gerekiyor. Onu sağlayan zaten bu forum. O sebeple hani iki tarafın sadece teorik konuşmuş olması bir tarafın uygulamada bağımsız olduğu, habersiz olduğu anlamına gelmiyor. Ben artık çok fazla vaktimiz kalmadı,

teknik arızalardan ötürü soruları da daha az ve ona ilişkin cevapları da daha az vermek zorunda kalacağız. Hemen birkaç tane soru alarak 11.30'da bitirmeyi planlıyoruz. Zaten süreyi de bayağı da aştık. Evet, soru sormak isteyen? Evet, önden bir arkadaşımız. Evet, mikrofonu iletmemiz mümkün mü? Görevli arkadaşımız yok mu? Siz kendinizi tanıtın.

Yasin DÜZGÜN

- Mersin SMMM Odası, efendim, şimdi biz özellikle Maliye için benim bir sorum var öncelikle. Bir kontrol esasında bir mali tablonun yanlış hazırlandığında düzelttiğimiz zaman derhal hesap vermeye gidiyoruz. 2-3 bin liralık bir matrah farkı için bile çok ciddi zaman kaybına uğruyoruz. Artık insanlar bununla uğraşmak istemedikleri için firmalarının bilançolarının yanlış gitmesine bile razı gelmeye başladılar. Maliye bu uygulamayı neye göre yapar? İkinci olarak da, firmalara artık rasyolarla hizmet vermek gerekiyor. Firmaların buna da ihtiyacı var, bunu biz de biliyoruz fakat işverenler bunu ne kadar biliyorlar? Bizim bu hizmeti verecek bilgimiz, gücümüz, becerimiz, deneyimimiz var ama bizim iş sahipleri daha birinci, ikinci nesil firmayı neyle yöneteceğini, hangi bilgi ve veriyle yöneteceğinizi daha biliyor mu? TÜRMOB'un bu konuda meslek odaları ile yani TOBB'la, işadamlarının odasıyla işadamlarına bu konuda verebileceği bir bilgi yok mu acaba? Bu firmaların ömrü neden bu kadar kısa sürüyor? Bir firma neden ikinci nesle devretmiyor? Neden yanlış yönetiliyor? Biz bunlara bunu verebiliriz. Bunu verebilecek bilgi, beceri, deneyimimiz var. Fakat işveren bunu talep ediyor mu bizden? Bu konuda kim uyaracak? Bizim sözümüz para ediyor mu işveren nezdinde? TÜRMOB'un böyle bir çalışma yapmasını bekliyoruz.

Soner TECİM

- Muğla SMMM Odası, Öncelikle bu hakkı verdiğiniz için teşekkür ediyorum. Şimdi size bir soru sormak istiyorum işin gerçeği, üstatlara da soru sormak istiyorum. Bizler muhasebeciyiz, işin gerçeği çok arada kalmış bir kesimiz. Şöyle söyleyeyim ben; 70 bin kişiyiz ama büyük şirketler, yani sermayeleri ve gelirleri biraz üst düzeyde olan şirketler yeminli mali müşavir tutma ihtiyacı hissediyorlar. Yeminli mali müşavir de tuttıkları zaman şöyle bir şey oluyor; deniyor ki, muhasebeciye imzalattırmanıza gerek yok, muhasebecinin defter tutmasına gerek yok zaten bünyede bir elemanla bunu götürürsü-

nüz, biz denetletiririz diyorlar. O kesimi kaybettik. Şimdi Maliye Bakanlığı-
mız biliyorsunuz basit usul denen bir kavram var, basit usul dediğiniz zaman
Odalar tutabiliyor, esnaf odaları. Onu da kaybettik. İşletme defterleri de ken-
dileri tutsun diye onların hepsi zaten birer mali müşavir olduğu için onlara da
o hakkı verdik, onlar da kendi defterlerini tutuyorlar.

Fahri GÖKMEN

- Muğla SMMM Odası Başkan Yardımcısı, Benim sorum Maliye Bakanlığı
temsilcisi olarak size. 3568 sayılı yasa ile tüm ticaret erbabının muhasebesini,
onlardan elde edeceğiniz vergileri bize emanet ettiğiniz halde, devletin tüm
kamu kurum ve kuruluşlarındaki muhasebe departmanlarını veya muhasebe
servislerindeki memurların, amirlerin, yetkililerin niye 3568 sayılı yasaya gö-
re yetki almış memurlardan değil de sıradan insanlardan veya atıyorum bir
hastanenin başhekimi doktor olmuş fakat hastanenin başhekimi olduğu için
maddi sorunlarıyla ilgileniyor. Bu okullarda olsun, belediyelerde olsun bunun
birçok kamu kurum ve kuruluşlarında trilyonlarla oynayan insanların hiç mu-
hasebeyle alakası olmayan mimar, mühendis ne bileyim sıradan muhasebe
memurları olması bana çok yanlış geliyor. Devletin bu konuda bir şeyler yap-
ması gerekir diye düşünüyorum. Çünkü zaten mesleğimizde bir enflasyon ya-
şanıyor. İşin ehline verilmesi gerekli diye düşünüyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. Ömer LALİK

Türkiye Denetim Standartları Kurulu Başkanı

- Evet, benim söylemeye çalıştığım olay şu, bakın; ben de bürodan geldim. 30
yılı aşkın bir büro, muhasebe, üniversite deneyimi olan bir hocayım. İçinizden
çıktığımı siz çok iyi biliyorsunuz. Yoksa burada oturmam mümkün değil, ben
bilincindeyim olayın. Üniversite öğretim üyeleri tabii ki gelecekle ilgili, mo-
dern yaşamla ilgili, bilimle ilgili konuları söylemek zorundadır, toplumu yön-
lendirmek zorundadır. Dünyada hiçbir toplum bir günde, üç günde, beş gün-
de üniversitelerin bu bilimsel dünyasına yetişemiyor. Ancak söylemeye çalış-
tığımız konu şu; 30 yıla yakındır, önce hocalarım söyledi sonra ben söyledim,
vergi kökenli muhasebeden bir an önce kurtulmamız lazım. O gün geldi, bu-
gün işte.

Bakın Basel II kredilendirme sürecinde hiçbirinizin yaptığı finansal tablo 1 lira kredi alamaz. Ama hepinizin cebindeki TC kimlik numarası sms ile bankaya gönderildiğinde kredi alır. Bu noktaya geldik. Yani bizim popülist konuşmalarla oyalanacak halimiz yok. Bilim var, kurallar dizisi var. Sizin kredi alabilmeniz temelinde bu FRS'ye uyumlu finansal tablo düzenleme var. KOBİ de olsan KOBİ standardına göre, büyük işletme de olsan büyük işletme standardına göre onu düzenlemek zorundasınız. Eli kulağında bir Türk Ticaret Yasası var. Türk Ticaret Yasası yönetim kuruluna görevler getiriyor. Katılıyorum, cümlelerimden birinde vardı, iş hayatını bilinçlendirmemiz lazım dedim. Yani işletme sahibi yükümlülüğü muhasebe organizasyonundan UFRS'ye uyumlu tablo düzenlenmesinden bütçe yapılmasından sorumludur diye. İşletme sahibinin üniversite mezunu olması isteniyor. Bu insanları bizler de yetiştireceğiz, sizler de yetiştireceksiniz, size de o görev düşüyor. Yani biz defteri tutarız, beyannameyi veririz, el sıkışırız olayı kadar olayı kısıt görmeyin lütfen. Çünkü artık zamanımız yok, geçmişte vardı, 30 yıl önce vardı biz bunları söylerken ama bugün paranın sahibi yabancıdır, borsanın sahibi yabancıdır, işletmelerimiz kredi ihtiyaçlarımız içindedir, 1 liralık kredi almak için düzenleyeceğimiz finansal tablo UFRS'ye uyumlu olmak zorundadır. Çünkü bunun süreci değişmiştir, teminatın süreci değişmiştir, tipi değişmiştir. Siz biliyor musunuz artık imza sahibi işletme sahibinin imzasının geçersiz olduğunu, biliyor musunuz çekinizin, senedinizin teminat kabul edilmeyeceğini? Bunların hepsi eli kulağındadır.

30 senedir biz öğretim üyelerinin söylediği konular bunlardır ve bu konu geldi, şu an karşımızda. O halde doğrudur, söyledim de, tekrar altını çizerek söylüyorum; işletme sahiplerinin bilinçlendirilmesi lazım. Bizim tabii ki beyanname düzenleyeceğiz, tabii ki defter yazacağız ama buraları bu küreselleşme çerçevesinde aşmamız lazım. Finansal hizmeti beyanname verme değeri kadar işletme sahiplerini yönlendirmeden de alabilirsiniz, verebilirsiniz. Bunun karşılığını her an alabilirsiniz. Bakın raporlamada planlar çok önemlidir. Eğer beş tane finansal tablo düzenleyeceğinize, patron ayrı, sahibi ayrı, işte Maliyeye ayrı, borsaya ayrı, uluslararası bir yatırımcıya ayrı yapacağımıza tek UFRS finansal tablosu düzenlersiniz ailenize de zamanınız olur, eşinize de zamanınız olur, kendinize de zamanınız olur, kendinizi eğitmeye de zamanınız olur. Vurgulamaya çalıştığımız olay o. Dikkat edin yine satır aralarında etkinlik, verimlilik adına konuşmaya çalıştım. Çünkü bizim nasıl ki tek TC kimlik numarası kredi alıyorsa tek finansal tablo kredi alacak, o da UFRS'ye uyumlu olacak. Lütfen Basel II'deki kredilendirme sürecine dikkat edin, bunun eli kulağında bu sorular zaten size bankacılar tarafından soruluyor. Şirketin pren-

si kim, şirketin yönetim kurulunun üyelerinin eğitimi nedir, şirket nasıl yönetiliyor, organizasyon şeması var mı, hesap tasarımı ne durumda, bütçe yapıyor musunuz? Bu gerçekleri de unutmamak lazım. Bizim sizlere vurgulamaya çalıştığımız olaylar sizin karşı karşıya kalacağınız olaylar ama tabii Türk toplumunda her şey son nokta, son dakika işlemler yapıldığı için daha popülist davranışlar daha hoşta gidiyor olabilir. Ama bilimin gerçeği var, dünyanın geldiği noktalar Türkiye'nin de bundan sonra çıkarı yeni Türk Ticaret Yasasıdır, Basel II'dir, kurumsallaşmadır, kurumsal kültürdür. Bunları da özen göstermeliyiz, bir an önce bu işin de toparlanması gerekir düşüncesindeyim.

Affedersiniz, bir kere konuşmalarınızda belli saygı sınırlarını aşmamaya özen göstermeliyiz etik olarak. Veysel Zekai kardeşim bizleri stajyer olmaya davet etti. Ben hala Ankara Yeminli Mali Müşavirler Odası çalışanlar listesinde bulunan bir yeminli mali müşavirim, 1976'lı yıllardan beri de bu işlerin içindeyim. Yalnız şöyle bir şey var; her toplumda, her örgütte her zaman slogan atanlar olacaktır ve sloganlar örgütleri, toplumları heyecana getirecektir ve getirir ama hiçbir slogan bu örgütü tek başına bir noktaya getirmez. Biz hepimiz "ben kimim" sorusunun cevabını vermek sorumluluğunu taşır bize eğitim. Ben kimim, ne yapmak istiyorum, nerede kalmak istiyorum? Bunun kararına varmak lazım. Ben kendi konumda denetim üzerine gittim. Evet, konuma başlarken belki de hepimizi ilgilendirecek şeyler söyleyeceğim dedim. Gördüğüm kadarıyla örgüt halen vergi odaklı iş yaptığı için o işine dört elle sarılıyor ve karısını kaybetmemeye çalışıyor.

Bir örgüt tarihi büyüklerle yazılır. Onun için ben buradaki önde gelen, şu anda dört olan başlangıçta 20'ler olan şirketlerden söz ettim. Siz düşünebilir misiniz Türkiye futbol tarihi yazılırken Fenerbahçesiz, Galatasaraysız, Beşiktaşsız bir Türkiye futbol tarihi yazılsa o tarih Türkiye futbol tarihi olabilir mi? Onun için büyüklerin deneyimlerini bilmeden tarih yazmaya kalkmamız gerekir. Evet, biz geleceğe dönük bir şeyler söyledik ama hepimiz hangi noktada duracağımızı, gelişecek miyiz gelişmeyecek miyiz bunu algılamak durumundayız. Artık dünya bir bilgi toplumu halinde, sürekli eğitim, yaşam boyu eğitim felsefeleri geçerli. Haklıdır Veysel Zekai Bak kardeşim, okulda öğrendiklerinin üzerine her geçen gün bir şey koymazsa yapacak hiçbir şey yoktur onun için. Teşekkür ederim.

İlhan KARAYILAN
Oturum Başkanı
Maliye Bakanlığı Daire Başkanı

- Sizden de sorulara cevap vermek isteyen birer cümle ile isterseniz ya da Veysel Bey hani sizinle ilgili değerlendirmeler, soruları dikkate alarak yani akademik dünyanın bu uluslararası, müsaade eder misiniz? Yani şey tartışmasına girmek istemiyoruz, uygulama ile akademisyen tartışması yapmayalım ama hani sizin değerlendirmeleriniz akademik dünyadaki hocalarımız tarafından bu rehberlik, liderlik fonksiyonunun göz ardı edilerek sadece rutin uygulamaların günlük takibi şeklinde değil, bunun uluslararası boyutu, standartları ilerlemesi bu akademik dünyanın birlikte işbirliği ile yapılacak çalışmalar. Vurgulanmaya çalışılan bu, yani şahsi olarak bir şey yok. Sadece siz uygulama dünyasından değerlendirmeler gündeme geldi. Eğer ben sizin adınıza da bunları ifade etmek istiyorum yeterli görürseniz vaktimiz kalmadı. Ben de bizimle ilgili, Maliye Bakanlığı çok dile getirildiği için bir iki cümle ile tamamlamak istiyorum ama. Oldu mu? Peki, çok teşekkür ediyorum.

Veysel Bey'in de belirtti işte bu uzlaşmalardan başlayan Bakanlıkta çok iyi bir diyalog kurulamadı yönündeki değerlendirmelere ben başta söylediğim gibi hatta dün sayın başkanımızın da söylediği gibi karşılıklı bir iletişime açık olduğunu, bundan sonra bunun daha da artması yönünde hassasiyetinin olduğunu sizlerle paylaştı. Bunun örgütün, yani teşkilatın vergi daireleri bazında da yaygınlaştırılması gerekiyor. Örneğin biz 2008 yılında iş planları yaptık, stratejik planlarımız var, o plandaki hedefleri gerçekleştirmek için iş planları, iş planlarına şu faaliyetleri koyduk, sizle ilgili olanı; Odaların ziyaret edilmesi, onların en birinci elden bilgilendirilmesi, çalışanların, mükelleflerin iletişimine ilişkin panel, toplantı bir takım şeylerin muhakkak yapılması. Bunu her ilde, 30 vergi dairesi başkanlığında hangi toplantı yapıldı, kim ziyaret edildi, neler konuşuldu diye geriye raporlamasını alıyoruz ve bunu 2008 yılı başından bu yana başlattık. 2009'da da iş planlarımızda var, yani her vergi dairesi başkanlığının bir tane iş planı var. Oraya gittiğinizde sizlerle ilgili ne tür faaliyetler yapması gerektiğini de görebilirsiniz. Belki bunları, biz iş planlarımızı kendi aramızda paylaşıyoruz ama bunları sizlere de açmamız gerekiyor, hem öneri anlamında hem katkı anlamında. Şimdi temelinde bence kayıt dışı ekonomi çok önemli, bu kayıt dışı ekonomi bu davranış modellerini etkileyen bir faktör bence. Yani Bakanlık işte geçen yıl 168 milyar net vergi topladı, 189 milyar. Yani bunu dolaylı da toplayabilir dolaysız da. İşte 3'e 2 ve 3'e 1 oranında, bunun daha adil olması, ekonomide haksız rekabetin mükellefler

arasında kaldırılması için de bu kayıt dışının da gelişmiş ülke seviyelerine 8, 10, 16 neyse, bizim OECD yüzde 32 diyor 2002 yılı çalışmalarında. Bunun altında yatan temel bir faktör bunun kayıt dışı eğer kayıt altına alınırsa artık hakikaten rasyolar üzerinden mükelleflere, yani bana mesela inceleme elemanlığı yaptığım dönemde mükellefler geldiğinde ya da bir başkası acaba bizi çağırıyorlar ne yapabiliriz, nedir dendiğinde işte gidip arttıralım mı matrahı arttırmayalım mı? Benim yorumum, eğer siz kendinize güveniyorsanız hesap ve kitabını iyi tuttum, her şeyin hesabını verebilirim, belgelidir diyorsanız kesinlikle söylenenleri bir tarafa koyabilirsiniz. Ama siz kendinizden emin değilseniz benim söyleyecek, tavsiye edecek başka bir şeyim yok, o sizin takdirinizde.

Olayın, her şeyin kayıt altında olduğu, rasyolar üzerinden yürütüldüğü, vergi adaletinin de yaygınlaştırıldığı bir ekonomik ortamda eminim siz de hem mükellef arasında sıkışmış, fazla vergi ödettiriyorsun, ücreti bile tahsil ettirmeden bir sürü defter, belge tutuluyor. Bakanlık tarafından da işte mükelleflerin vergiyi az ödemesini siz mi gerçekleştiriyorsunuz şeklinde bir presin kalkması gerekiyor. Bunun için benim aklımda olan kayıt dışı ekonomi birinci sebep. Eğer tüm meslek mensupları olarak Türkiye'nin yüzde 1 puan bile kayıt altına alınmasını arttırırsanız, bunlar artık ölçülüyor, biz vergi açısından ölçüyoruz, gayrisafi milli hasılanın input-output yöntemleriyle ölçülüyor. Bunlar ile ölçülen bir iyileşme olduğu takdirde, yani siz Bakanlığa geldiğinizde de insanlara Türkiye'nin kayıt altına alındığını Bakanlık yetkililerine, bunda çok önemli katkılarınız olduğu çalışmalarınızda, örneğin geçen hafta Türkiye Esnaf Sanatkarları Konfederasyonu biz kayıt altına daha da girmek istiyoruz, çünkü çok kayıt dışı var içimizde, bunu gelin lütfen bir işbirliği yapalım diye bizim Gelir İdaresi'ne başvuruldu. Biz ortak çalışmaları başlattık ve onlara da söyledim, yani bu çalışmalar sonrasında sizin bir basit usulle ilgili değerlendirmede Bakanlığa geldiğinizde insanların masada oturduğunuzdaki gücünüz ile kayıt dışında 335 bin pazar esnafının 240 bininin kayıt dışında olduğu bir ortamda söylediğiniz sözlerin tesiri çok farklı olacaktır.

Meslek mensupları, Türkiye'de böyle bir gelişmeye bundan sonra imza atarsa eminim ki Türkiye çok farklı noktaya sizin sesleriniz, mesajlarınızın algılanması da çok farklı noktaya gelecektir. İletişime çok büyük önem düşüyor bunu Rüstem Hocamız da söyledi. Meslek mensubu hem örgütü için hem de devletle iletişimi çok iyi yönetmesi gerekiyor, iletişime açık olması gerekiyor. İmaj çok önemli. Yani verilen mesajlardaki samimiyet çok önemli. Eminim bundan sonraki dönemde karşılıklı olarak verilen mesajlardaki samimi-

yet, karşılıklı iletişim bu süreçte artık her iki taraf için de daha samimi, daha hoşgörülü, daha açık şeffaf bir ilişki zemini kurulur. Bunu açıkçası biz takip ediyoruz, yani mükellef memnuniyetini, mesela e-beyannamenin yüzde 99'u bizim bugün beyannameleri elektronik ortamda alıyoruz. Yani bunu hiç sizlerin bulunmadığı ortamlarda en üst düzeydeki yetkililer bile şunu söylüyor, eğer meslek mensupları olmasaydı bugün Türkiye'de bu e-beyanname yüzde 99 oranında uygulanıyor olmazdı. Yani işte vergi dairesindeki mükellefinizle olan ilişki esnasındaki sizin davranış modeli, o da çok mükemmel olmak zorunda ama bununla tüm Bakanlık arasındaki ilişkileri bir anda aynı zemindeymiş gibi düşünmemek gerekiyor. İnşallah bundan sonra daha etkin bir iletişimle bu sorunları daha yakından çözülebilir diye düşünüyorum. Ben zamanımızı aştığımız için, sabırla da bizi dinlediğiniz için, başta değerli katılımcı hocalarımız ve meslek mensupları ve de siz değerli meslek mensuplarına teşekkür ediyor, bana da Bakanlıktan, ben hani şahsımda değil ama Nazım Üstat da Bakanlığımızdan da, Gelir İdaresi Başkanlığımızdan da bir oturum başkanlığına teklifinizin de çok memnuniyetle karşıladığımızı söylüyor. Öğleden sonra ben olmayacağım, o yüzden çok fazla eleştirileri arttırabilirsiniz. Son kişi benim, gideceğim. Çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum. Sağ olun.

ALAN UZMANLIĞI

Prof. Dr. Ercan BAYAZITLI
Oturum Başkanı
TESMER Merkez Müdürü

- Değerli konuklar, 4. Türkiye Muhasebe Forumu'nun ikinci gününün ikinci oturumuna hoş geldiniz, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

4'sünü gerçekleştirdiğimiz muhasebe forumlarında geçmiş forumlara baktığımız zaman bir gözlemimi sizlerle paylaşmak istiyorum. O da şudur; muhasebe mesleğinin ülkemizdeki uygulamasına yönelik gündem oluşturacak konular her bir forumun konusunu oluşturmuştur ve her bir foruma konu olan olay veyahut da politikalar şüphesiz ki hemen uygulamaya girmemiştir, belli bir süre içerisinde olgunlaşarak meslek hayatımızda uy-

gulamada yerini almıştır. Bu nedenle dünyada kaçınılmaz olarak uzmanlaşmanın gündeme girdiği ve yaygın halde uygulama bulduğu mesleğimiz için bu olgu 4. Muhasebe Forumu'nda konu oluşturmuştur ve böylelikle muhasebede uzmanlaşmanın tartışıldığı, gelecekte nelerin yapılması gerektiğini konuşulacağı ilk forum olmasıyla da muhasebe forumu hedefine ulaşmıştır. Bir ikinci ilk olmuştur bu forumda, forumun fiziki yapısı itibariyle Davos'a benzemesi apayrı bir anlam kazandırmıştır, her şey de Davos gibidir ama umarım ki tartışmalarda falan "one minute" demeyeceğiz. Daha detaylı tartışma yapacağız.

Konuşmacılara söz vermeden önce bir iki konuda sizlerle görüşümü paylaşmak isterim. Bir önceki konuşmada tartışmayı kesinlikle bir ileri safhaya götürmek adına söylemiyorum bunu, öyle bir niyetim kesinlikle yoktur. Sayın Trabzon Oda Başkanı gerçekten çok mükemmel bir konuşma yaptı ve ben çok etkilendim. Bir mesleğin sorunu ancak bu kadar anlatılabilir. Çok doğruydü ve büyük kısmına da canı gönülden mesleği fiilen icra etmediklerine katılıyorum. Buna, bu konuşmadan sonra kendimle çelişkiye düştüm. O da şudur; ben Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde öğretim üyeliği yapıyorum, İşletme Bölüm Başkanıyım. Bizim öğrencilerimiz üniversite sınavlarında yüzde 1'lik dilime giren öğrencilerdir, yani Türkiye'nin en iyi öğrencileridir ve ben derslerde onlara belli ilke ile yetmişmiş, kendini günün koşullarına hazırlamış bir meslek mensubunun Türkiye koşullarında son derece başarılı olacağını, geçime yönelik, yani ekonomik açıdan sıkıntı çekmeyeceğini, mümkünse bu mes-

leğe başlamaları konusunda telkinde bulunuyordum. Şimdi ben dinleyince acaba ben öğrencime doğruyu söylemiyor muyum gibi bir kanaate kapıldım ve bu konuda düşüncelerimi tekrar gözden geçirmem gerekecektir.

Halbuki bizim bu tür platformlarda çektiğimiz sıkıntılardan ziyade bu işlerin daha rahat çözüleceğini, koşullarımızın daha rahat olacağını veyahut da bizim kaynağımızı oluşturan iyi üniversitelerden buraya öğrencilerin nasıl geleceğinin tartışılması gerekir diye düşünüyordum ben. Ve Sayın Genel Başkanım göreve başladığı ilk gün beni de bir yönetim toplantısına almıştır, orada şu sözü ifade ettiğini hatırlıyorum bu sene başında; arkadaşlar 2009 itibariyle bizim Türkiye'nin en iyi okullarında tanıtım günlerine başlamamız gerekir, bunu kısmen yapıyoruz ama bu mesleğe girişi özendirmek için yahut iyi insanların gelmesini özendirmek için böyle bir seferberlik yapılması gerektiğini söylemişti. Ve biz bundan çok heyecanlanmıştık tabii. O yüzden yine de çok fazla kendi kendimize ağlamayalım, ben çok iyi biliyorum ki belli bir yerde kendini yetiştirmiş, işine sahip hiçbir meslek mensubumuz geçim açısından sıkıntı çekmiyor veya başka bir problemi yoktur ama meslek sorunumuz sorunludur. Nasıl sorunludur? İşte uzmanlaşma diyoruz, benim kaynım diş hekimidir, mezun olmuştur. 220–230 puanla üniversiteye girmiştir, çıktı, diş teknisyeni olarak çok para kazanıyor. Şimdi ağlayacak mı? Ağlamayacak. Veya ODTÜ'yü bitiriyor, Boğaziçi'ni bitiriyor, lisan biliyor, her şeyi mükemmel, şantiyelere veya projelerde 1milyar maaşla çalışan üniversiteli de var. Bu yani yaşamın gereği diye düşünüyorum ben bunu, sadece bizim mesleğimize özgü problem olarak algılanması biraz haksızlık olur diye düşünüyorum. O yüzden bizim daha ziyade mesleğe girişteki başarılı arkadaşlara başarılarını bizim teşvik etmemiz gerekir diye tekrar fikrimi ifade etmek istiyorum. Mesleğimizde uzmanlaşma konusunun işlendiği bu forumda genellikle uzmanlaşmanın iki ana sahada olabileceği gibi bir yaklaşım görölüyor konulara baktığımız zaman. Bunun bir tanesi, alan uzmanlığı, bir diğer ise bir sonraki oturumda da gündeme gelecek, sektörel uzmanlık diye. Bu uzmanlaşmaların tek bir yönünün olmadığını biliyoruz. Bazen alan uzmanlığı ile sektör uzmanlığı da iç içe geçebilmektedir. Ama asıl olan burada gerek alan olsun gerek sektörel uzmanlaşma olsun hangisi olacaksa olsun ama bunun nasıl olacağı, bunların bize ne katkı sağlayacağı, dünyadaki bu uzmanlık düzeyinin veya girişiminin ne olacağını iyi saptayıp ileriye dönük politikalarımızı ona göre oluşturmamız gerekiyor. Zamandan tasarruf etmek amacıyla sözlerimi kısa kesmek istiyorum ve oturumun ilk konuşmacısı Orhan Çelik'e söz veriyorum. Konusu, "Finansal Raporlama Ve Finanssal Danışmanlık" olacaktır. Yine ben bütün katılımcı üstatlarımdan zamana dikkat edeceklerini biliyorum, buyurun Hocam.

FİNANSAL RAPORLAMA VE FİNANSAL DANIŞMANLIK

Doç. Dr. Orhan ÇELİK
Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu Üyesi

- Sayın Başkan, değerli katılımcılar yemekten önce bir konuşma veya bir bilgi sunmanın ne kadar zor olduğunun farkında olarak zamanı da çok kısa değerlendirmeye çalışacağım. Hemen konuya girmek istiyorum, çok fazla girişi de uzatmadan ancak girişi uzatmak pahasına bu organizasyonda emeği geçen herkese çok çok teşekkür ediyorum. Bu kadar geniş katılımlı ve çok kişiye ulaşan bir organizasyon gerçekleştirdikleri için.

Şimdi finansal danışmanlık ve finansal danışmanlık hizmetlerinin finansal raporlama arasındaki ilişkiyi kurmam gerekiyor bu tebliğde. Bu ilişki-

yi kurarken üç temel soruya cevap vermeye çalıştım aslında ve benim çalışmamda da üç temel sorunun karşılığını bulabileceğimizi düşünüyoruz. Birincisi; finansal danışmanlık, finansal danışmanlıkla neyi anlıyoruz ve finansal danışmanlık faaliyeti hangi tür bilgilere ihtiyaç duyuluyor, finansal danışmanın temel gereksinimleri nelerdir? Bu sorulara cevap vermeye çalışacağım ancak cevabını aradığım sorunun bu kadar uzun olduğuna aldanmamak gerekiyor. Aslında sorunun cevabı benden önceki bütün oturumlarda, bir önceki oturumda da değerli katılımcılar, değerli tebliğ verenler cevapladılar. İkinci sorun ise; finansal raporlama sistemi bu sorulara nasıl cevap veriyor? Finansal raporlama sistemi bu sorulara, bu ihtiyaçlara cevap verebilecek nitelikte mi veya daha temel bir soru, finansal raporlama sistemi bu sorulara cevap vermek durumunda mıdır sorusu. Üçüncü soru da; mali müşavir olarak ifade ettiğimiz, yani finansal danışman olarak da kabul etmemiz gereken muhasebe meslek mensupları bu büyük resim içerisinde nerede? Finansal raporlamanın neresinde, finansal danışmanlık faaliyetinin neresinde? Bu üç temel soruya çok kısaca cevap vermeye çalışacağım.

Şimdi finansal danışmanlık, finansal danışmanlık faaliyetini bu kelimenin kökündeki tartışmalara girmeksizin finansal danışman ile mali müşavir arasındaki fark var mıdır, yok mudur tartışmalarına girmeksizin bizim anladığımız

anlamıyla, dar anlamıyla finansal danışmanlık faaliyetinin işletme faaliyetleri içerisinde işletme ile ilgili karar vericiler bakımından giderek artan önemde ihtiyaç karşıladığı veya artan öneme sahip olduğunu söyleyebiliriz.

Günümüz işletmeleri rekabet etmek zorunda, başka şirketlerle rekabet eder, başka pazarlarda faaliyet gösterir, rakipleri vardır, başka ülkelerde rakipleri vardır ve dolayısıyla bu faaliyetleri içerisinde finansal danışmanlık ihtiyacı duyarlar. İşte bu finansal danışmanlık nedir? Şirket birleşmesinden tutun da değer tespitine kadar, yeniden yapılandırmaya kadar, vergi danışmanlığına kadar, işte adli muhasebe danışmanlığına kadar birçok alanda bu danışmanlık yapılıır. Şimdi bu danışmanlık faaliyetleri içerisinde biz neyi kullanıyoruz? Finansal danışman temel olarak firma içerisinde bilgi kullanır. Temel girdisi bilgidir. Firma içerisinden alır bu bilgiyi, dışarıdan alır, başka yerden alır. Bu bilgiyi bir şekilde edinilmesi gerekiyor. Ancak bu bilginin en önemlisi muhasebe sisteminden alınan bilgilerdir ve belki de en sonuca yönelik olanı muhasebe sisteminden alınan bilgiler. Muhasebe bilgisi diyebiliriz buna şimdilik veya finansal bilgi diyebiliriz. Muhasebe bilgisi veya finansal bilgi, finansal danışmanlık hizmetinin en önemli girdilerinden biri olarak kabul edilecek. Bu bir kere ön kabul olarak ortaya konulması gereken bir durumdur. Tek bilgi değildir tabii ki, başka bilgilerle de desteklenir ama en güvenilir, en sonuca götürür bilgi muhasebe bilgisidir. Peki, muhasebe bilgisini kullanacak bir finansman danışmanı, finansal danışman bu muhasebe bilgisinden beklediği faydayı sağlayabilir mi veya finansal danışmanlık hizmetlerinin ihtiyaçlarını bu muhasebe bilgileri, finansal raporlama sistemi karşılayabilir mi veya karşılaması gerekir mi? Soru budur ve bizim açımızdan da önemli olan, cevap bulunması gereken soru budur.

Şimdi, Türkiye'deki veya dünyadaki bir başka muhasebe sistemi içerisinde üretilen finansal raporlar, tam anlamıyla finansal tablolar da diyebiliriz, finansal raporlar da diyebiliriz. Bunlar genel amaçlı finansal raporlardır, finansal tablolardır. Üretilme amacı genel amaçlı olmasıdır, üretilme şekli genel amaçlıdır. Başka bir amaç için veya başka bir özel amaç için üretilen finansal tablolar değildir. Kavramsal çerçeve içerisine konulan temel kurallarımızdan bir tanesidir bu, genel amaçlıdır. Şunu söylemeye çalışıyoruz; üretilen finansal bilgiler, muhasebe bilgileri, şirketle ilgili çıkarı olan tüm paydaşların ihtiyacını karşılayabilecek nitelikte olmak iddiasındadır, iddiası budur. Dolayısıyla paydaşlardan bir tanesi ötekisinin önüne geçmez. Yani benim muhasebe bilgim vergiyi daha rahat toplamak için daha önemlidir ama finansal kararlar vermek için daha az önemlidir diyemezsiniz veya hisse senedinin fiya-

tına daha fazla etki etsin, hisse senedi fiyatını oluşturmakta daha doğru bilgi versin veya riski ölçmekte daha doğru bilgi versin ancak şirketin performansını ölçmekte daha doğru bilgi vermesin, diyemezsiniz böyle bir şey. Finansal raporlama sisteminin mantığına aykırıdır, tanımına aykırıdır. Genel amaçlı finansal raporlama olma iddiasına aykırıdır. Dolayısıyla bizim açımızdan en önemli çıkış noktalarından bir tanesi budur. Evet, muhasebe bilgisine ihtiyacımız var ancak muhasebe bilgisi genel amaçlı kullanıcılar için geliştirilmiştir. Yani siz herhangi bir kullanıcının ihtiyacı için özel bir finansal tablo ürettiğinizde bu bizim finansal raporlama mantığı içerisinde, biraz sonra ifade edeceğimiz muhasebe standartları mantığı içerisinde değerlendirme dışı tutacağımız bir şeydir ama böyle bir şey yoktur anlamında da bir şey söylemedim.

Bu genel amaçlı finansal tablolar finansal bilgiler ve finansal olmayan bilgiler sunarlar kullanıcılarına, paydaşlarına, şirketin paydaşlarına. Finansal ve finansal olmayan bilgiler sunarlar. Dolayısıyla biz aslında finansal tablolarda sadece bilanço, gelir tablosu ve diğer finansal tablolardaki rakamları kast etmiyoruz. O rakamların arkasında, o rakamların oluşmasını sağlayan olayları da mümkün olabildiği kadar finansal tablolarla birlikte raporluyoruz. Finansal olmayan bilgiler olarak ifade ettiğimiz bilgiler ve bunlar da en az finansal tabloların tablo kısmı dar anlamıyla tırnak içinde, tablo kısmı kadar önemlidir. Biz burada finansal tablolara bilgileri üretiyoruz ve bu ürettiğimiz finansal bilgiler firmanın gelecekteki nakit akışlarını ve nakit akışları üzerindeki riski tahmin etmemize yardımcı oluyor. Şimdi bu muhasebenin ilk kurulduğu zamandan beri aslında çalışan bir mekanizma, ancak günümüzde muhasebe sistemi daha fazla bilgi üretmeye yönelik olarak çalışmakta. Yani daha fazla finansal olmayan bilgilere yoğunlaşmak, diğerlerinin yanı sıra finansal olmayan bilgi taşımakta.

Peki, bu finansal bilgiler genel amaçlı finansal raporlama sisteminden, firma dışındakilerin elde ettiği bu muhasebe bilgileri nasıl olursa finansal danışmanların ihtiyacını karşılar? Söylemek istediğim şey şu; finansal danışmanlar muhasebe bilgisine yoğunlukla ihtiyaç duyarlar ve bu ihtiyaçları doğru ve güvenilir bilgi olmak durumundadır ki kararlar doğru olsun. İki; bunlar genel amaçlı finansal raporlardan elde edilir. Bunun dışında başka bir finansal tablo veya rapor amaçlı ve finansal raporlama sistemi bu düzenlemeyi dışarıda bırakır. Başka bir düzenleme çerçevesinde yapılır.

Üç; bu finansal tablolar nasıl olursa kaliteli olur? Yani bizim ihtiyacımızı kar-

şılacak doğru bilgiyi hangi muhasebe sisteminden alırız? Bu soruya Türkiye Muhasebe Standartları cevap verir mi veya biz Türkiye Muhasebe Standartlarını uluslararası muhasebe standartlarına uygun bir raporlama yaptığımızda kaliteli bir muhasebe bilgisi üretmiş olur muyuz? Veya başka bir sistem, ne dersenez deyin. Mozambik muhasebe sistemi diyelim, tek düzen muhasebe sistemi diyelim, Amerikan muhasebe sistemi diyelim ne dersek diyelim. Buna uygun bir raporlama yaptığımızda bu sorunu çözebilir miyiz? Tanımı gereği çözemeyiz, tanımı gereği bir şirketin gerçeğe uygun finansal bilgi üretebilmesi için muhasebe standartlarına uygun bir raporlama yapmak durumundadır. Daha ileri giderek söyleyelim veya daha radikal bir cümle kurarak söylemeye çalışalım; herhangi bir şirket herhangi bir ülkede uluslararası muhasebe standartlarına uygun bir finansal raporlama yapmıyor ise ürettiği muhasebe bilgisi tam olarak doğru değildir. Siz Türkiye’de şu anda tek düzen muhasebe sistemini hatasız uygulayın, hiçbir kayıp, kaçak olmasın, hiçbir sorun olmasın ürettiğiniz muhasebe bilgisi tanımı gereği eksiktir. Kime göre? Uluslararası muhasebe standartlarına göre. İşte iddia bu eksikliğin giderilmesidir. İddia budur ve finansal danışmanlık kararlarının doğru verilebilmesi için, şirketin doğru yönetilebilmesi için, büyüyen şirketin düzgün takip edilebilmesi için mutlaka kaliteli bir muhasebe sisteminin üretilmesi gerekir ve buna cevap veren sistem de uluslararası muhasebe standardıdır. Büyükler için tam set muhasebe standartları, küçükler için, halka açık olmayan firmalar için muhasebe standartlarıdır.

Peki, biz bu finansal raporlamayı nasıl yapalım? Hangi aralıklarla yapalım? Dönemsel yaptığımızda bu sorunu çözebilir miyiz? Çoğunlukla çözemeyiz. Bu finansal raporlamanın mümkün olabildiği kadar sürekli hale dönüştürülmesi gerekir. Bilişim teknolojisi de buna yönelik çalışmalar yapar. İşte gerçek zamanlı finansal raporlama denilen şey, gerçek zamanlı denetim denilen şey bu soruna cevap vermeye çalışır. Yani bizim açımızdan zamanlama da son derece önemlidir finansal raporların, tabloların zamanlanması. Peki, her şey kulağa hoş geliyor; kaliteli muhasebe bilgisi, zamanında sunulmuş bir muhasebe bilgisi; de bunun maliyetine kim katlanacak? Bir maliyeti var bunun, yetişmiş insan gücüne ihtiyacı var şirketin, yetişmiş denetçiye ihtiyacı var. Bu maliyete kim katlanacak? Bu maliyete şirketin sahibi katlanacak tabii ki. Peki, şirketin sahibi buna niye katlanır, bu fazladan maliyete niye katlanacaktır? Sebebi çok basit, çözümü çok basit; sermaye maliyetini düşürmek için. Siz kaliteli bilgi verdiğiniz için bir önceki oturumda Rüstem Hocam çok yetkin bir şekilde bahsettiler, siz kaliteli muhasebe ürettiğinizde sermaye maliyetiniz düşer, Basel II’ye göre düşer, bankacılık sistemine göre düşer, halka

açıksanız borsadaki değeriniz yükselir. Bir şekilde bundan fayda sağlarsınız. Ampirik olarak ispatlanmış, yani deneysel olarak ispatlanmış bir sonuçtan bahsediyorum. Yani bu hislerim değil, hissettiğim için bunu söylemiyorum. Bu ispat edilmiş bir gerçektir. Bu ispat edilmiş gerçek Türkiye'deki halka açılmış şirketler için de ispat edilmiş bir gerçektir. Amerika'daki bir şirkette ispat edilmiş değildir, Türkiye'de ispat edilmiştir.

Peki, dolayısıyla üçüncü soruya geçebilirim. Finansal danışmanlık hizmetinde mali müşavir ne yapıyor? Mali müşavir, tırnak içerisinde aldım, aslında mali müşavirle finansal danışmanın aynı şey olması gerekiyor ki aynı şeydir zaten. Çünkü 3568 sayılı Yasa'nın 2. maddesi aynı şey olduğunu söylüyor bize. Yani biz finansman danışman olarak aslında dar anlamıyla finansal danışmanı kast ediyorum, geniş anlamıyla tabii ki her türlü uzmanlığa açığız ama 3568 sayılı Yasa'ya göre muhasebe meslek mensubu aynı zamanda şirketin danışmanıdır. Sorun burada, danışmanın nerede oldu, yani danışmanlık veren mali müşavir sistemin neresinde? Sorun budur. Yani mali müşavir hem finansal bilgiyi üreten ve denetleyen kişidir hem de bunu kullanan kişidir. Şimdi hem üretip hem denetleyip hem de kullanan olabilir mi bir mali müşavir? Olun mu veya? Tartışma budur, bu olması gerekir. Yani bizim denetçi olarak ifade ettiğimiz, denetim faaliyetini gerçekleştiren bir finansal muhasebe meslek mensubumuz veya bir şirket aynı zamanda finansal danışmanlık yapsın mı? Üretilen bu finansal tabloları, bilgileri ve başka bilgileri kullanarak buna karar versin mi? Bu soru tartışılabilir, benden sonraki değerli konuşmacılar da belki bu noktadan yorumlarını sürdürebilirler ama finansal danışman dediğimiz şey dünyanın her tarafına baktığımızda, Türkiye'de baktığımızda mali müşavir veya mali müşavir dışında başka bir organizasyon olabilir, başka bir sertifikasyon sürecinden geçebilirler. Birkaç tane örnek getirdim ben, dünyada finansal danışmanlıkla ilgili sertifikasyonlara örnekler getirdim ama bildiğim bir şey var ve inandığım bir şey var; mutlaka muhasebe mesleğinde bir takım uzmanlaşmalar olmalıdır, bunun boyutu tartışılabilir. Hani sektörel bir uzmanlaşma mı olsun, faaliyet bakımından mı bir uzmanlaşma olsun? Finansal danışmanlık bakımından bir takım sertifikasyonlar verilebilir. Bunu muhasebe meslek örgütü yapmalıdır. Ancak inandığım bir şey vardır, finansal anlamda danışmanlık yapabilmenin ön koşulu olarak 3568 sayılı Yasa'ya göre meslek mensubu olmak gelmelidir. Yani bütün çabamız bu yönde olmalıdır. Başka danışmanlıklara da ihtiyacımız var ama onlara isterseniz finansal danışman demeyelim başka danışman diyelim. Ama finansal danışman olmak için mutlaka meslek mensubu olarak yola başlamamız gerekiyor.

Çok çok teşekkür ederim ilginize.

VERGİ DANIŞMANLIĞI VE VERGİ DENETİMİ

Burhan GEZGİN
TÜRMOB Genel Saymanı

- Sayın Başkan teşekkür ediyorum. Oda başkanları, değerli meslektaşlar merhabalar. İcinizde sayıyorum meslek mensubu olarak en yeni benim, belki de icinizdeki en acemi olan da benim. Bir önceki oturumda tabii biraz Trabzon Oda Başkanımızla akademisyenler sanki karşı karşıya geldi gibi. Ben uygulamacı da değilim, akademisyen de değilim. Ben devletin denetim elemanıyım, eski bir hesap uzmanıyım ama çok yeni istifa ettim, birinci yılımdayım henüz. Dolayısıyla akademisyenlerle uygulayıcıların arasına bir de ben gireyim istedim.

Efendim, Oda Başkanımız haklıdır. Uygulama, vergi denetimi maalesef biza-tihi yaşadım İstanbul'da, belki ister öz eleştiri yapmak deyin ister günah çı-kartmak deyin; evet efendim; “arttır da gel” dedik! Ve meslektaşlarımız, mes-lek mensuplarımız bu arttırdığımızı nereye yazalım, hangi hesaba yazalım di-ye sordular. Yani çok ironikti aslında. Hangi hesaba kaydedelim, beyanname-nin hangi sütununa? Yani hala muhasebenin ilke ve prensiplerini hala deneti-min standartlarını korumaya çalışıyorlardı. Gerçekten ironikti ama önemli bir soruydu. Efendim, yani bir akademisyenlerle uygulamacıları belki biraz kar-şı karşıya getiren, hocama haksızlık edemem, o yetiştirdi beni Siyasal'da Ömer Lalik Hocam'dan ders aldım. Emeğine asla, asla kutsarız ama yani bu-gün itibarıyla bazen Trabzon Oda Başkanına gerçekten şu anda biraz yarı akademik bir konuşma yapacaktım ama akademik gerçekler ya da akademik ilkeler her zaman Türkiye'nin gerçeği ile örtüşmüyor. Bu bilimi yadsımak ya da bilimin yanlışlığı anlamında demiyorum; bu sorumluların, idarecilerin yan-lırlığı anlamında.

Şimdi vergi denetiminin esas fonksiyonu gelir elde etmektir. Fakat sadece ge-lir elde etmekle sınırlı değildir vergi denetimi. Şimdi birazdan tanımına gire-ceğiz; vergi denetimi aynı zamanda bilgilendiricidir. Yani mükellefi bilgilendirir. Aydınlatıcıdır, caydırıcıdır ve cezalandırıcıdır. Akademik kitaplar bunu

böyle söyler. Net olgudur ve olması gereken de budur. Ama siz vergi denetim birimlerinin performansını sadece buldukları matrah farkıyla, yani rakamlarla ölçerseniz o denetim, denetim değildir ve sadece fonksiyonu cezalandırmaktır. Çünkü, bilgilendirmeyi rakamla ölçemezsiniz efendim. Aydınlatmayı da ölçemezsiniz ama cezalandırmayı rakamla ölçersiniz ve denetim birimleri her yıl çarşaf çarşaf matrah farkı şu kadar, vergi farkı şu kadar şey bulduk diye söyler. Geline nokta esas itibariyle budur.

Şimdi, denetim, vergi denetimi esas itibariyle kamusaldir. Yani vergi denetimi kamu yapar. Vergi Usul Kanunu'na göre yapar ve açıktır kimlerin yetkili olduğu ve bu denetimin nasıl yapılacağına ilişkin. Bizim Vergi Usul Kanunu'nda denetim; bir tanesi yoklama, bir tanesi de vergi incelemesi diye geçer. Esas itibariyle süreç bundan oluşur. Yoklamayı geçiyorum, mükellefiyet ve vergiyi doğuran olaylarla ilişkili olayları tespit etmeye çalışır. Vergi incelemesinin tanımında şu vardır; vergi incelemesinden maksat, ödenmesi gereken vergilerin doğruluğunun araştırılması, tespit edilmesi ve sağlanmasıdır der. İşte akademik kitaplarında yazan fonksiyonlar burada ortaya çıkar. Yani araştırır, doğrular ve ödenmesi gereken vergiyi sağlar. Yani cezalandırır, doğası gereği yapısının içerisinde cezalandırma vardır, ama sadece cezalandırmadan ibaret değildir. Peki, denetimi esas kamusaldir ama onun dışında kim yapar? Kim yapar, biz yaparız. Biz, serbest meslek mensupları yaparız. Yani, çünkü eğer Kanun 3568'i okuyacağım, başışlayın; nokta nokta serbest muhasebecilerin yapabildikleri işlerin yanı sıra muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile işlerini düzenlemek ve/veya bu konularda müşavirlik yapmak, bu konularda belgelerine dayanarak inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak olarak görevimiz tanımlanıyor. Dolayısıyla bu tanımlamanın içerisinde hem vergi danışmanlığı, müşavirliği hem de vergi denetçiliğini de aynı zamanda işaret ediyor.

Çok geniş demiştik vergi denetmenliği ve danışmanlığı ama bugün itibariyle, Türkiye'de gelinen nokta itibariyle artık vergi denetimi de, vergi danışmanlığı da bireysel yapılabilecek bir iş, hizmet olmaktan çıkmış, tamamıyla kurumsallaşmaya doğru dönmüştür. Şimdi denetim elemanları, ben meslektenken bizim yaptığımız inceleme ya tam incelemedir, ya kısa incelemedir, ya sınırlı incelemedir. Kamudaki denetçi bunu yapar. Tam inceleme; bir mükellefin tüm vergisel hesap ve işlemlerini inceleyip, ortaya koymaktır, tüm vergi türleri itibariyle tüm hesap ve işlemlerini incelenmesidir. Ben yine öz eleştiri

yapacağım, 10 yıl bu işi yaptım ben, tam inceleme yapmadım arkadaşlar. Çünkü yapamazsınız, işletmeler çok büyümüştür, işlem hacimleri çok artmıştır, işlemler giriftir, ticari enstrümanlar olağanüstü çoğalmıştır, artık hocamın söylediği gibi dünya küresel bir köy olmuştur. Dolayısıyla sadece ve sadece sınırlı inceleme yapabildik. Yani belli bir konuyu aldık, risk olabilecek yeri inceledik ve eleştirdik. Şimdi hiçbir inceleme elemanı şunu söyleyemez kamudaki; biz tam inceleme yapıyoruz. Hayır efendim! Biz yeminli müşavirler olarak tam tasdik yapıyoruz ama tam inceleme yapılmıyor. Yani ben kamudayken tam inceleme yapmadım ama yeminli müşavirliğe geldim, gariptir şimdi tam tasdik yapıyorum. Böyle bir çelişki ile karşı karşıyayız.

Efendim, bireysel olarak niye vergi danışmanlığı ya da vergi denetimi yapılmaz? Yani kurumsallık, yani niye uzmanlaşma, ne götürmüştür, niye uzmanlaşmaya doğru gidilmektedir? Eskiden vergi uzmanlığı belki hocamın söylediği gibi finans uzmanlığının altında bir iş koluydu ama şimdi vergi uzmanlığı artık kendi içinde sürekli ama sürekli alt kırılımlarına yarıyor. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın mevzuat sitesine hepimiz girdik, "kanun seçiniz" diye gelir girdiğiniz zaman. Acaba biz kaç kanunla uğraşıyoruz ve kaç kanunda sorumluyuz ve kaç kanun vergisel düzenlemelere gönderme yapıyor? Yani mevzuatı tıkladığınız zaman Gelir İdaresi sitesinde karşımıza neler geliyor, hangi kanunlar geliyor diye baktım. Efendim, Gelir İdaresi sitesinde 176 tane kanun var. Sayarsanız tam 176 tane, kanun seçinizde 176 tane kanun gelir. Şimdi bu kanunlarla ilgili acaba kaç Bakanlar Kurulu kararı vardır, kaç tebliğ vardır, kaç yönetmelik, sirküler, genel yazı vardır? Yani dolayısıyla ne kadar bir mevzuatın içerisindeyim diye bir çalışma yapayım istedim ve bıraktım. Çünkü eğer sadece Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergisi ile Vergi Usul Kanunu ana kanunlarını alırsanız sıkı durun, toplam beş kanunla ilgili 911 madde ile karşı karşıyasınız. Bu beş kanunla ilişkili olarak 1310 tane tebliğ ile karşılaşacaksınız. 212 tane Bakanlar Kurulu kararı yayımlanmış. Sirküler, çok genç üç-dört yıldır uygulanıyor ama onun da sayısı 203'ü bulmuş. İç genelge 110, toplarsanız 2746 tane mevzuatla, sayfayla falan söylemiyorum, sadece mevzuatla karşı karşıyasınız. Dolayısıyla hiçbirimiz şunu söyleyemeyiz; ben hem Gelir, Kurum, KDV ve Vergi Usul ve diğerlerinin uzmanıyım diyemem. Mümkün değil, mesleğin geldiği nokta. Yani benim bu kanunların hepsine vakıf olup, diğer taraftan üstelik hem mükellefle hem de vergiyi doğuran işlemle ilişkilendirilip yorum yapabilmem mümkün değil bu saatten sonra. Çünkü sistem kendiliğinden ya da sistemin karmaşası kendiliğinden beni uzmanlığa doğru ya da iş bölümüne doğru itiyor. Dolayısıyla ben KDV üzerinde uzmanlaşırım, artık vergi uzmanlığı bitti. Verginin alt kırılımlarında uzmanlık gereki-

yor. Dolayısıyla ben ancak ve ancak dar mükellefiyet konusunda uzmanlaşabilirim çünkü dağıldı. Alman mahallemizin bakkalına ortak oldu, biz gittik onlara. Dolayısıyla kim, kimdir? Dar mükellef midir? Bilmiyoruz. O nedenle ben istisna ve muafiyetlerde uzmanlaşabilirim. Bir başkası Katma Değer Vergisi iadesinde uzmanlaşabilir. Dolayısıyla yani hem ticari işlemlerin çeşitliliği, farklılığı, büyüklüğü hem de bu yasal düzenleme bizi bırakın vergi uzmanlığımı, KDV uzmanlığına, ÖTV uzmanlığına, gelir uzmanlığına doğru itiyor.

Efendim, saygılar sunuyorum.

ADLİ MUHASEBE – FORENSIC ACCOUNTING

Prof. Dr. Cemal İBİŞ
Marmara Üniversitesi

- Çok teşekkür ediyorum Sayın Başkan. TÜRMOB'un Sayın Genel Başkanı, Yönetim, Disiplin, Denetim Kurulu üyeleri, Sayın Oda başkanları, çok değerli meslektaşlarım öncelikle hepinizi saygıyla selamlıyorum. Böyle bir forumu inanılmaz büyüklükte, kalabalıkta bir forumu büyük bir başarı ile gerçekleştiren TÜRMOB'a Sayın Genel Başkan Masum Türker şahsında emeği geçen herkese de teşekkür etmek istiyorum. Bana da bu fırsatı verdikleri için ayrıca teşekkür ediyorum.

Efendim ben bu konuşmamda sizlere muhasebe ve denetim mesleğinde yeni bir uzmanlık alanından forensic accounting İngilizce adıyla bilinen, literatürde tanınan bizim çevrelerimizde “adli muhasebecilik” diye bilinen bir alandan bahsedeceğim. Çok çarpıcıdır, Al Capon'u hepimiz biliriz, Amerika Birleşik Devletleri'nde suç imparatoru olarak Al Capon'u süper devlet Amerika Birleşik Devletleri bütün gücüne rağmen yakalayamamış, ILS, yani İç Gelirler Servisi'nin özel bir ajanı bunu yakalamıştır ve bu servis bir poster hazırlamış ve posterde de aynen şu ifadelerle yer vermiştir: “Al Capon yalnızca bir muhasebeci tarafından yakalanabilmiştir.” Bununla da övünmüştür. 1980'li yıllardan itibaren yaşadığımız çok önemli değişiklikler bu mesleği bizim önümüze çıkartmıştır. Forensic kelimesinin Türkçe sözlük anlamına baktığımız zaman, mahkemeye ait veya adli davalarda bir standart olarak kabul edilme karşılığını buluyoruz. Forensic accounting ise, tıpkı adli tıp örneğinde olduğu gibi adli muhasebe veya itirafli işler muhasebesi veya hukuken itilafa neden olmuş işler muhasebesi olarak dilimize çevrilmekte ve kullanılmaktadır. Bunlarda daha yaygın kullanılanı adli muhasebe, bu işi yapana da adli muhasebeci diyoruz.

Peki, ülkemizdeki durum, çok genel olarak baktığımızda nasıldır? Çalışma alanına baktığımızda çok genel olarak, biraz sonra biraz daha detaya gireceğim, bir şirketteki kar paylaşımında ortaklar arasındaki ihtilafın çözülmesinde, iki şirket arasındaki borç-alacak anlaşmazlığında bu iki tarafın ihtilafının

giderilmesinde muhasebe bilgisinin, becerisinin, tecrübesinin kullanılması. Bir şirkette çalışanla şirket arasındaki ilişkilerde doğabilecek ihtilafın giderilmesinde yine muhasebenin, muhasebecinin bilgisini, tecrübesini, görgüsünü bu işin giderilmesi için kullanması. Adli muhasebe veya forensic accounting sadece kişi-işletme, işletmeler arasındaki işlerde kullanılmıyor aynı zamanda işletme devlet arasındaki uyuşmazlıkların ortadan kaldırılmasında da kullanılıyor. Örneğin çıkacak bir vergi ihtilafının, işletme ile Maliye arasındaki bir vergi ihtilafının giderilmesinde adli muhasebeden, muhasebeciden yararlanılmakta. Bu konuda çok özet bir tanım; seçilmiş bazı alanlarda, konularda muhasebe faaliyetlerinin irdelenmesi ve mahkemelerde bu konuların savunulması adli muhasebe olarak da tanımlanmakta. 1980'li yıllardan itibaren günümüze giderek gelişmekte olan bu mesleği tabii ortaya çıkaran bazı nedenler var. Bu nedenler aslında daha önceki konuşmalarda konuşmacılar sıraladı. Çok genel olarak; işlem hacmi artıyor, işlem hacmi karmaşıklaşıyor, bireyler, işletmeler kendi aralarında devletle olan işlerinde ihtilafa düşüyor, mahkemelerin iş yoğunluğu her geçen gün artmakta. Bütün bunlar ve başka başka nedenler bu mesleği bizim karşımıza çıkartmakta.

Peki, bu meslek kapsamında neler var? Üç faaliyet alanı, üç temel noktada bu meslek kendi içerisinde bölünüyor. Bir; dava destek danışmanlığı dediğimiz bir çalışma alanı olarak. İki; uzman şahitlik dediğimiz bir çalışma alanı olarak. Üçüncüsü de; hile denetçiliği veya araştırmacı muhasebecilik olarak bölünmüş. Üç alan var bu meslekte. Dava destek danışmanlığı; aslında bizim yaşadığımız olaylar bunlar, adli muhasebecilere, bir adli dava öncesinde veya sürme aşamasında ilgili avukatlara çeşitli açılardan hizmet vermesidir dava destek danışmanlığı. Adli muhasebecilerin dava destek danışmanlığı alanına çok değişik konular girmektedir. Bunların bazılarını satır başlarıyla sayıyorum. Her türlü yolsuzluk davaları, işletme değerlemeleri, hasar ve zarar tahminleri, sigorta anlaşmazlıkları, anlaşmalardan doğan sorunlar, patent, hak ve markalarla ilgili doğan sorumluluklar, işletmelerle ilgili ayrılma veya birleşme davaları, iflas davaları, boşanmalarla ilgili –dikkat edin- boşanmalarla ilgili mali anlaşmazlıklar, işletmeler arası çok çeşitli sorunlar.

İkinci bir alan uzman şahitlik; ne yapar adli muhasebeci uzman şahitlikte? Mahkemelerde hakimlerin bir davanın sağlıklı bir biçimde sürdürülmesi ve sonuçlandırılması amacıyla adli muhasebecilerden uzman şahitlik isteyebilir ve bunlardan yararlanmaktadır. Toplumlarda günümüzde özellikle ekonomik kökenli davaların sayısının artması, tutarlarının artması, konuların giderek karmaşıklaşması bu gereksinimi üst seviyeye çıkartmıştır. Adli muhasebecilerin uzman şahitlik faaliyetinde üzerine düşen görevleri şöyle sıralıyoruz; dava

konusu ile ilgili olan gerekli araştırmaları yapmak, bununla ilgili çeşitli verileri toplamak bir. İki, bu verilerden bir sonuca ulaşarak bir kanıya ulaşmak, bir kanaatini ortaya koymak, oluşturduğu görüşünü mahkemede hakimlere ve avukatlara aydınlatici ve öğretici bir biçimde yansıtılmak. Uzman şahit olacak adli muhasebecinin belli nitelikleri taşıması lazım. alışmalarında yansız, objektif ve bağımsız olması, yaratıcı, yatıştırıcı ve ehliyetli bir konumda bulunması, teknik konuları açık bir dille, öğretici bir biçimde açıklaması, taraflarla iletişimi net bir şekilde kurabilmesi, mahkeme ortamının gereklerine uyum göstermesi gibi.

Bu alanda nc çalışma konusu hile denetçiliği veya araştırmacı muhasebecilik. Arkadaşlar, Amerika Birleşik Devletleri'nde işletme çalışanları tarafından yapılan hile tutarı yılda 400 milyar dolar civarındadır, sadece Amerika'da. Çeşitli ülkelerde yapılan araştırmalar işletmelerin yıllık gelirlerinin yüzde 6'nın bu gibi yolsuzluklar nedeniyle kaybettikleri tespit edilmiştir. Günümüz iş dünyasında işletme çalışanları, tepe yöneticileri ve bireyler tarafından çeşitli alanlarda ve biçimlerde hileler yapılmaktadır. Bunlar çok ana başlıklarıyla işletme çalışanları tarafından işletmelerine karşı yapılan hileler, beyaz yakalılar tarafından işlenen suçlar, işletme tepe yöneticilerinin işletme ilgililerini yanılmaya yönelik olarak yaptıkları mali tablo hileleri, yatırımlarla ilgili hileler, ticari rüşvet ve komisyonlar, basında son zamanlarda çokça görüyoruz, banka işlemleriyle ilgili hileler, elektronik fon transferleriyle ilgili hileleri, kredi kartı hileleri, bilgisayar hileleri biçiminde bunları arttırmak mümkün. Bu meslek mensubu bu konularda denetim çalışması yapıyor. Tabii burada yapılan denetim çalışması özel bir denetim alışması. Finansal tablolar denetiminde biliyoruz ki denetçi zaten denetlediği finansal tablolarda bir hile olayının yansıyor yansımadığını kontrol etmek durumunda. Oysa bu denetim, adli denetim bu tamamen hukuki olaylarda, ihtilafa düşülen olaylarda mahkemede lehe delil teşkil edecek şekilde denetim yapma ve bunun dayanaklarını oluşturmaktır. Buradan da denetimde önemli ölçüde ayrılmaktadır.

Adli muhasebecilerin taşıması gereken özellikler, alması gereken eğitimler var. Eğitimler, yoğun bir muhasebe bilgisi, hukuk, denetim, işletme yönetimi, psikoloji, suç bilimi, bilgisayar uygulamaları gibi. Adli muhasebeciler olayların sadece rakamlarına bakarak değil, rakamların arkasındaki gerçekleri araştırmaktadırlar bir dedektif gibi. Literatüre baktığınızda buna rnek Sherlock Holmes veriliyor. Onun gibi bir olayı araştırmak, izlemek, kanıtları toplamak, bu kanıtları bir rapor haline getirmek ve mahkemede işletme lehine bunları sürmek ve bu olayı işletme lehine sonuçlandırmak gibi. Amerika Birleşik Devletleri'nde ACFE, Diplomalı Hile Araştırmacıları Kuruluşu'nda

ki sertifika veriyor bir dernek biçiminde, 31 bin üye var. 100'den fazla ülkede bunlar faaliyet gösteriyor.

Türkiye'deki duruma çok kısaca bakmak gerekirse; Türkiye'de adli muhasebecilik veya orijinal adıyla forensic accounting kanaatimize göre yanlış anlaşılıyor ve yanlış değerlendiriliyor. Bu kavram sanki hile denetimi gibi algılanıyor. Normalde daha önce belirttiğimiz gibi finansal tablolar denetiminde denetçi hilenin var olup olmadığını zaten araştırır. Forensic accounting, bir diğer uygulama biçimi forensic odeting ya da hile denetimi ihtilafli işler denetimi ise herhangi bir kişinin bu konuda hile iddia etmesi halinde mahkeme açmadan önce bunu hazırlayıp iddia sahibine vermesi veya daha sonra hakim tarafından atanan bilirkişi aracılığıyla bu işlemin yapılmasıdır.

Forensic accounting veya ihtilafli işler muhasebesi aslında bazı avukatlar tarafından muhasebecilerle, bizim meslek mensuplarımızla işbirliği yapılarak şu anda Türkiye'de gerçekleştirilmekte. Nasıl uygulanıyor? Şu anda genel hukuk kurallarına göre uygulanıyor. Türkiye'de herhangi bir yasal düzenlemeye gerek kalmadan da uygulanabilir ama uygulamasında ciddi sorunlar yaşanabilir. Ne gibi? Muhasebe belgelerine, defterlerine, muhasebe işlemlerini hesaplamalarını incelemeniz gerektir. Eğer bunlar elinizdeyse problem yok ama elinizde değilse, işletmede ve bunlar size verilmiyorsa bu durumda mutlaka mahkeme aracılığıyla bu çalışmayı yapmanız gerekiyor.

Türk Ticaret Kanunu'nda, tasarıda şu anda işlem denetçisi diye adlandırılan denetçinin aslında yapması gereken işlem bu ya da işlerden bir tanesi bu, adli muhasebecilik. Bunun üzerine işlem denetçisi yazacağı bir raporla bu konuda söz sahibi olabilir.

Evet, sonuç olarak şunu söyleyebiliriz; ülkemiz için bir gereksimindir bu kanaatimize göre. Bunun için TÜRMOB tarafından adli muhasebeyle ilgili bir adli muhasebecilik sertifikası verilebileceğini düşünüyoruz. Bu sertifikanın verilmesi için de bu konuda özel bir eğitim programı düzenlenebilir, bu özel eğitim programından sonra açılacak sınavı başaran meslek mensuplarımıza sahip oldukları serbest muhasebeci mali müşavir veya yeminli mali müşavirlik unvanlarının yanı sıra aynı zamanda adli muhasebecilik veya hukuki işler muhasebe uzmanlığı sertifikası verilebilir. Bu sertifikaya sahip kişiler TÜRMOB tarafından mahkemelere, iş adamlarına, kamuoyuna bildirilerek bu sertifikaya sahip kişilerden öncelikle bilirkişi, ilk etapta Türk Ticaret Kanunu yürürlüğe girmesiyle de işlem denetçisi olarak yararlanılabilir.

Sabrınız için, ilginiz için, beni dinlediğiniz için çok teşekkür ederim. Sağ olun.

ÇALIŞMA MEVZUATI DANIŞMANLIĞI

Hamdi GEZMİŞ

İstanbul YMM Odası Disiplin Kurulu Üyesi

- Değerli meslektaşlarım, sayın hocalarım hepimizi sevgi ve saygıyla selamlıyor, bu güzel kentte sizlerle bir arada bulunmaktan mutluluk duyduğumu ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Sunacağım konu programda belirtildiği üzere alan uzmanlığı ana başlığı altında çalışma mevzuatı danışmanlığını içermektedir. Çalışma veya iş mevzuatı kavramı bireysel ve kolektif iş hukukuyla sosyal güvenlik hukukuna ilişkin yasa, tüzük, yönetmelik, tebliğ, genelge gibi düzenlemelerin bütününe ifade etmektedir. Bilindiği gibi

danışman ya da müşavir bilgi ve uzmanlığına başvuru alan kişilerin anlamındadır. Dolayısıyla çalışma mevzuatı danışmanlığını sahip olunan bilgi ve deneyimlerinden yararlanarak işletme sahip ve yöneticileriyle ilgili kişi ve kuruluşlara belirtilen alanlarda gerekli hizmetlerin verilmesi şeklinde tanımlayabiliriz. Çalışma mevzuatına ilişkin yasal düzenlemeler 4857 sayılı İş Kanunu, Basın İş Kanunu, Deniz İş Kanunu, Sendikalar Kanunu, Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Kurulu Kanunu, 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanunu olarak sayılabilir. Son yıllarda ise söz konusu yasalarda esaslı değişiklikler olmuştur. 1971 yılında kabul edilen 1475 sayılı İş Yasası 32 yıl uygulamada kaldıktan sonra 10 Haziran 2003 tarihinde yayınlanan 4857 sayılı yeni İş Yasası ile yürürlükten kaldırılmıştır. 4857 sayılı Yasa'nın genel gerekçesinde eski yasanın yeni türdeki iş ilişkilerini yansıtmadığı, ekonomik kriz dönemlerinde esnek olmadığı ayrıca iş mevzuatında ILO ve AB normlarına uygun değişiklikler yapması gerektiği belirtilmektedir.

Böylece 1475 sayılı Kanun'da yer alan çok sayıda hüküm aynen veya çok küçük değişikliklerle 4857 sayılı Kanun'a aktarılmakla birlikte bu kez gerçekten yeni sayılabilecek yetki-iş ilişkisi, kısmi süreli iş sözleşmesi, çağrı üzerine çalışma, fazla sürelerde çalışma, telafi çalışması, kısa çalışma ve kısa çalışma ödeneği gibi kavramlar İş Hukuku'na kazandırılmış, 4773 sayılı Yasa ile

getirilen iş güvencesi hükümleri de bu kanunda yeniden düzenlenmiştir. Öte yandan 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda ve 1479 sayılı Bağ-Kur Kanunu sosyal güvenlik kurumlarını tek çatı altında toplayan 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile yürürlükten kaldırılmak suretiyle sosyal güvenlik mevzuatında da köklü değişiklikler yapılmış bulunmaktadır. Yeni yasada sigortalılara sağlanan yardımlar, emeklilik şartları, ödenecek primler ve işverenlerin yükümlülükleri konularında kapsamlı düzenlemelere gidilmiştir. Keza İşsizlik Sigortası Kanunu 01.06.2000 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Böylece son dönemdeki yeni düzenlemelerle birlikte çalışma mevzuatının kapsamı bir hayli genişlemiştir.

Çalışma mevzuatımızın mesleğimizdeki yeri; muhasebe ve mali müşavirlik mesleğimizin en temel bilgi konusu muhasebe ve denetim olmakla beraber vergi mevzuatı, ticaret kanunu, iş ve sosyal güvenlik mevzuatı, yatırım ve teşvik mevzuatı, kambiyo mevzuatı da mesleğin icrasında bilinmesi gereken konular arasında yer almakta ve bunların mesleğin ana konusu olan muhasebe alanı ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır. Esasında hizmet verdiğimiz işletme ilgilileri bu konuların da ötesinde uzmanlık alanımızın tamamen dışındaki sorunları dahi meslek mensuplarımıza danışabilmektedir. İşletme sahipleri ve yöneticilerinin muhasebecileri veya mali müşavirleri bu kadar detaylı konularda danışma ihtiyacının taraflar arasında yerleşmiş olan güven ilişkisinden kaynaklandığı düşüncesindeyim.

Çalışma mevzuatı danışmanlığı süreci; iş hukuk ve sosyal güvenlik mevzuatı meslek içinde en çok uygulama alanı bulan konular arasın da yer almaktadır. Meslek mensuplarının işletmelerde bu alandaki çalışmaları personelin işe alınmasından önce iş yeri açılışı ve şirket kuruluşunun tescili aşamalarında başlayıp, çalışma döneminin sonuna kadar devam etmektedir. Slaytta görüldüğü gibi başlangıçtan itibaren çalışma süreci boyunca yapılan işler sıralanıyor. Devam ediyor ve nihayetinde yapılan işlemlerin muhasebe kayıtlarına yansıtılması ve vergi mevzuatı yönünden değerlendirilmesi konularında uygulama ve danışmanlık işleri yerine getirilmektedir. Konuyla ilgili diğer danışmanlık faaliyetleri ise; bu rutin işler dışında işletmenin hazırlayacağı iş ve sosyal güvenlik konularıyla ilgili personel yönetmeliği, talimat ve yönerge gibi metinlerin incelenerek katkıda bulunulması, mevzuat değişikliklerinin takibi ve ilgililerin yazılı ve sözlü olarak bilgilendirilmesi, işletmelerin gerek görmesi durumunda iş ve sosyal güvenlikle ilgili toplantılarda bizzat bulunarak görüş bildirilmesi, sosyal sigorta, iş mevzuatı, toplu sözleşme ve sendika konularında şirketlere işçi ve işveren sendikalarına, hukuk bürolarına danış-

manlık yapılması, İş ve Sosyal Güvenlik Mevzuatına uygunluk denetimlerinin yapılması ve raporlanması, yine mevzuatla ilgili eğitimler verilmesi ve İş Mahkemeleri'nde bilirkişilik yapılması gibi danışmanlık hizmetleri de mesleğimiz faaliyetleri arasında sayılabilir.

Değerli arkadaşlar, 3568 sayılı Meslek Yasası ve bu yasayla gelen yeni çalışma konuları; 13.06.1989 tarihinde yayınlanan 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Yasası ile mesleğimiz disiplin altına alınarak meslek mensubu olmanın koşulları belirlenmiştir. Yasanın 2. maddesi ile ayrıca Çalışma Usul Esasları Yönetmeliği hükümlerine göre mesleğin konuları SMMM'ler için; teşebbüs ve işletmelerin defterlerini tutmak, mali tabloları ve beyannameleri ile diğer belgelerini düzenlemek ve benzeri işleri yapmak, muhasebe sistemlerini kurmak, geliştirmek, işletmecilik, muhasebe, finans, mali mevzuat ve bunların uygulamaları ile ilgili işlerini düzenlemek veya bu konularda müşavirlik yapmak. Yukarıda bentte yazılı konuda belgelerine dayanarak inceleme, tahlil, denetim yapmak, mali tablo ve beyannamelerle ilgili konularda yazılı görüş vermek, rapor ve benzerlerini düzenlemek, tahkim, bilirkişilik ve benzeri işleri yapmak. Yeminli mali müşavirler için ise; yukarıda defter tutma işlemlerinin dışında diğer konuları yapmak, aynı zamanda bunların yanında mali tabloların ve beyannamelerin mevzuat hükümleri, muhasebe prensipleriyle muhasebe standartlarına uygunluğunu ve hesapların denetim standartlarına uygunluğunu ve incelendiğini tasdik etmek. Ayrıca ilgili mevzuat ile Maliye ve Gümrük Bakanlığı ve remi mercilerce verilecek görevleri yapmak şeklinde açıklanmıştır.

Mesleğin yasal düzene kavuşmasından sonra da çalışma mevzuatı alanında da yeni iş alanları oluşmaya başlamış ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nda hüküm olmamakla birlikte 1994 yılında Sosyal Sigortalar Kurumu'nca yayınlanan tebliğ ve genelgelerle ilişiksiz belgesi alması gereken işveren ve araçların iş yeri kayıt ve belgelerinin 3568 sayılı Kanun kapsamında bulunan SMMM'ler ve YMM'lerce incelenmesi olanağı sağlanmıştır.

5510 sayılı Kanun'la yasal düzene kavuşturulmuş ayrıca işsizlik sigortasıyla ilgili olarak yeminli mali müşavirlere bazı yetkiler verilmiştir konunun denetimi bakımından. Evet, öneri olarak; iş ve sosyal güvenlik mevzuatı hükümlerinin uygulanması ile işletmelere getirilen yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği konularında da meslek mensuplarına yeni görevler vererek kayıt dışı istihdamın önlenmesi ve idarenin iş yükünün rahatlamasına katkı sağlanabileceğini düşünüyorum.

Sonuç olarak, iş hukuku sosyal güvenlik mevzuatının geçmişten bu yana mesleğimizle sıkı ilişkisi olup, muhasebe ve mali müşavirlik mesleğinin düzenlendiği 3568 sayılı Yasa'nın çıkmasından önce ve sonrasında meslek mensuplarının faaliyetleri içerisinde muhasebe ve denetim konularıyla birlikte bütünsellik içinde yer almaktadır. Son yıllarda gerçekleşen yasal düzenlemelerle bu mevzuatın önemi daha çok artmış olup TÜRMOB bünyesinde Odalar bu konulara gerekli ilgiyi göstererek seminerler ve eğitim çalışmaları düzenlemekte ve meslektaşları bilgilendirmektedirler. Meslek mensupları da bu konuya daha fazla önem vererek çalışma mevzuatı konularında uzmanlaşmalı, bu suretle yapılan işlere yetkili olmayanların müdahalesine engel olmalıdırlar. Mesleğimizi de etkileyen derin ekonomik kriz dikkate alınarak iş çeşitlendirilmesi yapmamızın yararlı olacağını ve yeni düzenlemelerin getirildiği çalışma mevzuatı alanında ilave gelir olanakları yaratılabileceği kanaatindeyim. Teşekkür ederim.

YORUMCULAR

İbrahim AKTAN
İstanbul YMM Odası Başkan Yardımcısı

- Sayın TÜRMOB Genel Başkanı, değerli başkanlarım, sevgili hocalarım, sevgili meslektaşlarım hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önce mali tablo hazırlamak durumunda olan şirketler iki gruba ayırmak lazım. Birincisi; BDDK, SPK, sigorta ile ilgili şirketler ve sermaye piyasasına tabi olan şirketler. Bu şirketleri ayırdığımız zaman bunlar yasak bölge grubuna giren şirketlerdir. Meslek mensuplarının yüzde 99'u bu şirketlerle ilgilenmezler zaten. Yüzde 1'lik bir grup bu şirketlerle ilgilenirler. Yani bunlar yasak alandır, girilemez. Dolayısıyla biz burada daha çok

yüzde 1'in sahip olduğu şirketlerin mali tablolarından ziyade belki biraz da bu yüzde 99'unun ilgilendiği diğer şirketlerin mali tablolarından bahsetmek lazım. Şimdi Orhan Hocam, önce mali tabloların değerlendirilebilmesi için yahut denetçilerin bu tabloları kullanabilmeleri için, denetleyebilmeleri için, sonuç çıkarabilmeleri için bu tabloların önce mali müşavirler tarafından, muhasebeciler tarafından hazırlanmış olması lazım. Yani iyi bir bilgiyle donatılmış olması lazım. İşte yüzde 99 kesimi olan grup bu grup, bu bilgileri hazırlayacak olan bu grup. Dolayısıyla gerçekten yani denetim yapmak için önce bir mali tabloya ihtiyaç var. Eğer mali tablolar gerçek anlamda hazırlanmamışsa, eğer bunlar gerçeği doğrulayacak mali tablolar üzerinde bilgi verecek derecede yeterli bilgiye sahip değilse bu tablolar üzerinde sonuç çıkartmak ve okumak mümkün değil. Dolayısıyla bu görevi de 3568 sayılı Kanun kapsamında olan meslektaşlarımız yapmak durumunda.

Şimdi, Burhan Gezgin arkadaşımız 176 kanundan bahsetti, bin küsur diğer tebliğ vesaire düzenlemelerden bahsetti, genelge, sirküler sayısı mümkün değil. Tabii önceki konuşmada da Hüseyin Perviz Pur'la, Ertan arkadaşımız bu FRS'nin dolapları dolduracağından bahsetti. Aşağı yukarı mevzuat yönünden ikisi de aynı, aralarında fazla bir fark yok. Ama birisi ağırlıklı olarak mali tabloların hazırlanmasına yönelik, birisi de bunlarla ilgili vergi mevzuatının uy-

gulasına yönelik. Dolayısıyla ikisi arasında da meslek mensupları açısından uygulayıcılar açısından çok fazla bir fark yok. Cemal Hocam, yani bize aslında yabancı değil ama ismi yabancı olan bir konudan bahsetti. Adli muhasebecilik, zaten bizde var adli muhasebecilik, zaten yapıyormuşuz bunu ama ismi adli muhasebecilik ama yabancı isimle anılıyor, yoksa ortaklar arasında bir sıkıntı varsa ortaklarla, işletme sahipleri ve diğer kesimler arasında ilişki varsa, ortaklar işletmeyle Maliye arasında, Hazine arasında, kamu sektörü arasında bir ilişki varsa zaten bunlarda bir şekilde yine bizim muhasebeci kesim dediğimiz, adli muhasebeci kesim dediğimiz grup tarafından zaten çözümleniyor yani o görev de yapılıyor.

Esasen bizde mali tablolar hani yüzde 99 dediğimiz olan mali tablolar, dün Sayın Valimizin ve Belediye Başkanımızın da konuşmalarından anladığımız kadarıyla “vergi tabanlıdır”. Ne dediler Konuşmacılar? Mersin, Türkiye’de vergi gelirlerinde ilk 5.-6. sırada, bunun içinde meslek mensuplarının önemi ne değindiler. Tabii, kamuoyundaki genel bakış maalesef böyle. Yani vergi tabanlı, vergi ağırlıklı halbuki vergi, esasen mali tablolar içerisinde sadece bir kalemdir ve bir sonuçtur. Eğer mali tablolar gerçeği yansıtmıyorsa zaten vergi de gerçeği yansıtmıyor demektir. Dolayısıyla bütün kayıtların, bütün gelir ve giderlerin mali tablolara gerçek olarak yansıtılması ancak bu şekilde oradan üretilecek mali tabloların gerçeği yansıtması söz konusu olacaktır. Bunun için de tabii ki, ülkelerin ekonomileri çok önemli. Bizim de ekonomimiz maalesef, işte, yeni gelişmekte olan ülkeler kategorisinde bizim ve bizim gibi ülkeler, bu gibi durumda da mali tabloların sağlıklı olarak üretilmesi maalesef mümkün değil. Yani bütün bu olayları birlikte değerlendirdiğimiz zaman önce ekonominin belli bir noktaya gelmesi lazım, önce insanların artık belli bir kültür seviyesine, ekonomik anlamda ulaşması lazım, ondan sonra üreteceğimiz bilgilerin sağlıklı sonuç vermesini beklememiz lazım. Aksi takdirde hep böyle konuşur gideriz.

Evet, ben bu kadarla sözlerime son vereyim, hepinize çok teşekkür ediyorum, saygılar sunuyorum.

Mesut TOPÇU
Bursa SMMM Oda Başkanı

- Değerli TÜRMOB Yöneticileri, saygıdeğer Oda Başkanları, çok sevgili meslektaşlarım, efendim, bize “Yorumcu” dediler bu toplantıda, ben de biraz onun havasına kaptırarak azıcık enine, uzununa konuşmak istiyorum ve öncelikle de bugünkü, 2 gündür süren Forum hakkında bir küçük değerlendirme yapmak istiyorum.

Efendim, Forum ama yorucu geçiyor, bir oturum sıkışıklığı yaşıyor, bunun da en önemli sebebinin iki Kongreyi sıkıştırmış olmamızdan kaynaklandığını düşünüyorum. O, Kongrelere de yeterince zaman ayıramadık maalesef, esas konumuza da. Format olarak da benim Forum’dan beklediğim ya da bildiğim, bilmiyorum, yanlış bilebilirim ama daha çok buradaki bütün katılımcıların katılımını sağlayan bir tarzda gerçekleşmesi gerekirken tabii, bu kadar kalabalık konuşmacı olunca bu mümkün olamıyor ama ben çok az konuşacağım anlamına gelmiyor, İbrahim Aktan Beyin vaktini ben kullanacağım.

Değerli arkadaşlar I. Oturumda da gördük, meslekte uzmanlaşma deyince esasında iki kategori akla geliyor; birincisi, muhasebe, diğeri, denetim. Ama biz Meslek Örgütü olarak uzun süreden beri mesleğimizin denetim mesleği olduğunu iddia ediyorduk, doğrusu bu iddiaya, bu görüşe hiçbir zaman ikna olmadım. Mesleğimizin bu iki kategori üzerine inşa edilmesi lazım ama bunların sınırlarının net bir şekilde tayin edilmesi lazım, muhasebeci kimdir, denetçi kimdir, bunları iyi izah etmemiz lazım ve bu tercihleri meslek mensubuna bırakarak denetçi olmak isteyen denetçi olarak meslek hayatını sürdürmeli, muhasebeci olmak isteyen muhasebeci olarak sürdürmeli. Ama şöyle bir şey var, neden böyle dendiğini de gayet iyi anlıyorum. Muhasebe, “defter tutmak” olarak algılandığı için, böyle bir dar yorum yapıldığı için işte, biz kayıt tutmaya talip olmayalım, bu bizim hedefimizi küçültür diye meslek önderlerimiz bize böyle bir istikamet açtılar ama bana göre muhasebeyi daha geniş yorumlamalı, muhasebeyi kayıt tutan değil, bu kayıtların yapılmasını organize eden yani muhasebe organizasyonunu yapan kişi, mali tabloları düzenleyen kişi, bu tablolar üzerinde analiz ve yorum yapan kişi olarak belirtmek gerekir. Muhasebe kaydını girenlerin ise muhasebeci değil, “operatör” demek gerekir.

Bir diğerk fiili durum da söz konusudur, bizi, bu iki temel kritere göre ayırım yapmaya zorlayan, o da meslek örgütümüzün yaklaşık yarısı bağımlı çalışan meslektaşlardan oluşmaktadır. Eğer ki, biz, mesleğin sadece denetim mesleği olduğunu iddia edersek bir diğerk yarımızı görmezden gelmemiz lazım ya da Meslek Yasasının kapsamı dışına itmemiz lazım. Böyle bir durumu da zannediyorum hiçbir meslektaşım istemez. Bunun birlikte yürüyebilmesi için bençe muhasebe konusunun tekrar meslek örgütünde, bu geniş anlamıyla değerlendirilmesi gerekir diye düşünüyorum.

Evet, meslekte eğitim şart ama uzmanlaşma da artık şart olduğu ortaya çıkıyor. Bu kadar ayrıntılı işlerim olduğu küresel ilişkiler dünyasında artık koşullar bize uzmanlaşmayı dayatmakta. Eğer ki, her şeyi biliriz iddiasını sürdürürsek bu konuda korkarım, başarısız olup bu olayın altında kalacağız. Efendim, peki, uzmanlaşmayla ilgili bizim önümüzde engel var mı? Çok ciddi, pratikte yaşadığımız iki engelden bahsetmek isterim. Bunlardan birincisi; bizlerin, arkadaşlar, her şeyi bilme bir kompleksi var yani bu meslekte bu olay öylesine genlerimize işlemiştir ki, birisi bize bir soru sorduğu zaman “bir dakika, Kanuna bakayım” demeyi bile bir zaaf görürüz biz, anında cevap vermek gibi bir zorunluluk hissederiz orada. Dolayısıyla birçok meslektaşım şöyle düşünür “ya, ben sadece belirli bir alanda eğer ki, uzmanlaşırsam benim yetersizliğimi düşünebilir”, böyle bir ciddi sıkıntımız var, bu bizim geleneksel yapımızda olan bir sıkıntı. Bir başka yine, geleneksel yapımızda var olan bir sıkıntı, bu sadece meslek mensupları açısından değil, bu, toplumun tümünde var olan bir şey, “birlikte çalışma alışkanlığı olmayan bir toplumuz”. Dolayısıyla ticaret alanında bakınız, sermaye, şirket üzerindeki hakkı da belirleyen, şirket üzerindeki kardan alınacak payı da belirleyen bir şey olduğu halde ticaret alanında, sınai alanında dahi ortaklıklarda sıkıntı yaşıyor. Bize gelince, bizde biliyorsunuz böyle bir belirleyici yani sermayenin belirleyici olması söz konusu değil. Burada ciddi anlamda üretimi paylaşmak ve elde edilen karı, geliri paylaşmak konusunda bir sıkıntı yaşıyoruz. Üretimin ve pazarlamanın, üretilen katma değerdeki payını hesaplamada birçok güçlük çekiyoruz, bunu arkadaşlar, kurumsallaşmayı denemiş bir meslektaşınız olarak ama cahilce, acemice denemiş bir meslektaşınız olarak söylemek istiyorum, ben meslek hayatına dört ortakla başladım ve hemen başladığımız gün, şirket şeklinde organize olarak çalışmaya başladık ancak her 2 senede bir revizyon yapmak durumunda kaldık, geliri nasıl paylaşacağız, üretimi nasıl paylaşacağız, kimin pazar katkısı var, kimin yok, derken öteden beri birbirimizi tanıyan aramızda duygusal bağ var, olan arkadaşlar olduğumuz için sabrettik, direndik ama bu uğurda çok para kaybettik yani bizim ölçüğümüzde çok para kay-

bettik, 15. seneye geldiğimizde hiçbirimizin ne evi, ne arabası vardı, ondan sonra nerede bir yanlış yaptık diye düşündük, daha sonra işte, bir ortağımızdan ayrıldık, arkasından 2 sene önce bir ortağımızdan ayrılarak cebimiz biraz para görmeye başladı arkadaşlar. Yani böyle de bir gerçek var. Ömer Hocam sabah dedi, “tekerleği yeniden icat etmeye çalışmayın”, Şengül Hocam biz, 18 sene boyunca tekerleği icat etmeye çalıştık ama tekerleği de icat edemedik, böylece de bıraktık, başarısız olduk.

Burada tabii, meslek örgütlerinin bizden önce bu deneyimi yaşayan, belki büyüklerin deneyimlerini bize aktarmada yardımcı olmaları bir miktar faydalı olur diye düşünüyorum ama bu geleneksel yapımızla ilgili problemi aşamayacağımız yani kısa vadede aşamayacağımız gibi bir durum söz konusudur. Belki bir ara model olarak şunu deneyebiliriz arkadaşlar; bazı cesur meslektaşlar, uzman oldukları alanlarda sadece iş kabul etmek gibi bir yola girerlerse eğer bir çatı altında örgütlenmek değil de bu da “Türk modeli” olur dünyaya biz belki bunu öğretiriz. İşte, falanca konuda falanca meslektaş, uzmandır, biz işimizi ona verelim, bizim de uzman olduğumuz konuda o meslektaş bize iş versin gibi bir işbirliği mantığını geliştirebiliriz. Bunun da kurallarını koyabiliriz, bunun da tartışılmasında yarar görüyorum.

Evet, arkadaşlar, sözü daha fazla uzatmak istemiyorum, ben Bursa Odası olarak 5. Muhasebe Forum’una talip olduğumuzu hatta bu konuda hazırlıklara başladığımızı ve bunu çok arzu ettiğimizi, bu konuda ısrarlı olduğumuzu hazirunun önünde ifade etmek istiyorum. Ve Bursa’da buluşmak üzere de hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Şahinde YILDIRAN KILINÇKINI
Mersin TESMER Şube Sekreteri

- Sayın Başkanlarım, Oda başkanlarım, sevgili meslektaşlarım, Mersinimizi bir kere daha hoş geldiniz diyorum, hepinizi saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Tabii, Mesut Bey'in arkasından çıkmak beni biraz sönükleştirdi ama tek bayan konuşmacıyım, bu konuda çok teşekkür ediyorum bütün Forum'daki büyüklerime. Bayan kimliğimle değil, öncelikli olarak Mali Müşavir olduğum için buradayım, onu da belirteyim ardından.

Sayın Mesut Bey'in söylediği gibi öncelikli olarak mesleğimizde "alan uzmanlığı" şart, 2 günden beri ve daha önceki tecrübelerimizle bunları bizler meslek hayatımızda yaşıyoruz. Ancak uzmanlaşırken hepimizin duygusal ilişkilerle değil, kurumsal yönden uzmanlaşmayı öğrenmemiz gerekiyor. Bu konuda sevgili hocalarımızın ve bizden önceki büyüklerimizin, dört büyüklerimizin eminim ki, katkıları olacaktır bizlere.

Ben sevgili Orhan Hocamızın konuşmasına hitaben birkaç tespitimi sunmak, paylaşmak istiyorum sizlerle; bizler finansal tabloları şu anda hazırlayan kişileriz, bizlerin sunmuş olduğu, hazırlamış olduğu finansal tabloları çeşitli kullanıcılar kullanıyorlar. Bunlardan biri, en önemli müşterimiz Vergi Dairesi, Maliye Bakanlığı. Daha sonra son yıllarda çıkan kriz, son yıldaki ekonomik kriz, küresel kriz bizi bankalarla yüzleştirmeye başladı. Müşterilerimiz için hazırladığımız finansal tabloların kullanıcılarından yeni bir kullanıcı olarak bankalar geldi. Son çıkan yönetmelikler, tebliğlerle de ister SGK'da olsun, ister Maliye Bakanlığında olsun yine rasyolara bakıyor, dolayısıyla Maliye Bakanlığı sadece vergi boyutuyla değil ekonomik krizde, mali krizde finansal krize düşmüş olan, mali krize düşmüş olan kişilerin rasyolarına bakarak taksitlendirme yapıyor, bunu hepimiz biliyoruz. Aynı zamanda kamu işleri ile iştigal eden müşterilerimiz de bu rasyolara çok alışkın insanlar. Bu rasyolar peki, ne işe yarıyor? Bu rasyolar öncelikli olarak fiili olarak işletmenizin finansal sağlığını tespit ediyor. Ardından bu rasyolardaki verileri kullanarak bizler finansal danışmanlık kimliğimizle strateji belirleyebiliyoruz. Firmalarımıza uzun vadeli ve orta vadeli stratejiler belirliyoruz. Son olarak da

şirket sahipleri için firmamızın rasyoları kullanarak değerini belirtiyoruz. Bizler finansal danışmanlık kimliğimizi farkında olmadan zaten meslek hayatımızda kullanan kişileriz.

Bir diğer değerlendirmem de yine, çok sevgili Cemal Hocamızın konusunda olacak; bizler “adli muhasebe” ile zaten farkında olmadan adli muhasebecilik yapmış kişileriz ve halen de yapıyoruz, fiilen hayatımızda. Şu anda sadece bilirkişilik mekanizmasında yargı önünde görev yapmaktayız. Ancak bundan sonraki yapılacak mevzuat değişiklikleriyle eminim ki, ileriki yıllarda bizler, müşterilerimizi avukatlarla beraber temsil etme yetkimiz olacağını ümit ediyorum. Şu anda avukatlar “uzlaşma müessesinde” bizimle birlikte Maliye Bakanlığında temsili kazandılar. Umarım ki, önümüzdeki yıllarda biz de yargının karşısında müşterilerimizi temsil edebiliriz diyorum.

Çok teşekkür ediyorum beni dinlediğiniz için.

Muharrem KAYA

- Bursa SMMM Oda üyesi, Benim sorum Sayın Gezgin’e olacak; tam inceleme yapamadığınız bir alanda tam tasdik yapma çelişkisini dile getirdiniz, ancak çelişkinin nasıl aşılması gerektiği hususunda bir açıklama yapmadınız. Bu çelişkiyi aşmak noktasındaki öneriniz ya da önerileriniz nedir?

Ali ODABAŞ

- Kocaeli SMMM Oda Üyesi, Cemal Hocam, her zamanki gibi gene gündeme enteresan bir konuyla, sunumla geldi. O’nun sunumunda sevgili Ercan Hocamın da birtakım notlar aldığını gördüm. Şimdi ben bir şeyi merak ediyorum; adli muhasebecilik, tamam, çok iyi güzel de, adliyelerde bir bilirkişilik müessesesi var, ancak bilirkişilik müesseselerinde hakimler ya da adliyelerin katipleri, tanıdıkları, bildikleri birtakım elemanların dışına çıkmıyorlar, meslek mensuplarımızdan özellikle tanıdıkları kişiler. Düzenlenen bilirkişi eğitimlerine katılanların, sertifikalarıyla ve adres, isim listeleriyle adliyeye verildiği halde bunlar bugüne kadar dikkate alınmadı. Pekala, bir mahkemede bizim hazırladığımız onlarca sayfalık dokümanın üzerine bir dilekçe vererek avukat, bizim birkaç yılsa alamadığımız ücreti bir celsede bir dilekçe yazarak alıyor. Bizler adliyede ne zaman mükelleflerimizi savunup bizim hazırladığımız dos-

yalardan bizler para kazanacağız, bu konuda da birtakım çalışma ve fikirler var mı, yok mu Hocamdan onu da rica ediyorum. Teşekkür ederim.

Canan MENEMENCİOĞLU

- Adana SMMM Oda Üyesi, Şimdi Orhan Hocam, konuşmasında denetim, uzmanlaşma sınavı yapılması gerektiğini ve bunun da meslek örgütümüzce, yanlış anlamadıysam yapılması gerektiğini söyledi. Şu anda bildiğim kadarıyla “denetimde uzmanlaşma sınavını” Türkiye’de Anadolu Üniversitesi işbirliği ile SPK yapmakta. Bu konudaki düşüncelerini öğrenmek istiyorum. Teşekkür ederim.

Katılımcı

- Çok teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben öncelikle Hamdi Gezmiş Bey’e sormak istiyorum. Şimdi slaydınızın bir tanesinde şöyle bir ifade vardı “Maliye Bakanlığı’nın verdiği görevleri yapar” diye, ben bu cümlemin değiştirilmesi gerektiğini düşünüyorum. Çünkü biz Maliye Bakanlığı’nın memuru değiliz. Maliye Bakanlığı, mükelleften taleplerini ister, mükellef de bu talepleri doğrultusunda bizden hizmeti satın alır yani olaya bu şekilde bakmak gerektiğini düşünüyorum.

Sayın Burhan Gezmiş Bey’e de çok teşekkürler ediyorum, son derece güzel bir öz eleştiri yaptı. Şuna inanmak isterdim ben, masanın o tarafında olduğu dönemlerde de bu özeleştiri yapılmış olsaydılar bugün bazı problemleri daha kolay aşmış olacaktık.

Şimdi Orhan Hocam, finansal tablolardan, gerçeği yansıtmadan bahsetti, kamu böyle bir şeyi istemiyor bizden. Yani finansal tabloları kullanıcı olan, en çok kullanıcı kamu idaresi bizden bu gerçek durumu yansıtmamasını istemiyor, 5811 ile bunu yaptı, dedi ki “331’deki hesapta parayı gidin kasadan ödeyin, sonra bunu sermayeye ekleyin” dedi, kasa ters bakiye veriyor. Bu Kanunu yazan arkadaşlar, muhasebeyi de bilmiyor. Eğer bu özeleştiri kamu adına yapılmış olsa sanıyorum ki, birçok problemleri aşacağız, o zaman hazırladığımız mali tablolar da daha gerçeğe uygun olacak. Teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Cemal İBİŞ
Marmara Üniversitesi

- Efendim, geç oldu biliyorum, yemek ama bir yanlış anlaşılma var herhalde, önce Sayın Aktan Üstat, bir şekilde “adli muhasebeciliği yapıyoruz” dedi, sonra diğer bir arkadaşım, “biz mahkemelerde bilirkişilik yaparak bu mesleği yapıyoruz” dediler. Sanırım yanlış anlaşıldı ya da tam anlaşılmadı, burada süre kısıtlılığı nedeniyle de ben tam anlatamamış olabilirim; bu iş çok kapsamlı bir iş arkadaşlar. AKFE, Amerika Birleşik Devletlerinde bunun bir örgütü var ve 31.000 üyesi var. Üç çalışma alanından bahsettim; dava destek danışmanlığı avukatlara yardımcı olacak, uzman şahitlik; mahkemelerde yazılı görüş verebilir veya şahitlik yapabilir kendi alanıyla ilgili ve hile denetçiliği veya araştırmacı muhasebecilik. Bakın, dikkat edin, bugün Türkiye’de bilirkişilik müessesesi hepimizin malumu, ben de bilirkişiyim, en son bir dosya geldi, İcra İflas Kanunu 178–179, TTK 324, kasada 6 milyon, eski parayla 6 trilyon Lira parayı gider yazmış, “ben battım” diyor! Ve bunu onaylamış bir başka bilirkişi, dikkat edelim lütfen. Bu iş, öyle sanıldığı gibi efendim, işte, biz bir şekilde danışmanlık, hayır, eğitimlerini söyledim ben, işletme yönetimi, psikoloji, suç bilimi ve hukuk, zaten biliyoruz hukuku ama suç bilimine yönelik bilgilerin bize yüklenmesi lazım ve adli muhasebecinin 1/3 muhasebeci, bu genel yaklaşımdır, 1/3 araştırmacı, 1/3 de işletme elemanı gibi olması lazım. Rakamların kendisiyle değil, rakamların arkasındaki gerçekleri bulup ortaya çıkartması, adeta bir dedektif gibi çalışma lazım, lütfen. Ve önerimizi de biz söyledik TÜRMOB’a, Sayın Genel Başkan burada, bir sertifika, bu işin eğitimi yapılsın, eğitimin sonunda bir sınavı yapılsın, sınavından sonra bir sertifika verilsin ve bu sertifika sonucunda ilgili taraflara bu kişiler duyurulsun. “Adli muhasebeci bunlar ya da ihtilafli işler muhasebecisi bunlar, yaptıkları işler bunlar, bunlardan yararlanabilirsiniz”, TÜRMOB sitesinden yayınlansın, bütün kamuoyuna duyurulsun ve bu işe gelin ciddi bir biçimde ele alalım ve bu yeni bir alan, hepimiz için pastayı bu sayede büyütebiliriz. Çok teşekkür ediyorum, sağ olun.

Doç. Dr. Orhan ÇELİK
Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu üyesi

- Sadece bir soru var benimle ilgili olarak, bu finansman danışmanlık hizmetlerinde sertifikasyondan bahsetmiştik, nihai olarak bir sertifikasyona gidilmesi gerektiği konusunda. Sertifikasyonda sınav demedim yani herhangi bir

sınavdan bahsetmedim, sınav olmak zorunda değil ama özel bir eğitim veya özel bir tanımlama yapılarak bu hizmetin çerçevesi çizilebilir. Denetçi olmak başka bir şey yani benim söylediğimden biraz daha başka bir şey. Ancak mutlaka ve mutlaka, çok büyük bir ihtimalle bağımsız otoriteler de veya özellikle otoriteler de bu şekilde düşüneceklerdir. Denetim yapan bir firmanın bu tür danışmanlıkları yapması engellenmesi gerekiyor yani hem danışmanlık yapılarak hem de bu tür denetim faaliyetleri yapılarak işin ileri götürülmesi mümkün değildir. Sertifikasyonda sınav, nihai olarak sınavın sonunda sertifikasyonun verilir demedim. Olabilir veya olmayabilir. Teşekkürler.

Hamdi GEZMİŞ
İstanbul YMM Odası Disiplin Kurulu Üyesi

- Değerli Arkadaşım, herhalde yanlış anlaşıldım, ben 3568 sayılı Yasa'daki mesleğin sadece faaliyet konularını okudum, orada sadece Maliye Bakanlığı değil, Maliye Bakanlığı ve İdare tarafından verilecek görevleri yapar diyor. Esasında benim konuşmamda vurgulamak istediğim konu da oydu, bu alana dikkat etmek gerekiyor. Çünkü burada TÜRMOB by-pass edilerek İdarenin verebileceği bazı görevleri TÜRMOB'un yetkisi dışında verilmesi gibi bir durum söz konusu, bunlar dillendiriliyor yavaş yavaş. Halbuki bu çalışma hayatına dönük mevzuat bizim alanımızdır, muhasebe ile çok sıkı ilintilidir, o bakımdan dikkat etmek gerekiyor. Teşekkür ederim.

İbrahim AKTAN
İstanbul YMM Odası Başkan Yardımcısı

- Evet, bana soru olmadı ama ben Hoca ile kavga etmek durumundayım, onun için söz aldım zaten, Cemal Hoca ile. Şimdi Cemal Hoca anladığım kadarıyla benim konuşmamı yanlış anladı, ben sonuçta yorum yapıyorum, yorumcu-yum, sizin söylediğiniz Hocam, ifade ettiğiniz, anlattığım konu; meslek mensuplarınca ve bizce yapılmakta olan bir konu ama bunu hafife alıyorum anlamında değil Sevgili Hocam yani uzmanlaşmayalım demek anlamında da değil, bunun sertifikasını vermeyelim anlamında da değil. Ben zaten bilmeden diyelim, öyle tabir edelim, amiyane özür dileyerek söylüyorum, belki de farkında olmadan zaten biz bunları yapıyoruz ama daha profesyonelce yapmak için ne gerekiyorsa tabii ki, onları yapalım. Ben sadece yorum yapmak anlamında söyledim, yoksa eleştiri anlamında değil.

Prof. Dr. Ercan BAYAZITLI
Oturum Başkanı
TESMER Merkez Müdürü

- Forum'dan şu sonucu çıkarıyoruz artık; uzmanlaşma gündemde, bundan kaçır yolu yok yani bu uzmanlaşma olacak. Ama her şeyde olduğu gibi bunun bir yasal dayanağını da aramamak gerekiyor. İlahi bizim Kanunumuzda yazacak, olacak ki, biz de uzman olalım diye bir şey yoktur. Gelen hizmetin talebine göre uzmanlaşma kendisini gösterecektir. Ve buradaki en büyük yol gösterici de TÜRMOB olacaktır sanıyorum. Çünkü ben hiç kimsenin de reklamını yapmak durumunda değilim ama yani yakın çalışma fırsatı bulduğum için de diyorum. Sayın Genel Başkan zaten ilk geldiği andan beri bu “uzmanlaşma” ile ilgili bizi zorlaması var, bir şeyler yapılması gerekiyor, çeşitli sertifika programlarının açılması gerektiğini kendisi söylemişti ama. Sayın Topçu çok iyi bir noktaya temas etti bu uzmanlaşma ile ilgili olarak. Sonuçta bu uzmanlaşma ortak çalışmayı da beraberinde getirecek. Bence esasında bu ortak çalışmanın sınırlarının nasıl olacağını değerlendirmek daha faydalı olacaktır.

Çok ufak bir anımla kapatmak istiyorum; geçen hafta sabah erken saate TESMER'e geldim ben, baktım ki, kapının önünde bizim güvenlik görevlisi ile bir bayan konuşuyor. Ben de meraklıyım, arabadan indim hemen yanlarına gittim, kadıncağız, 65 veya 70 yaşlarında, yürüyüşe çıkan bir bayan, orta sınıfa mensup, öyle üniversite mezunu falan değil. Dedi ki, “oğlum” dedi “bu ne yazıyor burada?” dedi, bize tabelayı gösterdi. Ben dedim ki “teyze, Türkiye Serbest Muhasebeciler Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Temel Eğitim ve Staj Merkezi”. “Ne iş yapar bu?” dedi, bende onun anlayabileceği bir biçimde işte, işletmelerin, ekonominin, ekonomide gelişen olayların kontrolünü yapacağını, işletmelerin işte, doğruyu kaydetmesi gerektiğini, ortakların aldatılmamasının gerektiğini, gerekli işte, yanlışlıkların ortaya çıkarılacağını, böyle bir örgüt, bunlara işte, eleman yetiştirdiğimizi, bunların eğitimlerinin uzun olduğunu falan anlattım. Dinledi, dinledi, “çok güzel” dedi, “o zaman peki” dedi, “bu devlet kendi kendini niye denetliyor, niye siz denetlemiyorsunuz devleti” dedi. Takdirlerinize sunuyorum. Afiyet olsun efendim.

SEKTÖREL UZMANLAŞMA

Sinan AYDIN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Sayın Başkanlarım, sayın yöneticilerim, sayın kurul üyelerim, değerli konuklar, saygıdeğer meslektaşlarım. Açılış gündeminin dışında üç büyük oturum ve iki kongre çalışması yaptığımız 4. Türkiye Muhasebe Forumumuzun son oturumunda yine birlikteyiz. Tabii oturuma başlamadan önce ben de son derece güzel organize edilmiş olan bu Forumumuzun gerçekleşmesine katkıları olan tüm yöneticilerimize, başta Oda Başkanımız olmak üzere Mersin Odamızın tüm yetkililerine, tüm meslektaşlarımıza içten teşekkürlerimi iletme suretiyle başlamak istiyorum. Tabii bu son

oturum olduğu için arkadaşlar, önceki oturumlara göre süresinde belki yola çıkmak zorunda olan meslektaşlarımızın katılamaması nedeniyle sayımızın biraz az olacağını düşünmüştüm ama beklediğimizin çok üzerinde gerçekten güzel bir katılım var son oturumumuza. Katılımlarımız için ayrıca hepinize teşekkür ediyorum.

Forumumuzun arkadaşlar bu son oturumunda muhasebe ve denetim mesleğinde sektörel uzmanlaşma konusunda genel bir değerlendirme yapacağız. Bu anlamda Türkiye ekonomisinin büyük, lider ve aktif nitelikte olan sektörlerini ele alacağız. Bu sektörlerin her birisini muhasebe ve denetim mesleği açısından ayrı ayrı inceleyeceğiz. Aslına bakarsanız sektörel muhasebe ve denetim mesleğinde sektörel inceleme konusu, her bir büyük sektör açısından arkadaşlar, ayrı ayrı ele alınması ve ayrı ayrı incelenmesi ayrı birer büyük ve detaylı bir seminer konusu olması gereken bir çalışma olarak görüyoruz. Başta İstanbul Odamız olmak üzere önceki dönemlerde birçok odamızın bölgesel ve sektörel muhasebe ve denetim mesleği açısından bölgesel ve sektörel çalışmaları olduğunu biliyoruz ama Türkiye genelinde sektörel açıdan ayrı ve bağımsız denetim ve muhasebe uygulamaları açısından ayrı ve bağımsız seminerler yapılmasının açıkçası yararlı olacağı yönünde genel bir düşünce var. Bu konunun da ayrıca bu yönüyle ele alınıp, değerlendirilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Arkadaşlar, bu oturumumuzda çok değerli sekiz konuşmacımız var, altısı Oda başkanımız olmak üzere, ikisi de çok değerli yöneticilerimizden olmak üzere sekiz değerli konuşmacımız olacak. Değerli konuşmacılar sunumlarını yaparlarken isterlerse kürsüden, isterlerse yerlerinden aktarımlarını yapabilirler. Değerli konuşmacılarımıza 15'er dakikalık süre tanımayı düşünüyorum. Tabii ufak kaymalar olabilir. Sekiz ayrı konuşmacının olduğunu düşünürsek, beni de katarsanız dokuz, 15'er dakikadan zaten 3 saatlik süre neredeyse dolmuş olacak. O yüzden sayın konuşmacılar 15 dakikalık süreye mümkün olduğu kadar uyarlırsa sevinirim. Sürenin kısa olduğunun ben de farkındayım ama bu şekilde bir ayarlama da yapmak zorundayız.

Arkadaşlar, konuşmacılar ele aldıkları sektörleri incelerken elbette o sektörün genel yapısı, sektördeki üretim ve tüketime ilişkin özellik arz eden konular, sektörün sahip olduğu kendine ait özellikler, o sektörün diğer sektörlerle olan ilişkileri, incelenen sektörün alt ve yan sektörlerinin neler olduğu konusunda bize bilgiler aktaracaklar. Belki incelediğimiz sektöre ilişkin istatistiki bir takım veriler bize söyleyecekler. İlgilenen sektörün Türkiye ekonomisi içerisindeki yeri, sektörün vergisel boyutu hakkında bilgi verecekler ve belki bölgesel özellikler konusunda bize aktarımlarda bulunacaklar. Tabii asıl en önemlisi konuşmacılar, muhasebe ve denetim uygulamaları açısından sektörün sahip olduğu özel durumlara değinecekler. O sektörde örneğin dönem sonu uygulamaları, örneğin KDV uygulamaları, geçici vergi uygulamaları noktasında önem arz eden belki çok önemli bilgileri bize aktaracaklar.

Arkadaşlar, ben sözü daha fazla uzatmak istemiyorum. Bu noktadan sonra sözü sayın konuşmacılara bırakmak istiyorum. İlk konuşmacımız arkadaşlar, dış ticaret sektörü konusunda bize bir sunum yapacak. Konuşmacımız Sayın Sabri Tümer, Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Başkan Vekili. Buyurun Sayın Tümer.

DIŞ TİCARET SEKTÖRÜ

Sabri TÜMER

Türkiye Muhasebe Uzmanları Derneği Başkanvekili

- Sayın Başkan, saygıdeğer başkanlar, saygıdeğer hanımefendiler, saygıdeğer meslektaşlarım hepinize saygılar sunuyorum. Sevgili arkadaşlarım konuma geçmeden önce bir tespit yaparak esas konumun üzerine konuşmak istiyorum. Sevgili arkadaşlarım bugün oturumda Maliye Bakanlığı'nın Daire Başkanı Şu ifadeyi kullandı, bu ifade bizler için, Türkiye'deki 73 bin meslektaşım için çok önemli bir rakam ve sayı idi. Dedi ki sayın Daire Başkanımız; 1.700.000 bin tane Türkiye'de işletme defteri tutan mükellef var, 700.000 bine yakın da basit usulde tutulan defter var. Saygıdeğer arkadaşlarım bu sayı 2.400.000 bin yapar. 600.000 Şirketi çıkarttığım takdirde Türkiye'de yaklaşık 100.000 bin de bilanço usulüne göre tutulan defter var. Saygıdeğer arkadaşlarım bu rakam yaklaşık yüzde 90'a tekabül ediyor Türkiye'deki mükelleflerin. Demek ki Türkiye'deki mükellefler o sayılan işletme defteri ile basit usuldeki defterlerin tutum işi ile uğraşıyorlar. Bu bir gerçek, bu bir tespit. O halde TÜRMOB'un ana görevlerinden bir tanesi yüzde 90'lık Türkiye'nin mükellef yapısıyla ve yaklaşık yarı, 35 bin meslektaşım uğraş konusu olan bu firmaları o yüzde 10'luk firma seviyesine çekme gayretini göstermesi gerekir. Türkiye'nin tespitinin gerçeği bu. Yapılan da bu zannediyorum.

Bu tür forumlarla Türkiye'nin gerçeği olan durumu, tabii ki TÜRMOB'un görevi en üst kuruluşumuz olarak sizleri en üst seviyeye çıkartabilmek için hedef tayin etmesi lazım. Hiçbir kurumun, hedefsiz kurum olamaz. Bu batıdaki olan olayları, biz oturalım bu yüzde 90'la uğraşalım değil, o yüzde 90'ı daha aşığılara indirebilmek için mücadele etmesi lazım. Bundan dolayı da TÜRMOB'u kutluyorum. Ancak forum dediğimiz zaman tüm sorun ve problemleri kendi aramızda konuştuğumuz bir forum olmamalı. Ne olmalı? Mesleğin muhatapları var, bu mesleğin muhatapları bu forumda yer almalı. İşte bu forumda ben dış ticaret sektörü konuşurken, arkadaşım tekstili konuşurken, diğer arkadaşım diğer sektörleri konuşurken bizim çektiğimiz sorunları ve

problemleri Bakanlıkla ve diğerk yetkililerle onların burada tespit edip hatta ortak bir deklarasyonla kamuoyuna duyurması gerekir. Batıdaki yapılan bu tür toplantıların şekli ve şemali budur. İşte o zaman bizim asıl mesleğın muhatabı olan esnaf, sanatkar kesimi, tüccar, sanayici kesimi, finans kesimi, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, Çalışma Bakanlığı, Maliye Bakanlığı'nın tüm yetkililerinin sonuna kadar burada bulunması gerekir.

Sevgili arkadaşlarım bu tespitimden sonra asıl konuma geçmek istiyorum. Bu tespiti sizlerle paylaşmayı da yıllarca emek veren bir meslektaşım olarak sorumluluk hissettiğim için özellikle belirtmek isterim. Saygıdeğer arkadaşlarım, dış ticaret dediğimiz zaman ülkenin en önemli koludur, canıdır, kanıdır, damarıdır. İhracat ve ithalat. Şimdi, saygıdeğer arkadaşlarım, şöyle dünyaya bir bakarak ilk önce, Sayın Başkanımız çok güzel söyledi, konu ettiğimiz bir sektör dalının dünyadaki ve Türkiye'deki yapısını ilk önce çok iyi bilmemiz lazım ki ondan sonra Türkiye'yi anlayabilmeliyiz. Türkiye'de bildiğiniz gibi 20'ler var, bu 18'lerdi, 16'lardı, 17'lerdi fakat yavaş yavaş 20'lere doğru bir yükselme oldu. 20'ler demek saygıdeğer arkadaşım, 100 milyar doları aşan ihracat hacmini aşmış olan ülkelerin bir araya geldiği topluluktur. Peki, bu 20 ülke, isimlerini az çok biliyorsunuz, toplantılarda biliyorsunuz ama bunların şu an hangi yıllarda 100 milyar doları geçip şu an hangi rakamlara ulaştıklarını gelin şöyle bir dünya ölçeğinde beraber bakalım.

Amerika'ya bakıyoruz 1975 yılında 100 milyar doları aşmış, şu an 1 trilyon 149 milyar dolarda ki 2007 rakamları. Almanya, 1976 yılında 100 milyar doları aşmış, şu an 2007, 1 trilyon 338 milyar dolar dünya lideri. Ve araları saymıyorum, Çin diyorum, bakıyorum 1994 yılında, çok yakın, 15 yıl önce geçmiş ve Çin şu an 1 trilyon 218 milyar dolar ve hemen Güney Kore'ye bakıyorum, düne kadar birçok ülkenin kurtarma mücadelesi verdiği bir avuç ülke 365 milyar dolar. Ve saygıdeğer meslektaşlarım Türkiye'ye geldiğim zaman Türkiyem maalesef 2007 yılında 100 milyar doları aşabilmiş ve 2008 yılının ihracat hacmi de 127,5 milyar doların içerisinde. Saygıdeğer arkadaşlarım burada çok önemle dikkat etmemiz gerekli olan bir olay, acaba ihrac etmiş olduğumuz malların içerisinde ithal payı nedir? Bu çok önemli bir ölçektir, tüm gelişmiş ülkeler bu ölçeye özellikle dikkat ederler. Yani siz ara malı dondurarak eğer ihracat yapıyorsanız döviz veriyorsunuz zaten yurtdışına, o döviziniz yine gelmiş oluyor. Şimdi Türkiye'ye baktık, 2008 yılının ihracatının 127,5 milyar dolar ihracatın yüzde 87'si sanayi ürünü, 111 milyar dolar. Bunun yüzde 11'i 13 milyar dolarlık bölümü tarım ürünleri ve yüzde 2'si 3 milyar doları da maden ihracatından sağlanmış. Ama hemen sanayi ürününün içi-

ne baktığımızda otomotiv sanayi 25 milyar dolarla birinci sırada yer alırken 21,5 milyar dolarlık bölümü ara malı ve dışarıdan ithal ettiğimiz motor ve diğer aksama ayrılmış oluyor. O zaman Türkiye’de sadece 3,5 milyar dolarlık bir katma değer yaratıyor. Emek, sermaye, ücret, kira, faiz yaratıyor. Demek ki, hemen ikinci sırasındakine, giyim sektörüne baktığımızda 16 milyar dolarlık bir ihracat bedeli ile yüzde 99’u Türkiye’de katma değer yaratan olaydan oluşuyor. Şimdi saygıdeğer arkadaşlarım 21 milyar doları 127 milyar dolarından düşerseniz ve artı diğer girdileri düşerseniz Türkiye maalesef halen daha 99 milyar dolarların altında seyrettiğini hep beraber tespit etmiş oluruz.

Şimdi saygıdeğer arkadaşlarım hemen dış ticaret hacmi dediğimiz zaman ithalatı da almamız lazım, ikisini bir toplamamız lazım. Yani Türkiye’de nedir ihracat miktarı? Türkiye’nin ithalatına baktığımızda üç ana ayak var. Yatırım, akaryakıt ağırlıklı, yatırım malında ara malları ve tüketim malı ithalatı. Maalesef saygıdeğer arkadaşlarım bugün Türkiye’nin 170 milyar dolarla 2007 ithalatı var. Ve ağırlık ara malı ve tüketim malları. Neden kaynaklanıyor? Yüksek faiz, düşük kur ve tabii ki dışarıdaki gelen mallardan dolayı Türkiye’de KOBİ’lerin, yani bizlerle ilgili, bizim muhasebesini tuttuğumuz işletmelerin birçoğunun şu an krizde kapanmasına neden oluyor. Şimdi, hemen bunun doğurduğu sonuç cari açıklar, 2008 yılında cari açıklara baktığımızda 50 milyar dolar rakamlarına ulaşmış durumda. Peki, saygıdeğer arkadaşlarım 50 milyar doları kapatabilmek için biz ne yapıyoruz? Ne yapıyoruz? Geleceğimizi satıyoruz, geleceğimiz olan tesislerimizi satıp ondan almış olduğumuz paralarla bu açıklar kapatılıyor ve hiçbir şey bulamazsak yüksek faiz vererek sıcak parayı çekip, sıcak parayla bu açıkları kapatıyoruz. Hiçbir şey bulmazsak iç borçlanmalar dediğimiz Hazine Bonosu ve Devlet Tahvillerini satıp reel yüzde 12–13 faiz vermek suretiyle o sıcak parayı tutup Türkiye’de geleceğimizi birçok sermaye ve finans sektörüne kaptırmış oluyoruz.

Şimdi saygıdeğer arkadaşlarım, peki bu sayı nedir? Türkiye’de bugün birinci derecede bizim ilgilenmiş olduğumuz ve tahmin ediyorum kıyı şeritleri ve büyük vilayetlerimizde, şehirlerimizde olan ithalatla ihracatın sayısı nedir? Bu sayıya baktığımızda gerçekten Türkiye’deki aktif mükellef sayısının yaklaşık yüzde 10’una varan bir rakam ve çok güzel bir rakam. İşte burada bizlere asıl biraz sonra izah edeceğim konular, çok önemsedığımız olayları anlatmaya gayret edeceğim. 2008 Aralık ayı itibarıyla Dış Ticaret Hazine Müsteşarlığı’ndan almış olduğum rakamlar; ihracatçı sayısı 45.346 tane Türkiye’de ve ithalatçı sayısı ise 54.672 adet. Yaklaşık 100 bin mükellef sayısına veyahut da şirket sayısına, kurum sayısına Türkiye de ulaşmış durumda. Di-

leğimiz o ki, ekonomimizin can damarı olan bir meslektaşların en çok üzerinde yönelmemiz gerekli olan konulardan bir tanesidir. Bu sayının teşvik edilmek suretiyle 200–300 bin sayılarına ulaşmasını candan temenni ediyoruz.

Saygıdeğer arkadaşlarım, ben zamanı toparlıyorum, zamanı çok iyi kullanmak durumundayım. Sizler için benim önereceğim bazı hususlar var. İyi bir muhasebeci ihracat konusunda, ithalat konusunda dikkat etmesi gerekli olan çok önemli noktaları asla atlamamalı. Atlarsa hem kendisi için sonucu iyi olmayan netice doğurur, hem de mükellefi için telafi edilemeyecek kadar ağır sorumluluklar meydana gelir. Tabii ki bu benim söyleyeceğim olaylar geniş, parça parça tüm ithalat ve ihracat işlerindeki dikkat edeceğiniz hususları anlatmak değil. Ana başlıkları anlatıp, amacım sizi araştırmaya sevk etmektir. Bu konuda bu tür kitapları, bu tür yayınları almak suretiyle daha detayın içirisine girmenizi sağlamaktır. İhracatta malın değerı çok önemlidir, malın değerı Gümrük Çıkış Beyannamesindeki kur fiyatı ile çarpılmak suretiyle Türkçe olan rakama, faturanın üzerine yazılır. Unutmayınız, çok önemli. Bir teslimin ihracat sayılabilmesi için teslim konusu olan malın Türkiye Cumhuriyeti sınırlarını çıkarak bir dış ülkeye ulaşması veya serbest bölgeye giriş yapması veya yetkili gümrük antrepolarına ulaştığı kayıt altına alınması gerekir. Demek ki bir malın gümrük hattına girmiş olması ihracat sayılamaz. Bunu bir muhasebeci arkadaşımızın, müşavir arkadaşımızın çok iyi bilmesi gerekir.

İhracatta doğan kur farkları artı ise satışlar hesabının alt hesaplarına işlenir, işlem görür. şayet kur farkları doğmuş, eksi kur farkları doğmuş ise –artı da doğabilir, eksi de doğabilir- 612 diğer indirimler hesaplarında takip edilebilir. Benim bu söylemiş olduğum tek düzen muhasebe sisteminin temel kuralları içerisinde size iletmeye gayret ediyorum. Bu bazı tartışmalıdır, yine bazı gider hesaplarında göstermenizde herhangi bir sakınca olacağını zannetmiyorum ama en çok bu hesapların kullanıldığını özellikle belirtmek isterim. İhracatta cari yıldan sonra gelen mal bedellerinin kur farkı artı oluşmuşsa 646 kambiyo karları hesabında, eksi kur farkı oluşmuşsa 656 kambiyo zararları ise takip edilmesi gerekir. Geçici vergi dönemlerinde ihraç alacakları için mutlaka kur değerlendirmesi yapılmalıdır. Artı-eksi kur farkları yukarıda belirttiğimiz hesaplarda mutlaka takip edilmelidir. İhraç edilen malın defolu veya hasar görmesi halinde yurt dışı ithalatçı firma tarafından değer düşüklüğü tespiti yaptırılıp, konsolosluk tasdikinden sonra ihracatçı firmaya bu bedel fatura edilmelidir. Bizleri muhasebeci olarak en çok ilgilendiren konulardan en önemlisi de budur. Bazı tespitlerimize göre sadece bir yazışmayı esas almak suretiyle gider yazan birçok meslektaşlarımız vardır. Özellikle altını çiziyo-

rum, mutlaka bir tespit raporuna dayanmalıdır, konsolos tasdiki olmasa dahi tespit raporunun Türkçe'ye çevrilmek suretiyle faturası ile birlikte işleme konulmalıdır.

Gelir Vergisi Kanunumuzun 40. maddesine göre toplam ihracat bedelinin yüzde 0,5 oranında gider yazılabilmesi için mutlaka direk ihracatçı olması gerekir ve mutlaka yurt dışında bir harcamanın yapılması gerekir. Eğer sizin yurt dışında bir gideriniz yoksa yıl içinde onu belli bir hesaplarda toplamamışsanız, diyelim 612 veya diyelim başka bir hesapta böyle bir hakkı kullanamazsınız. İhracatla ilgili banka masrafları, navlun giderleri, sigorta giderleri, ihracat komisyonu, gümrük komisyonu gibi hesaplar 760 hesapta takip edilmelidir. İhracat eden firmalar da kambiyo mevzuatı açısından geçmişte 50 bin dolar, çok önemli, önemle üzerinde durduğum bir konu, 50 bin dolar, daha sonraları 100 bin dolar ve 2008 Şubat ayından sonra tamamen serbest bırakılan, istediğiniz gibi kullanabilirsiniz, kambiyo mevzuatı açısından Türkiye'ye getirmeye ihtiyaç yoktur, istediğiniz gibi kullanabilirsiniz.

Şimdi saygıdeğer arkadaşlarım burada kullanabilirsiniz demek, siz bunu alıp istediğiniz gibi herhangi bir belgeye dayanmadan gidere atarsınız demek değildir. Bu mutlaka yurt dışında bir bankada tutabilirsiniz paranızı, değerlendirme hükümlerine tabidir, komisyon verebilirsiniz, belgeye tabidir, mal ithal etmiş olabilirsiniz, faturaya tabidir. Yani mali mevzuatınız açısından herhangi bir şekilde gider yazmanız mümkün değildir. Bunlar kısmi de olabilir, yani yurt dışı alacaklarınız yüzde 70-80'i gelir, yüzde 20'si o firma tarafından ödenmiş olabilir. Bunu mutlaka yurt dışı alacaklarıymış gibi değerlendirip, mutlaka bir belgeye bağlayıp gelmeyen mal bedelleri içerisinde tutmanız gerekir.

Evet, şimdi saygıdeğer arkadaşlarım ihracat işlemlerine katma değer uygulaması ne olmalıdır? Bu birinci önceliği yeminli mali müşavirleri ilgilendiren bir olaydır. Ancak temelde, anada serbest muhasebeci mali mali müşavir arkadaşlarımızın da mutlaka bilgisi dahilinde olmalıdır. Çünkü iki meslek birbirleriyle yardımlaşma mesleğidir. Onu karşılıklı yardım verilerek yeminli mali müşavir arkadaşlarımıza belgelerin, gümrük beyannamelerinin temiz bir şekilde teslim edilmesi lazım ki o da çok çabuk işlemini bitirsin. KDV iadesinde ihracat işlemi gerçekleştiği tarih olarak malın gümrük hattından geçtiği sırada çıkış gümrüğünde belirlenen gümrük beyannamesinin ilgili bölümünde belirtilen gümrük çıkış tarihi esastır. Eğer tarih ayın 30'unda verildiyse, mal 01 Nisan'da çıktıysa yani 30 Mart'ta verdiniz bütün işlemleri 30 Mart ama intouch 01 Nisan'sa demek ki 30 Nisan beyannamenizde bunu alamaya-

caksınız demektir, 01 Nisan beyannamelerimizde o iadesini veya işlemini yapacaksınız demektir. Çünkü mal, ihracat yurt dışı, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarına çıktığı an dediğine göre intouch tarihi esas alınacaktır. İhraç kayıtlı teslimlerde imalatçı firma sektörel dış ticarete 3065/11c'ye göre "KDV almadı" şerhi koyduğu takdirde kendisi alacak demektir iade şeyini, katma değerini ve bunu yeminli mali müşavir raporuyla veyahut da kendi mahsup taleplerinde rahatlıkla kullanabilir.

Yine ithalata baktığınız zaman ithalatta çok önemli olan malın maliyetidir. Birçok gider unsuru görmüş olduğumuz olaylar ithalatta malın maliyetine girmektedir. Nedir bu? Malın bedeli, yurt dışından aldığınız malın bedeli, navlun, gözetim bedeli, ardiye, ekspertiz ücretleri, gümrük masrafları, banka masrafları, ihale harcı, kaynak kullanım destekleme fonları ve kur farkları ve diğer masraflar tamamı malın maliyetini oluşturur. Önemle dikkat edeceğiniz hususlardan bir tanesi budur. Yarın bunun bir tanesini bırakıp gider unsuru yaparsanız eksik işlem yapmış olursunuz diye düşünüyorum. Yine birkaç konu var ama hizmet ithali var konumuzda fakat ben üzerinde durmayacağım, zamanı da iyi kullanmak istiyorum. Sevgili arkadaşlarım, benim sunuşum burada bitiyor ama ben şunu sizlere söylemek istiyorum; Türkiye'de en ezilen meslek dediğiniz zaman muhasebe ve denetim mesleğinin sahipleri olan bizler olarak görüyorum. Neden dersiniz? Türkiye'deki mükelleflerin eğitim durumları, Türkiye'deki devlet yapımızın maalesef oportünist politikalar uygulamalar suretiyle oy avcılığı yapmaları, bütün yükü, ağırlığı ve Türkiye'nin can damarı olan ekonomisi, Türkiye'nin şeffaflığı, Türkiye'nin soygun düzeninden kurtulmasının yegane sahibi olan denetimden kaçışın sorumluluklarını bizler ödüyoruz ve inanıyorum ki, TÜRMOB ve Odalarımızın, çünkü onlar bizim sığınacağımız en önemli kurumlarımızdır, o kurumlarımız sayesinde bu mücadelelerin verilerek Türk halkı için, ağlayan çocuk için yarınların çok daha güzel olacağını düşünüyorum, hepinize saygılar sunuyorum. Teşekkür ediyorum.

Sinan AYDIN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

- Sayın Sabri Tümer'e çok teşekkür ediyoruz. Sayın Tümer ithalat ve ihracat uygulamaları konusunda çok değerli bilgiler verdi. Konuşmasının ilk bölümünde ithalat ve ihracat konusunda Türkiye'ye ait çok çarpıcı ve net verileri bizimle paylaştı. İkinci bölümde ise muhasebe ve denetim uygulamaları açısından ithalat ve ihracat konusunda son derece değerli ve uyarıcı bilgileri bizimle paylaştı.

Arkadaşlar, oturumumuzun ikinci konuşmacısı Sayın Erol Demirel, İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası, TESMER Şubesi Başkan Yardımcısı. Bize Türkiye ekonomisinin son dönemlerindeki en hareketli ve en dikkat çeken sektörlerinden birisi olan enerji sektörü konusunda aktarımda bulunacak. Buyurun Sayın Demirel.

ENERJİ SEKTÖRÜ

Erol DEMİRER

İstanbul SMMM Odası TESMER Şubesi Başkan Yardımcısı

- Genel Başkanım, saygıdeğer hocalarım, değerli Oda başkanları, yöneticiler, sevgili meslektaşlarım hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu gerçekten çok güzel organize edilmiş, düzenlenmiş Forumu düzenleyen TÜRMOB Yöneticilerine, Mersin Odamız Yöneticilerini gerçekten tebrik ediyorum. Bu vesileyle bana burada sizlere hitap etme olanağı veren düzenleme komitesi üyelerine de teşekkür ediyorum.

Tabii Forumun 3. günü, son oturum, herkes çok yorgun, ben de zamanımı en iyi şekilde kullanmaya çalışacağım, sizleri çok fazla sıkmadan. Bu konu bana verildiğinde nasıl acaba bu kadar kısa zaman dilimi içerisinde neler söyleyebilirim de amacına ulaşmış olur bu sunum diye düşündüğümde, çünkü gerçekten çok geniş bir yelpazede tartışılması gereken, konuşulması gereken bir konu. O zaman dedim ki, ana başlıkta toplamaya çalışayım. Bir tanesi enerji sektörünü genel olarak hem dünyada hem de Türkiye’de bir takım böyle spot, sayısal ve sözel verilerle sizlere aktarmaya çalışarak önemi konusunda bazı aktarmalar yapmaya çalışayım. İkinci başlıkta da, acaba bizim mesleğimiz açısından, muhasebe denetim mesleği açısından sektörle nasıl ilişkilendirebiliriz? Daha önceki oturumlarda belirtildiği gibi mesleği alanlarımızla, uzmanlık alanlarımızla ilişkisi neler olabilir bunları kısaca sizlere aktarmaya çalışarak sunumumu tamamlamaya çalışacağım.

Aslında günümüzde yapılan, benim de bu vesile ederek yaptığım araştırmalar da bilimsel çalışmalar da gösteriyor ki enerji sektörü önümüzdeki 10 yıl içerisinde de gerek dünyada gerekse ülkemizde hem yatırım anlamında hem istihdamın gerçekleşeceği sektörler anlamında tüm sektörlerin başında geliyor. Ve enerji sektörü 150 yıldır yaklaşık olarak hiç gerilemeyen, önemi her geçen gün biraz daha da artan ekonomik bir alan olarak önümüze çıkmakta. Stratejik bir gündem maddesi artık ülkeler ve şirketler arası rekabette de ilk sırada bulunmakta. Enerji şirketleri biliyorsunuz dünyanın en değerli, en yüksek ciroya sahip şirketleri konumuna ulaştı son yıllarda. Enerji stratejik bir alandır,

uğruna savaşlar yapılabilmektedir. Çünkü enerji ülkelerin ekonomik ve sosyal kalkınması için temel girdiyi oluşturmaktadır. Bir taraftan şunu vurgulamadan geçemeyeceğim; bir tarafta enerji ihtiyacı giderek hızla artarken diğer taraftan doğal enerji kaynakları da süratle, aynı hızla tükenmekte. Dolayısıyla çok önemli bir tedbir olarak da mevcut kaynakların en verimli bir şekilde, en etkin bir şekilde kullanılması gerekmektedir. şöyle baktığımızda Türkiye'nin 2008 rakamlarını paylaştıramadım ama 2007'nin sonundaki rakamlara baktığımızda yaklaşık 60 milyar dolar civarında olan dış ticaret açığıımızın yüzde 55 civarında olanı enerji sektöründen kaynaklanmaktadır, 34 milyar dolar civarında. Özellikle petrol türevleri ve doğal gaz kullanımında neredeyse yüzde 80 oranında dışa bağımlılığımız söz konusudur. Bu da biraz önce belirttiğim gibi enerjideki dışa bağımlılığı en aza indirmek için ülkemiz kaynaklarından en iyi şekilde yararlanmak durumunda olduğumuzu açıkça göstermektedir. Yine baktığımızda dünya enerji kaynaklarının yüzde 30'u, yüzde 70'i hemen bizim doğumuzda ve tüm dünyadaki enerji tüketiminin yine yaklaşık yüzde 50'si hemen bizim batımızdadır. Bu da stratejik coğrafi konumumuz açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Giderek artan enerji ihtiyacı göz önüne alındığında Türkiye'nin enerji sektöründeki açığı kapatması için 130 milyar dolar civarında yatırım yapması gerekiyor önümüzdeki 10 yıllık projeksiyonda. Bunun 100 milyar doları elektrik sektöründedir. Yansıda göreceğiniz gibi aslında tarım, inşaat, maden, imalat sektörlerine baktığımızda ya kimisi giderek azalıyor gayrisafi milli hasıladaki payı, kimisi yatay bir seyir izlemekle birlikte enerji sektörü bu süreçte yaklaşık iki mislinden daha fazla bir artış gösteriyor, hizmetler sektörüne de tabii bu arada dikkatinizi çekmek isterim. Ve Türkiye'de 2008 yılından doğal gaz ve petrol ve elektrik konularında 19 adet büyük birleşmenin ve satın almanın gerçekleştiğini biliyoruz. Birleşme ve satın almalar 2007 yılındaki değerinin dört katından fazla artmış, 6.6 milyar dolara ulaşmış. Bunun yaklaşık yüzde 90 olan 6 milyar dolar alt yapıya aittir.

Rüzgar ve güneş enerjisinin payı henüz çok küçük olmakla birlikte gelecekte artması beklenmektedir. Ülkemizde enerji sektörünü düzenlemek ve denetlemek üzere biliyorsanız 2001 yılı içerisinde Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu faaliyete geçti. Ekim 2003 tarihinde yürürlüğe giren yönetmelikle de enerji piyasasında faaliyet gösteren özel ve tüzel kişilere 2004 yılından itibaren denetim zorunluluğu getirildi. şöyle bir incelediğimde gördüm ki 2007 yılı sonu itibariyle yapılan denetim ve soruşturmalar sonucunda idari para cezası kesilen toplam firma sayısı yaklaşık 3.000 civarındadır ve kesilen idari para cezasının tutarı yaklaşık 2 katrilyon civarındadır reel olarak ifade edildiğinde. 2007 yılında kurumun taraf olduğu yargıya intikal etmiş uyuşmazlık ve

dava ve takiplerin toplamı 967 olarak tespit ettik. Bu da bundan önceki oturumda Cemal Hocamızın adli muhasebecilikle ilgili gelecekteki uzmanlık alanlarımızdan biri olması konusunda yaptığı vurgulamaya da baktığımızda bunların her biri ekonomik ilişkiler temelinde bizlerin doğrudan uzmanlık alanı olarak görebileceğimiz ve kendimizi geliştireceğimiz bir bölüm olarak da değerlendirmekte fayda var.

Biraz, lisans çünkü enerji piyasasında faaliyette bulunan firmaların biliyorsunuz lisanslı çalışması gerekiyor. Şöyle bir kabaca baktığımda elektrik piyasasında altı adet ayrı lisans almak zorunda faaliyette bulunan firmalar. Doğal gaz piyasasında yedi adet ayrı lisans almak durumundalar. Petrol piyasasında dokuz adet, sıvılaştırılmış petrol gazları piyasasında ki bunun piyasa büyüklüğü 5 milyar Euro civarındadır, yedi adet lisans olmak üzere benim en son almış olduğum verilere göre yaklaşık 30 civarında lisans alınması gerekiyor. Biliyorsunuz bu lisanslar her biri ayrı ayrı almıyor ve farklı bir lisansla farklı bir lisansın konusuna giren bir faaliyette bulunamıyorsunuz. Biraz önce belirttiğim cezaların bir kısmı buna aittir. 2008 sonu itibariyle petrol piyasasında 15.356, doğal gaz piyasasında 1.080, likit petrol gazları piyasasında faaliyet gösteren lisanslı firma sayısı 6.556'dır. 2008 sonu itibariyle organize sanayi bölgelerinde elektrik faaliyetlerine ilişkin 106 tüzel kişiye lisans verilmiştir ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulunda 1.500'ün üstünde şu anda başvuru projesi beklemektedir. Bu projelere tabii kaynak sorunu olduğu için de alt piyasalar oluşturulmaya başlamış, projeler bir başkasına satılır hale gelmiş. Şu ana kadar bu rakamsal ve sözel verilerle enerji sektörünün aslında hem içinde bulunduğumuz günlerde hem de gelecekte, yine baktım bu ekonomik krizden, küresel ekonomik krizden, ülkemizin de içinde bulunduğu bu krizden en az etkilenen sektör, yani resesyona en az giren sektör olduğunu da gördük.

Peki, biz bu sektörde hangi hizmetleri verebiliriz? Daha önceki oturumda zaten bunları alanlar anlamında değerli konuşmacılar birkaç alanı paylaştılar. Ben de sizlere bu alanlarla ilgili olarak sizlere birkaç önemli özellikli durumun üstünde durarak süratle sunumumu tamamlamaya çalışacağım. Finansal raporlama, yani muhasebe. Bu sektöre vereceğimiz tabii en temel hizmet bu. Biliyorsunuz şu anda Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulunun yayınlamış olduğu tüm standartlar Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu tarafından da yayımlandı, yorumları yayınladı ve bunlarla halka açık şirketlerimiz şu anda buna göre finansal raporlama yapmaktadırlar. Enerji sektörü ile ilgili baktığımızda en önemli konulardan bir tanesi bu sektördeki şirket birleşmeleridir ve buralarda oluşan şerefiyelerin, değer düşüklüklerinin tespit edilmesi son derece önemli konulardan biri olarak yer almaktadır. Bunlar standartlarda da,

standartları açıklayan yorumlarda da fazlasıyla, gerektiğçe yer almaktadır. Yine Türkiye finansal raporlama standartlarından bir diğeri biliyorsunuz maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesine ilişkin standarttır. Bu standart maden kaynaklarının araştırılması ve değerlendirilmesi sonucunda ortaya çıkan tutarları belirleyen ve ibra eden açıklamaların yapılması, muhasebeleştirilmenin yapılması ve bunların zamanlamalarına ilişkin, nakit akımlarına ilişkin kesinliğini anlamaları konularında açıklamalar yapar. Yine bu yorumu vermeden geçemeyeceğim, buna ilişkin bir yorum, biliyorsunuz enerji sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin çoğu maddi duran varlıklarını sökme, kaldırma ve restore etme yükümlülüğünü taşırlar. Türkiye Muhasebe Standardı 37, hizmetten çekme ve restorasyona benzer hükümlerin ölçülmesine ilişkin özel koşulları düzenler. Yine aynı zamanda şu an Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nun üzerinde çalışmakta olduğu ekstra pif aktivist isimli bir proje yürütölmekte, bu proje petrol, gaz ve minerallerin çıkarılmasına özgü spesifik muhasebe problemlerinin çözölmelerini sağlayacaktır. Bu projenin ana hedefi uluslararası finansal raporlama standardı, maliye standardını ortadan kaldırmak ve tüm petrol, maden ve gaz çıkarımına ilişkin muhasebe konularını içerecek bir standardı ortaya koymaya çalışıyor.

39 numaralı standart çok kullanacağınız hemen her sektörde ama özellikle enerji sektöründe faaliyette bulunan firmalar açısından da baktığımızda biliyorsunuz onlar pek çok türev ürönlere taraf olmaktadır. Türev ürünlerin nasıl tanınacağı, nasıl muhasebeleşeceği, nasıl ölçöleceğine ilişkin özel hükümleri de içermektedir. Yine Türkiye finansal raporlama standardı 7, biliyorsunuz açıklamalar standardıdır, bu da yine özellikle enerji sektörü açısından son derece önemlidir. Biliyorsunuz bunlar kredi riski, çeşitli piyasa risklerine nasıl yönettiğine ilişkin işletmelerin özel açıklamaları içinde barındırır. Emisyon haklarına ilişkin bu standart henüz uygulamada olmamakla beraber şu yorum hala çeşitli standardın içerisine serpiştirilmiş durumdadır, yani bu hakların nasıl bir varlık olarak tanınıp, kaydedilebileceğine ilişkin olarak.

Finansal raporlamadan sonra tabii başlıca bir başka alanımız hizmet alanı denetim. Denetim tabii bir taraftan Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu var biliyorsunuz biraz önce sözünü ettiğim gibi, enerji piyasasında faaliyette bulunan firmaların tüm faaliyetlerinin denetimini aynı zamanda finansal tabloların denetiminin de nasıl yapılacağına ilişkin tüm uygulamayı, standartları, uygulama şeklini belirleyen Kurul'dur. Biraz önce işte bu Kurul'un çalışmalarının bir kısmı idari para cezalarına konu olduğunu belirtmiştim. Bunlar tabii, EPDK'nın açıklaması biliyorsunuz, sermaye piyasasında faaliyette bulunan firmalar gibi aynı zamanda Sermaye Piyasası Kurulu'nun düzenlemiş olduğu

düzenlemelere tabii olacağına da belirtmiştir bir taraftan. Demek ki, bu sektörde faaliyette bulunan firmaların aynı zamanda halka açık olanları ne yapıyor, Sermaye Piyasası Kurulu'nun yayınlamış olduğu 11-29 Nolu sermaye piyasasında bağımsız denetim standartlarının uygulamasına yönelik tebliğ kapsamında denetime tabi tutulmakta, altışar aylık 30 Haziran tarihinde de altı aylık ara dönemlere ilişkin incelemeye tabi tutulmaktadır.

Burhan Gezin Üstadımız, arkadaşımız açıkladı, tabii alanlarımızdan bir tanesi vergi ve mali hukuk hizmetleri. Tabii vergi ve mali hukuk hizmetleri de yine sadece vergi mevzuatındaki düzenlemelerin anlaşılması eksik olacaktır. Çünkü enerji piyasasıyla ilgili olarak pek çok özel yasa çıkartılmakta, bu özel yasalarda da enerji piyasasında faaliyette bulunacak firmalar için özel teşvik tedbirleri, istisnalar, muafiyetler getirilebilmektedir. Bu mali hukuk hizmetlerini de vermek durumunda kalacağız. Kurumsal finans ve mali danışmanlık hizmetleri ile daha önceki konuşmacılar belirttiler, burada proje fizibilite çalışmaları, değerlendirme çalışmaları, proje finansmanları son derece önemli alt başlıklar olarak, ilgi göstermeniz gereken alt başlıklar olarak karşımıza çıkıyor. Bilgi teknolojilerine yönelik bir takım yine danışmanlık faaliyetleri. Sistemli süreç denetimlerine ilişkin çözümler, iç süreçleri ve iç kontroller, bilgi işlem yönetim ve kontrolleri, iç denetim uygulamalarına ilişkin, şirketlerin iç denetim fonksiyonu olarak hizmet vermek. İç denetim fonksiyonlarına destek olmak gibi yine iş sürekliliği ve kriz yönetimi diyebileceğimiz enerji sektöründe yine önemli olacak diğer sektörler gibi konulardan bir tanesi. İnsan kaynaklarının çok üzerinde durmayacağım süreyi iyi kullanmak için ama biliyoruz ki istihdamın en yoğun olduğu sektörlerden bir tanesi enerji sektörü. Dolayısıyla çalışma mevzuatı, sosyal güvenlik mevzuatı açısından da özel düzenlemelere tabi olabiliyor. Tabii bu sektörle ilgili çok şey tabii ki söylenebilir, 15 dakikanın içerisinde enine boyuna konuşmak mümkün değil ama göreceksiniz ki biraz önce vermiş olduğum sayısal verilerden anlaşılıyor; enerji sektöründe öyle Tüpraş'ta, işte Zorlu Holding falan değil binlerce firma faaliyette bulunuyor. Onlar bizi korkutmasın, buralara yöneldiğiniz takdirde de çok önemli iş alanları oluşturabiliriz diye düşünüyorum. Tabii ki her şeyin başında ama ne olursa olsun diğer konuşmacı arkadaşlarım da belirtecekler; ister otomotiv ister diğer hizmet alanları olsun mutlaka bunların hangisinin içinde faaliyet göstereceksek gösterelim kurumsallaşma en temel hedefimiz, en temel sorunumuz olarak ortaya çıkıyor. Yani artık biraz önce söylendiği gibi uzmanlaşma sektörel uzmanlaşma buna uygun alt yapının oluşturulması, insan kaynağının oluşturulması son derece önemli bir konu olarak gündemimizde tutmamız gerektiğini düşünüyorum. Beni dinlediğiniz için hepinize saygılar sunuyorum. Teşekkürler.

ELEKTRONİK, TELEKOMÜNİKASYON VE MEDYA SEKTÖRÜ

Burhan ÜSTÜNKOL
Kırklareli SMMM Oda Başkanı

- Değerli katılımcılar, değerli üstatlarım, ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum. Sabahki oturumda Sayın Rüstem Hacırüstemoğlu hocam mesleki uzmanlaşmayı yol haritasını bizlere verdi. Bize düşen de bu yol haritası çerçevesinde bize sunum olarak yapmamız öngörülen bu sektörlerde özelliikli konuları ve bu sektör hakkındaki bilgileri sizlere aktarıp sizlerin vereceği kararlarda katkıda bulunmak olacaktır. Değerli katılımcılar çeşitli kaynaklardan yapmış olduğum araştırmalardan bu sektörlerin çok büyük bir pazar payı olduğunu gördüm. Bilindiği gibi bu sektörlerde son yıllarda

büyük bir gelişme olmuştur. Hem sosyal hayatta hem de ticari hayatın içinde önemli bir yer bulan elektronik iletişim ve medya sektörüne hep beraber bir göz atalım. Öncelikle bu sektörün doğuşundan başlayacağız, bugün günümüzdeki potansiyeline ve mesleğimizizin, meslektaşlarımızın bu sektör içinde ne önemli bir rol alabileceğini beraber değerlendireceğiz.

Değerli arkadaşlarım iletişim düşüncenin, fikirlerin, bilginin ve mesajların diğer insanlar ile paylaşılması yönündeki davranışlar ve faaliyetleridir. İletişim insan hayatının vazgeçilemez bir parçasıdır. İnsanlığın gelişmesiyle birlikte iletişimin içeriği ve şekilleri de hızla değişmiş ve değişim ile doğru orantılı olarak da insanlık da değişmiştir. Zaman geçtikçe uzun mesafeler arası iletişim büyük bir ihtiyaç olmuştur. Bu çerçevede de iletişim büyük gelişmeler göstermiştir. Daha öncede ulaklar hükümdarların ve önemli kişilerin mesajlaşmasında taşıma görevi görürken, duman işaretleri, bayraklar, taşıyıcı güvercinler ve atlar ile uzun mesafeler arası iletişim sağlanmıştır. Modern iletişim elektrik sinyal iletmek için kullanılabilirliği anlaşılmasıyla başlamış ve görülmüş ki tüm nakil şekillerinden daha hızlı bir iletişim aracı olmuştur. İlk yaygın iletişim yöntemi telgraf keşfiyle başlamıştır. Telgraf 1800'li yılların ortasında ilk şehirlerarası, kıtalar arası ve okyanus ötesi mesaj ulaşımını sağlamıştır. Telgraf zamanın diğer tüm araçlarından daha hızlı olması ve iletişimde devrim yaratmıştır. 1837'de ilk pratik elektro manyetik telgraf Amerika'da

icat edilmiştir. Telefon 1876 yılında yine Amerika'da telif hakkını almıştır. 1930 yılından itibaren de hızla gelişmeye başlamıştır. 1895 yılında radyo İtalya'da ilk kez telgraf sinyallerini radyodan iletilmek suretiyle bu temel üzerinde ses ve müzik üreten radyo yayınına temel teşkil etmiştir. Aynı yıllarda Amerika Başkanı da radyonun yeteneklerinden etkilenmiş ancak aynı zamanda casusluk için kullanılan potansiyeli olduğu düşünülüp 1917'de ABD I. Dünya Savaşı'na girdiğinde sivil radyo kullanımı yasaklanmıştır. 1920'lerin ortalarında ticari radyo dinleyici sayısında çok büyük bir artış göstermiştir. II. Dünya Savaşı'ndan sonra radyonun başlattığı iletişim devrimini yerini televizyon almıştır.

ABD 1934'te bant geliştirip ve sinyal gücünü denetlemek üzere eyaletler arası iletişim komisyonu kurmuştur. Tüm radyo yayınları artık lisans olarak yayınlarına devam etmişlerdir. Buna ek olarak da ABD hükümetiyle iletişim komisyonu telekomünikasyon aracılığıyla yapılacak iş girişimlerine düzenleme getirmiştir. Bunun sonucunda rekabet ortamı ve ürün çeşitliliği de gelişmiştir. Daha sonra 1964 yıllarında uyduların getireceği iletişim avantajlarını paylaşmak üzere ülkeler arası kaynak ve risk paylaşımına gidilmiş bu doğrultuda uluslararası uydu iletişim organizasyonu oluşturulmuştur. Uydu üzerinden okyanus aşırı iletişim ilk 1965 yılında mümkün olmuştur. Bu uydu ile uluslararası televizyon yayını sağlanmıştır. Bu uydu aynı zamanda 240'da telefon görüşmesini kaldıracak güçte tasarlanmıştır. Sonraki yıllarda İntersat 200'den fazla ülke ve bölgenin iletişimini sağlayacak şekilde girişimlerde bulunmuştur. Daha sonra piyasaya giren uydu firmaları ile birlikte İntersat'ta ticari bir yapıya kavuşturulmuş, böylelikle gelişen sektörde daha iyi rekabet sağlanmıştır. İnternete gelince günümüzde tüm dünyayı saran internet ağının temeli Amerikan ve Sovyet Rusya arasındaki rekabete dayanmaktadır. 1957'de Sovyetler ilk yapılan uydusunu fırlatmaları üzere ABD Savunma Bakanlığı da bilim ve teknolojinin orduya en iyi şekilde uygulanması için bir proje başlatmıştır. 1962 yılında merkezi olmayan askeri bir bilgisayar ağının tüm ülkeye yayılabilecek bir nükleer saldırıya karşılık karşı saldırı yapabileceğini de göstermiştir. 1969'da fiziksel ağ kurulmuştur. İlk kurulan ağ tüm ülkede dört farklı yerde terminal kurmaya müsait olarak yapılmıştır. 1972'de terminal sayıları 23'e ulaştırılmıştır ve elektronik posta kavramı bu şekilde ortaya çıkmıştır.

1976'da radyo ve uydu bağlantıları sayesinde ABD ve Avrupa bu ağ üzerine geliştirilmiştir. 1979'da IBM internet sistemini kurmuştur. 1980'li yıllarda akademik ve ticari çevreler bu bilgisayar sistemine ilgi göstermeye başlamış-

tır. 1990’larda kullanıcı sayısı ve fiziksel yapı da katlanarak artmıştır. 1991’de kullanıcı sayıları 617 binlere ulaşmış ve bilgisayar ağı bugünkü anlamda internet adını almıştır. Elektronik sanayine geldiğimiz takdirde 20.yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızlı bir gelişim göstermiş ve bütün sanayi dalları içerisinde vazgeçilmez bir etkinliğe ulaşmıştır. 21.yüzyılda en fazla iş gücüne var olduğu bir yapıya kavuşmuş, sadece kendi bir sanayi dalı olmaktan ziyade diğer sanayi dallarını da besleyen bir konuma gelmiştir.

Türkiye’de de 1960’lı yılların başında montaj sanayi olarak başlanmış, ancak günümüzde ülkemiz içinde diğer sanayi kollarını besleyen bir sanayi dalı haline dönüşmüştür. Türk elektronik sanayisine dünya ölçeği ve Türkiye’nin ekonomisinin içinde değerlendirirsek tabii ki istenen boyutlarda olmadığı bir gerçektir. 1980’li yıllardan itibaren PTT yatırımlarıyla NT yayımına geçilmiş ve son yıllarda iletişim sektöründe hızlı gelişmeler bu sektörün de gelişmesini hızlandırmıştır. Son 30 yılda en fazla gelişme gösteren sektör olmuştur. Aynı zamanda diğer sektörleri de etkileyen kilit bir sektör haline almıştır. Türkiye’de elektronik sanayi daha ziyade alt sektörleri olan tüketici elektroniği ve iletişim ekipmanı sektörlerini doğurmuştur. Tüketici elektroniği olarak da en fazla renkli televizyon sektöründe olmuştur. Diğer bir alt sektörde iletişim ekipmanlarıdır. Bu sektörde amaç güçlü bir iletişim alt yapısını oluşturmaktır. Bu daldaki gelişmeler içinde ARGE çalışmaları çok önemli bir rol almaktadır. İletişim kabloları, iletişim ekipmanları alt sektöründe de en fazla yere sahip olmuştur. Bu sektörde her çeşit elektrik ve iletişim kablosu üretilmektedir. Bunun yanında diğer alt sektör olarak da kesintisiz güç kaynaklarının, otomasyon sistemlerinin, alarm sistemlerinin, kontrol ve ölçü cihazlarının, güvenlik sistemlerinin üretimleri bizlerin KOBİ olarak isimlendirdiği firmalar için büyük bir pazar payı oluşturmuştur. Girişimlerdeki bilişim teknolojilerinin kullanım araştırmasına bakacak olursak 2008 yılında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Avrupa Birliği İstatistik Metadolijisine uygun olarak gelişimlerdeki bilişim teknoloji kullanım araştırması sonucunda 2007 ve 2008 yılı araştırmaları EuroSat tarafından yenilenmiş, uygun olarak yeniden düzenlenmiş ve seçilen sektörde 10 ve daha fazla işçi çalışanlar arasında yapılan anket arasında bilgisayar kullanımı ve internet erişimine sahiplik oranı 2007 Ocak ayında yüzde 88,7’lerde ve 85,4’lerdeyken bu oranlar 2008 yılı Ocak ayında yüzde 90,6 ve 89.2’lere yükselmiştir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile iletişimin de internet kullanımı da artmıştır. 2004 yılında kamu kurum ve kuruluşlarıyla iletişimde interneti kullanım oranı yüzde 63’lerdeyken, 2006 yılında 66’lara, 2008 yılında da, 2007 yılı sonu-

cu yüzde 67,8 olmuştur. İnterneti kullanmak istemeyen girişimcilerde en önemli neden olarak yüz yüze görüşmeleri daha tercih ettiklerini ifade etmişlerdir. 2007 yılı araştırmasına göre 2006 yılında interneti kullanan yüzde 16,5 bilişim teknolojisi ile güvenlik sorunu yaşamaktayken 2008 yılındaki araştırmalara göre de bu oran 17.4 olmuştur. 2007 yılı Ocak ayında bilgisayar kullananlar girişimcilerin yüzde 10.3'üdür. Bilişim uzmanı istihdam etmiş, 2008 yılı Ocak ayında bu oran yüzde 12,5 olmuştur.

Değerli katılımcılar gazete ve dergiye Türkiye genelinde tam 2460 gazete bulunmakta. Televizyon kanallarına gelince 258 adeti bulunmaktadır. Radyoya gelince 1087 civarındadır. Bugün ülkemizin iletişim teknolojileri sektörünün hâkimi 23,5 milyar dolar ve bilişim sektörleri de 7,5 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2008 yılında 31 milyar dolara ulaşmıştır. Sektörün bir önceki yıllarla oranla bilişim sektöründe yüzde 13,5, iletişim sektöründe de yüzde 22 olmak üzere ortalama olarak yüzde 20 bir büyüme olmuştur. Bu sektörlerin istihdam yapısına bakacak olursak bir şirketin istihdam yaratma gücü artık sadece bordrolu çalışan sayısına bakarak değerlendirmemek gerekir. Şirkete dolaylı yoldan hizmet veren kişi sayısı da önemlidir. Kimi şirket tedarikçisi, yan sanayicisi ve bayileriyle birlikte çok fazla sayıda istihdam sağlamaktadır. Ülkemizde bu sektörlerde hizmet veren bazı şirketlerin verilerine baktım, yaklaşık yedi tane şirketin doğrudan istihdamı 81 binlerdeyken dolaylı istihdam sağlanan rakam 1 milyon 354 binlerde, toplam 1,5 milyon civarında kişi doğrudan ve dolaylı olarak bu sektörde istihdam sağlamaktadır.

Dünyadaki telekomünikasyon sektörü dünyada iletişim sektörü büyük bir yeniden yapılanma süreci içerisinde. İletişim sektöründe yaşanan teknolojik gelişmeler ekonomik büyüme, üretim ve verimlilik artışını da sağlamıştır. Ayrıca bireyler her türlü veri, bilgi ve hizmete daha kolay ulaşmaya başlamışlardır. Teknolojik gelişmeler doğrultusunda dünya ticaretinde de serbestleşme ve rekabet artışı bu sektörün rekabete açılması için gerekli ortamı yaratmıştır. Bugün iş dünyasında başarılı olmanın yolu insan gücü ve zaman gibi iki önemli faktörü etkili bir biçimde kullanabilmekten geçmektedir. Bu da ancak teknolojiden doğru şekilde yararlanmaya bağlıdır. Avrupa Birliği'ne adaylık süreciyle beraber Türkiye çok kapsamlı ve ciddi bir yeniden yapılanma süreci yaşamaktadır. Bu süreç içinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin bulunduğu sınırsız olanaklar Türkiye açısından bu arayışlara etkin çözümler oluşturmak bakımından da oldukça önemlidir. Ancak OECD ülkelerinde iletişim sektörü üzerindeki vergisel yük yüzde 15–20 arasındayken, bu oran ülkemizde Katma Değer Vergisi, Özel İletişim Vergisi ve hazine payıyla birlikte yüz-

de 56 oranındadır. Yani ülkemizde üç kat fazladır. Bu da sektörün gelişimi önünde büyük bir engel teşkil etmektedir.

Değerli katılımcılar peki böyle büyük bir gelişme ve iş potansiyelinin olduğu bu sektörde meslek mensuplarımız neresinde ve ne şekilde yer almalıdır? Bu alandaki mükelleflere verilebilecek hizmetler nelerdir? Teknoloji, bilgi, iletişim ve medya sektöründeki gelişmeler hızlı bir küreselleşmeyi beraberinde getirirken ortaya çıkan yeni ürün ve sistemler firmaların iş yapma biçimlerini de büyük ölçüde değiştirmektedir. Bu sektörlerde teknoloji, bilgi, iletişim ve medya şirketleri genellikle ortaklar, kredi kuruluşları veya piyasa düzenleyici kurumlar tarafından mali tabloların denetlenme zorunluluğu ile karşı karşıyadırlar. Bu denetimler sektörel uzmanlık bilgisini, sektöre has muhasebe ve raporlama uygulamalarına hakim olmayı da gerektirmektedir. Sektörde faaliyet gösteren bu şirketlerde bağımsız denetim, iç kontrol sistemlerinin incelenmesi, mali analiz ve risk değerlendirmeleri, konsolidasyon sistem ve uygulama danışmanlığı, uluslararası finansal raporlama standartları, Sermaye Piyasa Kurumu tarafından yayımlanan genel kabul görmüş muhasebe ilkele-ri çerçevesinde hizmet verilebilir. Telekom ve iletişim gibi alt yapı sektörlerinde ki en önemli gelişmelerden birisi de bu şirketlerde şirket devralma ve satın almalarıdır. Bu tür şirketlerde kurumsal finans ve mali danışmanlık hizmetleri kapsamında alt yapı sektör şirketlerinde birleşme ve satın alma faaliyetlerinde danışmanlık yapılabilir. Birleşme ve devralmalarda bu satış sistemlerinin değerlendirilmesi, değer artırıcı faktörlerin belirlenmesi, yönetilmesi, piyasa ön incelemesi, müzakere destekleri, özel inceleme çalışmaları ayrıca satış sonrası da bu firmalara gerekli destekler verilebilir. Değerleme konusunda danışmanlık hizmetleri verilebilir, şirket değerlemeleri, finansal fizibilite çalışmaları, hissedar değer analizleri, hissedar değer yaratma stratejileri, değer odaklı yönetim, değer opsiyon değerlemesi gibi. Stratejik danışmanlık hizmetleri verilebilir. Şirket içinde iyi performans göstermeyen şirketleri ticari yönden incelenmesi, karlı hale getirilmesi ve satışa hazırlanması. Alt yapı projelerinde proje yönetimi ve mali danışmanlık hizmetleri. Mali araştırma, halka arz hazırlıkları, halka arz stratejilerinin belirlenmesi ve sektör araştırmaları yapılabilir. Ticari anlaşmazlık ve suistimaller konusunda şirket içi suistimallerin kontrolü ve kurumsal etik alanındaki çalışmalar, risklerden korunma gibi konularda danışmanlık hizmeti verilebilir. Ana konumuz olan vergi ve mali konularda vergilerin analiz ve mevzuata uygunluğunun tespiti, bu sektöre özel yasal zorunluluklarının yerine getirilip getirilmediğinin tespiti için özel denetimler, bu şirketlerde uygulamalarla ilgili olarak vergi hukuku, kambiyo mevzuatı ile bilişim sektörlerine özgü ihracat ve ithalat, dış ticaret

ve g m ruk mevzuatı konularında hizmet verebiliriz. Ayrıca bu kadar mevzuat bilgisine sahip olan meslek mensuplarımızın sosyal güvenlik ve iş yasaı ve iş kanunu çerçevesinde insan yönetimi ilişkilerinde bu sektörlerde de hizmet verebiliriz. Bu konularda uzmanlaŐabiliriz.

Şimdi birçok meslektaşım bu hizmetleri ancak belirli büyüklüklere ulaşmış olan kurumsal Şirketlerle verilebileceğini söyleyecektir ki bu gerçektir. TaŐra da bu konuda uzmanlaşmak, böyle bir potansiyelli işler bulmak mümkün değil diyebiliriz. Ancak daha önce de izah etmeye çalıştım, alt sektörler diye tabir kullandığımız sektörlerin birçoğu taŐrada bulunmaktadır. Örneğin bir gazete dağıtıcısı, ana bayii, dağıtım firmasının muhasebe kayıt sistemi ve BA-BS form bildiriminin içeriğiyle tali bayinin ki arasında bile Katma Değer Vergisi yönünden bazı farklılıklar vardır. Bir cep telefonu ve konuşma kartı satan firmalardaki muhasebe kayıt sistemlerinde ve BA-BS formları içeriğinde  zel İletişim Vergisi'nden dolayı, Katma Değer Vergisi'nden dolayı özellik arz etmektedir. Yani taŐradaki meslek mensuplarımız uzmanlaŐmasalar bile konular arttığında yeterinden fazla bilgiye sahip olma zorunluluğuna sahip olacaklardır. Bunlar da kendilerini bu dallarda yetiŐtirmek zorunda olacaktır. Bu konularda kendini eğitmeyen meslek mensuplarının büro ve personel yapısını gerekli standartlara taŐımayan meslek mensuplarının büro standartlarını ve kurumsal yapılarını oluŐturamayan meslek mensuplarının kısacası mesleki uzmanlığı hedefleyemeyen meslek mensuplarının bu kulvarda yer alma Őanslarının olmadığı gerçeğini hep beraber kabul etmemiz kaçınılmaz bir gerçek olmuştur. Beni dinlediğiniz için teşekkür ediyorum.

TEKSTİL SEKTÖRÜ

Necdet YILMAZ
Denizli SMMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, TÜRMOB'umuzun değerli yöneticileri, Değerli Oda başkanları ve yöneticileri, sevgili hocalarım, 4. Türkiye Muhasebe Forumu'nda Sektörel Uzmanlaşma Bölümü'nde Tekstil Muhasebesi'nin önemini, tekstil sektöründe uzmanlaşmanın gerekliliğini ortaya koymaya çalışacağım. Tekstilin gelişimini, süreçlerini, ülke ekonomisine katkısını, istihdama katkısını ve biz muhasebe meslek mensuplarına katkılarını dolayısıyla tekstile ve tekstil muhasebesine verilmesi gereken önemi vurgulamaya çalışacağım. Yararlı sonuçlar getirmesini diliyorum ve siz-

leri şahsım ve Denizli Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası adına saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım sektörde uzmanlaşma bu forumda ve diğer platformlarda sıkça yakındığımız birçok soruna esasen çözümler getirmektedir, getirecektir. Haksız rekabetin önlenmesine, özellikle hak ettiğimiz ücreti almamıza, belki de mesleğin değişimine, dönüşümüne katkı sağlayacaktır. Benim sunumumun ana gayesi de bu konuya bir pencere açmak olacaktır. Ardından bu tartışmaların ışığında kapsamlı, bilimsel çalışmaları TÜRMOB'la birlikte yaparak camiamızın uzmanlaşmasına olanak sağlamak olacaktır.

Öncelikle tekstil nedir? Tekstil muhasebesinden bahsedebilmemiz için öncelikle tekstili tanımalıyız. Ortaya çıkışını, gelişimini, sağladığı katma değeri, yarattığı istihdamı, toplam ihracatımız içindeki yerini daha doğrusu bu konudaki verileri bilmek ve bu alanda bir ihtiyacın olup olmadığını bilmemiz gerekmektedir. Hepimizin bildiği gibi, insanın, insanoğlunun karşılanması gereken en temel ihtiyaçların başında karnımı doyurma, barınma, ev, bark, buna giyinmeyi de ilave edebiliriz ve neslini devam ettirmek gelmektedir. Tekstilin geçmişi çok eskidir. Dünyaya bakarsak tekstil milattan önceki dönemlerde hasır örme ve daha sonraları dokuma şeklinde kendini göstermiştir. Gelişimi ise birçok sektörü etkilemiştir. Tekstilin gelişimi beraberinde ulaşımı, turiz-

mi, ticareti, tarihi süreci olumlu yönde etkilemiştir. Ülkemizde tekstilin gelişimine bakacak olursak, özellikle Cumhuriyet döneminden başlayarak 1962 yılları arasında ülkede önemli bir üretim kapasitesi oluşturmuştur. Ulusal iktisat politikaları da bu sektörün özellikle cumhuriyet döneminde daha da gelişmesine katkı sağlamıştır. Örnekte görüldüğü gibi Bursa Merinos Fabrikası, Sümerbank Dokuma, İzmit, Nazilli, Iğdır, Malatya, Kayseri, Ereğli Pamuklu Dokuma, Kastamonu Kendir Sanayi gibi. Tabii bu sanayinin gelişmesinde tekstilin en temel hammaddesi pamuğun Türkiye’de yetiştiriliyor olması, ülkemizdeki sektörün daha da gelişmesini sağlamıştır. Tekstil ülkemizde hep öncü sektör olmuş, tekstil hazır giyim ve konfeksiyon sanayilerinde sağladığı istihdam imkanı, üretim sürecinde yarattı katma değer ve uluslararası ticaretteki ağırlığı nedeniyle ekonomik kalkınma sürecinde önemli rol oynayan hep öncü bir sanayi dalı olmuştur. Evet, ilk dokuma tezgahlarımız, tabii bu tezgahlarımız modernleşmiş ancak hala ahşap dokuma tezgahları da kullanılmakta. Ülke ekonomisinin lokomotifidir dedik, çünkü istihdamın, ihracatın, yaratılan ekonomik katma değerinin lokomotifidir bu sektör ve toplam istihdam da 13,6, toplam imalat sanayi istihdamı içinde yüzde 24’lük bir paya sahiptir. Öncelikle kadın iş gücüne de olanak sağlamaktadır. Yine sanayi üretiminin yüzde 25’ini, yıllık ihracatın ise yüzde 26’sını sağlamaktadır. 2 milyonu aşkın çalışanıyla Türkiye’nin istihdam sorununun aşılmasında tekstil önemli bir yere sahiptir. Ahşap tezgahlardan gördüğümüz gibi modern tezgahlar. Tekstil değerli arkadaşlar, yüzyıllardır üretiyor, talebi hiç bitmeyen bir sektör, bu unutulmamalı. Evet, ihracatta pamuklu ürünler yüzde 25’le çok önemli bir paya sahip, en fazla ihraç edilen tekstil mamüllerimiz havlu, bornoz, pamuklu dokuma kumaşlar, yatak çarşaflarını sayabiliriz.

Ülkemiz dünyanın altıncı pamuk üreticisi gördüğümüz gibi ve beşinci pamuk tüketicisi konumunda. Hazır giyim sektöründe dünyanın beşinci ve Avrupa Birliği’nin ikinci tedarikçisi. Tekstil sektörü dünyanın onuncu ve Avrupa Birliği’nin birinci büyük tedarikçisi konumundadır. Biraz önce Sabri Başkanım da sundu değerli arkadaşlar tekstil ve konfeksiyon ihracatına baktığımızda ülkemizde 22 milyar, 2008 rakamları 22 milyar 630 bin yani eski rakamla 22 katrilyon lira ihracatımız, ilimizde ise 1,5 milyar TL’ye yaklaşan ihracat söz konusu. Kriz dolayısıyla tabii tekstilde ihracat rakamlarında istediğimiz sonucu alamadık, özellikle 2008 sonlarında.

Yine gördüğümüz gibi tekstil yüzde50 kadın iş gücüne istihdam sağlıyor demiştik, ilimizde yaptığımız araştırmada neredeyse erkek ve kadın istihdamı

birbirine yaklaşık, yaklaşık yüzde 50 kadın işgücüne istihdam sağlamakta ve bu tekstil sektöründe çalışan insanlar daha sonra da tekstil işvereni olarak karşımıza çıkmakta.

Diğer sektörlerin gelişimine katkısı var demiştik. Tarım sektörüne, özellikle kimya sektörüne ve diğer sektörlere de büyük katkısı var. Tekstil sektörü kapasite ve üretim bakımından İstanbul, İzmir, Denizli, Bursa, Kahramanmaraş, Gaziantep gibi illerde tekstil yoğun olarak yapılmakta. Tekstil konusunda güçlü yönlerimiz var. Gelişmiş bir alt yapımız var her şeyden önce ve yeterli deneyime sahip olduğumuzu düşünüyoruz. Uluslararası rekabet deneyimiz var, yeni teknolojilere ve moda uyum becerimiz ve çevre dostu üretim konusunda deneyimlerimiz var. Lojistik, ulaşım konularında alt yapımız yeterli. Ancak bizden daha rekabetçi iş gücü maliyetleri de oluştu özellikle uzak doğuda, bu konuya dikkat etmemiz gerekiyor. Yine zorluklarımız da var. Siyasi bakımdan istikrarsız bir bölgede yer alıyoruz. Kaynak yetersizliğimiz var, kıt ve pahalı, kısa vadeli ve riskli finansman olanakları ile karşı karşıyayız. Özellikle ihracatta hala bürokratik zorluklarımız var. Serbest rekabet kuralları hala gelişmemiş daha. Sektörde küresel arz fazlası var ve özellikle alıcı konumundaki Amerika Birleşik Devletleri ve büyüyen uzak doğu pazarlarına uzaklık, Asya ülkelerinin pazar paylarındaki artış eğilimi bizim zorluklarımız. İyileştirmemiz gereken yönlerimiz de var. Özellikle öz kaynak yetersizliği, yüksek girdi maliyetleri, marka yaratılamaması, teknik tekstil üretimine geçemedeki zorluklarımız, hala kayıt dışı ekonomi her sektörün kanayan yarası, ARGE eksikliği, hibe fonlarından tam olarak yararlanamamamız ve üniversite, sanayi ve meslek kuruluşları arasındaki diyalog zayıflığı bizim iyileştirmemiz gereken konuların başında gelmekte.

Tekstil sektörümüzün sorunlarımızın başında biraz önce de bahsettiğim, birçok sorunumuzun başında esasen kayıt dışı ekonomi geliyor. Kontrolsüz ithalat, teşvik sorunu, düşük kur ve yüksek faiz politikaları, işçilik maliyetlerinin yüksekliği ve üzerindeki ağır yükler, enerji giderleri, bölgemizde gerçekten yüksek diğer ülkelere bakıldığında. Zayıf bulunan ve iyileştirilmesi gereken yönlerimiz var demiştik; yüksek girdi maliyetleri, marka yaratılamaması, ileri teknoloji içeren tekstil üretimine geçememek gibi. Evet, Türk tekstil sektörünün vizyonu. Bizim ne yapmamız gerekiyor? Katma değeri yüksek, özellikle teknik tekstil, marka yaratan tekstil, rekabetçi ve teknoloji içeren ürün ve hizmet sunumlarıyla dünya ticaretinde payımızı almamız gerekiyor.

Şimdi tekstil muhasebesinden biraz bahsetmek istiyorum. Tekstilde maliyet muhasebesi önemli olduğundan verilerin toplanması da önemli tabi-

i ki. Dolayısıyla muhasebenin, muhasebecinin de, denetçinin de tekstili bilmesi gerekiyor, daha doğrusu süreçleri bilmesi gerekiyor. Meslek mensubumuz tüm bu süreçlerde bilgi üretiyor, üretimden pazarlamaya bütün süreçlerin içerisinde yer alıyor. Üretim işletmelerinde ki bütün departmanlarda hemen hemen meslektaşlarımız da çalışabiliyor. Genel Müdür oluyor, muhasebe departmanında çalışıyor, maliyet muhasebesi departmanını yönetiyor ve üretim işletmelerinde dönemsel raporlama araçları, bunları da biz yapıyoruz. Hammadde kullanım tablosu, yardımcı malzeme kullanım tablosu, direkt işçilik, malzeme tabloları gibi bütün bunları da bizim yapmamız gerekiyor. Üretim işletmelerinde tüm bu departmanlarda ki mali veriler ve raporlamalar konusunda uzmanlaşmış meslek mensuplarımızca bunlar yapılmakta.

Evet, uygulamaya baktığımızda tekstil işletmesi değerli arkadaşlar, muhasebe uygulaması modelleri işletmenin çalışma biçimlerine göre farklılıklar arz etmekte. Şöyle ki mamul üreten ve satan işletmeler olarak, hizmet üreten fason işletmeler olarak fason üretimi yaptırıp satan işletmeler olarak, bunların birkaçını veya tamamını bir arada yapan işletmeler olarak. Tekstil sektörünün yanında konfeksiyon sektörümüzde, kumaş alıp konfeksiyon üreten işletmeler, iplik alıp konfeksiyon üretimi yapan işletmeler, pamuk alıp konfeksiyon üretimi yapan ancak iplik ve kumaş olarak da satış yapan işletmeler. Kombi entegre üretim yapan işletmeler var, bunlar da tüm aşamalarda zaten üretim, satış ve ticaretini yapan işletmeler oluyor. Muhasebe işlem akış düzeni ile ilgili değerli arkadaşlar TÜRMOB'umuzun ve İstanbul Odamızın, TESMER'in sektörel muhasebe konusunda esasen başucu kitapları var. Benim de bu sunumu yaparken yararlandığım başucu kitapları var hazırlandı. Daha geniş kaynak esasen orada da var. Ben onun için burada 7-a seçeneğini kullanan işletmelerdeki işlem akışıyla ilgili kısımları geçiyorum, akış düzenlemelerini geçiyorum. 7-a seçeneği zaten hep 7- a seçeneğini kullanıyoruz, 7-b seçeneğini esasen ben de bilmiyorum bu konuda. Zaten kullanmamız da mümkün değil, özellikle imalat şirketlerinde. Evet, mamul üreten ve satan işletmelerimiz için akış düzenlerimiz ve hesap akış düzenlerimizi de geçiyorum. Başkanım o sunuma verdiğinde bunu 20 dakikada bitirecek misin demişti ama onu bitireceğim. Evet, işlem akış düzenlerini değerli arkadaşlar kısaca görmüş olduk.

Şimdi yeni Türk Ticaret Kanunu gibi bazı yasal düzenlemeler zaten meslek mensuplarımızın uzmanlaşmasını istemekte. İşte yeni TTK ile birlikte şirketlerin meslek mensuplarınca denetlenecek olması, sektörel bazda muhasebe ve denetimde ihtisaslaşmayı zaten öne çıkaracaktır. Dolayısıyla sektörü tanıma-

dan yapılacak muhasebe ve denetim kendinden bekleneni tam anlamıyla verebilecektir. Özellikle yeni TTK' da halka açık şirketlerde yeni bir organ olarak görülen tehlikelerin erken teşhisi komitesiyle de birlikte denetim alanında sektörde uzmanlaşmanın gerektiği de bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla TÜRMOB ve odalarımız sektörel konularda ihtisaslaşmayı sağlayacak şekilde bu konularda eğitim faaliyetlerine ve yayın faaliyetlerine ağırlık vermelidir diyoruz. İhtisaslaşmış mesleki yapıları sağlayacak düzenlemeleri de bizler biran önce hayata geçirmeliyiz. Evet, çeşitli düzenlemeler var dedik. Örneğin SPK 22 seri no.lu düzenlemesinde bağımsız denetçi işletmenin yapısı hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır demektedir. İşletmenin yapısı nedir diye baktığımızda işletme faaliyetlerini ortaklık yapısını, yönetimini, yaptığı veya yapmayı planladığı yatırımları, hukuki statüsünü ve nasıl finanse edildiğini kapsamakta. Evet, TÜRMOB'umuzun hedefi ne olmalı bu konuda? Bizim de hedeflerimiz şu olmalı değerli arkadaşlar, en çok yakındığımız konular var; iş yoğunluğu, angaryaların çokluğu, maliyetlerin yüksekliği ve hak ettiği ücreti elde edememe en çok yakındıklarımız bildiğiniz gibi. İşte uzmanlaşma sayesinde yıllardır yakındığımız ve özünde farklı iş alanlarından angarya gibi görünen daha doğrusu birçok işyerine getiriyor olmamızdan kaynaklanan sorunlarımızı bu şekilde azaltabileceğiz diye düşünüyorum.

Son olarak söyleyeceğim tekstil gerçekten mercek altına alınmalı, alınması gerekiyor. Süreçlerinin iyi izlenmesi ve analiz edilmesi gerekiyor. Hatta orada atladığım, denetimlerde özellikle tekstil işiyle ilgiliyse denetçinin yanında bir tekstil mühendisinin de olması, kimya sektöründe bir denetim söz konusuysa bir kimya mühendisi ile de çalışmamızın gereği ortaya çıkıyor. Sektörümüzün gelişmeye açık olması hususu göz önüne alınarak muhasebe ve denetim mesleğine olan talebi sürekli kılacağı gerçeği göz ardı edilmemelidir. Sektördeki KOBİ'lerin muhasebe mesleğinden ve meslek mensuplarından beklentisi yatırım kararlarından başlayarak, yatırımın gerçekleşmesine, üretimde ülke içi ve dışı pazar faaliyetlerine, finansman ya da yasal yükümlülüklerin yerine getirilmesine kadar her aşamada muhasebe ve danışmanlık hizmetlerinin profesyonelce yerine getirilmesidir. Sonuç olarak meslek alanında uzmanlaşmaya önem verilmeli, tekstil muhasebesi ve denetiminde muhakkak ihtisaslaşmaya gidilmesi gerekir. Özellikle bu organizasyonu düzenleyen TÜRMOB'umuza, ev sahibi olan Mersin Odamıza ve bize bu olanakları verdikleri için TÜRMOB'a çok çok teşekkür ediyorum. Meslek örgütümüzün bu konuda gerçekten gereken önemi vereceği umuduyla 4.Türkiye Muhasebe Forumu'nun yararlı sonuçlar getirmesi dileğiyle ve ülkemize ve mesleğimize faydalı olması dileğiyle tekrar hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

TURİZM SEKTÖRÜ

Ahmet HAYVALI
Samsun SMMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, çok değerli katılımcılar. Samsun Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler adına hepinize en derin saygılarımı sunuyorum. 4.Muhasebe Forumu'nun özellikle sektörlerle alakalı bu bölümünde turizm sektörü ile alakalı sunum yapmak üzere huzurlarınızdayım. Turizm kelime anlamı olarak Latince dönmek, etrafını dolaşmak, geri dönmek anlamına gelen tornus kökünden üretildiği ifade edilmektedir. Yeni yerleri görmek, tanımak, yeni deneyimler kazanmak, diğer insanlar, çevreler, hayat şartları ve davranış biçimleriyle kültürel farklılıklarının tespiti seyahat yoluyla merak ve macera gibi güdülerin tatmin edildiği, insanların seyahat ve hareketlerini içeren kültürel ve sosyal bir hizmet sektörü faaliyetidir.

Turizm 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünya ekonomisinde en hızlı gelişen ve genişleyen sektörlerden biri haline gelmiştir. Turizmin bu anlamda birçok endüstri gibi bölgesel veya ulusal kalkınma için bir araç olarak kullanılmakta olduğunu söylemek mümkündür. Turizm sektörünün yaygın biçimde gelir, iş ve vergi gelirlerinden oluşturulmasında, ödemeler dengesi problemlerinin çözümlenmesinde, bölgesel ve ulusal ekonomik gelişmelere katkıda bulunmada çok önemli bir rol üstlendiğinin de altını çizmemiz gerekiyor. Bu nedenle ülkeler turizm politikalarını belirlerken temel hedef olarak turizm sektörünün geliştirilmesini ve yönlendirilmesini esas almaktadırlar. Devletler için yeni vergi alanları oluşturulması, beraberinde gıda, inşaat ve daha birçok sektörün de gelişimine katkıda bulunması, gelişim gösterdiği bölge ve ülkenin ekonomisine artı değerler katması turizm sektörünün önemini artırmıştır. Genel anlamda turistler barınma amacıyla yiyecek, içecek için, ulaşım amacıyla, eğlenceyle bolca zaman ayırarak ve alışveriş maksadıyla para harcamaktadırlar.

İstatistikler 2006 yılında 75 ülkenin her birinin 1 milyar dolardan fazla yıllık turizm geliri elde ettiklerini göstermektedir. Bu rakam hiç kuşkusuz geliri el-

de eden ülkelerdeki ekonomik gelişime ve istihdama büyük katkı sağlamaktadır. Uluslar arası turistlerden elde edilen gelirin dünya çapında 57 milyar dolarlık bir artışla 2006 yılı itibariyle 733 milyar doları bulduğu ifade edilmektedir. Türkiye'mizin bu büyük pastadan hak ettiği payı aldığını söylemek ne yazık ki mümkün olamamaktadır. Bu bakımdan turizm sektörünün teşvik edilmesi ve korunması büyük ölçüde devlete düşen bir görevdir. Devlet koruma sistemi anlayışıyla turizm sektörünü çeşitli imkânlar çerçevesinde teşvik etmektedir. Türkiye'mizin aktif dış turizmi özellikle 1980'lerden itibaren önemli bir gelişme göstermeye başlamış ve ülke ekonomisine çok büyük katkı sağlayan gelir kaynaklarından biri durumuna gelmiştir. Ayrıca dünyadaki bütün turistler için de Türkiye popüler bir turizm çekim merkezi haline almış, önemli bir döviz kaynağı oluşturarak yeni istihdam olanaklarının meydana getirilmesinde, dolayısıyla da işsizliğin azaltılmasında ve ödemeler dengesi problemlerinin giderilmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu nedenle de turizm sektörü Türkiye'nin ekonomik kalkınma stratejisinde anahtar sektör olarak kabul edilebilecek bir konuma sahiptir.

Değerli katılımcılar bu sunumun amacı TÜRMÖB'umuzun her yıl çok büyük ölçüde artan, ilgiyle takip edilen ve başta meslek camiamız olmak üzere kuşkusuz tüm ülke için çok yararlı sonuçlar elde edilmesini sağlayan ve artık geleneksel hale gelmiş olan Türkiye Muhasebe Forumlarının bu dördüncünde bana tahsis edilen kısa zaman dilimi içinde, haddimizi de aşmamaya dikkat ederek ve kesinlikle konunun uzmanlarından alıntılara da yer vermek suretiyle turizm sektörüne genel bir bakışla turizmin ne anlama geldiği, Türkiye için önemi ve mesleğimiz gereği elbette doğal olarak turizm sektöründe muhasebe uygulamalarına kısa başlıklar halinde değinme, toparlanan bilgileri sizlerle, katılımcılarla paylaşmaktır. Turizm günümüzde döviz girdisini artırıcı ve istihdam sağlayıcı özellikleriyle ulusal ekonomiye katkıda bulunan, uluslararası kültürel ve toplumsal iletişimi sağlayıcı ve bütünleştirici etkisiyle dünya barışının korunmasında büyük payı olan bir sektördür. Türk ekonomisinin de vazgeçilmez, temel taşlarından birisi olan turizm, bugünkü dış ticaret açığına, enflasyona ve işsizliğe çare arayan hükümetlerin önemle üzerinde durdukları bir konudur.

Türkiye coğrafi konumu itibariyle eski dünya kıtaları olan Asya, Avrupa ve Afrika arasında doğal bir köprü gibidir. Bu nedenledir ki tarihin ilk devirlerinden biri kıtalar arası ilişkileri büyük ölçüde Anadolu toprakları üzerinden olmuştur. Göçler, savaşlar, istilalar, ticaret yolları ve haberleşme için Anadolu toprakları sürekli olarak kullanılmış ve birçok uygarlığın beşiği olmuştur.

Turizmin Türk ekonomisindeki yerini değerlendirirken uluslararası turizmdeki gelişmelerin de dikkate almak zorunluluğu asla ve asla unutulmamalıdır. Türkiye gibi gelişmekte olan bir ülkenin Pazar payı almak üzere uluslararası turizm endüstrisine ilgi duymasının nedenlerini kısaca şöyle belirtebiliriz.

Bir; turizm talebi her geçen gün hızla artmaktadır, iki; turizm döviz dar boğazı sorunlarına çözüm getirebilmektedir, üç; turizm endüstrisinin gelişme maliyetleri diğer sektörlerle nazaran düşük olabilmektedir, dört; turizm ekonomik kısıtlamalardan, tarife veya kotalardan daha az etkilenmektedir.

Türkiye'nin geleneksel tarım ve sanayi ürünleri ihracatından gerekli döviz gereksinimini bütünüyle kapatacak bir gelişme beklemek kısa ve orta vadede gerçekleşmesi gerçekten zor bir olasılıktır. Ülke dövizleri ve dış finansman girdileriye her zaman istenen boyutlara ulaşamamaktadır. Bundan dolayı dış aktif turizminin Türkiye için önemli döviz girdisi sağlayabileceği görülmektedir. Çünkü turizmde bir ülkenin mal ve hizmetlerini müşterinin ülkesine kadar göndermek zorunluluğu da yoktur. Böylelikle ihracı mümkün olmayan servet ve hizmetler bir döviz kaynağı haline getirilebilmektedir. Kırsal alanlardan kentlere olan göç sosyo-ekonomik sorunlara neden olmaktadır. Bu nedenle turizm işsizlik sorununu çözmekte de önemli bir rol oynamaktadır burada. Bu pencereden bakıldığında biraz önce sıralanan nedenler turizm sektörünün teşvik edilmesi ve korunması gerekliliği başkaca hiçbir anlatıma gerek kalmaksızın kendiliğinden ortaya çıkmaktadır.

O zaman sektörün teşvik ve korunmasıyla ilgili yapılanlar ve yapılması gerekenlere bir bakmak gerekir. Turizmin milli ekonomi açısından taşıdığı önem ve turizm sektöründe faaliyet gösteren işletmeler bakımından karşılaşılan bazı önemli sorunlar her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de devletin turizm sektörünü teşvik etmesini ve bazı koruyucu önlemler almasını gerektirmiştir. Turizm sektörünün teşvik edilmesini ve korunmasını gerektiren nedenler şunlardır: Turizm emek yoğun bir sektör olduğu için istihdam yaratıcı etkisinin olması, ülkeye döviz sağlaması ve ödemeler dengesine olumlu katkıda bulunması, bölgeler ve sosyal gruplar arasındaki gelir dağılımı ve ekonomik gelişme farklılıklarını azaltıcı etki yapması, vergi gelirlerini artırması, ülkenin bir bakıma ekonomik değeri olmayan doğal ve tarihsel varlıklarının değerlendirilmesini sağlaması, yatırımlar sayesinde katma değer yaratması ve ülkeler arasında ve bir ülkenin kendi insanları arasında sosyal kaynaşmayı, kültürel alış veriş ve barış duygusunu geliştirmesi.

Türkiye'de turizm sektörüne hangi teşvikler sağlanıyor? Kısaca bir de onlara

bakalım. Bugün turizm sektöründe faaliyet gösteren bir işletmenin yararlanabileceği teşvik tedbirleri 2634 sayılı Turizm Teşvik Kanunu'nun 13.maddesi uyarınca saptanmaktadır. Şu başlıklar altında toplayabiliriz bunları. Az önce söylediğim gibi 2634 sayılı teşvikle alakalı kanun ve ardından devamında gelen Bakanlar Kurulu kararları kapsamında sağlanan teşvikler, emlak vergi kanunu ile sağlanan teşvikler, yabancı sermaye yatırımlarının teşviki, geçici ithalat kolaylığı, Türkiye Kalkınma Bankası ve Türkiye İhracat Kredi Bankası yani Türk Eksim Bank tarafından verilen krediler.

Çok değerli katılımcılar, turizm sektörünün genel anlamda tanımından, Türkiye'miz için önemine ve hangi teşvik tedbirlerinin alındığı ve uygulanmakta olduğuna kısaca değinmeye çalıştıktan sonra bir de ülkemizde hangi tür turizm aktivitelerinin olduğuna ve ziyaretçi profiline bir göz atalım. Ama onun öncesinde Türkiye turizm rekabetinde nerede bir birlikte görelim.

Değerli katılımcılar 1971'de merkezi Cenevre'de olmak üzere kurulan, Dünya Ekonomik Forumu tarafından yayınlanan bir rapordan alıntıya yer vermek istiyorum. Dünya Ekonomik Forumu 124 ülkeyi kapsayan bir çalışmayı tamamlamış ve yaptığı tespitleri yayınlamış. Dünya Ekonomik Forumu'nun ilk kez bu yıl yayınladığı 124 ülkeyi kapsayan seyahat ve turizm rekabet endeksinde Türkiye'miz 52.sırada. Sıralamada liderliği alan İsviçre'yi Avusturya, Almanya, İzlanda ve ABD takip etmekte. Şimdi bu 52.sıraya baktıktan sonra genel sıralamayı oluşturan üç alt endeks var. Düzenleyici çerçevede Türkiye 53. Sıralamada en kötü işyeri ortamı sağlamada ve alt yapıda 63., beşeri, kültürel ve doğal kaynaklar alt endeksindeyse 48. sıradayız. Endeks sonuçlarına göre Türkiye 124 ülke içerisinde 52.sırada yer alıyor az önce ifade ettiğim gibi. 2005 verilerine göre en çok turizm geliri elde eden 8. ülkeyiz. Bir garip durum söz konusu burada. Türkiye'nin seyahat ve turizm sektörünün sürdürülebilir büyümesinin sağlama yolunda daha çok çaba sarf etmemiz gerektiğini gösteriyor o zaman bu durum. 2006 yılı itibariyle dünya toplam gelirin yüzde 10,3'ünü ve 234 milyon çalışanla dünyadaki toplam istihdamın yüzde 8,2'sini sağlayan seyahat ve turizm sektörü birçok ülke için olduğu gibi hiç kuşku yok ki Türkiye'miz içinde ekonomik büyüme ve kalkınmanın anahtar sektörlerinden birisidir. Sektör büyüme ve kalkınmanın anahtar sektörlerinden biri olmasına rağmen, kalkınmakta olan ülkelerde yoksulluğun azaltılmasında önemli bir itici güç olmakla kalmıyor ülkeleri alt yapıyı geliştirme ve çevreyi koruma konusunda cesaretlendirerek kalkınmalarını dolaylı olarak da olumlu etkiliyor. Seyahat ve turizm sektörünün tüm bu potansiyel yararlarını göz önüne alan Dünya Ekonomik Forumu ülkelerin bu alandaki rekabetçili-

ğini nelerin etkilediğini ve sektörün karşılaştığı sorunları daha iyi anlamak için 2007 yılından başlayarak her yıl seyahat veya turizm raporu yayınlamayı hedeflemiştir.

Değerli arkadaşlarım çok önemseydiğim bir olayı sizlerle paylaşmak istiyorum bu noktada. Tüm dünya için önemli bir değer taşıdığı, UNESCO'ya bağlı Dünya Miras Komitesi tarafından belirlenmiş ve buldukları ülkenin devleti tarafından korunması garanti edilmiş doğal ve kültürel varlıkların listesi olan Dünya Miras Listesi'nde Türkiye'nin dokuz kültürel alanla 21. sırada yer alması raporda rekabetçi avantaj olarak değerlendirilmekle birlikte Türkiye'nin potansiyeli göz önüne alındığında bu alanların sayısının da kuşkusuz artırılması gerekiyor.

Şimdi turizm sektörüyle ilgili birkaç uzmandan alıntı yaptım. Sunumda göreceksiniz ki bu uzmanların da her birinin turizmle alakalı bakışları farklı. Ben zamanı tasarruflu kullanmak adına, benden sonra dört arkadaşım daha var konuşacak konuşmaları yansıda göreceksiniz zaten ama ben altı çizilmiş, bir iki şeyi söyleyerek geçeyim. Örneğin Vural Ver, Türk iş adamlarından ve Avrupa Parlamentosu Milletvekili. Sonuç itibarıyla diyor ki; 2010 yılında 17 milyon turist ağırlaması gerekiyor, pardon şu an Almanya piyasasında yüzde 20'ye yakın düşme var ama gittikçe de düzeliyor. İspanya ve Yunanistan gibi ülkelerde yüzde 30-40 gibi düşmeler var. Dolayısıyla Türkiye bu kritik senede, ekonomik kriz yaşanan bu kritik senede yine yıldız olarak kalmaya devam edecektir diyor Vural Ver. Kültür ve Turizm Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Mustafa İsen Türkiye bugüne kadar turizmdeki başarısını büyük ölçüde kültür turizmi çerçevesinde yürütmektedir diyor. Hüseyin Baraner, Avrupa-Türkiye Turizm İş Konseyi Başkanı; Türkiye mutlaka bir akıl ve erdem sürecine girip, kendimizi hızlıca toparlamalıyız, bu yüzyıla göre kendimizi ayarlamalıyız diyor, peşinden de devam ediyor; her şeye rağmen ufuktaki ufaklık bir ışık, bu denli kötü bir tabloyu, yani Hüseyin Baraner'e göre tablo çok kötü, o ışık bu dünyanın çok stratejik bir düğüm noktasında bulunan ülkemizin genç nüfusu ve çalışkan ve çalışmak isteyen koskocaman bir Anadolu. Belki yeterince bu çağa eğitilmiş değil ama dünyanın en zeki, en çalışkan, en girişken milyonlarca çocuklar bu topraklarda diyor. Ve bu umut ışığıdır Türkiye ve dünya için, anlatmamız, ispatlamamız lazım diyor. TÜRSAB Başkanı Başaran Ulusoy, Türkiye turizmde bir gelişme evresi içindedir, şu anda turist sayısı açısından da, turizm geliri açısından da dünyanın ilk onu içine girmiş bulunuyoruz. Bu nedenle Türkiye'nin geldiği noktada başarısız olduğunu söyleyemeyiz diyor. Ancak Türkiye'nin hem turist sayısını hem de turizm gelirle-

rini daha da artırması mümkündür, zaten böyle bir gelişme içindeyiz. Şimdiye kadar neden daha büyük rakamlara ulaşamadık, neden ilk 10 içindeyiz ve ilk üç içinde değiliz? Öncelikle Türkiye önündeki rakipleriyle kıyaslandığında turizm gelişmesine en az 20 yıl geç başlamıştır diyor.

Değerli katılımcılar Türkiye'mizdeki turizm çeşitleri nelerdir? Başlıklarıyla sizlere aktarmaya çalışayım. Ülkemizde sağlık ve termal turizmi var, kış turizmi var, yayla turizmi var, mağara turizmi var, av turizmi, kongre turizmi, dağcılık, gençlik turizmi, yat turizmi, inanç turizmi, akarsu, rafting turizmi, su altı dalış ve hava sporları turizmi var. 2008 yılında dördüncü dönemde çıkış yapan ziyaretçilerle, giriş yapan vatandaşların turizm harcamaları ve profiliyle ilgili Türkiye İstatistik Kurumu haber bülteninden bir alıntıya bakalım. Çıkış yapan ziyaretçiler anketiyle ziyaretçi profili gezi karakteristikleri ve ülkemizin turizm geliri tahmin edilmektedir. Bu anket yabancı ziyaretçiler ile yurt dışında ikamet eden vatandaş ziyaretçilere uygulanmaktadır. Giriş yapan vatandaş, ziyaretçiler anketi ile yurt içinde ikamet edip başka ülkeleri ziyaret eden vatandaşlarımızın profili gezi karakteristikleri ve ülkemizin turizm geliri tahmin edilmektedir. Turizm geliri geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 15.2 artmıştır. Bu 2008 yılı sonu verileri değerli arkadaşlarım. Ekim, Kasım ve Aralık aylarında oluşan dördüncü dönemde en yüksek turizm geliri 2 milyar 262 milyon 486 bin, 441 dolardır, bu şekilde gerçekleşmiştir. Çıkış yapan ziyaretçi sayısı geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 9,9 artmıştır. Tabloda görüyorsunuz aylık turizm gelirleri ve giderleri 2008 yılı için bu Türkiye İstatistik Kurumu verilerinden elde edilmiştir.

Turizm giderlerine baktığımızda yine bir önceki yıllara kıyaslaması yapılmış ve geçen yılın aynı dönemlerine göre de Türkiye'mizin giderlerinin 2.9 arttığı tespit edilmiş, bu da yine grafikte yansımaları. Yine yansımada değerli katılımcılar ziyaretçi profilini görmekteyiz. 59,6 ile OECD ülkeleri, aşağı yukarı yüzde 60 civarında bir rakama ulaşmış.

Değerli katılımcılar zaman hızla ilerliyor, zamanı tasarruflu kullanmak dedik. Ama sektör o kadar önemli ve geniş bir sektör ki aslında 15 dakikaya, 20 dakikaya sığdırmak mümkün değil. O nedenle beni bağışlayacağınızı ümit ediyorum. Bu görev verildiği zaman benden önceki konuşmacı arkadaşlarımın da dile getirdiği gibi bu kadar az zaman diliminde bu sektörü nasıl anlatacağımız gerçekten önce bir şaşkınlık yaşadım. Ama bize yöneltilmiş bir görevdir, bu görevi de yerine getirmemiz gerekiyor. Aslında burada şunun altını çizmek lazım. Ben bu olayı şuna benzetiyorum. Zaman zaman biz meslek mensupla-

rımızla kendi ilimizde, kentimizde yaptığımız toplantılarda da dile getiriyoruz bunu, kuşkusuz sizler de dile getiriyorsunuz. Meslekte ihtisaslaşma dediğimiz olayın artık gündeme gelmesi lazım. Hani bir muhasebe bürosunu göz önüne getirin, muhasebe bürosuna hangi tür defter gelirse alıyoruz, almıyor muyuz değerli arkadaşlarım. Turizm olabilir bu, inşaat sektörü olabilir, bir başka sektör olabilir ama hepsini alıyoruz. Oysa artık bu meslek gittikçe ihtisaslaşmaya gitmektedir. Yani sektörlerde uzmanlaşmak gerekir. O nedenle bugünkü foruma bu konuların alınmasını da çok önemsiyorum. TÜRMÖB yönetimini başta Sayın Genel Başkanım ve Genel Başkan Yardımcım olmak üzere kutluyorum, bize verdikleri görevi de yerine getirmeye çalışıyoruz bu manada.

Şimdi değerli arkadaşlarım kısaca turizm işletmeleri nelerdir ülkemizde bir de onlara baktıktan sonra ben sunumumu sonlandırmak istiyorum. Seyahat acenteleri, tur operatörleri, ben detaylarına girmiyorum yansıda görüyorsunuz, işte A grubu, B grubu, C grubu gibi tur operatörleri de kendi içinde ayrılıyor, konaklama işletmeleri; gördüğünüz gibi yansıda yeme-içme tesislerinden ta aşağıda barlara ve tavernalara varana kadar çeşitli şekillerde bunları sınıflandırmak mümkün olabiliyor. Yine konaklama işletmelerinin konumunu uzmanları tarafından asli konaklama işletmeleri ve yardımcı konaklama işletmeleri diye ayrıldığını görüyoruz. Bunların da detaylarını yine görmektesiniz. Orada da yine otelleri de sınıflandırmışlar, ayırmışlar büyük oteller, orta oteller, küçük oteller gibi ve devamında motelleri, pansiyonları görüyoruz. Yardımcı konaklama işletmelerinde apart oteller, diğer tesisler gibi gidiyor. Ve geliyoruz muhasebe işlemleri için önerilen departmanlara. Değerli arkadaşlarım sadece şu üçünü söyleyerek bırakmak istiyorum ben burada; yiyecek-içecek, tatil aktiviteleri, hizmet ve satış olmak üzere üç grupta toplandığını görüyoruz hizmet sektöründe. Bu konuda meslek mensuplarımızın dikkatli olduklarını biliyorum ama sistem böyle gerektiriyor. Hizmet sektörü olduğu için de bu şekilde muhasebe sistemimizi kurarsak daha başarılı ve verimli sonuçlar elde edebileceğimizi düşünüyorum. Beni sabırla dinlediğiniz için şükranlarımı sunuyorum.

İNŞAAT SEKTÖRÜ

Bahattin EREN
Sivas SMMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, TÜRMOB’umuzun değerli yöneticileri, değerli Oda başkanı arkadaşlarım, değerli meslektaşlarım, hepinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. Gerçekten bu tür mesleki organizasyonlarda katılımcılığa, paylaşımcılığa önem verdikleri için başta Genel Başkanımız olmak üzere TÜRMOB yetkililerine teşekkür ediyorum. Ayrıca gerçekten çok önemli bir organizasyonda başarılı katkılar sağlayan, güneyin incisi Mersin’de bize ev sahipliği yapan, bu organizasyona katkılar sağlayan Mersin Odamızın Başkanına ve yöneticilerine de teşekkür ediyorum.

Sektörler ülke ekonomisinin ulusal, çeşitli mal ve hizmet gereksinimlerini karşılayan ana birimlerdir. İnşaat sektöründe ülkenin gereksinimi olan inşaatı ve yatırımları sağlamaktadır. İnşaat sektörü sabit sermaye yatırımları, yapıyla ilgili faaliyetlerini kapsamaktadır. Bina ve bina dışı inşaat faaliyetlerinden oluşan sektör kullandığı girdiler ve yarattığı istihdam açısından gerek ulusal gelire katkısı, gerekse yeni iş alanları ve olanaklarının yaratılmasındaki yönü, gerekse diğer endüstrilerle olan ilişkiler nedeniyle ekonomide anahtar bir rol üstlenmiştir. Hemen hemen tüm üretimi yatırım sayılan inşaat sektörü başta konut olmak üzere okul, fabrika, hastane gibi her türlü bina inşaatını, yol, köprü, baraj yapımından, doğalgaz boru hattı döşemesine kadar her türlü alt yapı faaliyetlerini, elektrik işleri, sıhhi tesisat, ısıtma, havalandırma gibi her türlü donanım işlerini kapsayan geniş bir yelpazeye sahiptir. İnşaat sektörü tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi Türkiye ekonomisi açısından da önemli bir ekonomik faaliyet dalıdır. Sektörün büyük ölçüde yerli sanayiye dayanması, istihdam potansiyelinin büyüklüğü, başta imalat sektörü olmak üzere diğer sektörlerle sıkı bir girdi çıktı ilişkisi olması nedeniyle Türkiye ekonomisinin lokomotif görevi sayılmaktadır.

Diğer sektörlerle sıkı bağı olan inşaat sektörü geliştiği zaman birçok sektörde gelişmektedir. İnşaat sektörü çok hızlı etkilenen ve etkileyen bir sektördür.

Ekonominin genelinde çıkan bir sorun kendisini inşaat sektöründe hemen hissettirmektedir. İnşaat sektöründeki bir çalışma kendisiyle ilgili birçok girdinin imal edildiği sektörlerinde gelişmesine neden olmaktadır. İnşaat sektörünün en temel özelliklerinden birisi son derece emek yoğun bir teknolojiyle çalışmasıdır. Ancak son yıllarda doğal olarak, teknolojik gelişmelere paralel olarak sektör sermaye yoğun çalışmasına rağmen sektör genellikle emek yoğundur ve işsizliği azaltan önemli bir sektördür. İnşaat sektörü ürünlerinin devamlılığı sağlanacak talep sürekliliğine bağlıdır. Ancak sektörde talep sürekliliğini sağlamak gerçekten çok zordur. Ayrıca inşaat endüstrisi çıktılarının stoklama özelliğinin olmaması üretim hızını etkileyen bir unsurdur. İnşaat sektörü ekonomideki dalgalanmalardan veya ekonomideki mevcut faaliyet seviyesinden etkilenebilecek bir yapıya sahiptir. İnşaat sektörünü krize girdiği dönemlerde inşaat malzemesi üreten yan sanayilerde uzun ve düşük kapasitelerde çalışmaya zorlanmakta, bu da ulusal ekonomiyi özellikle imalat sanayinde ve dolayısıyla istihdamı negatif olarak etkilemektedir. İnşaat sektörü 300'ü aşkın alt, yan sanayi ve alt sektörlerle ilişkisi olan kilit sektör, sürükleyici sektör niteliğindedir. İnşaat sektörünün üretim değeri analiz edildiğinde üretim değeri içindeki diğer sektörlerden aldığı girdilerin payı yüzde 65, katma değerinin yüzde 35 olarak hesaplanmaktadır.

Çeşitli sektörlerden girdi sağlayan inşaat sektörü özellikle demir-çelik, çimento, ağaç ürünleri, elektrikli makineler, kimyasal maddeler, cam ve cam mamulleri, taş ocakları, taş ve toprağa dayalı diğer sanayi sektörleri için en önemli talebi oluşturmaktadır. İnşaat sektörü özellikle çimento, toprak sanayi, ağaç ürünleri, taş ocakları, demir-çelik sanayi için en önemli ana tüketim talebini oluşturmaktadır. Bu nedenle inşaat sektöründe meydana gelen bir durgunluk süratle bu sektörler de yayılmaktadır. İnşaat sektörü ile bu sektörler arasındaki sıkı bağımlılık nedeniyle bu sektörlerdeki herhangi bir duraksama diğer sektörleri de negatif olarak etkilemektedir. Ülke ekonomisindeki en can alıcı sektörlerden biri olan inşaat sektörü, bunun temel nedeni insanoğlunun en temel gereksinimlerinden birisi olan barınak sektörü olmasıdır. İnşaat sektörü yaşamsal bir sektördür. Türkiye geliştirmekte olan bir ülke olduğundan inşaat sektörü son derece önem arz etmektedir. Bir ülkenin hızlı kalkınması sanayileşmeye bağlı olduğundan fabrikaların inşaatı karayolları, demiryolları, limanlar, barajlar, elektrik santralleri gibi alt yapı yatırımları içinde olduğundan toplam inşaat sektörü çıktısının önemli bir bölümünü teşkil etmektedir. Öte yandan özellikle günümüzde kente göçün hızlı olması nedeniyle de konut talebini artıracak bu gelişme inşaat sektörünün de gelişmesine sebep olmaktadır.

Türkiye'deki inşaat sektörünü öncelikle istihdama etkilerini incelediğimizde çalışanlarla ilgili rakamların iki bakımdan gerçeği yansıtmadığını görmekteyiz. Bunlardan birincisi birçok inşaat işçisi sigortalı değildir, resmi rakamlar gerçek rakamlardan düşüktür. İkincisi inşaat sektörünün mevsimsel olma özelliğidir. Bütün bunlara rağmen sigortalı işçilerin tahminen yüzde 20'si inşaat sektöründe çalışmaktadır. İnşaat sektörünün gayri safi milli hasıla içindeki payı da yüksektir. Çok sayıda sektörle girdi-çıkı ilişkisi olması nedeniyle kilit sektörler grubunda olan, sürükleyici ve lokomotif sektör olarak değerlendirilen inşaat sektöründeki bir durgunluk diğer sektörlerde etkinlenmesine rağmen bugün Türkiye'de Gayri Safi Milli Hasıla içerisindeki inşaat sektörünün payı yüksektir. İnşaat sektörü pek çok ülkede olduğu gibi ülkemizde de ekonomi içerisinde çok sayıda çalışanı ile, işgücü potansiyeli ile önemli sektörlerden biri durumundadır. Bu sektörün 300'den fazla alt sektörü ve buralarda çalışanları mevcuttur.

Bir üretimin gerçekleşmesi için sermaye, hammadde ve emek faktörlerinin kullanılması gerekmektedir. Üretim sonunda faktörlerin sağladıkları katkı oranında bir gelir elde edeceğinden bu gelirlerin toplamı milli gelire eşit olacaktır. Faktör gelirleri arasında emeğin ayrı bir yeri vardır ve üretim sürecinde emeğin kullanılması istihdamı gerektirmektedir. İstihdam doğrudan insanı ve insanın yaşam şartlarını belirlemesi yönüyle sosyal politikaya konu teşkil ederken, ekonomiyi kalkındırması bakımından ayrı bir önem kazanmaktadır. Ekonomik büyüme ve milli gelir artışıyla gelir bölüşümünden herkesin pay almasını sağlayabilmek açısından istihdam önemli bir araçtır. İstihdamın sektörel dağılımı ile ilgili bilgilere baktığımızda toplam istihdam payı içerisinde yüzde 20'ler civarındadır. Kaba harcamaları veya kamusal mal ve hizmetlerin finansmanı genellikle kamu gelirleriyle karşılanmaktadır. Kamu gelirleri başta vergi gelirleri olmak üzere, sosyal güvenlik gelirleri, belli bir amaca tahsis edilen vergiler ve vergi dışı gelirlerden oluşmaktadır. Eğer kamu gelirleri kaba harcamalarını finanse etmeye yetmediği zaman bildiğiniz gibi para basımı veya borçlanma yoluyla finansman giderlerini karşılama fonu bulunmaktadır. Bu yüzden inşaat sektörünün ekonomideki makro değişkenlerini etkisini belirlerken ve ekonomideki yerini vurgularken vergi gelirlerine katkılarına da bakmamız lazım.

İnşaata uygulanan vergi ve harçların sayısı ortalama 30 çeşittir. Toplam vergi gelirlerinin içindeki inşaat sektörünün payı ise yüzde 20, yüzde 30 arasında olduğu tahmin edilmektedir. Bu da göstermektedir ki inşaat sektörüyle toplam vergi gelirleri içindeki payının yüksek olduğunun bir kanıtıdır. İnşaat sek-

törü sahip olduğu iş gücü, teknik bilgi, hizmet ve organizasyon ihraç potansiyeli veya yurt dışı müteahhitlik hizmetleri, faaliyetleriyle ülke kalkınmasına önemli katkılar sağlamaktadır. Bu nedenle inşaat sektörü içinde müteahhitlik hizmetlerini istihdam, döviz girdisi, ihracat ve teknoloji açısından giderek artan katkıları ve Türk müteahhitlerinin dış ülkelerde uluslararası alanda isim yapmış firmalarla baş etmesi ve oralarda gerçekleştirdiği hizmetlerin de biraz daha yaygınlaştığı takdirde bu ekonomiye katkılarının daha da artacağı bir gerçektir. Sektörün mal ihracatına olumlu katkıları mevcuttur. Yurt dışında üstlenilen işlerde kullanılmak üzere önemli ölçüde temel inşaat malzemeleri ile yarı mamul ve mamul ihracatı gerçekleştirilmektedir. Bu yöndeki ihracatın geliştirilmesi için yurt dışı müteahhitlik ve teknik danışmanlık hizmetlerinin artırılması gerekir. İnşaat sektörü ülke ekonomisine doğrudan sağladığı katkıların yanı sıra ülkelerin uluslararası ikili ilişkilerinin gelişmelerine de olumlu katkılar sağlamaktadır. Özellikle büyük ölçekli ve entegre projelerin gerçekleştirilmesi firmalar boyutunu aşarak hükümetler düzeyinde işbirliğinin kurulmasına ve ilişkilerin geliştirilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca bugün müteahhitlik hizmetleri kapsamında, yurt dışında sürdürdüğü faaliyet kapsamında inşaat firmalarımızın ülke ekonomisine sağladığı döviz girdisi Türkiye'nin yıllık ihracat tutarının ortalama yüzde 15'ler düzeyine ulaşmış durumdadır. İnşaat sektörünün çok değişik alanlara hizmet vermesi, sektör ihracı ile yurt içi istihdam problemlerine mal ihracı ile ülke ihracatına ve dolayısıyla ödemeler dengesine ve elde edilen işçi gelirlerinin transferleriyle de döviz ihtiyacına büyük katkıları bulunduğu vazgeçilmez bir gerçektir.

Küresel krizin Amerika Birleşik Devletleri ekonomisinde kaynağı olarak gösterilen inşaat ve konut sektöründeki ekonomik göstergelerin düşüş eğilimi göstermesinden kaynaklandığı bir gerçektir. Buradaki bu piyasa krizi nedeniyle istihdamın azalması, işsizliğin artması, borsa endekslerinin düşmesi, enflasyonun artması, ekonomik büyümenin azalması, doların değer kaybetmesi, başta konut kredileri ve borçlarının geri ödenmiyor olmasının da bankalar tarihinde büyük zararların açıklanmasına Amerika Birleşik Devletleri'nde konut fiyatlarının yüzde 30 civarında düşmesine rağmen konut taleplerinin o oranda da azaldığı görülmüştür.

Amerika Birleşik Devletleri'ndeki küresel krizin dönüşmesinde Amerika Birleşik Devletleri Ekonomisi'nde krizi ortaya çıkaran gelişmelerin benzerlerini de Türkiye ekonomisinde de görmeye başlıyoruz. Çünkü küreselleşme entegre olmuş ekonomiler ve piyasalar demektir. Bu da göstermektedir ki ülkelerin ekonomilerinde inşaat sektörünün ayrı bir yeri ve önemi vardır. Tür-

kiye'yi içine alan küresel kriz her ne kadar bazı siyasilerimizin yeni bir geometrik şekil üreterek teğet geçti deseler de küresel kriz ekonomimizi tam can damarından vurmuştur. Küresel krizin çıktığı günden bugüne kadar geçen zamanda ilk olarak inşaat sektörü tehlike sinyalleri vermeye başlamıştır. İnşaat sektörü tüm toplum kesimlerini direkt etkilemektedir. Gayrimenkul sektörü talebin dış kaynağa bağımlılığı nedeniyle inşaat sektörlerine girdi üreten sanayi sektörüyle birlikte bu krizden en çok etkilenen sektörlerden birisi olmuştur. İnşaat sektörünün büyüme içindeki yaklaşık yüzde 20'lik katkısı dikkate alındığında bu olumsuz etkinin ülke ekonomisinin büyüme rakamlarını da etkilemesi kaçınılmaz bir gerçektir. Krizin en önemli etkisi ise istihdam üzerinde olmaktadır. İnşaat sektöründeki genişleme sonucu bu sektörde yaratılmış çoğu kayıt dışı ve nitelsiz işgücü istihdamında da ciddi bir daralma olduğu gözlemlenmektedir. Kriz bir mucize olmazsa önümüzdeki dönemde de ağırlığını hissettirerek devam edeceği bir gerçek. İnşaat sektöründeki gerilemenin ülke ekonomisindeki gerilimi olumsuz etkileyeceği sektörün önemi gereği kaçınılmazdır.

Ekonomik durgunlukla mücadele etmek ve sektördeki, ekonomideki nakit ihtiyaç ve sıkışıklığı gidermek ve zararları minimize etmek için hükümetin vergi ve SSK prim oranlarını ciddi bir biçimde indirmesi, vergi ve sigorta borçlarını ertelemesi, ayrıca geçici bir teşvik, destek politikası hayata geçirmesi gerekir. Diğer taraftan hükümetin dört ve beşinci önlem paketiyle ele almış olduğu 150 metrekarenin üzerindeki konut inşaatlarıyla işyeri ve iş makinelerindeki uygulanmakta olan yüzde 8'lik KDV oranının bildiğiniz gibi Türkiye'deki inşaat sektörünün beşinci ayda, dördüncü ayda başlaması ve bu aylarda natamam olan inşaatlarında ancak 10., 11.ayda bitmesi düşünülerek uygulama süresinin bu yasa önlem paketlerinden beklenen amaca ulaşabilmek için 31.12.2009 tarihine kadar uzatılması gerektiğini düşünüyoruz. Bir de bildiğiniz gibi 2985 sayılı Toplu Konut Yasası'na göre TOKİ'nin asli görevleri arasında özellikle konut inşaatlarıyla ilgili sanayi ve bu alanlarda çalışanları desteklemek olmasına rağmen TOKİ'nin hükümet politikası olarak bugün uyguladığı çalışmalarla ucuz arsa temini, özellikle hazine arazileri de kullanılarak 81 il ve ilçelerde, hatta beldelerde konut yapımı gerçekleştirilmektedir. TOKİ son dönemlerde özellikle hayata geçirdiği lüks konut projeleriyle sektörde faaliyet gösteren diğer firmalara haksız rekabet oluşturmaktadır. Bu haksız rekabet oluşturmalarının özelliklerinden, en önemli özelliklerinden TOKİ inşaatlarından alınmayan proje ücretlerinin, belediye açılardan işte yasalarda tanınan bazı istisna ve muafiyetlerin uygulanmasıyla sektöre ayrı bir inşaat sektöründeki diğer faaliyet gösteren yerlere haksız rekabet uyguladığı görülmek-

tedir. Diğer taraftan bildiğiniz gibi apartman inşa edip, konut şekliyle, özel bina inşaatı şekliyle yapılan Türkiye’de maalesef bildiğiniz gibi özellikle inşaat sektöründe kayıt dışı işsizler ve kayıt dışı ekonominin fazla yoğun olduğu bir sektör olduğu için, bu özel bina inşaatı diye nitelendirilen, hiçbir vergi mükellefiyeti olmayan, defter tutmayan, bu inşaat sektöründeki faaliyetlerinde vergi kaydının yapılarak defter tutulması ve bunların da gerek vergi dairesi tarafından ve gerekse sosyal güvenlik tarafından denetlenmesinin bu sektördeki kayıt dışı ekonomi ve kayıt dışı istihdamı da önleyeceğini düşünüyorum. Ben dördüncü Türkiye Muhasebe Kongresi’nde alınmış olan kararlarnın, yapılan çalışmaların, öncelikle örgütümüze, meslektaşlarımıza, mesleğimize ve ülkeye başarılar getirmesini diler, hepinize saygılar sunuyorum.

OTOMOTİV SEKTÖRÜ

Ahmet İÇYER
Konya SMMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, TÜRMOB Kurulları'nın Değerli Yöneticileri, Kıymetli Oda Başkanları, Kıymetli Meslektaşlarım. Konya Odası adına hepinizi saygıyla selamlıyorum. Türk iş dünyasının lokomotif sektörlerinden seçmeler yaparak düzenleme kurulu, bunlardan birisini de otomotiv sektörü olarak bizi görevlendirdiğinde, hakikaten önemli bir sektör. Nasıl inşaat sektörü dediğimizde yüzlerce sektörü ilgilendiriyor deniyorsa otomotiv sektörünün de alt sektörlerine baktığımızda birçok sektörü ilgilendirdiğini görüyoruz. Diğer imalat sektörleriyle olan ilişkisi ve buna bağlı

olarak sağladığı katkılar, yaratmış olduğu katma değer, istihdam ve sürükleyici yapısıyla stratejik bir öneme sahip bulunmaktadır. Otomotiv sanayi insan ve yük taşıyan araçlara olan talebin sürekli olarak artış gösterdiği ülkelerde bu tür araçların dışarıdan ithalini büyük oranda önleyerek ülke dışına döviz transferini azaltmakta, aynı zamanda da demir-çelik, plastik, lastik, kimya, petro-kimya, cam, tekstil, elektrik, elektronik ve makine imalatı gibi imalat sanayi sektörlerinin gelişmesine de olanak tanımaktadır.

Sektör kendi bünyesi dışında hammadde ve yan sanayi ile nihai ürünlerin tüketiciye ulaşmasını sağlayan, pazarlama, bayi, servis, akaryakıt, finans ve sigorta sektörleri ile de yakından ilişkilidir. Altı ülkeye ait 20 civarında firma dünya otomotiv sanayinin pazarının yüzde 90'ından fazlasına hakim bulunmaktadır. Otomotiv ana ve yan sanayi ülkenin hammadde imalat ve savunma sanayilerinin gelişmesinde, istihdamın artırılmasında, sosyal ve ekonomik gelişmenin sağlanmasında, milli gelirin artırılmasında ve geniş bir tabana yayılmasında önemli bir rol oynamaktadır. Avrupa'da otomobil üretimi birkaç ülkede merkezileşmiştir. Almanya, Fransa, İngiltere, İspanya ve İtalya. Onun dışında İsveç, Belçika ve Hollanda'da üretim yapılmaktadır. Parça ve ekipman üretimi de bu üretim alanlarının yakınındadır.

Dünya motorlu araç üretiminde ise üç parçaya ayrılmakta; Amerika, Avrupa, Asya-Okyanusya olarak üç bölgede yoğunlaşmıştır. Otomotiv sektörü dünyadaki çelik üretiminin yüzde 15'ini, cam üretiminin dörtte birini, petrol üretiminin ve lastik üretiminin yarısını tüketmektedir. Her on endüstriyel işten biri otomotiv sanayi ile ilişkilidir. Böyle olunca birçok mükellefimizin bu otomotiv yan sanayine ya hizmet, ya mamul, ya yarı mamul üreterek bizlere iş sağladığını ve de bizlerin mükellefi olduklarını görüyoruz. Şimdi tabii otomobili anlatmak için önce tekerleğin icadından bir başlayalım. ICI 2009 ekonomi raporları verilerine göre Türkiye Avrupa Birliği ülkeleri içinde toplam araç üretiminde beşinci sırada, otomobil üretiminde dokuzuncu sırada, hafif ticari araç üretiminde ikinci sırada, ağır vasıta üretiminde sekizinci sırada ve otobüs üretiminde birinci sırada yer almaktadır. Üç tarafı denizlerle çevrili bir ülkenin otobüs üretiminde Avrupa Birliği ülkeleri içerisinde birinci sırada olmamız da düşündürücüdür.

Dünyada yaşanan küresel krizin bu sektör üzerindeki etkilerine baktığımızda ise 2008 yılı otomotiv talebinin daraldığı bir yıl olmuştur. Toplam Pazar yüzdesi 3,5 oranında azalarak 70 milyon adede gerilemiştir. Amerika pazarı yüzde 11 düşüşle 20 milyon adet düzeyinde gerçekleşirken, toplam Avrupa pazarı ise yüzde 4,4 azalarak 21 milyon adede gerilemiştir. Avrupa Birliği dünya otomotiv pazarının yüzde 35'ine sahiptir. Otomobil sanayinin parasal anlamda büyüklüğü ise otomotiv yedek parça ve ekipman sektörünün iki katı olarak ifade edilmektedir. Her iki alanda da istihdam edilen kişi sayısı bir milyon civarında olduğu tahmin edilmektedir. Yaşanan krize karşı Avrupa Birliği ülkeleri acil alınan tedbirlerde önceliği otomotiv ve otomotiv yan sanayisine doping olacak şekilde uygulamaya geçirmiştir. Bu uygulamalardaki bazı ülkelere baktığımızda hepsi 2008'in son çeyreğinde bu uygulamaları yürürlüğe koydular. Fransa'ya baktığımızda toplam 400 milyon Euro'luk ve dört yıl süreli ARGE faaliyetlerini destekleyici finansal destek, toplam 300 milyon Euro değerinde otomotiv sanayi firmalarının yeniden yapılandırılması gibi bu sektörü canlandıracak ve geriye düşürmeyecek uygulamalar yapmışlardır. Almanya'da yine aynı şekilde 2009 yılı Temmuz ayından önce satın alınan otomobillerin yıllık motorlu araç vergilerinden muafiyet tanınması, 2009 yılı sonuna kadar geçerli olacak dokuz yaşından büyük otomobillerin çevreci motora sahip araçlarla değiştirilmesinde belirli maddesel destekler yapmaları gibi bu otomotiv sektörünün yaşayabileceği krizlere karşı önceden tedbirlerini aldılar. İspanya aynı şekilde, bu Avrupa Birliği'ndeki ülkelerin bu sektördeki almış olduğu tedbirlerdi.

Türkiye'ye geldiğimizde ise maalesef Mart ayının başında IMF'nin hazırlanmış olduğu raporda G20'ler dahil OECD ülkeleri içerisinde krize karşı önlem almayan tek ülke Türkiye diye bu rapor çıkmıştır. Mart ayının ortalarında ise seçim öncesinde alınmış birinci paket, ikinci paket, üçüncü paket, hatta son gün açıklanmış olan beşinci paket gibi paketlerin içinden Türkiye'ye de bazı ÖTV indirimleri ve de KDV'lerdeki bazı düzenlemelerle otomotiv sektörüne ya da yan sanayisine destek çıkılmaya çalışılmıştır. 2008 yılında gerçekleşen ithalat ve ihracat rakamlarına baktığımızda ise otomotiv sektörünün ihracatta lokomotif sektör olarak son olarak tekstil sektörünün önüne geçtiği görülmüştür. Yılın son çeyreğinde global krizin etkisiyle 2007 yılına göre farklılık göstermiştir. 2008 yılında 206 bin 793 adet olan ithalat 2007 yılına göre yüzde 13 oranında azalmıştır. İthalattaki düşüş pazardaki daralmadan meydana gelmektedir. Yurt içinde üretilen araç modelleriyle nihai müşteri, talebi ve beklentisinin birebir uyuşmaması sonucu ithalat oranımız diğer gelişmiş ülkelere göre yüksektir.

İhracatımıza baktığımızda 2008 yılında 15 milyar dolar araç ihracatı, yan sanayisi 7 milyar dolarla toplam 22 milyar dolara ulaşmıştır. Eğer yılın ilk altı ayındaki ivmesi devam etseydi 26 milyar dolar civarında bir ihracatı otomotiv sektörü ve yan sanayinden beklenmekteydi. Tabii ki sunumumuzun asıl önemli bölümü muhasebesiydi. Bunu da biraz hızlı geçeceğiz. Otomotiv sektöründe üç çeşit sektör, ana sektör ortaya çıkmaktadır. Otomobil üreticilerinin muhasebesi, yedek parça üreticilerinin muhasebesi, arızalı ve hasarlı otomobillere yani servis hizmeti veren firmaların muhasebesi. Bir otomotiv işletmesinin fonksiyonlarının tümü genel olarak bu üç ana maddeden oluşmaktadır. Otomotiv işletmeleri bu fonksiyonları yerine getirirken oluşan faaliyetler neticesinde mali hareketler ortaya çıkmakta ve bu mali hareketler Tek Düzen Hesap Planı vasıtasıyla fonksiyonun türüne göre muhasebeleştirilmektedir. Otomotiv işletmelerinde muhasebe sistemi kurulmadan önce bu sektörde bulunan birimler tanınmak ve bilinmek zorundadır. Genellikle bir otomotiv işletmesi bir; yönetim birimi, iki; üretim biriminden oluşmaktadır. Yönetim birimi genel müdüre bağlı olarak muhasebe, pazarlama, insan kaynakları departmanlarından oluşur. Üretim birimi ise; ambar, yedek parça üretim birimi, montaj birimi, servis hizmetleri birimlerinden oluşmaktadır.

Otomotiv sektöründe mali tabloların gerçekleri yansıtabilmesi için, işletme fonksiyonlarını yansıtan Tek Düzen Hesap Planı'na göre uygun hesapların açılması gerekir. Alım-satımda çok basit kayıtlardır, yalnızca satış kaydında biliyorsunuz ki otomobil bayilerinde 120 borçlu 600 alacaklı şeklindeki kaydın

en önemli unsurlarından birisi ÖTV Vergisi'nin yatarak bu faturanın dip notu olarak tarih sayısıyla bu faturada zikredilmesi gerekiyor otomobil bayilerinde. Bizim asıl muhasebe bürolarımızda ve de bağımlı çalışan arkadaşlarımızdaki yan sanayi ve otomobil üreticilerindeki asıl ayrıntıya girdiğimizde ise her yiğidin bir yoğurt yiyişi artık bitti. Bu tek düzen muhasebe sistemine geçişle, daha sonra da açıklanan standartlarla bu yoğurt yiyiş standart bir hale gelmeye başladı. Dönemsel maliyetlerle kayıtlarımız yapılabiliyor. Parça maliyetinde her büyük ürünün imalatında hemen maliyet hesaplarını yapabiliyoruz. Satılana göre maliyet hesapları çıkarabiliyoruz. Ya da üç aylık Geçici Vergi dönemlerimizde maliyet hesaplarını yapabiliyoruz. Bunların hepsini bir müsvede de bir yerde yapıp tüm maliyetlerimizi yıllık olarak da yapabiliyoruz. Muhasebenin dönemsellik ilkelerini bu başlıklar altında irdeleyebiliyoruz. Üretim de muhakkak ki malzeme alışlarımızı 150 hesabın altında muhasebeleştiriyoruz. İşçiliklerimizi aynı şekilde 720'de direkt işçilik giderlerimizde muhasebeleştiriyoruz. Daha sonra demin saymış olduğum dönemlerde; ister üç aylık, ister her satış imalat safhasında ya da yıllık yaptığımızda 150'deki ilk madde ve malzemedeki kullanıldığı kadarını 710'lara aktararak muhasebeleştirmelerini gerçekleştiriyoruz. Genel üretim giderlerimiz varsa aynı şekilde bunların muhasebeleştirmesini de yapıyoruz. Dönem ve yılsonlarında ya da kullanılan kadar yansıtılacak 711, 721 ve 731 hesaplarımızı muhakkak ki 151 ve 152'lere yansıtma hesaplarıyla kapatıyoruz. Üretimdeyse satılan kadar, 620 satılan mamul maliyeti ve de 152 mamullerimizde bu şekilde muhasebeleştirdikten sonra dönem sonunda 690 ve 620 hesaplarımızda kapatıyoruz.

Burada tabii önemli olan üretimde ve de yan sanayideki imalatta bazı özellikler arz eden konular oluyor. Direkt bunlara geçecek olursak bu çalışmanın amacında kısmen dahi olsa otomotiv işletmeciliğinin amaçlarından başlayarak bu amaçlar yerine getirirken oluşan fonksiyonlar neticesinde meydana gelen mali hareketlerin tek düzen hesap planı içerisinde gözlemlemek ve bu yönde bir bakış açısı sunmaktır. Verilen örnekler satışlar ister otomobil, ister yedek parça, ister hammadde, isterse hizmet satışlarından oluşsun, satışa konu olan iktisadi kıymetlerin elde edilme şekli çeşitlilik arz etmektedir. Bu da otomotiv sektöründe uzman kişilerin planlama yapma gerçeğini ortaya çıkarılmaktadır. Örneğin yedek parçayı ele alacak olursak elde edilme metodlarına göre hem ham madde, hem mamul hem de ticari mal olabilir. Bir sektörde planlama geçmiş verilere dayanılarak yapılır. Bir otomotiv işletmesi bir yedek parçayı mamul üretmek amaçlı hammadde olarak satın alabilir. Fakat değişen piyasa koşulları işletmeyi mamul üretiminden vazgeçirebilir. Bu durum işletmenin hammadde nitelikli bir yedek parçayı ticari mal olarak kabul edip sa-

tışını ticari mal olarak gerçekleştirebilir ve bu değişim muhasebe kayıtlarına da yansıtacağından oluşabilecek mali tabloların da değişimine sebebiyet verir. Amaç her zaman doğru ve güvenilir mali tablolara ulaşmak olduğundan firma politikaları her zaman muhasebe kayıtlarına yansımalıdır. Otomotiv sektöründe hammadde, mamul ve ticari mal çeşidi fazla olduğundan kullanım amacına göre örneğin bir yedek parçanın hem hammadde, hem mamul, hem de ticari mal terimlerini taşıyabileceğinden işletme plan ve politikaları değişebilir. Bundan dolayı otomotiv ve yan sanayi sektörü bu sektörde yer alacak serbest muhasebeci ve mali müşavirler tarafından uzmanlaşma gerektiren bir sektördür. Tabii iki günlük bu sunumlarda hiç sanal reklam almadınız, şimdi de o bölüme geliyoruz. Hepinizi Konya’da yapılacak olan 14-17 Mayıs’ta 1. Uluslararası Denetim Standartları’na bekler, saygılar sunarım.

TARIM VE HAYVANCILIK SEKTÖRÜ

Erkan AZİZOĞLU

Diyarbakır SMMM Oda Başkanı

- Sayın Genel Başkanım, Değerli Meslektaşlarım, öncelikli hepinizi Diyarbakır Odası adına saygıyla selamlayarak başlamak istiyorum. Tabii bu tür forumların son konuşmacısı olmanın üç tane büyük dezavantajı var. Birincisi salon boşalmıştır, ikincisi insanların enerjisi tükenmiştir, üçüncüsü kalan süre yeterli değildir. Tabii ben bunları dikkate alarak Başkanın uyarısını da dinleyerek elimden geldiği kadarıyla konuşmamı kısaltarak sunmaya çalışacağım.

Ülkemiz ekonomisinde önemli bir yere sahip olan ama özel ve genel şartlar itibariyle muhasebe mesleğinde ekonomide yer aldığı pozisyonu oranında yer alamayan tarım ve hayvancılık sektörünü sizlerle paylaşacağım.

Değerli konuklar, değerli meslektaşlarım günümüzde muhasebe mesleğinden hizmet bekleyen müşteriler uzmanlık isteyen hizmetleri talep etmeye başlamışlardır. Mesleğin 20. yılında meslek mensupları bilgiyi üretmenin yanı sıra, bilgiyi yönetme becerisine de sahip olmalıdırlar. Meslek mensuplarının işlerini en iyi şekilde yapabilmesi, müşterilerinin her geçen gün artan taleplerini karşılaması ve mesleğin geleceği açısından meslekte sektörel uzmanlaşma çok önemlidir. Tarım ve hayvancılık sektöründe bizim açımızdan mesleki uzmanlaşmayı ele alabilmemiz için de öncelikle bu sektörün durumunu, konumunu ve bizler açısından pozisyonunu ele alarak incelememiz gerekiyor. Hepimizin yakından bildiği gibi, mesleki olarak birçoğumuzun mesafeli olduğu tarım ve hayvancılık sektörü nasıl bir sektördür ve özellikleri nelerdir önce ona bakmamız lazım. Tarım ve hayvancılık sektörü dünyada olduğu gibi Türkiye’de de nüfusun gıda maddeleri gereksinimini karşılaması, tarıma dayalı sanayinin hammadde kaynağını oluşturması, belirli bir kesime istihdam olanağı sağlanması, dışa bağımlılığın önlenmesi ve ödemeler dengesi üzerinde önemli etkilerin olması ve benzeri nedenlerle ekonomide önemli stratejik rol ve işlevi vardır.

Sanayi Devrimi ile birlikte tarımsal ürünlere dayanan endüstrilerin gelişmesi, endüstriyel hammadde üretimine yönelik tarımsal mallara olan talebin artmasına neden olmuştur. Günümüzde Gayri Safi Yurt İçi Hasıla'daki payı düşmüş olmasına rağmen istihdam edilen nüfus ve besin katkısı nedeniyle tarım ve hayvancılık sektörünün ülkemizde hala önemini koruduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Türkiye'de hayvancılık ve tarımla uğraşan işletmelerin birçoğu küçük aile işletmesi tipindedir. Hayvan yetiştiricilerinin ve tarımla uğraşan bu küçük işletmelerin geniş malum olanaklardan yoksun bulunmaları Türkiye hayvancılığında ve tarımda produktiviteyi engelleyen önemli unsurların başında gelmektedir. Hayvancılık ve tarımsal faaliyetler genelde birlikte yürütülmektedir. Bunun yanında son yıllarda Türkiye'de büyük tüketim merkezleri yakınlarında kurulmuş süt ve besi sığırcılığı yapan işletmeler yeni yeni gelişmektedir. Bunlar süt ve et ihtiyacının karşılanmasında önemli rol oynadıkları gibi ekonomik kazanımları da daha fazla olmaktadır. Tarımsal üretimin piyasa odaklı hale getirilmesi tarımda yeniden yapılanmayı gerektirmektedir. Bunun temel motifi de geleneksel üretim yapısının Türkiye'nin şartlarına uygun, modern üretim yapısına bırakmasıdır. Tarımda yapısal değişimle birçok girişimcinin sektöre ilgisi artacak, modern işletmelerin faaliyete geçmesiyle üretimde büyük bir dönüşüm ortaya çıkacak ve biz meslek mensuplarının bu sektörden daha fazla faydalanması sağlanacaktır.

Değerli meslektaşlarım, değerli konuklar, biz meslek mensupları sektörün yakından ilgilendiren kısmına baktığımızda ülkemizde son yıllarda, tarım ve hayvancılık sektörünün büyük bir bölümünün kayıt dışı olduğunu ve tarım muhasebesiyle ilgili yeterince çalışmaların olmadığını söylememiz mümkün. Ülkemizde tarım muhasebesi uygulamalarına uzun yıllar vergi mevzuatı yön vermiştir. Günümüzde ise vergi mevzuatının yanında Sermaye Piyasası Kurulu'nun Muhasebe Standartları Hakkında Tebliği de yer alan tarımsal faaliyetlerin standardı da yer almaktadır. SPK'nın tarımsal faaliyetlerle ilgili olarak hazırlamış olduğu bu standartta tarımsal faaliyetlerle ilgili uluslararası muhasebe standardı UMS 41 esas alınmıştır. Üretici konumundaki tarım ve hayvancılık sektörü, Vergi Hukuku'muzda 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nun Zirai Kazançlar Bölümü'nde irdelenmiştir. Gelir Vergisi Kanunu'nun 54. maddesi işletme büyüklüğü ölçüleri adı altında yapılan düzenlemede yasal olarak adeta kayıt dışı bırakılmıştır. Bu nedenle muhasebe sistemimizde tarım ve hayvancılıkla ilgili kayıtlı sisteme geçiş ancak bu alandaki ürünlerin sanayi ve ticari işleme konu bir faaliyetin girdisi olduğu andan itibaren başlamıştır.

İşletme Hesabı veya Bilanço Esası'nda defter tutan tarımsal işletmelerimizin sayısı çok azdır. En geniş tarım arazilerine ve hayvancılık alanlarına sahip Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da deftere tabii, diğer bir ifadeyle kayıtlı ekonomiye dahil işletmemiz yok denecek kadar azdır. Ancak çiftçi dediğimiz üreticiler mallarını bir tüccara, sanayiciye veya ihracatçıya sattığında alıcı tarafından bu çiftçiler adına müstahsil makbuzu düzenlenerek kayıtlı ekonomiye dahil edilmekte ve muhasebeleştirilmektedir. Muhasebe sistemine bu şekilde dahil olan tarımsal ürünler genellikle olduğu gibi, hiçbir değişikliğe uğramadan satılmamaktadır. Olduğu gibi satılsa dahi iklim koşulları, ürün özellikleri, dökülme, bozulma, kuruma, nemlenme ve benzeri gibi birçok etkenden dolayı ticari faaliyet sürecinde kayıplar oluşmakta ve sanayi üretiminde randıman ve fire oranları değişiklik göstermektedir. Ülkemizde randıman, fire, kayıplarla ilgili yeterince standart ve istatistikler geliştirilmediği için muhasebeleştirilmesinde ve yan ürünlerin değerlendirilmesinde sıkıntılar yaşanmaktadır. Tarım ve hayvancılık sektöründe muhasebe sistemimiz fiili gerçekleştirmelere göre tutulduğundan aynı sektörde faaliyet gösteren iki firmanın faaliyet sonuçları farklı olarak gerçekleşebilmektedir. Diğer bir ifadeyle randıman ve fire oranlarında farklı sonuçlar alınabilmektedir. Örneğin Ege, Çukurova ve Güneydoğu Anadolu'da pamuk randıman ve fire oranları bir-iki puan farklılık gösterebilmektedir.

Diğer taraftan hayvancılık sektöründe de Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yapılan kesimler ile Batı Anadolu illerinde besi olarak yapılan kesimlerde randıman ve fire oranlarında farklılıklar bulunmaktadır. Hatta aynı kesim hanede yapılan kesimlerde bile hayvanların besi durumları, cinsleri ve yetiştikleri ortam ve iklim koşullarında farklı randımanlar gerçekleşmektedir. Bu nedenle vergi incelemelerinde keyfi uygulamaların önüne geçilememektedir. Bu tür keyfi uygulamaların önüne geçilebilmesi için tarım ve hayvancılık sektörü çok ciddi bir şekilde ele alınmalı, tüm bölgeler için her ürün bazında randıman ve fire aralıkları belirlenmeli, iklim koşullarının, yağışların bu randıman ve fire oranlarına etkileri oransal olarak belirlenmeli ve yayınlanmalıdır.

Değerli meslektaşlarım, değerli konuklar tarımda kullanılan yeni üretim teknikleri eninde sonunda tarımsal maliyet ve hasılatların da kendilerine özgü yollarla hesaplanmasını gerektirir. Örneğin su sanayide önemsiz sayılabilecek bir maliyet unsuru iken özellikle de sulu tarımda çok önemli olabilmektedir. Sanayi ürünlerinde bakım ve onarım giderleri önemsiz bulunabilirken tarım ürünlerinde çapalama, ilaçlama ve benzeri bakım ve onarım ürünleri maliyetlerde önemli paylara sahip olabilmektedir. Tarımsal üretimin doğal koşullara

bağlılık çok önemli olabilirken, sanayi üretiminin doğal koşullara bağlılığından söz etmek neredeyse imkansızdır. Anılan bütün bu işleyişlerin muhasebe- de ifadesini bulması kaçınılmazdır. Bir başka deyimle tarımsal işletmeler muhasebesinin kendine özgü ilkeleri ve işleyişi olması gerektiği açıktır. Tarımsal işletmeler muhasebesinin kendine özgü işleyişlere sahip olması gerekliliği bu tarımsal etkinliklerin kendisinden kaynaklandığı gibi tarımsal işletmeleri ellerinde bulunduran kişi veya grupların maliyet ve hasıllara ilişkin objektif bilgi edinme gereksiniminden de kaynaklanmaktadır. Tarım arazilerinin sahipleri maliyet ve hasılları hakkında objektif bilgilere ihtiyaç duymaktadırlar. Bu da meslek mensupları tarafından tarım muhasebesinin uzmanlaşmayı gerektirdiği konusunda bir ölçü alınmalıdır. Tarımsal etkinliklerin sanayi ve hizmet sektöründen ve diğer sektörlerden olan farklılıkları ve ekonominin önemli bir bileşeni olarak toplumsal hayatımızda tuttuğu özgül yer bu etkinlikleri muhasebesinde uzmanlaşmaya dayalı bir planlamanın gerekliliğini hepimize işaret etmektedir. Tarım işletmelerinin bilanço ve gelir tablolarının bu alanda uzmanlaşmış kimseler tarafından düzenlenmesinin yararlı olacağı günümüzde ve önümüzdeki yıllarda çok daha açık bir şekilde anlaşılacaktır. Bu nedenle değerli meslektaşlarım sözlerimi toparlarken tarım ve hayvancılık sektörünün yaygın olduğu bölgelerimizdeki meslek mensuplarının tarımsal destekleri, sübvansiyonları, zirai kazanç istisnaları başta olmak üzere bu sektörün yapısını vergisel boyutlarını ve muhasebe işlemlerini iyi irdelemeleri ve kendilerini geliştirmeleri gerektiğini, sektörün diğer cazip sektörler göz önüne alındığında saydığımız eksilerine rağmen bu sektörün mesleki olarak bakir bir alan olması, bu sektörün spesifik durumu ve profesyonel yapılan sanayiye dayalı tarım ve hayvancılığın daha fazla gelişeceğini de hesaba katarak meslek mensuplarımızın bu alanda mesleki sektörel uzmanlaşmasını gerekli ve önemli olduğu sonucunu bir kez daha altını çizerek ifade etmek istiyorum. Beni sabırla dinlediğiniz için teşekkür ederim.

Sinan AYDIN
Oturum Başkanı
TÜRMOB Yönetim Kurulu Üyesi

Sayın Diyarbakır Oda Başkanımıza direkt sektörün vergisel boyutunu inceleyen, irdelleyen ve önerilerde içeren akıcı ve net konuşması için gerçekten teşekkür ediyoruz. Arkadaşlar bu şekilde bugünkü son oturumumuzu da tamamlamış oluyoruz. Bugün forumumuzda üç ayrı oturum oldu. Birinci oturumda muhasebe ve denetimde uzmanlaşma konusu incelendi, ikinci oturumda alan uzmanlığı konusu detaylı bir şekilde incelendi, her iki oturumda da üçüncü oturumumuzda olduğu gibi konuşmacıların gerçekten değerli bilgilerini aldık, faydalandık. Bu son oturumumuzun listede tartışma diye bir bölümü var. Biraz süre sarkması var, yola gidecek arkadaşlarımızın da olduğunu biliyoruz. Eğer çok ısrarlı sorular olmaz ise bu bölümü bu şekilde kapatmak istiyorum. Var mı böyle çok ısrarla soru sormak isteyen konuşmacılarımıza? Sanıyorum yok. Bu şekilde arkadaşlar forumumuzun bu son oturumunu da kapatmış oluyorum. Hepinize katılımlarınız için arkadaşlarım adına teşekkür ediyorum. Oturumumuzun kapanış konuşmasını yapmak üzere Başkan Yardımcımız Sayın Nail Sanlı'yı davet ediyorum. Buyurun Sayın Sanlı.

KAPANIŞ

Nail SANLI
TÜRMOB Genel Başkan Yardımcısı

- Değerli arkadaşlar çok kısa vaktinizi alacağım. Birkaç dakika içinde toparlamaya gayret edeceğim. Bir kere baştan hemen peşinen söyleyeyim söz almışken bütün temennimiz ve arzumuz bu tip forumların, bu tip toplantıların açılış ve başlangıç seremonisinde olduğu katılımla kapanışlarını sağladığımız gün biraz daha yol almış ve bu forumun konusu olan etik, haksız rekabet ve sektörel konudaki aşamaları aşmış ve mesleğimizle bütünleşmiş olacağı kanaatindeyim, bunu sizinle paylaşmadan edemedim. Çünkü buraya gelen her üye, buraya gelen her delege, buraya gelen her

katılımcı bir başka meslektaşının hakları ile, imkanları ile, yetkileri ile ve sunumları ile buraya katılıyor. Gelen arkadaşlarımızın tamamı buradan dönüp buradaki bilgi birikimlerini, burada paylaşılan fikirleri arkadaşları ile gittikleri illerde paylaşma ihtiyacı, duyarlılığı ve duygusu içerisinde katılmaları gerekir. Tabii bu sadece bizim sorunumuz değil, sadece bu toplantının sorunu değil, bütün sektörlerin, bütün mesleklerin, bütün grupların ortak bir sorunudur. Onun için ben hemen başlangıçtaki konuşmamı açılış seremonilerindeki olduğu gibi kapanış seremonilerinin yapılabileceği özlemini hatırlatarak başlamak istedim.

Bu Dördüncü Forumumuzda açılış konuşmalarının ardından bir sunuş bildirişiyle beraber iki tanesi ilerideki yıllarda başlı başına geleneksel hale gelebilecek iki kongre ile ve üç ayrı oturum ile gerçekleştirmiş olduk bu forumumuzu. Tabii hem haksız rekabet oturumu hem etik oturumu bu mesleğin çok önemli kanayan yaralarını ve halen çözümünde zorlandığımız ve çözümünü birlikte aradığımız iki konuydu. Birbiri ile de çok bağlantılıdır haksız rekabet ve etik konuları. Ben etik ile ilgili bir konuyu bir ortamda tartışırken bu konuyla ilgili çok önemli bir hukukçunun ardından bir deyim, bir cümle duydum onu sizinle paylaşmak istiyorum. Demişti ki “Etik kuralın cezası yine etiktedir.” Etik o kadar kıymetlidir, onun için bir cezalandırması da söz konusu değildir. Etik yaşamın her anlamında mevzu, konu ne olursa olsun tamamen

kabullenme, saygı ve kuralları tanıma, kendisine çeki düzen verme, o kuralların içerisinde kendisinin hakkı kadar bir başka kişinin, bir başka grubun, bir başka kesimin de hakkını kabul etme anlayışıdır. Kısacası konuyla ilgili yaşam tarzıdır etik. Onun için ilerideki yıllarda etik konusunu da çok güzel hazmederek ve bunun haksız rekabete ulaşan boyutunu da engelleyerek daha güzel toplantılar, daha güzel yerleşmiş uygulamalar görmek arzusundayız.

Muhasebe forumlarını dünkü açılış sırasındaki sunumumda da, konuşmamda da belirttim. İlk etapta bu forumların başlangıcı TÜRMOB yönetimi olarak genel kurullarda yeterince meslek tartışılmıyor eleştirisi ki çok haklı bir eleştiriydi, çok yerinde bir eleştiri bu. Böyle bir eleştiriden yola çıktık, meslektaşlarımız ile mesleği nasıl tartışabiliriz, nasıl doyasıya tartışma imkanı yaratabiliriz, hangi mevzuları masaya yatırmalıyız diye tartışırken yola çıkış noktamız buydu ve genel kurullardan sonra en çok önemseydiğimiz, en çok üzerinde durduğumuz bir toplantı, bir organizasyon şeklini aldı bu forumlar. Tabii forumları da tertiplerken gelen eleştirilere asla cevap vermek adına kullanmayacağım bu cümlelerimi, bu konuyla ilgili eleştiri getiren arkadaşlardan peşinen özür diliyorum, amacım onlara cevap vermek değildir.

Bu tip toplantıları düzenlerken özellikle protokolden biraz arınmış meslek mensubunun kendi kendine, birbiri ile tartışan ve birbiri ile tartışma imkanı yaratan güzel olanaklar, güzel imkanlar, güzel vakitler bulsun çabasıyla yola çıkmıştık. Tabii her yaptığımız toplantının ardından, arkasından gelen eleştirileri dikkate alarak her toplantı bir öncekinden çok daha güzel, çok daha anlamlı, çok daha kapsamlı olabilecek şekilde gerçekleştirilme arzusu ile yerine getiriliyor. Onun için forumun da esas esprisi budur.

Bir başka konu da bu forumun can alıcı noktası sektörel uzmanlaşma konusu olmasıydı. Şimdi mesleğimizde mevzuat anlamında da yasal anlamda da örgütlenmemiz çok yeni olduğu için, 20 yıla dayanan bir mazimiz vardır, bu kurumlarda çok önemli bir süreç değildir tabii. Yasamız çıktığından beri sektörel uzmanlaşmalar tartışılıyor olmasına rağmen biz bu tartışmaların artık bir startını vermek istedik bu forumda. Mesleğimizdeki sektörel uzmanlaşma bir şekli ile başlasın. Tabii ki inşallah herkese Allah uzun ömürler verir, ilerideki yıllarda yazılacak, çizilecek hem tarihsel anlamdaki mesleğimizin gelişmesi, hem teknik anlamdaki gelişmelerde göreceksiniz ki makalelerde, kaynakçalarda forumun bu konusu, bugünkü forum çok önemli yerlere kaynak teşkil edecektir. Onun için buraya katılan arkadaşlarımız bu anlamıyla da bir kez daha şanslı ve bu imkanı yakalamış arkadaşlarımız olarak görüyoruz.

Uzmanlaşma tabii birçok meslekte kendini çok farklı boyutlarda göstermektedir. Bunun en güzel örneği hem teknik anlamda, hem uygulama anlamında insan sağlığı tabii başta olduğu için tıp konusunda bunu görüyoruz. Tıp kendi bünyesinde ilk yıllarda dahiliye ve hariciye veya iç hastalıklar veya cerrahlik diye iki bölüm ile yola başlamışken bugün dahiliye, iç hastalıklar, göğüs hastalıkları, sıtma hastalıkları, kardiyooloji, onkoloji, gastroentrooloji gibi hepimizin de çok yakından bildiği dallar ve kollar içerisinde inceleniyor. Cerrahlik bile kendi bünyesinde genel cerrahi, mikro cerrahi ve plastik cerrahi gibi kendi alt konularında dallanarak birçok branşlaşma içerisinde hareket ediyor. Dış Tabipliği bile kendi bünyesinde efendime söyleyeyim neydi o, protez, çene cerrahisi ve implant gibi bölümlerle bugün irdeleniyor. Hukuk bile kendi içlerinde bir resmi anlamda bir uzmanlaşma olmasa bile hukuk içerisinde ceza hukuku, medeni hukuk, ticaret hukuku ve icra-iflas hukuku gibi dallarda ele alınıyor ve bugün birçok avukat, birçok hukukçu kendisine uzmanlık alanı olarak ben ceza hukukçusuyum, ben icra-iflas hukukçusuyum, ben medeni hukuk yorumcuyum ve hukukçusuyum gibi artık birtakım bazı meslek üstü veya unvan önü birtakım bazı unvanlar kazandırmak istiyor.

Tabii bir unvanı, bir ihtisas alanını kazanabilmek sadece ben buyum demekle olmuyor, bunu hepimiz biliyoruz. Önce tıpta bunun en güzel örneği olduğunu söyledik, neden tıp bu konuda çok ilerledi? Çünkü her konuyu ana bilim dalı diye bir bilim dalı olarak üniversiteleri yerleştirdi ve insanlar altı yıllık gibi uzun bir tıp tahsilinden sonra bile dört yıllık, beş yıllık durumuna göre ihtisas alanlarında uzmanlaşarak o unvanları almaya başladılar. Temennimiz bizim de ilerideki yıllarda bugün aslında Türkiye’de dört veya beş ana kolda olan sektör, biraz da genişletilerek, bunda da biraz bir-iki sektörde benim özel talebim de oldu sağ olsun arkadaşlarda onu kırmadılar özellikle işte tarım ve hayvancılık konusunu da dinlerken çok keyif aldım değerli oda başkından. Unutulmuş bir sektördü Türkiye’de, onu en azından çok büyük bir keyif ile duyduk. İlerideki yıllarda bizdeki bu uzmanlaşmalar üniversitelerdeki mesleki unvanımızdan ayrı, işte o konularda görebileceğimiz eğitimler ile alabileceğimiz yeterliliklerle unvanlarımıza kazandırılıns temennisi ile en azından ben görmek istiyorum ve önümüzdeki yıllarda da böyle olacağından hiçbir şüphem, hiçbir endişem yoktur. En azından bir çalışmanın startı verilmiştir ve arkasından her konuda olduğu gibi bu konu da gelişerek devam edecektir.

Ben fazla vaktinizi almadan toplantıyı kapatmak ve bitirmek istiyorum. Demin de söylediğim gibi her organizasyonda ufak tefek aksaklıklar olur, ama

her organizasyon ve her toplantı bir öncekinden çok daha iyi olmak zorundadır. Gelecek toplantılar bugünkünden çok daha güzel olmak zorundadır. Ancak bazı toplantı formatlarımızda sizin görsel olarak bazı eksiklikler veya aksaklıklar gözünüze çarpmış olabilir. Bunlar niyete bağlı, kasıtlı eksiklikler değildir. Ama bilinçli yapılmış bir eksiklik de değildir. Biz bazı toplantı formatlarını hem görsel anlamda, hem sunum anlamında yurt dışında çok toplantı izlediğimiz için, izninizle bunların bazı formatlarını deneme-yanılma metodundan ziyade sizlerle paylaşarak doğru olanı bulmayı tercih ediyoruz ve dışarıdaki meslek örgütlerimizin toplantı formatlarını zaman zaman sizinle paylaşmaya çalışıyoruz. Bu örnekte onlardan bir tanesiydi, güzel yönlerini aldık, bunlara devam edeceğiz. Tenkit ettiğiniz yönleri onları da aldık, bunlardan vazgeçeceğiz. Bundan sonraki toplantılarda sizin daha çok beğeni kazanacağınız formatları gerçekleştireceğiz.

Bu vesileyle ben öncelikle bize bu toplantıyı, burada yapmaya neden olan, katkı sunan başta Mersin Büyükşehir Belediye Başkanı Sayın Macit Özcan'a, Büyükşehir Belediyesi Kongre Merkezi, Macit Özcan Kongre Merkezi Tesisleri'ndeki yetkililere ve çalışanlara, efendim açılış konuşmalarında bizi onurlandıran konuşmacılarımıza, protokolümüze ve misafirlerimize ve konuklarımıza, Oda başkanlarımıza, ev sahipliğini mükemmel bir şekilde yerine getiren Mersin Odamızın başta Sayın Başkan'ı Dursun Göktaş olmak üzere Yönetim Kurulu ve değerli üyelerine, dışarıdan katılan Oda başkanlarımıza, katılımcılarımıza, özellikle bu organizasyonun başarılı bir şekilde hayata geçmesinde, tertiplenmesinde, uygulanmasında üstün başarılar gösteren Valör Seyahat, Turizm Organizasyon Firmasına ve yetkililerine, en büyük teşekkür de bu saate kadar bizleri sabırla bekleyen siz değerli katılımcılara çok teşekkür ediyorum.

5. Türkiye Muhasebe Forumunda buluşmak üzere hoşça kalın diyorum, iyi günler, teşekkürler.